

GEZINNEN IN BEWEGING

De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap

Elien Claes
Jeroen Scheerder
Erik Thibaut

Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid
KU Leuven

2016

Onderzoek in opdracht van

Beleid & Management in Sport (BMS)

BMS-Publicatie 28

Gezinnen in beweging

De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap

Elien Claes

Jeroen Scheerder

Erik Thibaut

ISBN 978-94-92134-20-2

Dit is het achtentwintigste nummer in de reeks van BMS-publicaties.

De BMS-publicaties willen een bijdrage leveren aan het sociaalwetenschappelijke onderzoek naar beleid en management met betrekking tot sport en fysieke activiteit. Deze publicaties zijn een product van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven.

BMS Facts & Figures maken deel uit van de BMS-publicaties. In de BMS Facts & Figures ligt de nadruk op een overzichtelijke en beknopte weergave van onderzoeksresultaten, inclusief onderzoekskader en onderzoeksmethode.

De BMS-publicaties kunnen mits registratie gratis gedownload worden via www.faber.kuleuven.be/BMS.

Reekseditors: Prof. dr. J. Scheerder, Prof. dr. S. Vos, drs. J. Meganck & drs. E. Thibaut

Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. J. Scheerder

Technische ondersteuning: Dhr. J. Feys

Reproductie: KU Leuven

© 2016 J. Scheerder, Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid, Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen, KU Leuven

Tervuursevest 101, 3001 Leuven (Heverlee)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle rechten voorbehouden.

D/2016/KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel

Inhoudstafel

Over de auteurs

Managementsamenvatting

Hoofdstuk 1 Gezinnen en sport in Vlaanderen

- 1.1 Gezinnen in Vlaanderen
- 1.2 Gezinnen en sport
- 1.3 Besluit

Hoofdstuk 2 Onderzoeksmethode en -benadering

- 2.1. Situering en doelstelling
- 2.2. Onderzoeksmateriaal en -methode
- 2.3. Referentiegroepen in functie van GSF
- 2.4. Besluit

Hoofdstuk 3 Positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

- 3.1 Doelstelling
- 3.2 GSF in cijfers
- 3.3 GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap
- 3.4 Toekomstperspectieven GSF
- 3.5 Besluit

Hoofdstuk 4 Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)

- 4.1 Doelstelling, methode en materiaal
- 4.2 Resultaten GGISS-index
- 4.3 Besluit

Hoofdstuk 5 Good Governance-index (GG-index)

- 5.1 Doelstelling, methode en materiaal
- 5.2 Resultaten GG-index
- 5.3 Besluit

Aanbevelingen

Referentielijst

Bijlagen

Reeds verschenen BMS-publicaties

Knop om terug te
keren naar
'Inhoudstafel'

OVER DE AUTEURS

Over de auteurs

Elien Claes

Elien Claes studeerde in 2013 af als master in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (major Sportmanagement). Daarnaast behaalde ze in 2014 de graad van leerkracht in de Lichamelijke Opvoeding binnen de Specifieke Lerarenopleiding van de KU Leuven. Sinds 2014 werkt ze als wetenschappelijk medewerker binnen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid aan de KU Leuven. Haar onderzoeksinteresse gaat onder meer uit naar sportbeleid en sportmanagement. Elien voert meerdere onderzoeksprojecten uit in opdracht van de Europese Commissie, de Vlaamse overheid en Vlaamse sportfederaties, waarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden worden gehanteerd. Haar onderzoek focust op de organisatie van sport, zowel op lokaal als op (inter)nationaal niveau. Hierbij staat het management en de werking van sportfederaties en sportclubs centraal.

Jeroen Scheerder

Jeroen Scheerder studeerde antropologie, bewegingswetenschappen en marketing. Hij is professor sportbeleid en sportsociologie aan de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen van de KU Leuven en staat aan het hoofd van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. Zijn onderzoek focust op sportbestuur, sportcultuur en sportparticipatie vanuit een sociaalwetenschappelijk perspectief. Hij publiceert in internationale vaktijdschriften op het gebied van sportbeleid, sportmanagement en sportsociologie, is gastdocent aan diverse Europese universiteiten en was gastprofessor sportsociologie aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent. Jeroen Scheerder is voorzitter van de *European Association for Sociology of Sport* (EASS) en is samen met Koen Breedveld en Remco Hoekman oprichter van het Europese MEASURE-netwerk waarin crossnationaal onderzoek naar sportparticipatie en sportcultuur centraal staan.

Erik Thibaut

Erik Thibaut behaalde masterdiploma's in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (2008, major Sportmanagement), in het Management (2009) en in de Toegepaste Economische Wetenschappen (2010). Hij werkt binnen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven aan een doctoraat over de socio-economische benadering van sportparticipatie in Vlaanderen, met een focus op sportuitgaven.

MANAGEMENTSAMENVATTING

Managementsamenvatting (1/8)

Naar aanleiding van haar 40-jarig bestaan kende de Gezinssportfederatie (GSF) een onderzoeksopdracht toe aan de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven. In dit onderzoek staat **de positionering van gezinssport in Vlaanderen en van GSF als promotor van gezinssport** in het Vlaamse sportfederatielandschap centraal. Gezien de doelstellingen van het onderzoek, werd gekozen voor een kwantitatieve onderzoeksmethode, aangevuld met kwalitatieve onderzoekselementen. Wat betreft het kwantitatief onderzoeksmateriaal werd beroep gedaan op gegevens uit beschikbare databanken en uit het Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP 2.0).

GSF is een door de Vlaamse overheid erkende en gesubsidieerde sportfederatie. Met een nieuw Vlaams decreet op de sportfederaties in het vooruitzicht, is het voor sportfederaties van belang om hun positie in het sportlandschap te kennen zodat zij kunnen **inspelen op de uitdagingen** waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt. In de Beleidsnota Sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' van Vlaams minister van Sport Philippe Muyters wordt de nadruk gelegd op kwaliteit enerzijds en op rationalisering anderzijds. Dit impliceert dat sportfederaties een integraal, **maatschappelijk toegankelijk A tot Z aanbod** moeten voorzien en zich **efficiënter moeten organiseren**.

Het onderzoek is opgebouwd uit vier delen. In het eerste deel staan we stil bij het fenomeen 'gezinssport'. Hierbij nemen we het begrip 'gezin' onder de loep en de evolutie van dit begrip doorheen de tijd. Waar de ontwikkeling van relaties en gezinnen tot de jaren 80 veelal verliep volgens een traditionele levensloop, evolueerde dit na de jaren 80 naar een meerkeuze levensloop. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering en secularisering liggen mee aan de basis van **aangepaste en eigentijdse relaties tussen mensen, ook op het vlak van gezinsformules**. Zo neemt het aantal huishoudens toe, terwijl de omvang van de huishoudens verkleint. Het traditionele kerngezin (gehuwd paar met kinderen) wordt steeds vaker vervangen door andere types van huishoudens zoals alleenwonenden, niet-gehuwd samenwonenden al dan niet met kinderen, eenoudergezinnen, stiefgezinnen en hersamengestelde gezinnen, De huishoudensvooruitzichten tonen aan dat deze trend zich in de toekomst zal verderzetten. Anno 2016 bestaat een derde van de huishoudens in Vlaanderen uit alleenwonenden en bijna één op tien uit alleenstaande ouders. Het gezin met thuiswonende kinderen neemt een minder uitgesproken plaats in binnen het geheel van de huishoudens dan 25 jaar terug, maar is nog steeds de belangrijkste leefvorm in Vlaanderen.

Managementsamenvatting (2/8)

Als we sport en gezinnen bestuderen, komen we al snel terecht bij de Gezinssportfederatie (GSF), als promotor van gezinssport in Vlaanderen. Daarom voeren we om te beginnen een beknopte structuuranalyse uit van GSF. GSF wenst elk gezin en elk lid van het gezin in het bijzonder, van baby tot senior, een zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden, in de vorm van een gezonde en recreatieve sportbeoefening. GSF is opgericht in de schoot van de Gezinsbond. De **band met een lokaal sterk verankerde moederorganisatie** brengt kansen en mogelijkheden met zich mee. Samen met een sterke partner als de Gezinsbond is GSF in staat om inzicht te verwerven in het evoluerende gezinsconcept en **zich gezamenlijk open te stellen voor alle gezinnen in Vlaanderen**, los van de samenstelling van het gezin (grote en jonge gezinnen, grootouders, gezinnen met veel of weinig kinderen, éénoudergezinnen, gehuwden of samenwonenden, nieuw-samengestelde gezinnen, enz.). De resultaten van de structuuranalysetonen aan dat GSF reeds bij verschillende aspecten van haar werking inspeelt op de evoluties die we hebben vastgesteld met betrekking tot gezinnen in Vlaanderen. GSF ontwikkelde een **nieuwe aansluitingsvorm**, naast de traditionele aansluiting van de GSF-sportclub, waardoor men rechtstreeks kan aansluiten bij de federatie, als gezin of als individu. Ook als we het huidige sportaanbod van GSF bestuderen, kunnen we vaststellen dat de federatie al goed inspeelt op bepaalde evoluties. GSF geeft blijk van een goed inzicht in het evoluerende gezinsconcept en zet hier eveneens op in door haar aanbod af te stemmen op specifieke doelgroepen (zoals éénoudergezinnen) en door het ontwikkelen van een **multi- en intergenerationeel sportaanbod**. Op deze manier wenst GSF haar werking nog meer uitgesproken te ontwikkelen in de vorm van **lifetime sportbeoefening in diverse contexten**, met het bereiken van **verschillende generaties** als finaliteit.

Kerncijfers rond sportparticipatie bij gezinnen vertonen een opmerkelijk stijging van de **populariteit van solosporten**, zoals fietsen, lopen, wandelen en fitness. Deze stijging gaat veelal ten koste van enkele typische clubsporten zoals het zwemmen, gymnastiek, voetbal en atletiek. De uitdaging zal erin bestaan om deze sportbeoefenaars te kunnen **binden aan de sportclub of hen te bereiken via lichtere en laagdrempelige sportevenementen**. Hiernaast geven de resultaten een duidelijk verband aan tussen cultureel (hoogst behaalde diploma van de ouders), economisch (gezinsinkomen) en bewegingskapitaal van gezinnen enerzijds en frequente sportparticipatie en sportbeoefening in clubverband anderzijds. Hoe meer kapitaal, hoe meer kans op sportdeelname. Vanuit dit opzicht blijkt sportdeelname in clubgeorganiseerde context nogal sterk een insiders/outsidersverhaal: clubdeelname is in sterke mate bepaald door het eigen clubverleden (bij ouders), of door clubdeelname van de ouders (bij kinderen en jongeren). Deze resultaten lijken te suggereren dat er nog heel wat drempels zijn om de weg naar een sportclub te vinden, voor wie hier niet van thuis uit mee vertrouwd is. Gezien de invloed van het economisch kapitaal op de sportparticipatie, dient de GSF ook rekening te houden met de kostprijs van de specifieke sporttakken. De resultaten tonen aan dat er duurdere sporttakken zijn en goedkopere, hetgeen inhoudt dat niet elke sporttak financieel haalbaar is voor elke familie.

Managementsamenvatting (3/8)

In de volgende delen ligt de onderzoeksfocus op de positie van GSF. Daarbij worden twee groepen van sportfederaties als referentie gehanteerd. Meer bepaald gaat het om de groep van multisportfederaties enerzijds en de groep van zogenaamde 'concullega's' – met name sportfederaties met een vergelijkbare omvang qua ledenbestand en een gelijkaardig aanbod als GSF – anderzijds.

De eerste positioneringsoefening heeft betrekking op sportfederatie-gerelateerde kenmerken. Voorafgaand wordt een grondige analyse uitgevoerd in functie van de samenstelling van het ledenbestand (grootte, geslacht, leeftijd, ...) van GSF, het aantal GSF-sportclubs, de financiële aspecten van GSF, Op basis van deze kenmerken kunnen we GSF positioneren ten aanzien van de groep van multisportfederaties (MSF). Een **eerste uitdaging** voor GSF heeft betrekking op de **daling van het ledenaantal**. Het totaal aantal leden van GSF (club en centraal) is gedaald van ongeveer 38.000 in 2003 tot een kleine 31.000 in 2015. Ook het aantal clubleden is gedaald van bijna 34.000 in 2003 tot 28.500 in 2015. We stellen een **negatieve ledenevolutie** vast bij GSF, met een gemiddelde jaarlijkse groei van -1,04 procent. Met dit negatieve groeiritme bekleedt GSF de tiende positie binnen de groep van veertien MSF, negen MSF kunnen een beter groeiritme voorleggen. Anno 2014 is **GSF de vierde grootste MSF** met 26.833 gesubsidieerde sportclubleden. Het gemiddeld aantal leden van de MSF bedraagt 18.623 leden. Parallel aan de daling van het ledenaantal stellen we eveneens **een daling vast in het aantal sportclubs van GSF**. De resultaten rond het gemiddeld aantal leden per GSF-sportclub vertonen sinds 2009 een lichte stijging, wat aantoont dat het aantal clubs sneller afneemt dan het aantal leden waardoor **de gemiddelde sportclub groter wordt** en dus meer leden telt. Anno 2013 zijn GSF-sportclubs met een gemiddelde van 79 leden groter dan de gemiddelde sportclub van de MSF met 51 leden. Anno 2015 zijn drie kwart van de GSF-sportclubs unisportclubs die één bepaalde sporttak aanbieden, het overige kwart zijn multisportclubs die verschillende sporttakken aanbieden. De resultaten van de analyses rond de samenstelling van het ledenbestand van GSF tonen aan dat de federatie een voornamelijk **vrouwelijk en jong publiek** bereikt. GSF bevindt zich, met een aandeel van 56,6 procent vrouwen, op de vijfde plaats binnen de groep van veertien MSF. Er zijn dus vier federaties die een meer gendergelijk ledenbestand hebben. Hiernaast maken de kinderen tot en met twaalf jaar meer dan de helft van het ledenbestand uit van GSF.

Managementsamenvatting (4/8)

De resultaten van het sportaanbod van GSF en de sportvoorkeur in Vlaanderen bieden inzicht waar er mogelijkheden liggen om het **inter- of multigenerationeel sportaanbod** van GSF verder uit te bouwen. Een multigenerationeel aanbod is een aanbod voor minstens twee leeftijdsgroepen. Een intergenerationeel aanbod is een specifiek aanbod voor kinderen met ouders of kinderen met grootouders. Zwemmen, gymnastiek, dansen, badminton en atletiek zijn sporten die populair zijn bij de verschillende leeftijdsgroepen binnen GSF en zich bijgevolg goed lenen om inter- of multigenerationeel te werken binnen **het huidige sportaanbod**. De resultaten tonen aan de GSF alvast goed inspeelt op deze mogelijkheden. Hiernaast zijn er eveneens inter- of multigenerationele mogelijkheden op basis waarvan GSF haar **aanbod zou kunnen uitbreiden**. Bij sporttakken als zwemmen, dansen en lopen blijken interessante mogelijkheden te liggen, waar GSF bovendien reeds op inspeelt via haar aanbod. Daarnaast blijken ook tennis, fietsen en wintersport interessante sporttakken te zijn. Deze sporttakken zijn namelijk zeer populair binnen de verschillende leeftijdscategorieën in Vlaanderen. Fietsen en wintersport kunnen bovendien via de binnen- en buitenlandse sportkampen aangeboden worden, in gezinsverband of via de kind-grootouderformule. Hiernaast tonen de resultaten van de projecties van de sportvoorkeur in Vlaanderen, op basis van de veranderingen in de samenstelling van de bevolking in 2020 en 2030 aan, dat voornamelijk de deelname aan de wandelsport, fietssport en danssport zal toenemen. Ook de sportdeelname van de zwemsport, tennis en wintersport zullen een lichte stijging kennen. De projecties tonen aan dat de deelname aan de loopsport licht zal afnemen. Uit de positioneringsoefening op basis van de financiële gegevens blijkt dat **GSF** de federatie is binnen de groep van MSF die het **minst afhankelijk is van overheidssubsidies**. Binnen de totale inkomsten van GSF is 20 tot 30 procent afkomstig uit subsidies vanwege de overheid. De gemiddelde MSF is voor ongeveer de helft van haar inkomsten afhankelijk van subsidies. GSF is dus in staat om een groot deel van haar inkomsten te verwerven **via andere kanalen** (ledenbijdrage, sponsors, moederorganisatie, etc.). Hierdoor kan de federatie **op een meer onafhankelijke en autonome manier werken**.

Managementsamenvatting (5/8)

In de tweede positioneringsoefening worden aspecten van goed bestuur, innovatie en dienstverlening bestudeerd. Op basis van de *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index* (GGISS-index) wordt GSF vergeleken met de twee referentiegroepen. Het nieuwe decreet zal heel wat veranderingen met zich mee brengen. Het sportfederatielandschap zal worden gerationaliseerd, met meer focus op outputfinanciering op basis van zowel kwantiteits- als kwaliteitsprincipes. **Kwaliteitsparameters** komen meer op de voorgrond, waarbij men in Vlaamse sportfederaties deugdelijk bestuur wil verbeteren en belonen. Daarbij wordt gestreefd naar een aanbod van A tot Z in elke sporttak, aangepast aan maatschappelijke evoluties. Voor sportfederaties, inclusief GSF, is het van belang om zich bewust te zijn van hun huidige positie in het sportlandschap, zodat ze zich kunnen wapenen tegen en inspelen op de huidige en toekomstige uitdagingen waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt. De resultaten van de positioneringsoefening op basis van de *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index* (GGISS-index) kunnen we **op drie niveaus** interpreteren: (i) op het niveau van de index, (ii) op het niveau van de drie dimensies, en (iii) op het niveau van de indicatoren. De resultaten op het niveau van de index tonen aan dat GSF de zevende plaats bekleedt van de drieënzestig geanalyseerde unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF). Binnen de groep van RSF (N=26) staat GSF op de derde plaats. Binnen de groep van multisportfederaties (MSF) behaalt GSF de tweede hoogste GGISS-score en binnen de groep van concullega's staat GSF zelfs op de eerste plaats. Dus als we de vergelijking maken met gelijkaardige federaties (inzake organisatie, aanbod en grootte), scoort GSF beter dan bij de vergelijking met de volledige groep van sportfederaties. De GGISS-index kan verder ontleed worden in drie dimensies – de good governance-dimensie, de innovatiedimensie en de dienstverleningsdimensie. Als we kijken naar het niveau van de drie dimensies, stellen we enkele opvallende verschillen vast. Enerzijds behaalt GSF goede scores op aspecten van *good governance* en *dienstverlening*. Hoewel GSF in vergelijking met de MSF en met de volledige groep van USF en RSF nog boven het gemiddelde scoort, vormt een innovatieve organisatie en werking een aandachtspunt voor de federatie. Op het derde en laatste niveau bekijken we de resultaten van GSF op het vlak van de indicatoren van de GGISS-index. Door de resultaten van GSF af te zetten tegen die van de groep van de MSF en de concullega's, kunnen we een aantal sterktes en zwaktes van de federatie onderscheiden. De resultaten tonen aan dat **GSF minder veranderingsbereid is** dan haar referentiegroepen. GSF vindt minder aansluiting bij stellingen dat verandering over het algemeen voordelig is voor sportfederaties en dat men risico's moet nemen om doelstellingen te realiseren. Een tweede zwakte vinden we terug bij de indicator 'transparantie' van de good governance-dimensie. De resultaten brengen enkele werkpunten voor GSF naar voor omtrent het **transparant communiceren** van onder andere beleidsdocumenten, bestuuragenda's en rapporten, en de strategische visie. Hierbij scoort GSF namelijk minder goed dan haar referentiegroepen.

Managementsamenvatting (6/8)

Verder komen uit de resultaten meer sterktes dan zwaktes naar voor. Waar we 'slechts' twee zwaktes voor GSF hebben kunnen identificeren, vinden we zes sterktes van de federatie terug – drie sterktes bij de good governance-dimensie en drie bij de dienstverleningsdimensie. De resultaten van de indicator 'democratie' tonen aan dat GSF voldoende aandacht besteedt aan de **democratische processen binnen de federatie**. Een minder goede score wordt vastgesteld rond het hanteren van een open communicatie naar haar sportclubs en naar andere stakeholders. Voorts tonen de resultaten aan dat GSF sterk inzet op **aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen**. In vergelijking met de referentiegroepen zien we de grootste verschillen bij het stimuleren van haar sportclubs om 55-plussers actief te betrekken bij hun sportaanbod. Onder meer via het intergenerationeel sportaanbod zet GSF hier expliciet op in. Ook het bereiken van mensen in armoede is een aspect waar GSF expliciet op inzet via specifieke toeleidingstrajecten in samenwerking met andere doelgroepgebonden organisaties. Dit laatste vindt aansluiting bij de volgende sterkte aangaande '**samenwerking**', de resultaten tonen aan dat GSF regelmatig samenwerkt met actoren van binnen en buiten de sportsector dan de twee referentiegroepen. GSF heeft een **sterke interne werking en personeelsbeleid**. De resultaten tonen aan dat de federatie voldoende tijd besteedt bij het op zoek gaan naar de gepaste profielen voor nieuwe medewerkers, een duidelijke jobomschrijving voorziet voor haar medewerkers en bovendien de nodige aandacht besteedt aan bijscholingsmogelijkheden voor deze medewerkers. Wel stellen we vast dat GSF minder regelmatig dan andere MSF de kwaliteit van haar interne werking beoordeelt en in mindere mate rekening houdt met de ideeën van haar medewerkers. Dit laatste vormt een werkpunt voor de federatie. De resultaten rond het **dienstenbeleid** van de federaties tonen aan dat GSF haar sportclubs inspraak geeft in de ontwikkeling van nieuwe diensten en voert bovendien na de lancering van een nieuwe dienst onderzoek naar de manier van introductie en naar de resultaten. GSF speelt bewust in op de mogelijkheden van de marketingmix en ontwikkelt geautomatiseerde applicaties en stelt deze ten dienste van haar sportclubs. De lancering van de online ledenapplicatie van GSF voor sportclubs voor de registratie van leden en activiteiten is hier een mooi voorbeeld van. GSF sterk in op de **kwaliteit van haar dienstverlening en aanbod**. De federatie besteedt voldoende aandacht aan initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen en bovendien is het management van de federatie zeer goed op de hoogte van de wensen en verwachtingen van haar sportclubs. Net als de MSF en de concullega's onderneemt GSF initiatieven om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en te verbeteren.

Managementsamenvatting (7/8)

In de derde en laatste positioneringsoefening gaan we dieper in op het thema van *good governance*. Goed bestuur wordt een belangrijk speerpunt in het toekomstige decreet op de sportfederaties. De **Vlaamse overheid** wilt het **deugdelijk bestuur** in Vlaamse sportfederaties **verbeteren en belonen** en zal van dit thema één van de drie kwaliteitsprincipes maken binnen het nieuwe decreet. Bijgevolg zal een derde van de werkingssubsidies uit het korfkrediet uitgekeerd worden op basis van het deugdelijk bestuur in de sportfederaties. Omwille van deze ontwikkelingen in het sportfederatielandschap is het interessant om de huidige situatie van GSF inzake good governance verder te analyseren aan de hand van een specifieke Good Governance-index en te vergelijken met de referentiegroepen. Daarbij worden de **data van de zelfevaluatiebevraging** bij de sportfederaties **aangevuld met gegevens verzameld op basis van een website- en statutenanalyse** bij de Vlaamse sportfederaties. Beide dimensies peilen naar verschillende aspecten van good governance, wat maakt dat de objectieve en subjectieve data complementair zijn. De resultaten omtrent de algemene Good Governance-index zijn positief voor GSF. Met een globale GG-score van 78,6 procent bekleedt GSF de vierde plaats van de negenenvijftig geanalyseerde USF en RSF en scoort ruim boven het gemiddelde (67,3%). Binnen de groep van de RSF (N=23) staat GSF zelfs op de tweede plaats en moet dus slechts één RSF laten voorgaan. Ook in vergelijking met de twee referentiegroepen doet GSF het goed. De GG-score van GSF ligt meer dan acht procent hoger dan de score van de MSF en meer dan zes procent hoger dan de score van de concullega's. Op basis van deze scores bekleedt GSF de eerste plaats binnen de groep van MSF en de tweede plaats binnen de groep van concullega's. Algemeen kunnen we concluderen dat GSF zeer **positief** naar voor komt uit deze positioneringsoefening op basis van de Good Governance-index. Hoewel in de resultaten van de positionering op basis van de GGIS-index 'transparantie' als zwakte geïdentificeerd werd voor GSF, blijkt uit de resultaten van de GG-index – combinatie van gegevens uit de zelfevaluatiebevraging en objectief vastgestelde data – dat het transparant communiceren een sterkte is voor GSF. Deze vaststelling is een bevestiging dat beide datasets complementair zijn en andere aspecten van good governance meten. De drie indicatoren van de good governance-observatiedimensie worden beschouwd als sterktes van GSF. De resultaten tonen aan dat **GSF op een transparantere manier communiceert** over bepaalde **democratische processen** die zich al dan niet binnen de federatie voordoen (indicator 'democratie 2'), over **haar werking en organisatie** (indicator 'transparantie 2') en over **aspecten van controle en evenwicht in verantwoordelijkheden** binnen de federatie (indicator 'checks & balances'), **dan de referentiegroepen**.

Managementsamenvatting (8/8)

Het onderzoek wordt afgesloten met de formulering van (beleids)aanbeveling op basis van de resultaten van het onderzoek:

1. Het gezinsconcept in Vlaanderen is volop in beweging. Gezinnen vormen steeds meer een heterogeen gegeven. In haar aanbod dient GSF rekening te houden met deze ontwikkelingen zodat men kan inspelen op de behoeften inzake sport en bewegen van diverse types van gezinnen.
2. De diverse types van gezinnen kunnen op het vlak van sport en bewegen niet op dezelfde manier benaderd worden. De hedendaagse gezinsheterogeniteit vereist een specifiek en gedifferentieerd sport- en beweegaanbod.
3. De relatie tussen verschillende generaties treedt steeds meer op de voorgrond en wordt intensiever. De verdere uitbouw van het multi- en intergenerationele sport- en beweegaanbod biedt in die zin mogelijkheden tot het aantrekken van nieuwe leden.
4. Lichte sportbeoefening wint aan populariteit. Hierop kan worden ingespeeld door in te zetten op nieuwe en eigentijdse formules van binding en aansluiting voor gezinnen.
5. GSF kan streven naar een schaalvergroting op lokaal niveau door nieuwe leden aan te trekken binnen de bestaande sportclubs.
6. Naast overheidssubsidies dient GSF te blijven inzetten op het verwerven van externe (financiële) middelen, om haar onafhankelijke werking te garanderen.
7. De eigenheid van GSF als de belangrijkste promotor van gezinssport in Vlaanderen dient duidelijker en sterker te worden afgebakend en op een transparante wijze te worden gecommuniceerd naar stakeholders.
8. GSF zet sterk in op aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen en gaat hiervoor samenwerkingsverbanden aan met organisaties om tot complementaire expertise te komen. Ook binnen de toekomstige werking van GSF moet dit een aandachtspunt blijven.
9. GSF scoort goed op aspecten van dienstverlening. Ze kunnen hier op voortbouwen door de kwaliteit van hun diensten te blijven garanderen en verder te versterken.

De resultaten van het voorliggende onderzoek geven de Gezinssportfederatie een wetenschappelijk onderbouwd inzicht met betrekking tot het evoluerende gezins(sport)concept en haar positie in het Vlaamse sportfederatielandschap, en dit inzake sportfederatie-gerelateerde kenmerken, goed bestuur, innovatie en dienstverlening. Op basis van deze bevindingen kan GSF haar toekomstig beleid verder vorm geven. Ook andere beleidsactoren, waaronder (lokale) overheden, kunnen met de verworven inzichten mee bijdragen tot de promotie van gezinssport en de verdere ontwikkeling van het gezinssportbeleid in Vlaanderen.

HOOFDSTUK 1

GEZINSSPORT IN HET VLAAMSE SPORTLANDSCHAP

1.1 Gezinnen in Vlaanderen

1.2 Sport en gezinnen

1.3 Besluit

1.1 GEZINNEN IN VLAANDEREN

1.1.1 Inleiding

1.1.2 Demografie en sociologie van gezinnen

1.1.3 Kerncijfers van gezinnen in Vlaanderen

1.1.1 INLEIDING

Verandering in samenstelling

De samenstelling van gezinnen en huishoudens verandert. Sinds de jaren 70 van de vorige eeuw is de stabiliteit van partnerrelaties en van gezinnen sterk afgenomen. Waar dit vroeger veel meer het geval was, zijn huwelijken en samenwoonrelaties vandaag de dag vaak niet meer voor het leven. Partners gaan na korte of langere tijd uit elkaar, de ene gaat een nieuwe relatie aan, de andere niet (meer). Waar ouder-kindrelaties zich vroeger voor kinderen binnen hetzelfde huishouden afspeelden, is dat vandaag steeds minder het geval. De grenzen van het gezin zijn voor een groeiend aantal kinderen vervaagd, met nieuwe gezinsleden die komen en gaan, voltijds of deeltijds, voor kinderen met een co-ouderschapsregeling zelfs wijzigend doorheen de maand of de week (Corijn & Van Peer, 2013).

Verandering in betekenis en invulling

De concrete betekenis en invulling van een gezin of een huishouden verschilt aanzienlijk van cultuur tot cultuur, van land tot land, en van periode tot periode. De gezinssituatie, en de daarmee samenhangende leefomgeving, zijn van groot belang voor iemands maatschappelijke positie. De leefvorm van een individu is mee bepalend is voor zijn/haar welbevinden en gezondheid (Corijn, 2009; Deboosere e.a., 2006). Het samenwonen met anderen kan bescherming bieden tegen armoede (Cantillon, e.a., 2004; Geurts, 2006), eenzaamheid (Vanderleyden & Heylen, 2007) en sociale uitsluiting (Pauwels & Pickery, 2007). Zo blijkt dat echtscheiding één van de hoofdredenen is waarom mensen in armoede terechtkomen, terwijl opnieuw trouwen een goede manier is om daaraan te ontsnappen. De ontwikkeling van kinderen wordt mee bepaald door de gezinsvorm waarin zij opgroeien (Van Peer, 2007) en bepaalt een groot deel van de onderwijskansen voor kinderen, en dus ook hun latere doen en laten (Matthijs, 2009).

Gezinnen in beweging (2)

‘Het gezin is de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij en heeft recht op bescherming door de maatschappij en de staat’ (Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Artikel 16.3)

Link met GSF

Uit het bovenstaande mag al blijken dat de samenstelling van het **gezin in beweging** is. Dit heeft zijn **gevolgen voor de concrete afbakening van ‘een gezin’**. Daarom zullen we in dit eerste onderdeel stilstaan bij de begrippen ‘gezinnen’ en ‘huishoudens’ vanuit een demografisch en sociologisch perspectief en bekijken we welke evoluties we kunnen vaststellen. Hierbij komen ook de kerncijfers van de gezinnen en huishoudens anno 2015 aan bod. Eenmaal we inzicht hebben in dit algemeen kader, stellen we in het volgende onderdeel de Gezinssportfederatie centraal en bekijken we hoe zij hun doelgroep afbakenen, hoe ze omgaan met de veranderingen die vastgesteld worden en op welke manier ze hun aanbod afstellen op de doelgroep.

1.1.2 DEMOGRAFIE EN SOCIOLOGIE VAN GEZINNEN

Gezinnen en huishoudens

De termen 'gezinnen' en 'huishoudens' dekken een verschillende lading. Onder een huishouden verstaat men alle personen die gewoonlijk eenzelfde woning betrekken en er samen leven (Statbel, 2013). **Huishoudens** worden doorgaans ingedeeld in private en collectieve huishoudens. Iets meer dan een procent van alle huishoudens zijn **collectieve huishoudens**, zoals religieuze gemeenschappen, rusthuizen, weeshuizen, studenten- en werkliedenhuizen, ziekenhuizen en gevangenissen, en omvatten ruim één procent van de bevolking. Ongeveer 99 procent van de bevolking leeft in een **privaat huishouden**, dat kan bestaan uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen, al dan niet met elkaar verwant (ADSEI, 2009, Statbel, 2013). Hierbij gaat het dus ook over samenwonende personen die niet verwant zijn (bijvoorbeeld een groep samenwonende vrienden).

Een privaat huishouden kan samenvallen met een **gezin** (ook wel familiekeren genoemd), maar kan evengoed geen of zelfs meerdere gezinnen omvatten. Volgens de ADSEI (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) bestaat een gezin of familiekeren uit 'een wettelijk gehuwd paar met of zonder ongehuwde kinderen, of uit een vader of moeder met één of meer ongehuwde kinderen' (Statbel, 2013). Op basis van deze definitie valt een gezin samen met wat sociologisch als het 'nucleair gezin' wordt omschreven. Doordat de definitie beperkt is tot 'een wettelijk gehuwd paar' is het gemakkelijk om classificaties te maken, maar deze beperkte afbakening blijkt sociologisch achterhaald, getuige de nieuwe vormen van gezinssamenstelling.

Twée demografische transitiees (1)

Eerste demografische transitie

Twée belangrike demografische transitiees liggen aan de grondslag van de samenstelling van de verschillende types van gezinnen zoals we die vandaag kennen. Tussen 1860 en 1960 voltrok zich een eerste demografische transitie in ons land. De **daling van de sterfte en van de vruchtbaarheid** resulteerde in een nieuw demografisch regime dat gekenmerkt werd door een dalend aantal ongehuwden en een geleidelijke **daling van de gemiddelde huwelijksleeftijd**. De **babyboom** die zich op dat moment voltrok, met een hoogtepunt in 1964, vormde het orgelpunt van het klassieke gezin, waarbij het **huwelijk de standaard** was en de huwelijksleeftijd historische lage waarden bereikte. Eenmaal in het huwelijk, werd vroeg gestart met kinderen. De frequenties van het aantal alleenstaanden lagen zeer laag (ADSEI, 2009).

Tabel 1.1 voorziet voor beide transitiees een overzicht van de demografische patroonswijzigingen en de gevolgen voor de demografische structuur

Tweede demografische transitie

Ook de naoorlogse maatschappelijke evoluties op het vlak van gezinsvorming en -ontbinding differentiëren de levenslooppatronen van de Vlamingen. Deze generaties gaven vorm aan de tweede demografische transitie die werd ingezet vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw (Corijn & Van Peer, 2013; Lesthaeghe, 1995, 2010; Lesthaeghe & Van de Kaa, 1986; Van de Kaa, 1994). Een **nieuwe genderrelatie** en een **vernieuwde relatie tussen ouders en kinderen** vormden de kern van deze transitie. Aan de trend van het huwen op jonge leeftijd en het vroeg aan kinderen beginnen kwam manifest een einde. Hoewel het tempo en de intensiteit van deze ontwikkeling soms sterk verschilde, voltrok deze evolutie zich overal in de geïndustrialiseerde wereld. Huishoudtypes zoals **alleenstaanden** en **cohabitanten met of zonder kinderen stegen in aantallen**. Deze tweede demografische transitie manifesteerde zich het eerst in de Scandinavische landen, gevolgd door West-Europa en nadien Centraal- en Zuid-Europa. België was binnen West-Europa zeker geen koploper. Met het aanbieden van een officiële leefvorm naast het huwelijk sinds 1998, zijnde de wettelijke samenwoning, en het legaliseren van het homohuwelijk sinds 2003 effende de Belgische wetgever het pad om relaties en gezinnen ook minder traditioneel, maar wel wettelijk geregeld, vorm te geven (Corijn & Van Peer, 2013).

Twee demografische transitie (2)

Tabel 1.1 Schematisch overzicht van demografische patroonswijzigingen en de gevolgen van de twee demografische transitie

Demografische patroonswijzigingen		Gevolgen voor demografische structuur
Demografische transitie 1 (1860-1960)	- Daling sterfte - Daling vruchtbaarheid: nationaal liep het totaal vruchtbaarheidscijfer terug van 3,8 kinderen per gezin in 1900 naar 2,0 kinderen in 1930 - Daling leeftijd bij het eerste huwelijk - Daling aantal alleenstaanden	- Veroudering van de populatie door <i>ontgroening</i> (als gevolg van de vruchtbaarheidsdaling) en een <i>vergrijzing</i> (als gevolg van de daling van de sterfte) - Gezinsverdunding (als gevolg van de vruchtbaarheidsdaling): nationaal liep het gemiddeld aantal personen van private huishoudens terug van 4,6 personen in 1880 tot maar 3,0 personen in 1946
Demografische transitie 2 (vanaf 1960)	- Toename van het aantal echtscheidingen en verschuiving naar een steeds kortere huwelijksduur - Een 'seksuele revolutie' en de 'anticonceptierevolutie' van de jaren 60 waarbij de leeftijd van het eerste seksueel contact daalde en moderne en zeer efficiënte methoden van geboorteregeling werden ingezet (pil, spiraal) - Omslag van de <i>baby boom</i> naar een <i>baby bust</i> - Continuïteit van zeer lage vruchtbaarheid, onder meer veroorzaakt door steeds verder uitstel van de eerste geboorten en de veroudering van het vruchtbaarheidspatroon naar leeftijd - Ontwikkelen van uitstelgedrag op andere gebieden, in het bijzonder inzake eerste huwelijken - De daling van hertrouw na echtscheiding of verweduwing en de vervanging ervan door andere leefvormen - De start van de voortplanting bij ongehuwd samenwonenden en dus een toename van de niet-echtelijke geboorten in het totaal aantal geboorten - Verdere daling van de sterfte	- De opkomst van alternatieve startvormen van gezinsvorming zoals alleen wonen, LAT (<i>Living Apart Together</i>)-relaties en ongehuwd samenwonen - Gezien de zuigelingen- en kindersterfte na 1950 sterk gedaald zijn, is alle winst als gevolg van de daling van de sterfte nagenoeg gerealiseerd na de leeftijd van 50 jaar, met een sterk vergrijzingseffect als gevolg

Bron: ADSEI (2009), Corijn & Van Peer (2013)

Maatschappelijke evoluties (1)

Standaard levensloop: tot de jaren 80

Tot de jaren 80 verliep de ontwikkeling van relaties en gezinnen veelal volgens een **standaard levensloop**: de meeste jonge mensen verlaten hun ouderlijke huis om meteen te trouwen (Corijn & Klijzing, 2001). In het geval van een echtscheiding splitst een tweeeoudergezin doorgaans in een eenoudergezin en een alleenwonende en gaat een echtpaar zonder kinderen doorgaans als twee alleenwonenden leven (Corijn, 2005a; Bastaits e.a., 2011). Bij het overlijden van de huwelijkspartner ontstaat een eenoudergezin of blijft een alleenwonende na (Corijn, 2005b, 2012). Maar maatschappelijke evoluties zorgen er voor dat niet alle gezinstransities worden gevat door de officieel geregistreerde veranderingen in de burgerlijke staat: jonge mensen gaan ongehuwd samenwonen zonder te trouwen (Corijn, 2004; Pasteels, Corijn & Mortelmans, 2012), na een echtscheiding wonen mensen steeds vaker ongehuwd samen; slechts een minderheid hertrouwt (Corijn, 2004, 2013; Corijn & Van Peer, 2013).

Socio-economische evoluties na de jaren 80: naar een meerkeuze levensloop

Geleidelijk kwam hier verandering in en schoof de timing van al deze gebeurtenissen op naar hogere leeftijden. Bovendien gingen steeds meer **vrouwen buitenshuis werken**. Partnerrelaties werden steeds vaker ontbonden ten gevolge van (echt)scheiding. De standaard levensloop werd een **meerkeuze levensloop** (Lodewijckx & Deboosere, 2011). Zo maakt het kostwinnersmodel plaats voor het tweeverdienermodel (Bulckens e.a., 2007; Deboosere e.a., 2011). Maatschappelijke evoluties zorgen voor nieuwe ontwikkelingen op het vlak van relaties en gezinnen.

Maatschappelijke evoluties (2)

Socio-culturele evoluties: naar meer gevarieerde gezinstrajecten

Naast deze socio-economische evolutie lagen ook socio-culturele verschuivingen aan de basis van deze nieuwe ontwikkelingen op het vlak van relaties en gezinnen. Secularisering en individualisering zorgen voor een wijziging in de normen en waarden. **Secularisering** of ontkerkelijking verwijst naar 'een proces waarbij de referentie aan het bovennatuurlijke, het sacrale en aan een andere realiteit verloren gaat'. De reikwijdte van godsdienst als instituut en de invloed ervan op het maatschappelijke leven namen af (Dobbelaere, 1978, 1981). Door deze maatschappelijke evolutie boette het kerkelijk huwelijk – dat lang de norm was in Vlaanderen – aan belang in. Dezelfde trend werd vastgesteld bij het burgerlijk huwelijk, doordat het ongehuwd samenwonen een volwaardig alternatief werd. Tegelijk met het tanende gezag van de katholieke moraal verkleinde het taboe op echtscheiding. **Individualisering** verwijst dan weer naar de tendens waarbij het individu manifester aanwezig is als lid van een samenleving en de ruimere sociale context van een groepering hieraan ondergeschikt wordt (Corijn & Van Peer, 2013). De eigen identiteit wordt beschouwd als een resultaat van een constructief proces waarvoor men zelf verantwoordelijk is, en niet langer een gegevenheid is (Bauman, 2002). Individuele voorkeuren en eigen specifieke keuzes, ook op het vlak van relaties en gezinnen, worden een middel om de eigen individuele levensloop vorm te geven. In die optiek kan individualisering een verklaring zijn voor de recentelijk **meer gevarieerde gezinstrajecten** (Deboosere e.a., 2011; Dykstra, 2003; Liefbroer & Dykstra, 2000; Sweeney, 2010).

Gevolgen van de evoluties

Vandaag draagt de structuur van de huishoudens en gezinnen de kenmerken van deze demografische, socio-economische en socio-culturele transitie. Tegenwoordig is het verlaten van het ouderlijke huis niet langer gelijk aan het gaan samenwonen met een partner. Het huwelijk en het krijgen van kinderen wordt uitgesteld of er wordt beslist om helemaal niet te trouwen of geen kinderen te krijgen. Samenwonen met een partner en het krijgen van kinderen kunnen eveneens buiten het kader van een huwelijk plaatsvinden. Een relatie duurt niet langer meer 'tot de dood ons scheidt'. Bovendien is er tegelijkertijd sprake van veranderingen in waarden en normen. Er wordt een wijziging vastgesteld in de genderrelatie, net als in de relatie tussen ouders en kinderen. De bevolking veroudert, de internationale migratie neemt toe en de mobiliteit stijgt ten gevolge van wijzigingen op de arbeidsmarkt (Lodewijckx & Deboosere, 2011). Al deze evoluties en veranderingen hebben **gevolgen voor de grootte en de samenstelling van de huishoudens**.

Indelingen in huishoudtypes (1)

Indeling NIS

De hiervoor beschreven evoluties stellen we eveneens vast in de indelingen in huishoudtypes doorheen de tijd (zie Tabel 1.2). De typologie van de huishoudens zoals vroeger gebruikt door het **toenmalige NIS** (Nationaal Instituut voor de Statistiek, vandaag ADSEI Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) in de opeenvolgende volkstellingen is **gebaseerd op de 'familiekernen'** en op het al dan niet bestaan van specifieke verwantschapsbanden met de aangeduide referentiepersoon. Hierbij werd geen rekening gehouden met het ongehuwd samenwonen waardoor het onmogelijk was om een onderscheid te maken tussen diegenen die op hetzelfde adres waren ingeschreven om welke reden dan ook (studenten, religieuze gemeenschappen) en diegenen die een partnerrelatie hadden (ADSEI, 2009).

Alternatieve indelingen

Het aantal huishoudens neemt toe, terwijl de omvang van de huishoudens verkleint. Stamfamilies (familles souches of huishoudens bestaande uit meerdere gezinnen die door afstamming verbonden zijn) worden zeldzaam, maar ook het traditionele kerngezin (gehuwd paar met kinderen) wordt steeds vaker vervangen door andere types van huishoudens zoals alleenwonenden, niet-gehuwd samenwonenden al dan niet met kinderen, eenoudergezinnen, stiefgezinnen en hersamengestelde gezinnen, 'Living Apart Together' (LAT) en 'Living Apart Together At Parents home' (LATAP). De klassieke administratieve statistieken geven onvoldoende informatie over zulke types van huishoudens. De enige manier om nieuwe leefvormen te detecteren was op basis van steekproefenquête, zoals de Generations and Gender Survey (GGS). De GGS-studie baseert zich op de internationale indeling in acht huishoudtypes (zie Tabel 1.2) (Lodewijckx & Deboosere, 2011).

De LIPRO-typologie (Lifestyle PROjections) werd ontwikkeld met als doelstellingen om onder andere rekening te houden met nieuwe samenlevingsvormen in continuïteit met de klassieke samenlevingsvormen en om in een eenvoudige typologie de vele nieuwe samenlevingsvormen optimaal samen te vatten. Binnen LIPRO wordt geopteerd voor een typologie met zeven huishoudenstypes binnen de particuliere huishoudens, met de collectieve huishoudens als een apart bijkomend type indien men de volledige bevolking wil onderbrengen (ADSEI, 2009). Deze typologie komt overeen met de indeling die vandaag door ADSEI gehanteerd wordt.

Indelingen in huishoudtypes (2)

Tabel 1.2 Overzicht van verschillende indelingen in huishoudtypes

Huishoudtypes volgens NIS vroeger	Internationale indeling	Huishoudtypes volgens LIPRO/ADSEI vandaag
<i>Niet-familiale huishoudens</i>	1. Alleenwonende vrouw	1. Alleenstaanden
1. Alleenstaanden	2. Alleenwonende man	2. Gehuwden zonder kinderen
2. Overige	3. Geen gezin, samenwonende personen	3. Gehuwden met kinderen
<i>Huishouden met één kern</i>	4. Eén kerngezin, paar zonder kind	4. Ongehuwd samenwonenden zonder kinderen
3. Echtparen zonder kind(eren)	5. Eén kerngezin, paar met kind(eren)	5. Ongehuwd samenwonenden met kinderen
4. Echtparen met kind(eren)	6. Eén kerngezin, alleenstaande moeder	6. Eénoudergezinnen
5. Vader met kind(eren)	7. Eén kerngezin, alleenstaande vader	7. Overige huishoudens
6. Moeder met kind(eren)	8. Meer dan één kerngezin (stamfamilie)	8. Collectieve huishoudens
7. Echtpaar zonder kind(eren) + andere(n)		
8. Echtpaar met kind(eren) + andere(n)		
9. Vader met kind(eren) + andere(n)		
10. Moeder met kind(eren) + andere(n)		
<i>Huishoudens met meerdere kernen</i>		
<i>Huishoudens van onbepaalde samenstelling</i>		

Bron: ADSEI (2009), Corijn & Van Peer (2013), Lodewijckx & Deboosere (2011)

1.1.3 KERNCIJFERS GEZINNEN IN VLAANDEREN

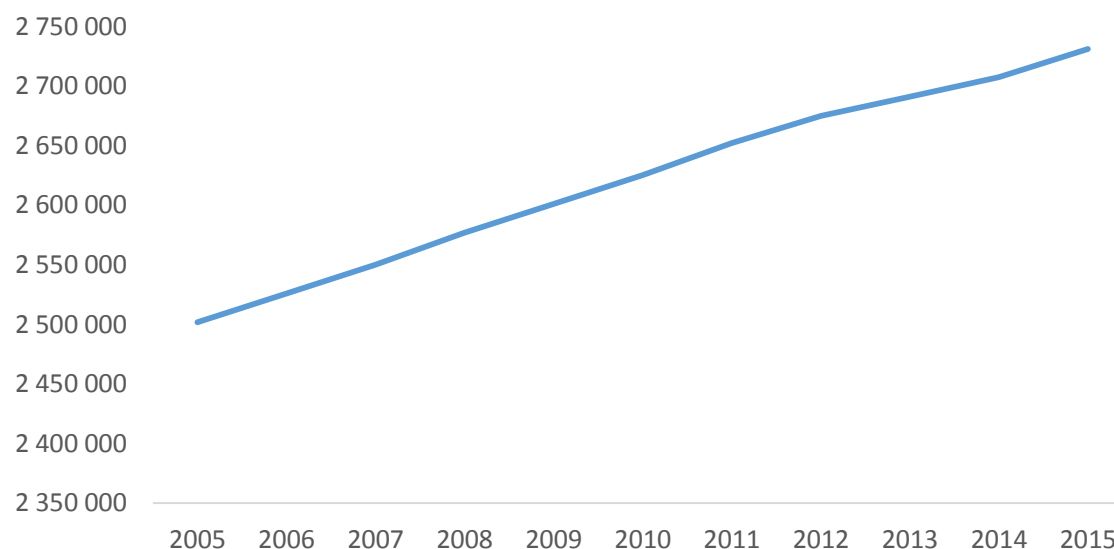
Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (1)

Overzicht kerncijfers

De hiervoor beschreven demografische en sociologische evoluties maken duidelijk dat de samenstelling van de huishoudens en gezinnen in Vlaanderen verandert. In dit onderdeel geven we een **overzicht van enkele relevante kerncijfers rond gezinnen in Vlaanderen**. Hierbij kijken we zowel naar het verleden als naar de toekomst en nemen de cijfers anno 2015 onder de loep.

In Vlaanderen verblijft een kleine minderheid in een collectief huishouden. Anno 2015 gaat het om afgerond 77.000 personen (meestal ouderen met verblijf in een woonzorgcentrum), of 1,2 procent van de bevolking (SVR, 2015). Aangezien de private huishoudens bijna 99 procent van alle huishoudens uitmaken, focussen we in dit onderdeel enkel op de private huishoudens. Uit Figuur 1.1 blijkt dat het totaal aantal private huishoudens in Vlaanderen gestegen is van 2.500.000 in 2005 tot ongeveer 2.730.000 in 2015. Deze aangroei van de private huishoudens tussen 2005 en 2015 van iets boven de negen procent, is sterker dan de bevolkingsgroei in die tijdspanne (6,6%). Er blijken indicaties te zijn van een huishoudensverdunning.

Figuur 1.1 Evolutie van het aantal private huishoudens in Vlaanderen, 2005-2015

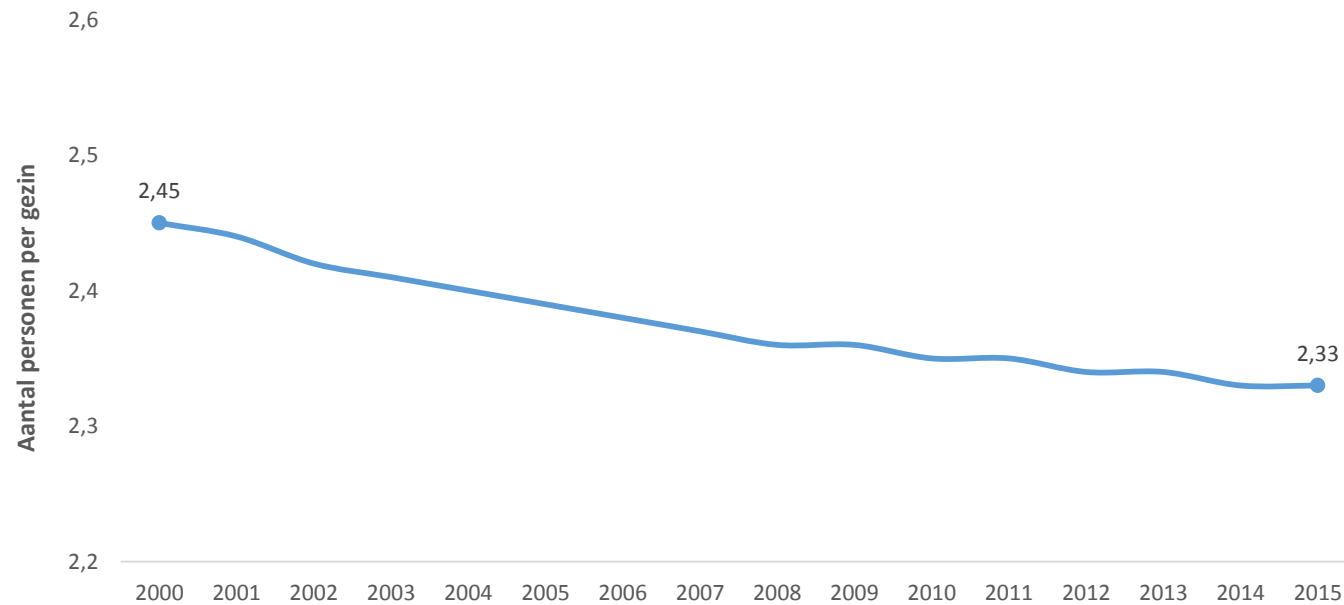

Bron: Lokale Statistieken (2015)

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (2)

- **Huishoudensverduunning** of de daling van het aantal leden per privaat huishouden is al geruime tijd aan de gang in het Vlaamse Gewest: van gemiddeld 2,45 leden per huishouden in 2000 naar 2,33 in 2015

Figuur 1.2 Evolutie van de gezinsgrootte in Vlaanderen, aantal personen per gezin, 2000-2015

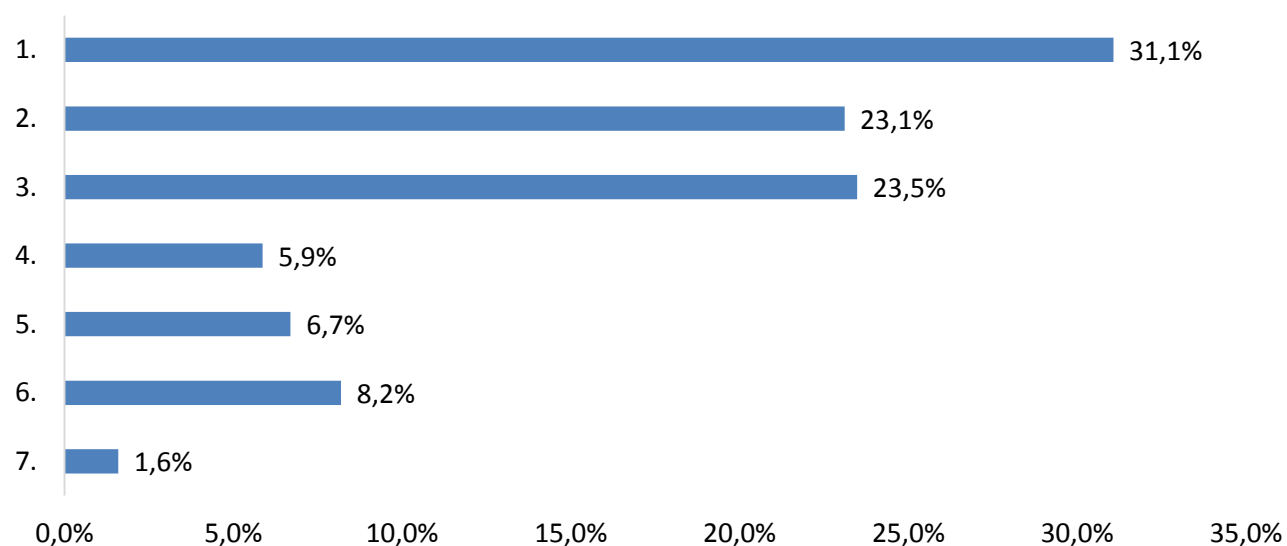

Bron: Lokale Statistieken (2015), SVR (2015)

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (3)

- Anno 2015 bestaan bijna een derde van de huishoudens uit alleenwonenden
- Bijna de helft van de huishoudens bestaan uit gehuwde paren, waarvan de helft zonder en de helft met thuiswonend(e) kind(eren)
- Van de niet-gehuwden zijn er meer huishouden met kinderen (6,7%) dan zonder kinderen (5,9%)
- Meer dan acht procent van de huishoudens bestaan uit alleenstaande ouders

Figuur 1.3 Aandelen private huishoudtypes in Vlaanderen, anno 2015

Noot: de cijfers komen overeen met de huishoudtypes in Tabel 1.3

Bron: ADSEI (2015)

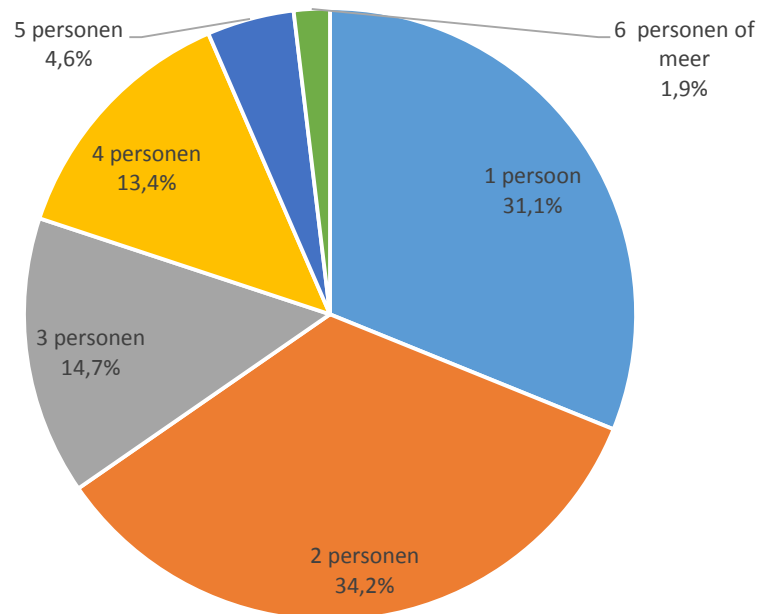
Tabel 1.3 Aantallen van de huishoudtypes in Vlaanderen, anno 2015

2015	Vlaams Gewest
TOTAAL	2 734 982
0. Totaal private huishoudens	2 731 319
1. Alleenwonenden	848 714
2. Gehuwde paren zonder thuiswonend(e) kind(eren)	631 210
3. Gehuwde paren met thuiswonend(e) kind(eren)	641 297
4. Niet-gehuwd samenwonende paren zonder thuiswonend kind	160 191
5. Niet-gehuwd samenwonende paren met thuiswonend(e) kind(eren)	182 845
6. Alleenstaande ouders	223 582
7. Andere types huishoudens	43 480
8. Collectieve huishoudens	3 663

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (4)

- Anno 2015 bestaat bijna één derde van de gezinnen uit één persoon
- Nog een derde van de gezinnen bestaan uit twee personen
- Het laatste derde van de gezinnen bestaat uit drie personen of meer

Figuur 1.4 Gezinsgrootte in Vlaanderen, aantal personen per gezin, anno 2015

Bron: Lokale Statistieken (2015)

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (5)

- In 2014 telt Vlaanderen 2.708.000 huishoudens, waarvan 1.049.000 gezinnen met thuiswonende kinderen
- Meest voorkomend: gezin met één thuiswonend kind (voornamelijk bij alleenstaande ouders)
- Gehuwde koppels: het vaakst met twee, drie of meer kinderen
- Bij 35 procent van de gezinnen zijn alle thuiswonende kinderen volwassenen
- Ongehuwd samenwonende koppels: voornamelijk jonge kinderen
- Alleenstaande ouders wonen vaker in groot- of centrumsteden, minder op het platteland (SVR, 2014a)

Tabel 1.4 Samenstelling gezinnen met kinderen in Vlaanderen, anno 2014

2014	Gezinnen met thuiswonende kinderen	Gezinnen met kinderen, per gezinstype		
		Gehuwde koppels	Ongehuwd samenwonende koppels	Alleenstaande ouders
Aantal gezinnen (x 1.000)	1.049	651	176	222
In % (ten opzichte van gezinnen met kinderen)	100	62	17	21
Totaal aantal kinderen (in % per gezinstype)				
1 kind	45	39	48	61
2 kinderen	39	42	39	28
3 of meer kinderen	16	19	12	11
Leeftijd jongste kind (in % per gezinstype)				
0-5 jaar	29	26	57	14
6-11 jaar	18	19	20	17
12-17 jaar	18	20	12	20
18 jaar of ouder	35	36	11	49
Aantal kinderen jonger dan 18 jaar (in % per gezinstype)				
Geen kind	35	36	11	49
1 kind	29	24	44	29
2 kinderen	26	28	35	16
3 of meer kinderen	10	12	10	5
Verstedelijkingsgraad woonplaats (in % per gezinstype)				
Grootsteden/centrumsteden	23	22	23	28
Grootstedelijke rand	5	4	5	5
Stedelijk gebied rond Brussel	5	4	5	5
Structuurondersteunende steden	11	10	11	11
Regionaal stedelijke rand	6	6	6	5
Kleinstedelijk provinciaal	11	11	10	10
Overgangsgebied/platteland	41	42	41	36

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (6)

- Figuren 1.5 en 1.6 geven de evolutie en de projectie van de huishoudtypes in Vlaanderen weer, zowel in absolute aantallen als in aandelen

TERUGBLIK (1991-2015):

- Daling van het aandeel huishoudens met thuiswonende kinderen van 41 procent in 1991 tot 30 procent in 2015
- Stijging van het aandeel alleenwonenden van 25 procent in 1991 tot 31% in 2015
- Het gezin met thuiswonende kinderen neemt een minder uitgesproken plaats in binnen het geheel van de huishoudens dan 25 jaar terug maar is nog steeds de belangrijkste leefvorm in Vlaanderen
- Het aantal gehuwd samenwonende (met of zonder kinderen) is gedaald van 64 procent in 1991 naar 47 procent in 2015, hiertegenover staat een stijging van het aantal ongehuwd samenwonende (met of zonder kinderen) van 3 procent naar 12 procent en van het aantal alleenstaanden (alleenstaande ouders en alleenwonenden) van 32 procent naar 39 procent

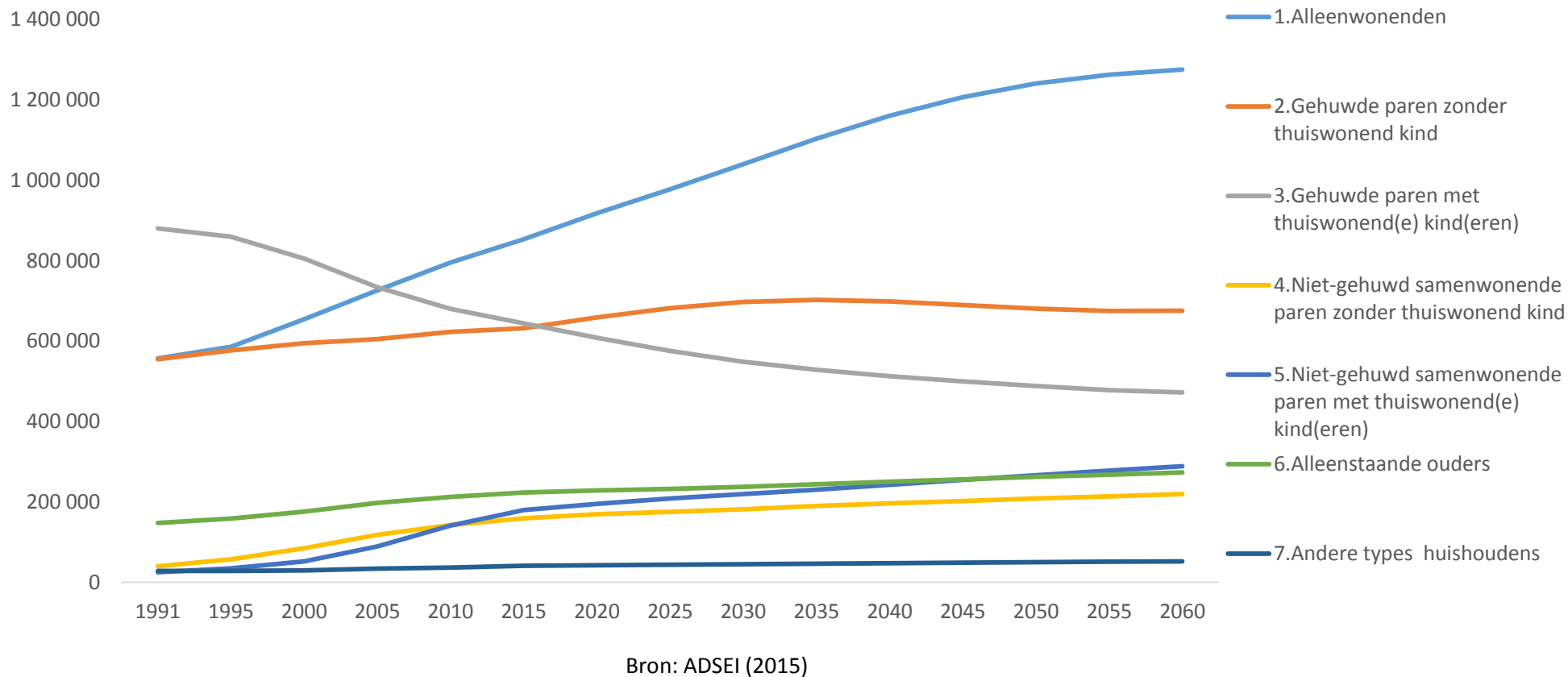
Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (7)

VOORUITBLIK (2015-2060):

- De jongste lokale huishoudensvooruitzichten van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) geven voor het Vlaamse Gewest een aangroei van de private huishoudens tussen 2015 en 2060 van iets boven de 19 procent, sterker dus dan de verwachte bevolkingsgroei in die tijdspanne (+13%). Er is derhalve aanduiding van een voortgaande huishoudverduunning.
- De projecties tonen aan dat het aantal en aandeel 'klassieke' gezinnen verder zullen afnemen, en de alternatieve huishoudtypes meer gewicht krijgen:
 - Het aantal alleenwonenden zal sterk blijven stijgen, van 31 procent in 2015 naar 39 procent in 2060
 - Hiertegenover zullen het aantal en aandeel gehuwde paren sterk afnemen, terwijl de niet-gehuwde paren zullen stijgen
 - Ook het aantal alleenstaande ouders zal blijven stijgen

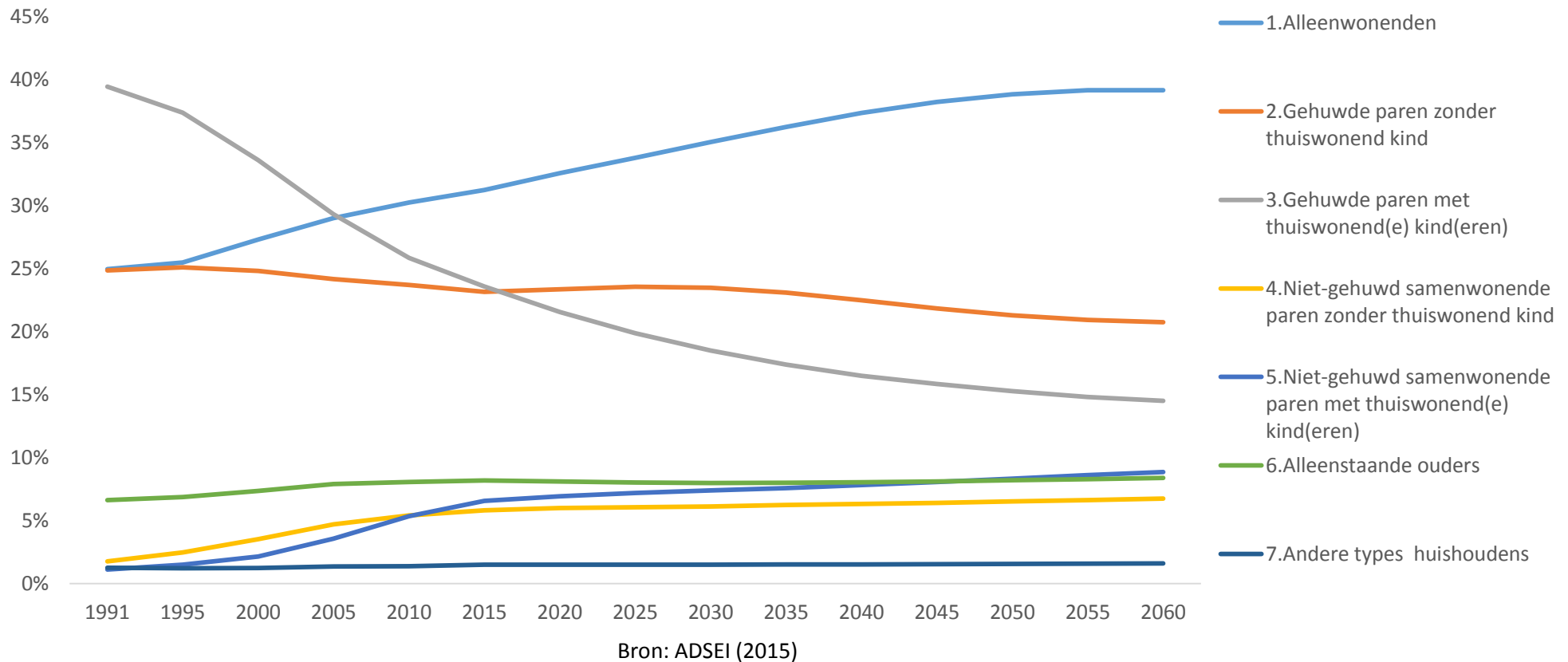
Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (7)

Figuur 1.5 Evolutie en projectie van het aantal huishoudtypes in Vlaanderen, 1991-2060

Kerncijfers gezinnen in Vlaanderen (8)

Figuur 1.6 Evolutie en projectie van het aandeel huishoudtypes in Vlaanderen (in % tov totaal aantal huishoudens), 1991-2060

1.2 GEZINNEN EN SPORT

1.2.1 Inleiding

1.2.2 GSF als aanbieder van gezinssport in Vlaanderen

1.2.3 Kerncijfers gezinnen en sport

1.2.1 INLEIDING

Inleiding

Uit het voorgaande blijkt dat het 'gezin' in Vlaanderen opmerkelijke evoluties heeft doorgemaakt. Anno 2016 kan een gezin niet meer rechtlijnig afgebakend worden en wordt het leven niet langer gekenmerkt door een standaard verloop. Het komt steeds vaker voor dat personen tegelijkertijd tot meer dan één huishouden behoren. Partners kunnen deels gescheiden leven omwille van werkomstandigheden of een LAT-relatie. Jongvolwassenen wonen in het weekend thuis en tijdens de week elders. Kinderen van gescheiden ouders wonen uitsluitend bij hun moeder of vader, of wonen afwisselend bij moeder en vader. Het lijstje met het aantal types gezinssamenstellingen wordt steeds langer.

Gezinnen in Vlaanderen zijn in beweging. Maar **zijn de Vlaamse gezinnen ook letterlijk in beweging?** Deze vraag plaatsen we centraal in dit tweede deel van Hoofdstuk 1. Als we sport en gezinnen bestuderen, komen we al snel terecht bij de Gezinssportfederatie (GSF), als promotor van gezinssport in Vlaanderen. Daarom voeren we om te beginnen een beknopte structuuranalyse uit van GSF. Hierbij kijken we naar het ontstaan, de structuur, de werking en het aanbod van GSF. Vervolgens onderzoeken we hoe GSF die zich, zoals de naam al doet vermoeden, sinds 1976 opwerpt als aanbieder inzake gezinssport in Vlaanderen omgaat met de trends en evoluties die we vaststellen rond gezinnen in Vlaanderen. We gaan op zoek naar antwoorden op vragen als: Hoe bakent GSF haar doelgroep af? Welk aanbod voorziet GSF voor haar doelgroep? Is er differentiatie in het aanbod voor specifieke segmenten binnen de doelgroep? Hierbij geven we eveneens een overzicht van de evolutie van gezinssport doorheen de jaren in Vlaanderen in het kader van het veertigjarig bestaan van GSF.

Hierna richten we ons op de **kerncijfers rond sport en gezinnen** in Vlaanderen, gebaseerd op de meest recente **sportparticipatiecijfers** rond gezinnen. De sportparticipatie en sportvoorkeur van kinderen, jongeren en ouders wordt bestudeerd, net als de invloed van het culturele, economische en bewegingskapitaal van ouders op de sportparticipatie van kinderen. We sluiten af met cijfermateriaal rond **sportconsumptie van gezinnen**. De gezinsuitgaven aan sport en de financiële kost van specifieke sporttakken staan hier centraal.

1.2.2 GSF ALS AANBIEDER VAN GEZINSSPORT IN VLAANDEREN

Wij doen gezinnen gezond bewegen!

Bron: website GSF (www.gsf.be)

Toelichting

Om antwoorden te formuleren op de vooropgestelde vragen rond sport en gezinnen voor GSF baseren we ons op (publiek) beschikbare documenten van de federatie (beleidsplan GSF 2013-2016, statuten en het huishoudelijke reglement, jaar- en werkingsverslagen en website GSF). Hiernaast werd beroep gedaan op de algemeen coördinator van de federatie om meer achtergrondinformatie te verkrijgen.

Voordat we onderzoeken hoe GSF gezinnen en sport afbakent, is het belangrijk om eerst de werking, de organisatie en het aanbod van GSF onder de loep te nemen zodat we over de nodige achtergrondinformatie beschikken. Om te beginnen verruimen we het gezichtsveld en geven we een overzicht van de marktaanjagers van gezinssport doorheen de tijd. Vervolgens bestuderen we het ontstaan van GSF, waarna we de structuur van de federatie bekijken. Hierbij komt de link van GSF met de Gezinsbond op de voorgrond. Hierna wordt een overzicht gegeven van het aanbod van GSF. Daarbij vormen de verschillende manieren van aansluiting bij GSF en de uit te voeren basis- en facultatieve opdrachten de leidraad van het verhaal.

“GSF richt zich niet alleen op het individuele gezinslid als sportbeoefenaar maar beoogt ook een nieuwe dimensie door intergenerationele sportmogelijkheden te promoten.” (GSF, 2012)

Gezinssport doorheen de tijd (1)

Aanjagers van de gezinssportmarkt (1/2)

De voorbije decennia heeft actieve sportbeoefening zich van zijn louter jeugdig imago ontdaan en heeft het een duidelijk *lifetime* karakter meegekregen. Levenslange sportbeoefening impliceert juist dat de sportloopbaan niet stopt op jeugdige leeftijd, maar juist gecontinueerd wordt van jeugd naar volwassenheid of zelfs opgestart kan worden op latere, oudere leeftijd. Een sterke klemtoon op permanente sportbeoefening en fysieke activiteit sluit ook zeer goed aan bij de visie achter de Sport voor Allen-ideologie. Daarin staat de bevordering van de breedtesport centraal, of anders geformuleerd: de promotie van actieve sportbeoefening die voor iedereen toegankelijk is ongeacht leeftijd, geslacht, socio-economische status, etnische afkomst, seksuele voorkeur, geloofsovertuiging, fysieke competentie, etc. (DaCosta & Miragaya, 2002; Hartmann-Tews, 1996; Scheerder & Vanreusel, 2009).

In wat volgt geven we een **beeld van een aantal opvallende ontwikkelingen op de markt van de gezinssport**. Hierbij focussen we op het aanbod, meer bepaald op een aantal **aanjagers** van de gezinssportmarkt, en dit zowel vanuit een overheids-, verenigings- als commercieel perspectief (zie Tabel 1.5). Welke initiatieven (producten, evenementen, activiteiten, etc.) hebben de markt van de gezinssport mee mogelijk gemaakt en vormgegeven?

De groeiende aandacht voor gezinssport blijkt uit initiatieven die zowel door aanbieders vanuit het middenveld (sportclubs, sportfederaties en niet-sportgerelateerde organisaties) als door overheidsactoren (van nationale tot lokale besturen) gelanceerd worden. Zo kunnen we uit de onderstaande Tabel 1.5 afleiden dat er binnen de Gezinsbond (toenmalige Bond van Grote en van Jonge Gezinnen) reeds vanaf het einde van de jaren zestig gepleit werd om sport- en bewegingsactiviteiten in gezinsverband te promoten. Deze inspanningen leidden in de tweede helft van de jaren zeventig tot de oprichting van een volwaardige gezinssportfederatie als sportdienst van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen. Ook de Vlaamse overheid liet zich niet onbetuigd en lanceerde tijdens de jaren zestig reeds een aantal opvallende landelijke 'Sport voor allen' promotiecampagnes voor actieve sportbeoefening. Vanaf de jaren negentig zouden overheid en middenveld elkaar steeds meer vinden in de ontwikkeling van een breedtesportbeleid. De invoering van enkele nieuwe decreten in 1999 en 2001 zorgde voor een toename in de (financiële) ondersteuning van de overheid richting de sportfederaties, een opleidingsaanbod met betrekking tot de recreatiesport werd ontwikkeld en sensibiliseringsacties werden gelanceerd.

Gezinssport doorheen de tijd (2)

Aanjagers van de gezinssportmarkt (2/2)

Op lokaal niveau wordt gezinssport sinds de jaren zeventig gepromoot via de lokale afdelingen van de Gezinsbond die op regelmatige basis sportieve activiteiten organiseren. Ze zijn de voorlopers van de eerste sportclubs van GSF. Het aanbod werd door de jaren heen sterk uitgebreid, met een uitgebreid gamma aan nationale en lokale evenementen, tornooien, rally's, ... anno 2016 tot gevolg.

Reeds sinds het einde van de jaren tachtig zet GSF sterk in op het ontwikkelen van eigen publicaties ten behoeve van haar sportclubs en leden. GSF vindt aansluiting bij andere multisportfederaties onder de vzw Tofsport Vlaanderen, met als doel de belangen van de recreatiesport te verdedigen. Sinds de aanvang van het nieuwe decennium komt de aandacht voor kwaliteitszorg binnen de federatie meer op de voorgrond. GSF sluit zich aan bij projecten ter promotie van de jeugdsport en de toeleiding van kansengroepen naar sport waarbij de kwaliteit van het aanbod voorop staat. In 2014 ontving GSF het 'SAVE'-label voor haar inspanningen voor verkeersveilig sporten op de openbare weg en een onderscheiding op het Panathlon Stipendium als één van de drie waardevolste projecten rond ethiek in de sport. Bovendien zet GSF in op de trend van de digitalisering en lanceert haar eigen website in 2000. In 2014 wordt een volgende stap gezet en lanceert GSF een online ledenapplicatie voor sportclubs voor de registratie van leden en activiteiten.

Gezinssport doorheen de tijd (3)

Tabel 1.5 Tijdstabel van een aantal aanjagers inzake gezinssport*

Jaar	Marktaanjager
1921	Stichting van de Bond der Talrijke Huisgezinnen
1961	Splitsing van de Bond der Kroostrijke Gezinnen in de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen en de Ligue des Familles Nombreuse et des Jeunes Foyers
1963	Ontstaan BLOSO (Bestuur voor Lichamelijke Opvoeding, Sport en het openluchtlevens binnen het nationale ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse cultuur.
1968	Cultuurminister Frans Van Mechelen en het Bloso lanceren in Vlaanderen 'Sport voor Allen' promotie met grootschalige campagnes voor actieve sportbeoefening (o.a. Sportbiënnale I en II, Sportiva, Sport+-clubs)
1968	Opening (sportief) gezinsvakantiehuis 'De Bosberg' (Houthalen)
1969	Bloso wordt een autonome sportadministratie
1970	<i>Lokale afdelingen van de Gezinsbond organiseren op regelmatige basis sportieve activiteiten voor hun leden gepromoot vanuit de dienst 'Volksontwikkeling' van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen. Ze zijn de voorlopers van de eerste sportclubs van GSF.</i>
1970	<i>21.000 mensen nemen deel aan de gezinskilometer in de diverse afdelingen van de Bond, onder impuls van Minister Frans Van Mechelen en voorzitter van de Bond</i>
1970	<i>Sportfederatie opgericht binnen de "vzw gezin en volksopleiding" van de Bond van grote en van Jonge Gezinnen ter promotie van de gezinskilometer en andere sporten in de afdelingen nl. tennis, zwemmen, turnen. Dit leidde al tot 100 lokale clubs in 1975.</i>
1975	Organisatie cursus recreatiesportleider Bloso
1975	Eerste 'Blijf-fit' vakanties in samenwerking met de Grootoudersactie van de BGJG
1976	<i>Oprichting van de Gezinssportfederatie vzw als sportdienst van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen vzw</i>
1976	<i>Start van het project watergewinning/kleuterzwemmen, ontstaan vanuit sportieve vakantiehuizen, en na deskundig overleg met de Deutsche Sporthochschule Köln, uitgebreid naar de afdelingen in heel Vlaanderen,</i>
1977	Eerste Vlaams decreet houdende regeling van de erkenning en de subsidiëring van landelijk georganiseerde sportverenigingen
1977	<i>Eerste gezinssportweken aan de kust en in de Kempen in de vakantiehuizen van de Bond Van Grote en van Jonge Gezinnen</i>
1978	<i>Eerste nationale sportdag van de gezinssportfederatie</i>
1978	<i>Organisatie van de 'Houtlandse Kastelentocht' als eerste nationale wandeldag</i>
1979	<i>Start campagne watergewinning en kleuterzwemmen in het kader van BLOSO sport plus campagne</i>
1979	<i>Organisatie eerste GSF-opleidingen animator recreatiesport in samenwerking met Bloso maar met eigen invulling en docenten</i>
1979	Bloso ondersteunt gekwalificeerde begeleiding in sportclubs door het uitzenden van gekwalificeerde lesgevers naar recreatieve sportclubs en volgens een welbepaald budget per jaar per sportfederatie

* Noot: de aanjagers die schuingedrukt zijn, hebben rechtstreeks betrekking op GSF

Gezinssport doorheen de tijd (4)

1980	<i>Goedkeuring BTK (Bijzonder tijdelijk kader) project Gezinssportfederatie waardoor uitbreiding professioneel kader met 2 sporttechnische medewerkers</i>
1980	<i>Eerste nummer tijdschrift 'Sportief' van Gezinssportfederatie</i>
1980	<i>Eerste wintersportvakanties GSF voor gezinsgroepen en jeugdgroepen</i>
1980	<i>Eerste jeugdsportkampen te Lichtaart, Waasmunster en Neerpelt</i>
1981	<i>Eerste Gordel, de grootste sportieve eendagshappening van Vlaanderen</i>
1982	<i>Eerste gemengde recreatieve volleybaltornooien gezinssportfederatie op gewestelijk, provinciaal en nationaal niveau</i>
1982	<i>Opleiding recreatiesportleiders algemeen en specifiek (recreatievolleybal, recreatiezwemmen, recreatietennis) in samenwerking met BLOSO</i>
1982	<i>Eerste nationale fietsdag GSF</i>
1985	<i>Goedkeuring DAC (Derde Arbeids Circuit) project in functie van de promotie en organisatie van watergewinning en kleuterzwemmen in alle Vlaamse provincies waardoor 1 professionele medewerker niveau regent L.O. per provincie werd aangeworven</i>
1985	<i>Publicatie GSF-handboek 'Badminton, meer dan een pluimpje slaan' naar aanleiding van het volgen van een cursus initiator badminton door enkele GSF-vrijwilligers</i>
1985	<i>Organisatie van 'Grandioos', nationaal evenement van de Jonge Gezinnenactie waar Gezinssportfederatie de sportieve animatie brengt</i>
1986	<i>Organisatie van eigen opleidingen watergewinning en kleuterzwemmen binnen de Gezinssportfederatie</i>
1989	<i>Publicatie handboek 'De rol van ouders in de sportieve opvoeding van kinderen' (Prof. P. De Knop) in samenwerking met VUB en Gezinsbond, Vormingswerk</i>
1989	<i>Oprichting van de Vlaamse Sportfederatie (VSF), belangenbehartiger van de Vlaamse sportfederaties</i>
1990	<i>Eerste sporttechnische bijdrage voor lesgevers GSF (bijlage tijdschrift Sportief)</i>
1990	<i>Organisatie jeugdsportbegeleider recreatiesport en recreatiesportleider B-A-niveau als erkende cursus in samenwerking met LCK-Bloso</i>
1990	<i>Bloso wordt een Vlaamse Openbare Instelling onde de naam Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de sport en de openluchtrecreatie,</i>
1992	<i>Opstart landelijke sportpromotiecampagne: "Als het kriebelt, moet je sporten!"</i>
1993	<i>Eerste organisatie van Sportrock te Wachtebeke: sport- en muziekevenement voor het hele gezin</i>
1993	<i>Vademecum voor clubverantwoordelijken GSF: handleiding hoe een recreatieve sportclub opstarten en managen?</i>
1997	<i>Voorloper van de 'Start to run', 'Joggen voor beginners', van start in Vlaanderen (door Mieke Boeckx te Herentals)</i>
1998	<i>Eerste wandelrally te Hasselt onder de noemer 'Hasselt gezien? Hasselt gevonden?' - periodezoektocht voor het gezin tijdens de zomermaanden</i>
1999	<i>Nieuw decreet erkenning en subsidiëring vlaamse sportfederaties</i>
1999	<i>Publicatie handboeken 'Met baby's peuters en kleuters naar het zwembad. Van watergewinning tot zwemmen' en 'Sportspetters: praktijkgericht handboek voor jeugdsportbegeleiders'</i>
1999	<i>Eerste Vlaamse minister van sport</i>
1999	<i>Tweede Vlaams decreet met betrekking tot de subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, namelijk het decreet van 13 april 1999 houdende de erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties</i>

Gezinssport doorheen de tijd (5)

2000	<i>Als gevolg van de invoering van het nieuwe decreet op de sportfederaties daalt het aantal subsidieerde clubleden van GSF van meer dan 50.000 in 1999, naar minder dan 30.000 in 2000</i>
2000	<i>Lancering eerste website www.gsf.be</i>
2001	<i>Wijziging decreet erkenning en subsidiëring Vlaamse sportfederaties - invoering sporttakkenlijst</i>
2001	<i>Gezinssportfederatie is vertegenwoordigd in denkcel zwemmen en opleidingsforum recreatiesport van VTS</i>
2001	<i>Derde Vlaams decreet met betrekking tot de subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, namelijk het decreet van 13 juli 2001 houdende de erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisaties en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding</i>
2002	<i>Multisportfederaties GSF, Sporta en FROS organiseren eerste gezamenlijke bijscholingsdag voor lesgevers en monitoren</i>
2003	<i>Lancering 'Zap op sport' project - voor meer en betere jeugdsport (accent promotie én kwaliteit)</i>
2003	<i>Integratie van de opleidingen watergewinning en kleuterzwemmen GSF in de initiator zwemmen VTS</i>
2004	<i>Vernieuwing website met zoekmodules voor clubs- sportkampen - evenementen...</i>
2004	<i>Installatie van het sport voor allen overlegplatform door Bloso met als partners: ISB, Kabinet Sport, SVS, VGC, VSF, VVP en VSVG</i>
2005	<i>Opleidingen recreatiesport worden aangepast naar bewegingsanimator binnen het opleidingsforum recreatiesport (VTS)</i>
2006	<i>Oprichting van het Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid BLOSO en het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media,</i>
2006	<i>Eerste recreatiesportcongres door de recreatieve sportfederaties 'ToFsport Vlaanderen: recreatiesport op topniveau' door FROS, GSF, KVV, OKRA-Sport, Sporcrea en Sporta-federatie te Brussel + publicatie boek 'ToFsport in Vlaanderen' (Prof. J. Scheerder) in samenwerking met KU Leuven en ToFsport Vlaanderen</i>
2006	<i>GSF, de derde grootste recreatieve sportfederatie in Vlaanderen, telt (opnieuw) meer dan 30.000 gesubsidieerde sportclubleden</i>
2008	<i>Lancering 'Meet en Greet' project voor meer regionale ontmoetingen tussen sportclubs</i>
2008	<i>Publicatie Kleuterboekjes: Gizi: 'Kijk, ik zwem' en 'Kijk, ik sport' vanuit een samenwerkingsproject met vzw 'de Rand': taalstimulering via de sportclub, opgestart vanuit de GSF-clubs in Overijse en Huldenberg.</i>
2008	<i>Oprichting vzw tofsport Vlaanderen als samenwerkingsverband tussen multisportfederaties waaronder GSF</i>
2009	<i>Start project 'Knuffelturnen' als intergenationeel sportproject in samenwerking met Sherborne pedagogiek</i>
2009	<i>Lancering pilootproject 'toeleiding van kansengroepen naar sport' op vraag van kabinet Sport (Bert Anciaux)</i>
2009	<i>Publicatie 'GIZI-kijkwijzers' voor monitoren en handboek '55+ in actie'</i>
2010	<i>Recreatiesport is Bloso-'sporttak in de kijker', organisatie vanuit de federaties uit het samenwerkingsverband 'ToFsport Vlaanderen' waaronder GSF</i>
2010	<i>Lancering jeugdsportproject 'Van Basic tot Best' voor meer kwaliteit in de jeugdsportclubs</i>
2011	<i>Start jaarlijkse bijscholing voor monitoren in 'Sneeuwgewinning voor kleuters'</i>
2011	<i>Gezinssportfederatie geselecteerd als pilootfederatie voor het project 'Multimove'</i>
2012	<i>GSF lanceert individueel (Gezins)lidmaatschap 'Op-weg-sporten'</i>

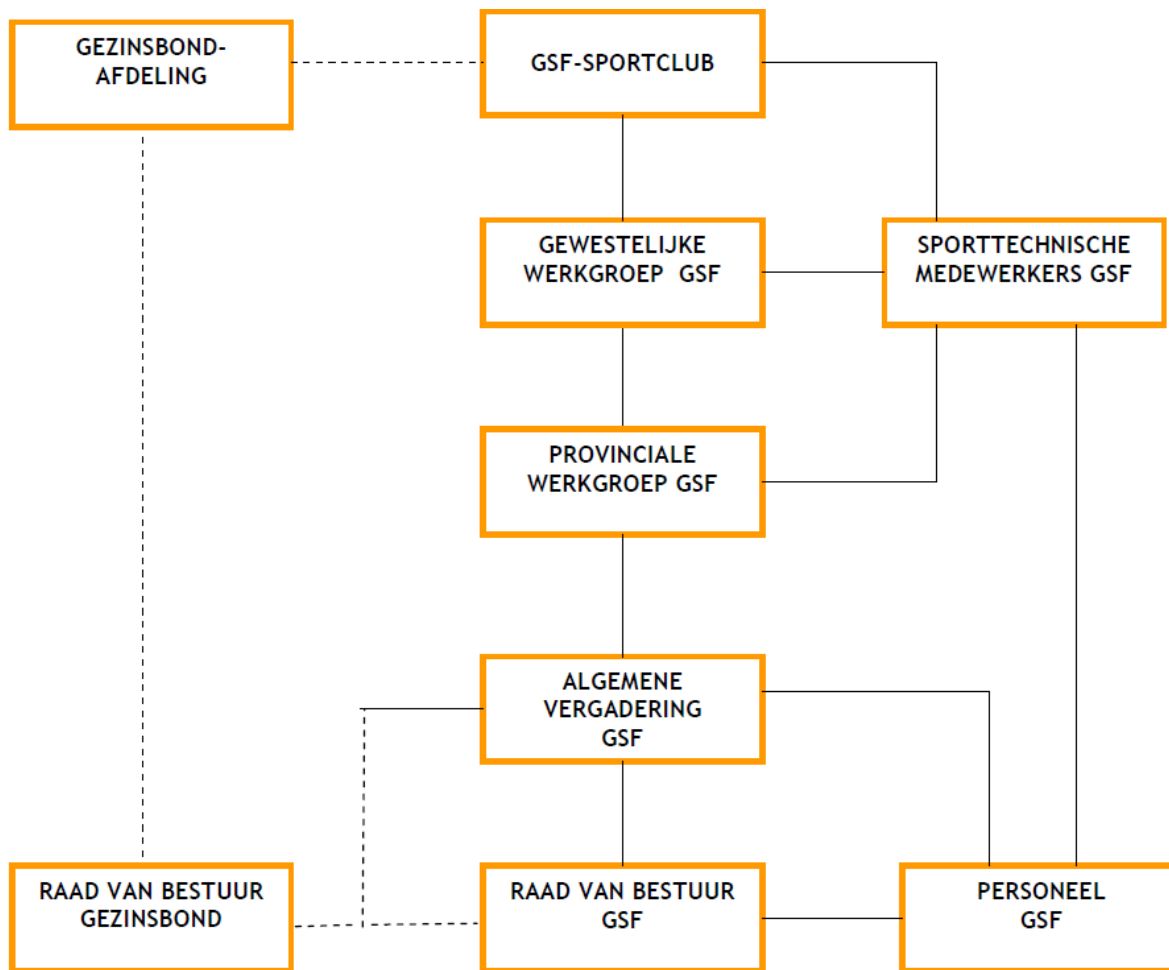
Gezinssport doorheen de tijd (6)

2014	In de Beleidsnota Sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' stelt Vlaams minister van Sport Philippe Muyters dat een nieuw decreet voor de sportfederaties zal uitgewerkt worden ter vervangen van het decreet van 2001 (tegen 2017)
2014	<i>Lancering online ledenapplicatie voor sportclubs voor registratie van leden en activiteiten</i>
2014	<i>GSF behaalt het 'SAVE'-label voor haar inspanningen voor verkeersveilig sporten op de openbare weg</i>
2014	<i>GSF werd onderscheiden op het Panathlon Stipendium als één van de 3 waardevolste projecten rond ethiek in de sport</i>
2015	<i>GSF telt ruim 36.000 actieve leden in 485 sportclubs</i>
2016	<i>Eerste congres 'Gezinnen in beweging' naar aanleiding van 40 jaar Gezinssportfederatie vzw in de Ghelamco Arena te Gent op 20 april</i>

Ontstaan van GSF

- Een veertigtal jaar geleden trokken er reeds groepen kinderen en volwassenen van plaatselijke Gezinsbond-afdelingen naar zwembaden, turnzalen en sporthallen. De pioniers van het eerste uur hebben - zonder zich ervan bewust te zijn - de recreatiesport toen al gepromoot
- **De Bond van Grote en van Jonge Gezinnen** vormde in 1976 zijn sportdienst om tot een volwaardige en autonome sportfederatie. De Gezinssportfederatie vzw (GSF) was geboren. Hiermee plaatste de gezinsbeweging een nieuwe en logische stap in haar **welzijnsstreven voor de gezinnen in Vlaanderen**
- Sinds 1976, met de komst van een nieuw decreet, is de Gezinssportfederatie een **erkende en gesubsidieerde recreatieve sportfederatie**. Van bij aanvang is GSF actief op het vlak van **clubwerking, jeugdsportkampen, gezinssportweken en nationale sportdagen**
- Het doel van GSF is **gezinnen of elk lid van het gezin aan te zetten tot zinvolle sportbeoefening, individueel of in gezinsverband**. Er wordt niet gedacht aan competitiesport. De sportbeoefenaars beogen louter een **aangename en gezonde vrijetijdsbesteding in een sociale omgeving**. Gekende en minder gekende sporten moeten kunnen beoefend worden op recreatief niveau
- Dat GSF ontsprongen is uit de Gezinsbond, blijkt ook vandaag uit het organogram van GSF (zie Figuur 1.7), GSF is een dochterorganisatie van de Gezinsbond

Figuur 1.7 Organogram GSF anno 2016*

Bron: GSF (2012)

* De taken en verantwoordelijkheden van de organen, inclusief hun betrokkenheid bij de basisopdrachten en eventuele facultatieve opdrachten worden toegelicht in Bijlage A

Structuur GSF en link met de Gezinsbond

GSF en Gezinsbond

Zowel voor GSF als voor de Gezinsbond is er een **evolutie in het begrip 'gezin'** en daaruit voortvloeiend hebben beide partijen hun accenten verlegd en zich ruim opengesteld om een organisatie te zijn voor alle gezinnen in Vlaanderen. Mede hierdoor heeft de naamsverandering van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen (BGJG) naar de Gezinsbond plaatsgevonden. Op de website van de Gezinsbond lezen we: 'De Gezinsbond is pluralistisch en democratisch samengesteld en zet zich in voor **alle gezinnen** in Vlaanderen en Brussel. Ze verdedigen de belangen van de gezinnen, **los van religieuze, ideologische of politieke opvattingen en los van de samenstelling van het gezin** (grote en jonge gezinnen, grootouders, gezinnen met veel of weinig kinderen, éénoudergezinnen, gehuwden of samenwonenden, nieuw-samengestelde gezinnen, enz.)'. Zoals blijkt uit het organogram zijn er zowel op lokaal als op nationaal niveau linken tussen GSF en de Gezinsbond.

De lokale afdelingen van de Gezinsbond zijn verantwoordelijk voor het aanstellen van lokale sportverantwoordelijken in functie van sportpromotionele evenementen of clubwerking, voor het promoten van GSF-initiatieven, georganiseerd vanuit de federaties, het organiseren van lokale sportpromotionele activiteiten en het faciliteren van een lokale GSF-clubwerking.

De Raad van Bestuur van de Gezinsbond vaardigt twee bestuurders af naar de Algemene Vergadering van GSF en één bestuurder naar de Raad van Bestuur van GSF. Hiernaast wordt het inhoudelijke en financiële beleid van GSF geïntegreerd in de werking van de Gezinsbond.

“Dat de Gezinssportfederatie onder meer kiest voor een nauwe link met de Gezinsbond is voor haar de meest voor de hand liggende optie.” (GSF, 2012)

- Statuten van GSF (sinds 1976): Artikel 2. doel van de vereniging:
 - De Gezinssportfederatie is een zelfstandige **pluralistische** sportfederatie opgericht door de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen, thans **Gezinsbond**. Zij stelt zich tot doel **elk gezin en elk lid van het gezin** in het bijzonder, **van baby tot senior**, een zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden, in de vorm van een **gezonde en recreatieve sportbeoefening**. De Gezinssportfederatie streeft er naar mogelijkheden te scheppen om gekende en minder gekende sporten aan te bieden en te beoefenen in recreatief verband.
- Huishoudelijk reglement: Artikel 1.
 - De Gezinssportfederatie, kortweg GSF, is opgericht in de schoot van de Gezinsbond. Ze stelt zich als doel de **promotie van de recreatiesport**, voornamelijk **in gezinsverband**, in zoveel mogelijk afdelingen en gewesten van de Gezinsbond.

Visie GSF

Met de oprichting van de Gezinsportfederatie (GSF) plaatste de **gezinsbeweging** een nieuwe en logische stap in haar welzijnsstreven voor de gezinnen in Vlaanderen.

Welzijn omvat meerdere componenten, maar voor GSF is gezondheid daarbij ongetwijfeld de belangrijkste. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is gezondheid meer dan 'niet ziek zijn'. Gezondheid omvat ook een geestelijk aspect: zich goed voelen in z'n vel, kunnen omgaan met zorgen en stress. Gezondheid heeft ook een sociale dimensie: zich geborgen weten, geïntegreerd zijn, onder vrienden zijn...

Beweging en sport, in combinatie met een evenwichtige voeding en een leefbare omgeving kan **iedereen gezonder en gelukkiger** maken.

Deze visie is de bestaansreden van GSF. GSF is een recreatieve sportfederatie die streeft naar sportbeoefening die **plezier** en **gezondheid** oplevert in zijn breedste betekenis: **lichamelijk, geestelijk en sociaal**.

Bewegen om de conditie op peil te houden. Bewegen om stress en spanningen af te gooien. Bewegen, in een sfeer van vriendschap en fairplay. Bewegen, zonder overdrijven en zonder middelengebruik.

Bron: GSF (2012)

Missie GSF

GSF wil **zoveel mogelijk mensen in Vlaanderen gezond doen bewegen**. Om dat doel te bereiken concentreert GSF zich op een drietal opdrachten:

1. De **oprichting en kwalitatieve begeleiding van sportclubs** overal in Vlaanderen.

GSF richt zich daarbij in de eerste plaats naar de plaatselijke afdelingen van de Gezinsbond. Via dat kanaal kan een groot potentieel aan sporters worden bereikt en kunnen vrijwillige medewerkers worden gerekruteerd.

GSF richt zich met zijn aanbod naar **alle leeftijdscategorieën**: baby's, peuters en kleuters, kinderen, jongeren, volwassenen en senioren.

De meest **diverse sportdisciplines** komen aan bod. Steeds is er de zorg om een **lage instapdrempel**, dat wil zeggen: naar ieders fysieke mogelijkheden en aan betaalbare voorwaarden. Om die reden kiest GSF resoluut voor de **recreatiesport**. Iedereen moet kunnen meedoen. Omdat iedereen recht heeft op **kwaliteit**, streeft GSF ernaar om elke sporter een **deskundige begeleiding** te bieden.

2. De organisatie van **sportkampen en sportieve evenementen** om meer mensen aan te zetten tot bewegen en recreatieve sportbeoefening.

3. De organisatie van **opleidingen en bijscholingen** om de **kwaliteit van de werking**, zowel bestuurlijk als sporttechnisch te verbeteren.

Aanbod GSF (1)

- Als een door de Vlaamse overheid erkende en gesubsidieerde sportfederatie, dient GSF volgens het decreet op de sportfederaties van 2001, te voldoen aan vijf vooropgestelde basisopdrachten (Vlaamse overheid, 2001):
 - Organiseren van (competitiegerichte) recreatieve sportbeoefening
 - Organiseren van kaderopleiding en bijscholing
 - Begeleiding van de aangesloten sportclubs
 - Informatieplicht
 - Promoten van de aangeboden sporttakken
- Hiernaast heeft GSF de mogelijkheid om in te tekenen op één van de drie facultatieve opdrachten:
 - Jeugdsport
 - Sportkampen
 - Prioriteitenbeleid
- GSF heeft voor de beleidsperiode 2013-2016 ingetekend op de facultatieve opdrachten jeugdsport en sportkampen
- In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de werking en het aanbod van GSF (zie ook Tabel 1.6). Hierbij maken we een opsplitsing tussen drie mogelijke manieren van aansluiting bij GSF:
 - Via de GSF-sportclub
 - Rechtstreeks bij GSF (via allerlei initiatieven)
 - Als vrijwilliger-medewerker
- De vijf basisopdrachten en de twee facultatieve opdrachten vormen de rode draad doorheen de toelichting

Aanbod GSF (2)

Aansluiting via GSF-sportclub

Aansluiting bij GSF kan via één van de GSF-sportclubs die een **recreatief sportaanbod** voorzien in tal van sporten (acrogyt, atletiek, badminton, balsporten, bewegingsopvoeding, capoeira, dansen, fietsen, fitness, gehandicaptensport, gevechtssporten, hip-hop, ju-jitsu, knuffelturnen, omnisport, paardrijden, racketsporten, relaxatie & meditatie, skeeleren-schaatsen, tchoukball, turnen, volksspelen, wandelen, watergewenning, watersporten, zwemmen). GSF streeft er naar om via haar sportclubs een **permanent kwalitatief** sportaanbod te voorzien, gericht op alle leeftijden. Enerzijds werkt men hier **doelgroepgericht** en voorziet men een sportaanbod voor een specifieke doelgroep (vb. baby/peuters, kleuters, jeugd, volwassenen, 50-plussers). Anderzijds zet GSF in op **multi- en intergenerationele** sportactiviteiten. GSF stelt vanuit haar missie (wij doen gezinnen gezond bewegen) dat het sportaanbod in clubverband naar verschillende generaties dient aangeboden te worden (multigenerationeel) en dat de onderlinge solidariteit tussen generaties kan aangewakkerd worden via het samen sporten van generaties (gezinssportclub, grootouder- en kleinkindsportclub). Reeds een ruim aantal GSF-clubs speelt hierop in, bijna drie clubs op tien beschikken over een intergenerationeel sportaanbod, bijna zeven clubs op tien beschikken over een multigenerationeel sportaanbod (GSF, 2015). Bij dit laatste wordt een aanbod voorzien voor minstens twee leeftijdsgroepen. Onder het intergenerationeel sportaanbod vallen onder meer de gezinsactiviteiten en het aanbod voor kinderen met ouders of kinderen met grootouders. Denk maar het knuffelturnen of babyzwemmen waarbij ouder en kind samen aan het bewegen gaan.

Hiernaast worden via de GSF-club **regionale sporttornooien** georganiseerd binnen het project Meet & Greet, waarbij men ontmoetingskansen creëert in specifieke sporten. Bovenstaand aanbod vormt de invulling van de eerste basisopdracht, namelijk het organiseren van recreatieve sportbeoefening of competitiegerichte recreatieve sportbeoefening per provincie.

Via het **jeugdsportproject 'van Basic tot Best'** geeft GSF invulling aan de facultatieve opdracht jeugdsport. GSF motiveert haar jeugdsportclubs om te investeren in kwaliteitsvolle omkadering binnen de club. Voor het zesde jaar op rij konden de GSF-jeugdsportclubs intekenen op het jeugdsportfonds 'van Basic tot Best'. Dit fonds werd opgericht in 2010 en wil ondersteuning bieden aan jeugdsportclubs die een kwaliteitsvolle jeugdwerking uitbouwen en streven naar de bevordering van de sportparticipatie van kinderen en jongeren. In 2015 tekenden 81 clubs in op het jeugdsportfonds 'van Basic tot Best'. De subsidiepot van 22.900 euro werd integraal onder deze clubs verdeeld. Om de centen op een zo objectief mogelijke manier te verdelen werd er gewerkt met een puntensysteem uitgaande van kwaliteitscriteria. Hoe meer punten een club behaalde, hoe meer centen dit opbracht én hoe hoger de club kon klimmen op de 'van BASIC tot BEST'-ladder (van Basic, over Expert, Super, Top tot BEST). Niet minder dan zeventien clubs behaalden het BEST-label. Veertien clubs waren Top. Achttien clubs namen het Super-label in ontvangst, eenendertig clubs het Expert-label en één club het Basic-label.

Aanbod GSF (3)

Tabel 1.7 Schematisch overzicht van het aanbod van GSF, volgens type aansluiting en doelgroep, anno 2016

Aansluiting	Doelgroep	Aanbod
via GSF-sportclub	Alle leeftijden: - Doelgroepgericht - Multi- en intergenerationeel	- Recreatief sportaanbod - Multi- en intergenerationele activiteiten - Regionale sporttornooien/-ontmoetingen: Meet & Greet-project sinds 2010 (alle sporten) - Jeugdsportproject: van Basic tot Best
rechtstreeks bij GSF ('Op Weg lid')	Alle leeftijden: - Doelgroepgericht - Multi- en intergenerationeel	- Evenementen GSF (o.a. in het kader van 'Actief op weg'): - o Nationaal: wandel- en fietsrally, medewerking bij evenementen Gezinsbond, ... - o Lokaal: fietsen-wandelen-multisport (vanuit GSF-clubs en afdelingen van de Gezinsbond) - Evenementen anderen: - o Sportpromotie-evenementen van Sport Vlaanderen - o Sportieve evenementen in verschillende provincies - o Medewerking aan beurzen (Doe-aan-sportbeurzen, Fiets- en wandelbeurs, etc.) - o ... - Verantwoorde informatie- en beweegcampagnes - o GSF: 'Gezond op weg', 'Veilig op weg', 'Sportief ontbijt' (i.s.m. Gezinsbond), ... - o Andere: schaatspasjes (i.s.m. Sport Vlaanderen), ... - Sportkampen en sportieve vakanties (gezinnen, eenoudergezinnen, grootouders en kleinkinderen, actieve 50-plussers, jeugd): wintersport – wandelen (cultuur) – fietsen – actieve vakanties
als vrijwilliger/ medewerker	Sporttechnische monitoren, lesgevers, vrijwilligers, bestuurders en clubverantwoordelijken, beleid en personeel GSF (+16 jaar)	- Aanbod aan opleidingen en bijscholingen - Didactische ondersteuning/eigen publicaties - Vrijwilligerstrefdagen (accent op ontmoeting en reflectie)

Aansluiting rechtstreeks bij GSF ('Op Weg lid')

Als alternatief op de aansluiting via de GSF-sportclub, kan men ook **rechtstreeks aansluiten bij GSF-centraal**, als 'Op Weg lid'. Dit lidmaatschap omvat een 24 op 24 uur verzekering voor lichamelijke ongevallen gedurende het joggen, wandelen, fietsen, fitnessen en zwemmen in Europa. Als 'Op Weg lid' krijgt men korting op de GSF-vakanties en kan men deelnemen aan tal van **GSF-sportevenementen**.

Naast de evenementen, biedt GSF eveneens **verantwoorde informatie- en beweegcampagnes** aan. Via de campagne 'Gezond op weg' kunnen de leden via artikels op de website geïnformeerd worden over gezond sporten. Met de campagne 'Veilig op weg' besteedt GSF aandacht aan verkeersveiligheid tijdens sportieve activiteiten op de openbare weg door concrete info en tips voor wie op de weg wil gaan sporten. Via deze campagne biedt GSF eveneens ondersteuning aan de GSF-clubs om hun fiets- of wandelevenement verkeersveilig uit te bouwen.

Ook **sportkampen en sportieve vakanties** maken een belangrijk deel uit van het aanbod van GSF. De jeugdsportkampen en sportieve groepsvakanties van GSF zijn laagdrempelig en staan open voor kinderen, jongeren, gezinnen en 50-plussers, ongeacht de sportieve achtergrond of het vaardigheidsniveau. Hierbij wordt de nodige aandacht besteed aan kansengroepen. In 2014 werden kinderen en jongeren uit een kansarm gezin in samenwerking met het Fonds Vrijetijdsparticipatie toegeleid naar sportkampen. Het fonds kwam voor 80 procent van de deelnameprijs tussen. In 2014 namen 52 kinderen uit een kansarm gezin deel. De vakantieformule 'sportieve grootouders- en kleinkindvakanties' zet GSF in op een multi- en intergenerationele sportaanbod.

Via het bovenstaande aanbod wenst GSF mensen aan te zetten tot sporten via laagdrempelige **beweegcampagnes en een vrijetijdsaanbod**. De campagnes en evenementen dragen bij tot de **promotie en bekendmaking** van de werking, het aanbod en het imago van GSF. Bovenstaand aanbod heeft betrekking op basisopdrachten 1 (organiseren van recreatieve sportbeoefening), 4 (informatieplicht) en 5 (promoten van de eigen sporttakken), en de facultatieve opdracht sportkampen.

Aansluiting als vrijwilliger/medewerker

De derde en laatste aansluitingsvorm omvat een apart lidmaatschap voor **vrijwilligers en medewerkers** (van minstens 16 jaar), zoals sporttechnische monitoren, lesgevers, vrijwilligers, bestuurders en clubverantwoordelijken, beleid en personeel van GSF. Voor deze doelgroep voorziet GSF een aanbod aan **opleidingen en bijscholingen**. Via deze sporttechnische en bestuurlijke vorming en informatieverstrekking geeft GSF invulling aan basisopdrachten 2 (organiseren van kaderopleidingen en bijscholing) en 3 (begeleiding van aangesloten clubs), met als doel een kwaliteitsvolle organisatie van het clubaanbod op bestuurlijk, sporttechnisch en promotioneel vlak. Via **didactische ondersteuning en eigen publicaties** wordt eveneens basisopdracht 4 in praktijk gebracht (uitvoeren van de informatieopdracht). Hiermee wil GSF (sporttechnische) informatie verspreiden over de activiteiten en sport in het algemeen, over de organisatie van de clubwerking, over specifieke thema's, etc. In Bijlage B wordt een overzicht gegeven van het aanbod van GSF inzake opleidingen en bijscholingen, begeleiding van aangesloten clubs en didactische ondersteuning en eigen publicaties.

Conclusie: gezinnen en sport voor GSF

Conclusie: gezinssport vanuit een evoluerend gezinsperspectief

GSF heeft van bij haar ontstaan steeds duidelijk gesteld dat 'gezinssport' zowel bestaat uit sportieve activiteiten voor het **hele gezin** als sportieve vrijetijdsbesteding voor **elk lid van het gezin** in het bijzonder. Hierbij staat de laagdrempeligheid en de aandacht voor het totale welzijn van mensen (psychisch, fysiek, sociaal) centraal. Vertrekkende vanuit de gezinssituatie streeft GSF er naar om mensen aan het bewegen/sporten krijgen.

GSF en de Gezinsbond als moederorganisatie stellen duidelijk een **evolutie vast in het begrip 'gezin'** en daaruit voortvloeiend hebben beide partijen hun accenten verlegd en zich ruim opengesteld om een organisatie te zijn voor alle gezinnen in Vlaanderen. Met andere woorden: **iedereen is welkom**. Bij de uitwerking van het aanbod denkt GSF vanuit een mee **geëvolueerde omschrijving van het begrip 'gezin'**. Zo organiseert GSF ook sportvakanties voor **éénoudergezinnen** en binnen haar meest recente beleidsplan werd de beslissing genomen om een **multi- en intergenerationeel aanbod** uit te bouwen bij de clubwerking en bij andere activiteiten. Op deze manier wenst GSF haar werking nog meer uitgesproken te ontwikkelen in de vorm van **lifetime sportbeoefening in diverse contexten**, met het bereiken van **verschillende generaties** als finaliteit.

Er wordt ook rekening gehouden met **kansarme gezinnen** via specifieke toeleidingsprojecten, zoals sportkampen, weekends in gezinsverband.

Kort samengevat vult GSF gezinssport in als 'Laagdrempelig aanbod van sportieve activiteiten voor gezinnen en individuen, bekeken vanuit een evoluerend gezinsperspectief'.

1.2.3 KERNCIJFERS GEZINNEN EN SPORT

1.2.3.1 Sportparticipatie bij gezinnen in Vlaanderen

1.2.3.2 Gezinsuitgaven aan sport in Vlaanderen

Sportsocialisatie

Deelname aan sport wordt bepaald door verschillende (f)actoren. In Figuur 1.8 wordt een schematische weergave gegeven van de sportsocialisatie. **Socialisatie** is het proces waarbij iemand, bewust en/of onbewust, de waarden, normen en andere cultuurkenmerken van zijn groep aangeleerd krijgt. Naarmate men ouder wordt, komt men in contact met verschillende beïnvloedende actoren (vandaar de uitdeinende lijnen in de figuur). Elk van deze actoren – of socialisatoren – heeft zijn eigen specifieke invloed op de sportdeelname.

De eerste socialisator die de sportparticipatie beïnvloedt, is **het gezin**. Of ouders en/of broers of zussen al dan niet aan sport doen, kan een invloed hebben op de eigen sportparticipatie. Daar waar vroeger voornamelijk het horizontale gezin (ouders met meerdere kinderen) veelvoorkomend was, wint tegenwoordig het verticale gezin aan belang. Vandaag de dag is het aantal kinderen in een gezin gedaald, maar komt de relatie tussen de verschillende generaties (kinderen en grootouders) meer op de voorgrond. In dit verband kunnen we spreken van het intergenerationele gezin, waarbij bijvoorbeeld de grootouders voor een (groot) deel mee instaan voor de (sportieve) opvoeding van de kleinkinderen.

De tweede socialisator is de **directe omgeving**, de wijk, de buurt, vrienden, peers, etc. Als er in de wijk een buurtsportplein is aangelegd, zal de kans op sportparticipatie groter zijn. Of vrienden al dan niet aan sport doen, zal mee bepalend zijn voor de eigen sportdeelname. Hoewel men over de eigen buurt of wijk weinig zeggenschap heeft, is dit wel het geval voor de keuze van vrienden.

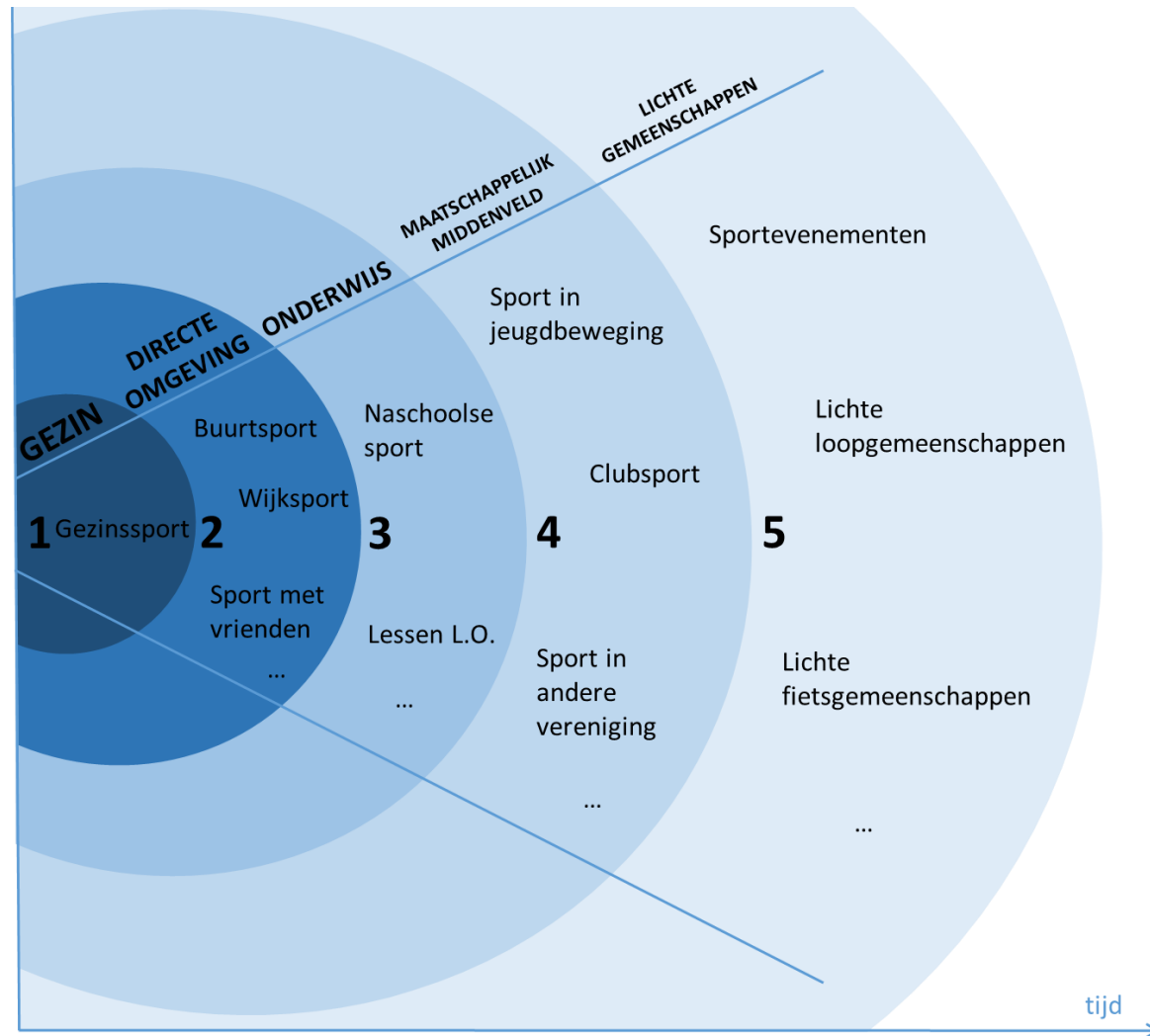
Onderwijs vormt de derde socialisator in de rij. Aangezien men in België onderworpen is aan de onderwijsplicht, heeft men over deze socialisator relatief weinig zeggenschap. De school is vrij te kiezen maar de invulling van de lessen Lichamelijk Opvoeding worden in sterke mate beïnvloed door de eindtermen lichamelijke opvoeding en de invulling van de leerkracht L.O. In het kader van het onderwijs is er daarnaast ook de naschoolse sport die een invloed kan uitoefenen op het sportgedrag.

De vierde socialisator is het **maatschappelijke middenveld** of het verenigingsleven. Via verenigingen kan men in contact komen met sportbeoefening. Hierbij is de sportclub het voorbeeld bij uitstek, maar ook andere verenigingen met een sportaanbod vallen hier onder. Ervaringen die men in de sportclub en in andere verenigingen opdoet, zijn van invloed op de huidige en toekomstige sportdeelname.

De vijfde socialisator betreft de invloed van zogenaamde **lichte gemeenschappen**. Naast de clubgeorganiseerde sport, is ook het andersgeorganiseerde sportaanbod van invloed op de sportparticipatie. Andere organisatievormen om aan sport te doen winnen aan belang, denk maar aan de vele lichte loop- en fietsgemeenschappen of de talrijke sportevenementen georganiseerd door commerciële (vb. Golazo) en overheidsinstanties (vb. lokale sportdienst).

Conceptueel kader: sportsocialisatie

Figuur 1.8 Schematische weergave van sportsocialisatie

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder (2003)

Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen (SBV)

Om een beter inzicht te krijgen in de sportparticipatie en de sportconsumptie van gezinnen in Vlaanderen doen we beroep op de data die verzameld werden via de Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09). Deze dataset bevat een representatief staal van 3004 gezinnen met minimaal één kind in het lager of het secundair onderwijs. Op basis van deze gegevens kunnen we uitspraken doen over gezinnen in Vlaanderen. Naast een eigen bewerking van gegevens uit eerdere publicaties op basis van deze dataset (zie onder meer Scheerder, e.a., 2013; Thibaut, e.a., 2013; Thibaut, e.a., 2014), doen we ook enkele aanvullende analyses.

1.2.3.1 SPORTPARTICIPATIE BIJ GEZINNEN IN VLAANDEREN*

* Dit onderdeel is gebaseerd op Scheerder e.a. (2013)

- Voor de analyses rond de sportparticipatie bij gezinnen in Vlaanderen wordt een onderscheid gemaakt tussen drie (leeftijds)groepen:
 - Kinderen (lager onderwijs, 6-12 jaar)
 - Jongeren (secundair onderwijs, 13-18 jaar)
 - Ouders (volwassenen)
- We gaan van start met enkele algemene kerncijfers rond sportparticipatie bij gezinnen inzake :
 - (club)sportparticipatie
 - frequentie van sportparticipatie
 - sportvoorkeur
- Vervolgens onderzoeken we de invloed van de gezinssituatie op de sportparticipatie, gebaseerd op drie vormen van kapitaal van gezinnen:
 - cultureel kapitaal (hoogst behaald diploma ouders)
 - economisch kapitaal (gezinsinkomen)
 - bewegingskapitaal (sportbeoefening ouders)
- De resultaten van de drie leeftijdsgroepen worden steeds in dezelfde grafiek weergegeven, als we spreken over de kinderen of jongeren dan heeft het achtergrondkenmerk betrekking op de ouders (vb. hoogst behaald diploma ouders), als we spreken over de ouders dan heeft het achtergrondkenmerk betrekking op de ouders zelf (vb. hoogst behaalde diploma van de volwassenen)

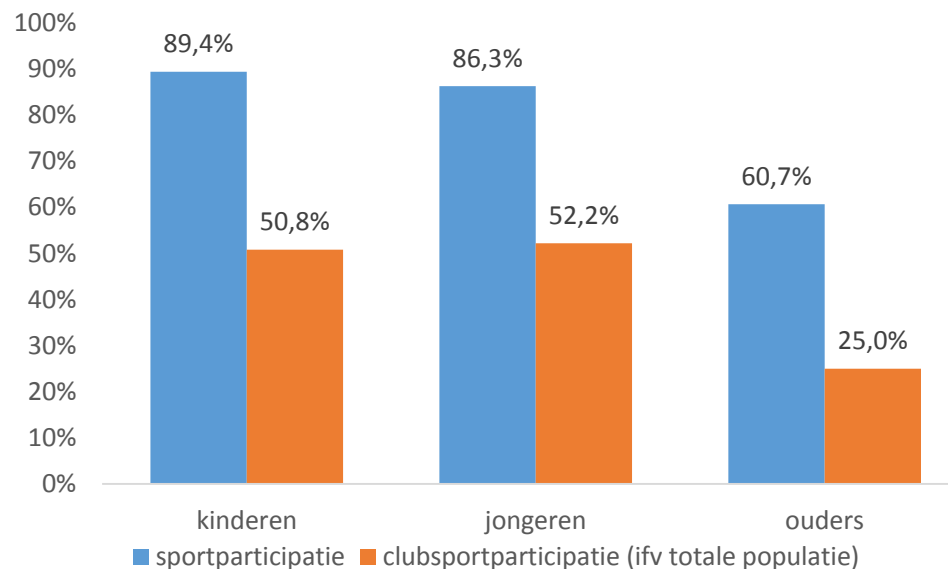
Sportparticipatie bij gezinnen

- Bij 94,4 procent van de gezinnen in Vlaanderen doet minstens één gezinslid aan sportbeoefening; dit wil zeggen dat 5,6 procent van de gezinnen in Vlaanderen absoluut niet op een actieve manier in contact komt met sport
- Uitgaande van een totaal van 2.731.319 gezinnen in Vlaanderen (anno 2015), zijn er 151.841 Vlaamse gezinnen waarvan geen van de gezinsleden aan sport doet
- 57,5 procent van de gezinnen haalt de norm van een half uur sport per dag per gezinslid niet
- 50,9 procent van de gezinnen slaagt er niet in om samen ten minste één uur per dag sportactief te zijn gedurende de vrije tijd

(Club)sportparticipatie bij gezinsleden

- De (club)sportparticipatie van kinderen en jongeren ligt vrij dicht bij elkaar: 89 procent van de kinderen komt op een actieve manier met sport in contact, bij de jongeren bedraagt dit 86 procent; ruim de helft van de kinderen en jongeren doen in clubverband aan sport
- 61 procent van de ouders komt op een actieve manier met sport in contact, vier op de tien ouders komt dus helemaal niet met actieve sportbeoefening in aanraking; ruim een kwart van de ouders doet in clubverband aan sport

Figuur 1.9 Actieve sportparticipatie en clubsportparticipatie bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, 2009

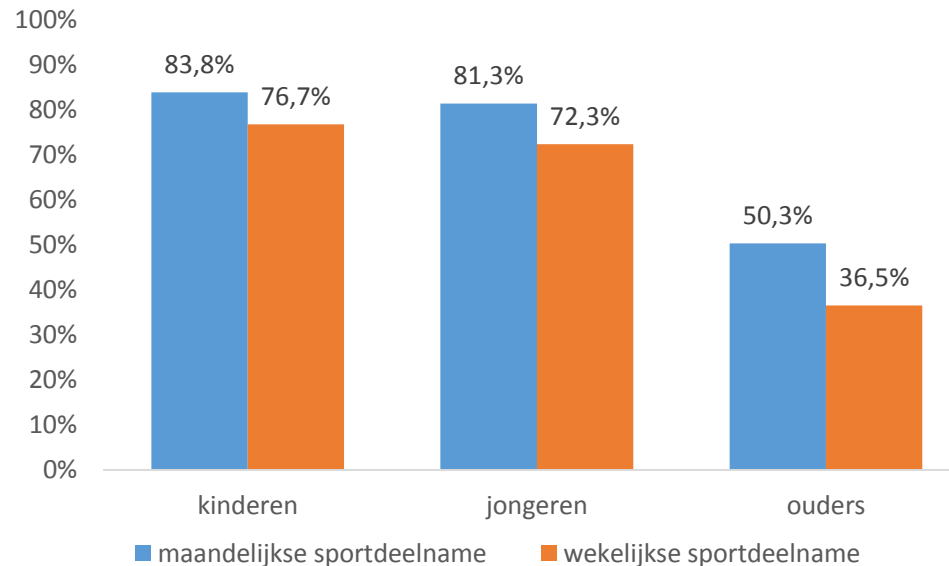

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2013: 74-76, 90-92)

Frequentie sportdeelname gezinsleden (1)

- Bij zowel kinderen als jongeren neemt ruim acht op de tien respondenten minstens op maandelijkse basis deel aan sport, ongeveer drie op vier kinderen en jongeren is wekelijks sportactief
- Bij volwassenen liggen deze percentages aanzienlijk lager: ongeveer de helft van alle volwassenen in Vlaanderen is minstens een keer per maand sportactief, 37 procent doet wekelijks aan sport

Figuur 1.10 Maandelijks* en wekelijkse sportdeelname bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, 2009

* Bij 'maandelijks' deelname worden de wekelijkse sportparticipanten meegeteld. Het gaat hier om minstens één keer per maand

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2013: 115)

Frequentie sportdeelname gezinsleden (2)

Kinderen en jongeren versus volwassenen

Uit Figuur 1.10 blijkt dat de verdeling naar sportfrequentie tussen kinderen en jongeren enerzijds, en volwassenen anderzijds, grote verschillen vertoont.

Bij **kinderen** is maandelijkse sportdeelname heel gewoon, en is **wekelijkse** sportdeelname als het ware de norm: meer dan driekwart van de kinderen (76,7%) doet immers minstens wekelijks aan sport. Vandaar dat in de volgende figuren 'frequente sportparticipatie' bij kinderen en jongeren geoperationaliseerd wordt als wekelijkse sportbeoefening.

Bij **volwassenen** is het plaatje anders. Wekelijkse sportbeoefening vormt slechts de realiteit voor ruim een derde van alle volwassenen. Vermits het niet onze betrachting is om enkel de meest 'overtuigde' sporters in kaart te brengen, maar wel al wie relatief gezien eerder vaak aan sport doet – of anders gezegd niet alleen de harde kern maar ook de 'middenmoot' – werd besloten om frequente sportparticipatie bij volwassenen te operationaliseren als **maandelijkse** sportbeoefening. Samengevat wordt wegens de grote verschillen in de realiteit van sportdeelname tussen kinderen en jongeren enerzijds en volwassenen anderzijds geopteerd om dezelfde term – frequente sportparticipatie – anders te operationaliseren naargelang de leeftijdsgroep (kinderen en jongeren versus volwassenen).

Bij de tweede deelnamevorm die wordt besproken, met name sportclubparticipatie, wordt geen rekening gehouden met de frequentie van deelname. Wie aangeeft deel te nemen aan sport in clubverband, wordt als clubsportparticipant beschouwd, onafhankelijk van de frequentie waarmee hij of zij in clubverband aan sport doet (Scheerder e.a., 2013: 115-116).

Sportvoorkeur kinderen

- Solosporten scoren vrij goed bij kinderen uit het lager onderwijs
- Vrij zwemmen is de meest populaire sport, bijna de helft van de kinderen zwemt buiten clubverband
- Andere populaire solosporten: sportief fietsen (25,3%), dans (22,7%) en gymnastiek (16,9%).
- Meest beoefende team- en duosport zijn voetbal (29,1%) en tennis (15,2%)
- Bij de **jongens** is voetbal de populairste sport (50,5%)
- Op ruime afstand volgen vrij zwemmen (40,6%), sportief fietsen (26,2%), tennis (14,9%) en basketbal (11,7%)
- Bij de **meisjes** scoort vrij zwemmen (54,0%) het hoogst (opvallend hoger dan bij de jongens)
- De top tien bij de meisjes bestaat quasi uitsluitend uit solosporten, waaronder dans (43,9%), gymnastiek (28,2%) en sportief fietsen (25,1%)
- Bij de meisjes is tennis (15,9%) de enige niet-solosport in de top tien van populairste sporten

Tabel 1.8 Meest beoefende sporten door kinderen (jongens en meisjes) in Vlaanderen, 2009, percentages i.f.v. sportieve populatie

	kinderen		jongens		meisjes	
1	vrij zwemmen	46,6	veldvoetbal	50,5	vrij zwemmen	54,0
2	veldvoetbal	29,1	vrij zwemmen	40,6	dans	43,9
3	sportief fietsen	25,3	sportief fietsen	26,2	gymnastiek	28,2
4	dans	22,7	tennis	14,9	sportief fietsen	25,1
5	gymnastiek	16,9	basketbal	11,7	tennis	15,9
6	tennis	15,2	skiën	10,3	paardrijden	15,3
7	skiën	10,2	clubzwemmen	9,1	clubzwemmen	11,2
8	clubzwemmen	9,9	judo	7,7	skiën	10,1
9	paardrijden	9,2	atletiek	7,3	loopsport	9,1
10	basketbal	9,0	Oosterse vechtsporten (excl. judo)	7,2	atletiek	8,3
11	atletiek	7,6	gymnastiek	7,0	volleybal	8,1
12	loopsport	6,3	badminton	5,4	ijsschaatsen	5,6
13	volleybal	5,8	paardrijden	4,2	veldvoetbal	5,4
14	badminton, judo	5,1	loopsport, volleybal	3,7	basketbal	5,2
15	Oosterse vechtsporten (excl. judo)	5,0	dans, sportief wandelen	3,3	sportief wandelen	5,0

Bron: Scheerder e.a. (2013: 167-169)

Evoluties in sportvoorkeur bij kinderen

Evoluties

Het aandeel van solosporten in de sportvoorkeur bij kinderen is toegenomen gedurende het laatste decennium. Hoewel vrij zwemmen aan populariteit inboet ten aanzien van het vorige meetpunt, blijkt deze sportactiviteit nog steeds de populairste sport te zijn. In de voorbije tien jaar zijn tennis en Oosterse vechtsporten (exclusief judo) een van de weinige niet-solosporten die erin slagen om hun positie te versterken. Desondanks geeft tennis een plaats weg in de populariteitsranking.

Opvallende **populariteitstoenames bij de solosporten** noteren we voor sportief fietsen, dans, skiën, paardrijden, loopsport, ijsschaatsen en mountainbike. Voor heel wat van deze sporten is de clubsetting geen noodzakelijke voorwaarde (meer) en vindt de beoefening ervan plaats in een andere, vaak ongebonden organisatorische context. Sporten die bij kinderen voor de eerste maal in de top dertig duiken, zijn onder meer circustechnieken, ropeskipping en snowboarden. **Sterke dalers** zijn gymnastiek, clubzwemmen en aerobics. Ook judo, tafeltennis, handbal, muurklimmen, skaten en zeilsport verliezen aandeel bij kinderen.

Bij **jongens** zijn sportief fietsen en tennis nieuwkomers in de top vijf. Andere opkomende sporten zijn onder meer skiën, Oosterse vechtsporten (exclusief judo), paardrijden, loopsport en mountainbike. Opvallende dalers zijn clubzwemmen, gymnastiek, tafeltennis en muurklimmen.

Als nieuwkomer in de top vijf noteren we ook bij de **meisjes** sportief fietsen. Andere opvallende stijgers zijn onder meer dans, paardrijden en skiën. Zeker de opmars van dans en sportief fietsen is aanzienlijk: deze sporten weten hun aandeel bijna te verdrievoudigen op tien jaar tijd. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat 'dans' bij kinderen als een cluster van verschillende dansvormen wordt opgenomen (Scheerder e.a., 2013: 139-140).

Sportvoorkeur jongeren

- Vrij zwemmen is ook bij jongeren de populairste sporttak, hoewel de participatiegraad van 30,5 procent een stuk lager ligt dan bij de kinderen
- De top vijf bij jongeren bestaat verder achtereenvolgens uit veldvoetbal (27,5%), sportief fietsen (22,8%), loopsport (21,0%) en dans (19,2%), ook hier stellen we dus een dominantie van solosporten vast
- Bij **jongens** is het veldvoetbal onmiskenbaar de populairste sport (47,8 %), vrij zwemmen staat met 28 procent op de tweede plaats, gevolgd door sportief fietsen (26,7%), loopsport (18,0%) en fitness (15,5%)
- Dans is de meest populaire sport bij **meisjes** (36,7%), gevolgd door vrij zwemmen (34,4%), loopsport (24,6%), sportief fietsen (19,8%), paardrijden en tennis (14,6%)

Tabel 1.9 Meest beoefende sporten door jongeren (jongens en meisjes) in Vlaanderen, 2009, percentages i.f.v. sportieve populatie

	jongeren		jongens		meisjes	
1	vrij zwemmen	30,5	veldvoetbal	47,8	dans	36,7
2	veldvoetbal	27,5	vrij zwemmen	28,0	vrij zwemmen	34,4
3	sportief fietsen	22,8	sportief fietsen	26,7	loopsport	24,6
4	loopsport	21,0	loopsport	18,0	sportief fietsen	19,8
5	dans	19,2	fitness	15,5	paardrijden, tennis	14,6
6	fitness	14,3	skiën	13,0	fitness	13,3
7	tennis	13,7	tennis	12,9	gymnastiek	13,2
8	skiën	11,8	basketbal	11,3	volleybal	11,8
9	badminton	10,4	badminton	10,2	badminton	10,8
10	volleybal	9,6	mountainbike	9,6	skiën	10,7
11	paardrijden	9,0	atletiek	7,5	atletiek, veldvoetbal	8,4
12	gymnastiek	8,9	volleybal	7,3	snowboarden	5,4
13	atletiek, basketbal, tafeltennis	7,9	snowboarden	6,5	tafeltennis	5,0
14	mountainbike	6,6	gymnastiek	4,8	basketbal	4,6
15	snowboarden	5,8	wielrennen	4,5	mountainbike zumba	3,7

Bron: Scheerder e.a. (2013: 170-172)

Evoluties in sportvoorkeur bij jongeren

Evoluties

Hoewel vrij zwemmen zowel in 1989, in 1999 als in 2009 bovenaan de ranking staat, stellen we tegelijkertijd ook vast dat het aandeel van deze sport opvallend afneemt. Anno 2009 blijkt nog iets minder dan een derde van de jongeren (30,5%) in vrij verband te zwemmen. Het aantal jongeren dat in clubverband zwemt, ligt een tienvoud lager (3,2%). Deze cijfers liggen gevoeliger lager in vergelijking met kinderen (*supra*). Net als bij de kinderen noteren we een sterke stijging van sportief fietsen, loopsport, dans, fitness, skiën en mountainbike. Een aantal typische (individuele en duo-) clubsporten houden behoorlijk stand, zoals bijvoorbeeld gymnastiek, atletiek, judo en Oosterse vechtsporten (exclusief judo). Andere (voornamelijk team)clubsporten verliezen daarentegen aandeel. Dit is bijvoorbeeld het geval voor veldvoetbal, basketbal, volleybal en clubzwemmen. Andere opvallende dalers zijn tafeltennis, muurklimmen en skaten.

Hoewel veldvoetbal de populairste sport bij **jongens** blijft, verliest het aandeel: waar in 1999 nog 57 procent van de jongens voetbalde, is dit tien jaar later tot 48 procent teruggevallen. Naast sportief fietsen, loopsport en fitness noteren we ook voor skiën, mountainbike, snowboarden en wielrennen een opvallende toename. Met uitzondering van het wielrennen gaat het hier om sporten die zich quasi volledig buiten het clubgebeuren afspelen. Typische clubsporten als atletiek, gymnastiek, judo, paardrijden, clubzwemmen en handbal behouden evenwel hun aandeel in de populariteitsranking. Ook tennis en badminton blijken relatief goed stand te houden. Basketbal en volleybal verliezen daarentegen terrein.

Tot en met 1999 was de populairste sport bij **meisjes** uit het secundair onderwijs het vrij zwemmen. Anno 2009 wordt deze sport door dans (36,7%) voorafgegaan. Dans, loopsport en sportief fietsen maken een sterke sprong voorwaarts gedurende het voorbije decennium. Paardrijden staat voor de eerste keer in de top vijf. Fitness, skiën, snowboarden, zumba en roepspringen versterken hun positie of duiken voor de eerste keer in de top dertig op.

Bij de meisjes is volleybal nog de enige teamsport die in de top tien voorkomt. Veldvoetbal en basketbal gaan er sterk op achteruit. Ook tafeltennis, clubzwemmen, handbal, squash en windsurfen verliezen relatief gezien participanten (Scheerder e.a., 2013: 141-142).

Sportvoorkeur ouders

- De top vijf bij volwassenen bestaat volledig uit solosporten
- Loopsport (29,9%) is de populairste sport, gevolgd door sportief fietsen (25,8%), zwemmen (15,5%), fitness (14,5%) en sportief wandelen (12,3%) vullen de top vijf verder aan
- Bij de **vaders** staat het sportief fietsen bovenaan de lijst van meest beoefende sporten (31,2%), gevolgd door loopsport (28,6%), veldvoetbal (14,2%), zwemmen (12,9%) en sportief wandelen (10,5%)
- Bij **moeders** heeft de loopsport (31,1%) een straatlengte voorsprong op sportief fietsen (20,6%), fitness (19,9%), zwemmen (18,0%) en sportief wandelen (14,2%)

Tabel 1.10 Meest beoefende sporten door ouders (vaders en moeders) in Vlaanderen, 2009, percentages i.f.v. sportieve populatie

	ouders		vaders		moeders	
1	loopsport (club)	29,9 (2,6)	sportief fietsen	31,2 (1,6)	loopsport (club)	31,1 (3,6)
2	sportief fietsen	25,8 (0,7)	loopsport (club)	28,6 (10,6)	sportief fietsen	20,6
3	zwemmen (club)	15,5 (0,7)	veldvoetbal (club)	14,2 (0,3)	fitness	19,9
4	fitness	14,5 (1,0)	zwemmen (club)	12,9 (0,6)	zwemmen (club)	18,0 (1,2)
5	sportief wandelen (club)	12,3 (1,0)	sportief wandelen (club)	10,5 (0,6)	sportief wandelen (club)	14,2 (1,3)
6	tennis (club)	7,5 (4,4)	fitness	9	tennis (club)	6,6 (3,9)
7	veldvoetbal (club)	7,2 (5,4)	tennis (club)	8,4 (4,9)	skiën (club)	6,1 (0,1)
8	skiën (club)	6,4 (0,2)	wielertoerisme	7,1	aerobics	4,5
9	wielertoerisme	4,6	mountainbike	6,8	zumba	4,2
10	mountainbike	3,6	skiën (club)	6,7 (0,3)	spinning	3,6
11	spinning	2,8	wielrennen	3,9	onderhoudsgym	3,6
12	aerobics, badminton (club)	2,3 (1,3)	squash (club)	2,8 (0,4)	yoga	2,6
13	volleybal (club)	2,3 (2,0)	volleybal (club)	2,7 (2,3)	wielertoerisme	2,1
14	wielrennen	2,2	badminton (club)	2,7 (1,6)	badminton (club)	2,0 (1,0)
15	zumba	2,1	spinning	2,1	volleybal (club)	1,9 (1,7)

Bron: Scheerder e.a. (2013: 173-175)

Evoluties in sportvoorkeur bij ouders

Evoluties

De loopsport heeft sinds het einde van de jaren zeventig een verachtvoudiging van haar beoefenaars gekend. De meest beoefende sport op het einde van de jaren negentig, met name sportief fietsen (25,8%), staat opnieuw op de tweede plaats zoals dat ook in 1979 en 1989 het geval was. Wel neemt het aandeel van deze sport toe. Tennis en veldvoetbal gaan er iets op achteruit. Klassieke dans en jazzdans komen anno 2009 niet meer voor in de top dertig. Andere dansvormen, met name zumba en Latin dance, hebben blijkbaar hun plaats ingenomen. Naast zumba is ook spinning een opvallende nieuwkomer. Sporten die hun aandeel verder versterken, zijn, naast loopsport en sportief fietsen, fitness, skiën, wielertoerisme en mountainbike. Onder meer aerobics, volleybal, onderhoudsgym, squash, paardrijden, zaalvoetbal en atletiek gaan er op achteruit. Veldvoetbal (5,4%) en tennis (4,4%) blijven de belangrijkste clubsporten bij de ouders.

Bij de **vaders** staat het sportief fietsen reeds sinds 1989 bovenaan de lijst van meest beoefende sporten. Loopsport (28,6%) heeft de voorbije decennia een sterke inhaaloperatie ingezet en zit het sportief fietsen op de hielen. Veldvoetbal (14,2%) slaagt er net als in 1979 en 1989 opnieuw in om tot de top drie te behoren. Waar het sportief wandelen haar aandeel redelijk goed weet te behouden, neemt dat van zwemmen steeds verder af. Naast sportief fietsen en loopsport, zitten ook fitness, wielertoerisme, mountainbike en skiën duidelijk in de lift. Veldvoetbal en tennis, maar zeker volleybal, zaalvoetbal, squash en paardrijden zien hun aandeel afnemen. Desalniettemin blijven veldvoetbal (10,6%) en tennis (4,9%) de belangrijkste clubsporten bij mannen. Spinning is een opvallende nieuwkomer.

Dat loopsport de populairste sport bij ouders geworden is, heeft het voornamelijk te danken aan de inhaalbeweging die **moeders** hebben ingezet: op vier decennia tijd is deze sport bij moeders van minder dan twee procent naar meer dan dertig procent geëvolueerd. Ook fitness maakt een stevige progressie, terwijl sportief fietsen en sportief wandelen eerder stagneren en zwemmen verder achteruit gaat. Tennis is de eerste duosport, maar verliest net als onder meer aerobics, tennis, onderhoudsgym, volleybal, badminton, paardrijden en squash aandeel. Skiën, zumba en spinning blijken hun plaats in te nemen. Tennis (3,9%) blijft net als bij de vaders de meest beoefende clubsport, maar krijgt in die hoedanigheid concurrentie van loopsport (3,6%). Ook bij de moeders is spinning een opvallende nieuwkomer, die bovendien hoger scoort dan bij de vaders. Volleybal blijft de populairste teamsport bij moeders (Scheerder e.a., 2013: 142-143).

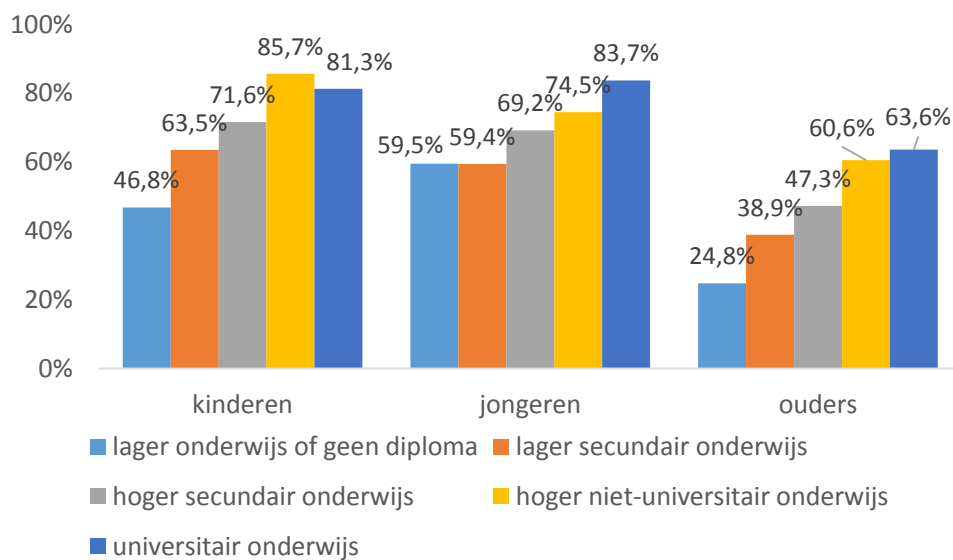
Sportbeoefening volgens het kapitaal van gezinnen

- In wat volgt bestuderen we de samenhang tussen sportbeoefening en verschillende vormen van kapitaal
- Drie vormen van kapitaal worden onderscheiden waarbij we de volgende indicatoren zullen hanteren:
 - Cultureel kapitaal:
 - In functie van de analyses van de kinderen en jongeren: hoogst behaalde diploma van de ouders
 - In functie van de analyses van de ouders: eigen hoogst behaalde diploma
 - Economisch kapitaal:
 - In functie van de analyses van de kinderen en jongeren: netto gezinsinkomen, rekening houdend met de gezinssamenstelling
 - In functie van de analyses van de ouders: netto gezinsinkomen, rekening houdend met de gezinssamenstelling
 - Bewegingskapitaal:
 - In functie van de analyses van de kinderen en jongeren: sportparticipatie van de ouders
 - In functie van de analyses van de ouders: eigen sportbeoefening vroeger

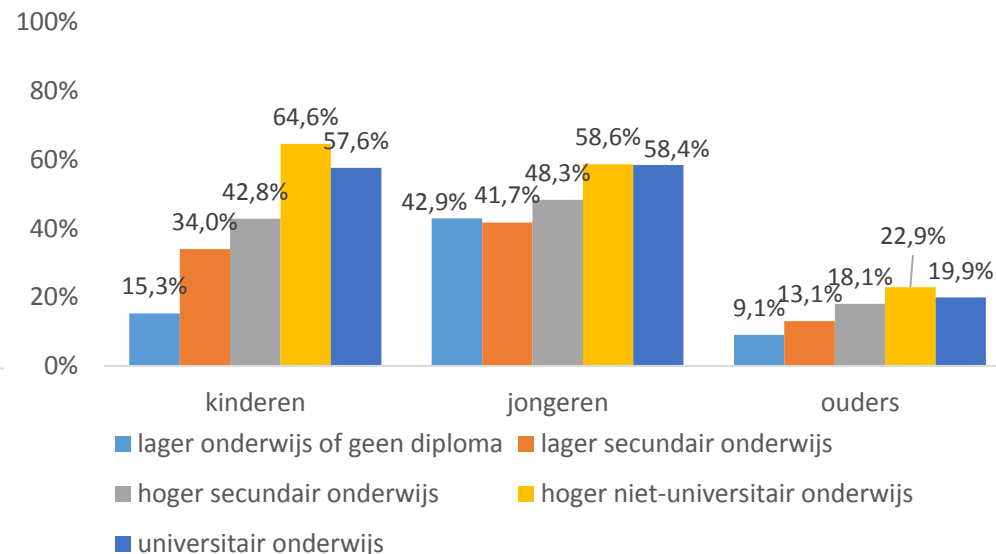
Sportbeoefening en cultureel kapitaal van gezinnen (1)

- Hoe hoger het behaalde **diploma van de ouders**, hoe groter het aandeel kinderen dat frequent deelneemt aan sport of aan sport doet in clubverband
- Ook de omvang van het verschil is opvallend: het percentage frequente sportparticipanten ligt bijna veertig procent hoger bij **kinderen** van ouders met een diploma niet-universitair hoger onderwijs dan bij kinderen van laagopgeleide ouders (85,7% ten opzichte van 46,8%)

Figuur 1.11 Frequentie sportparticipatie bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, naar hoogst behaalde diploma (van ouders)

Figuur 1.12 Clubsportparticipatie bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, naar hoogst behaalde diploma (van ouders)

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2013: 117-118)

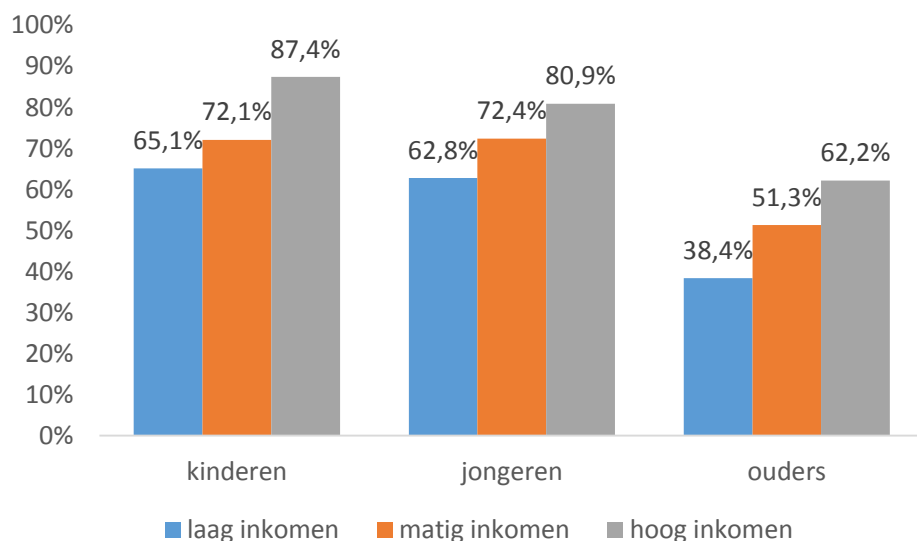
Sportbeoefening en cultureel kapitaal van gezinnen (2)

- Wat de sportclubdeelname betreft, zijn de verschillen nog aanzienlijker en meet de deelnamekloof bijna vijftig procent. Bij **kinderen** van wie de ouders maximaal een diploma lager onderwijs hebben behaald, bedraagt de sportclubdeelname 15 procent. Bij kinderen van ouders met een diploma hoger niet-universitair onderwijs is dit 65 procent
- De verschillen bij de **jongeren** zijn echter minder groot dan bij kinderen. Dit komt vooral doordat jongeren van laagopgeleide ouders relatief minder achterop hinken wat frequente sportparticipatie en sportclubdeelname betreft, in vergelijking met jongeren van hoger opgeleide ouders, dan bij kinderen
- Hoewel op basis van de hier gehanteerde analyses geen uitspraken gedaan kan worden omtrent causaliteit, vormt dit een indicatie dat het opleidingsniveau van de ouders minder bepalend is voor de sportbeoefening van jongeren dan van kinderen
- Ook bij **ouders** varieert sportbeoefening naargelang het cultureel kapitaal, dat hier geoperationaliseerd wordt als het hoogste diploma dat men heeft behaald. Opnieuw geldt dat een hoger diploma gepaard gaat met een hogere kans op zowel frequente sportparticipatie als deelname aan sport in clubverband
- Net als bij kinderen is er bij ouders sprake van grote verschillen. Ruim zes op de tien ouders met een diploma universitair onderwijs doen frequent aan sport (63,6%). Bij ouders die geen diploma hebben behaald, of enkel een diploma lager onderwijs, bedraagt dit een op vier (24,8%). Net als bij kinderen is dus sprake van een verschil van bijna veertig procent
- Bij deelname aan sport in clubverband is er eveneens sprake van een grote kloof. Bij ouders met een diploma universitair onderwijs is het aandeel mensen dat in clubverband aan sport doet, dubbel zo hoog als bij ouders met maximaal een diploma lager onderwijs (19,9% ten opzichte van 9,1%) (Scheerder e.a., 2013: 117-118)

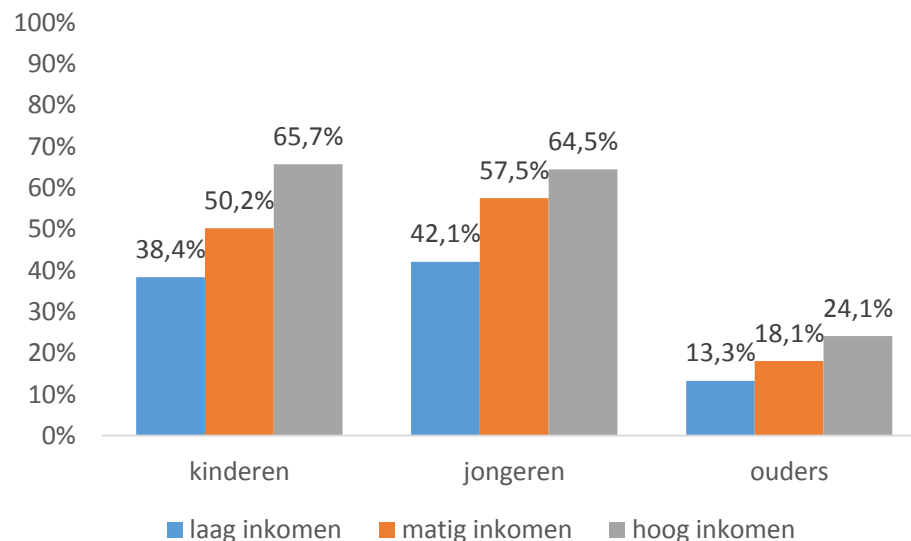
Sportbeoefening en economisch kapitaal van gezinnen (1)

- Als indicator voor het economische kapitaal van gezinnen hanteren we het **netto gezinsinkomen**, rekening houdend met de gezinssamenstelling (aantal volwassenen en aantal kinderen). Hierbij wordt de hoogte van het inkomen als laag, matig of hoog geclassificeerd op basis van de hoogte van andere inkomens (relatieve maat)
- De resultaten in Figuren 1.13 en 1.14 tonen aan dat er een positieve samenhang bestaat tussen de indicator voor economisch kapitaal en de frequente sportdeelname en de sportdeelname in clubverband; hoe hoger het gezinsinkomen, hoe meer kinderen, jongeren en ouders tot de groep van frequente sportparticipanten of clubparticipanten behoren

Tabel 1.13 Frequentie sportparticipatie bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, naar netto gezinsinkomen (rekening houdend met de gezinssamenstelling)

Tabel 1.14 Clubsportparticipatie bij kinderen, jongeren en ouders in Vlaanderen, naar netto gezinsinkomen (rekening houdend met de gezinssamenstelling)

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2013: 119-120)

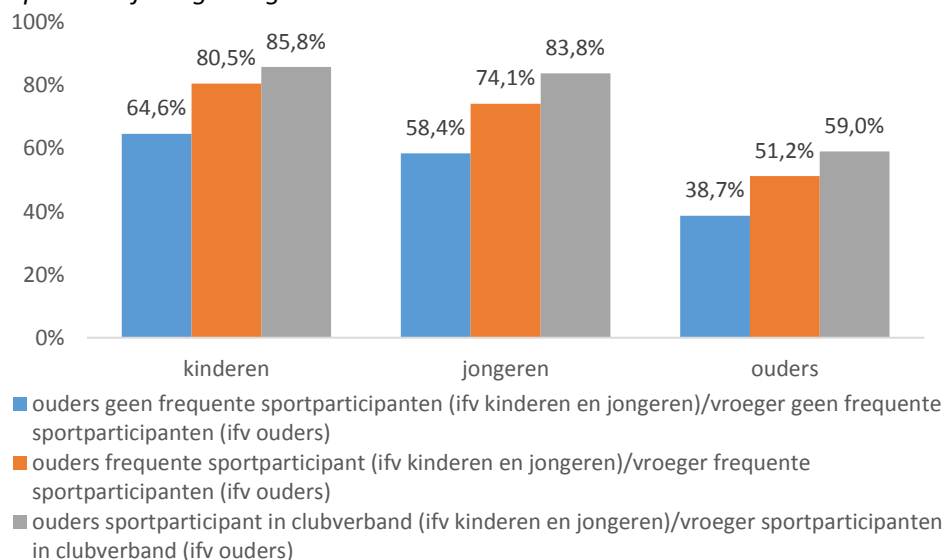
Sportbeoefening en economisch kapitaal van gezinnen (2)

- Bij de **kinderen** zijn de verschillen opnieuw vrij aanzienlijk; bij kinderen uit de laagste inkomensgroep neemt 38 procent deel aan sport in clubverband, terwijl dit in de hoogste inkomensgroep 66 procent bedraagt. Van alle kinderen uit gezinnen met een matig inkomen beoefent de helft een of meerdere sporten in clubverband
- De verschillen bij de **jongeren** zijn, net als bij het cultureel kapitaal het geval was, kleiner dan bij de kinderen. Het verschil in frequente sportdeelname tussen jongeren uit de laagste inkomenscategorie en de hoogste inkomenscategorie bedraagt een kleine twintig procent (respectievelijk 62,8% en 80,9%). Bij de sportclubdeelname ligt dit percentageverschil hoger, met meer dan twaalf procent (respectievelijk 42,1% en 64,5%)
- Ook bij **ouders** tenslotte kan hetzelfde patroon worden vastgesteld: bij ouders met meer economisch kapitaal ligt het aandeel frequente sportbeoefenaars hoger dan bij ouders met een minder economisch kapitaal. Sportbeoefening in clubverband komt eveneens meer voor naarmate men over een hoger gezinsinkomen beschikt (Scheerder e.a., 2013: 119-120)

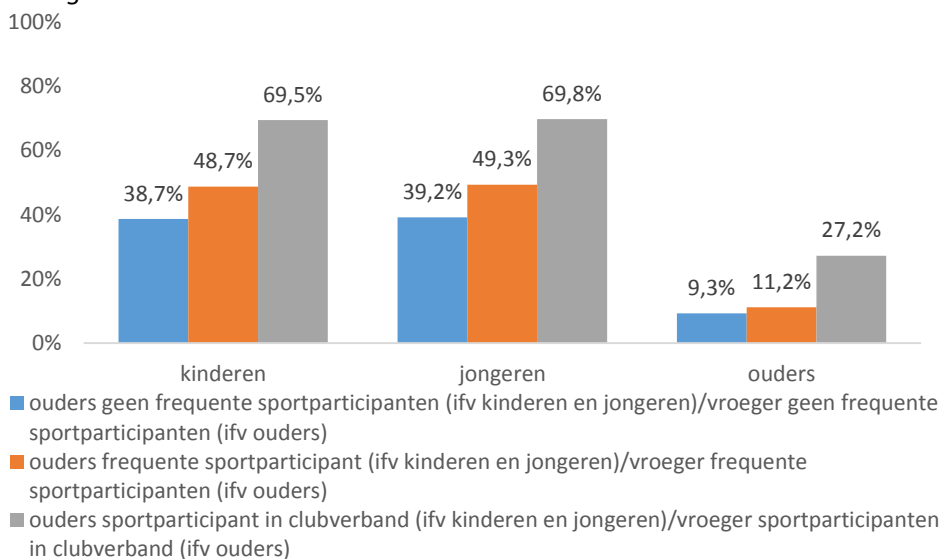
Sportbeoefening en bewegingskapitaal van gezinnen (1)

- Een laatste vorm van kapitaal die in deze analyses wordt opgenomen, betreft **bewegingskapitaal**. Voor kinderen en jongeren werd dit geoperationaliseerd aan de hand van de sportbeoefening van de ouders. Hierbij wordt nagegaan of minstens één van beiden aan sport deelneemt, en zo ja, of dit in clubverband plaatsvindt; wanneer minstens één van beide ouders in clubverband aan sport doet, dan is het bewegingskapitaal het hoogste
- De resultaten in Figuren 1.15 en 1.16 tonen aan dat ook het bewegingskapitaal samenhangt met zowel frequente sportparticipatie als met sportdeelname in clubverband; meer bewegingskapitaal gaat gepaard met een groter aandeel frequente sportbeoefenaars en sportbeoefenaars in clubverband

Tabel 1.15 Frequentie sportparticipatie bij kinderen en jongeren in Vlaanderen, naar sportparticipatie van ouders; en bij ouders, naar sportbeoefening vroeger

Tabel 1.16 Clubsportparticipatie bij kinderen en jongeren in Vlaanderen, naar sportparticipatie van ouders; en bij ouders, naar sportbeoefening vroeger

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2013: 121-123)

Sportbeoefening en bewegingskapitaal van gezinnen (2)

- In de groep van **kinderen en jongeren** waarbij minstens één van beide ouders maandelijks aan sport doet (maar niet in clubverband) zijn er relatief gezien meer kinderen en jongeren die op frequente basis aan sport doen (80,5% en 74,1%), dan bij kinderen en jongeren van wie geen van beide ouders maandelijks sportactief is (64,6% en 58,4%). Bij kinderen en jongeren van wie minstens een van beide ouders in clubverband aan sport deelneemt, is het percentage frequente sportbeoefenaars het hoogst (85,8% en 83,8%).
- Bij de sportclubdeelname bij kinderen en jongeren valt op dat het aandeel van kinderen die in clubverband aan sport doen, beduidend hoger ligt wanneer de ouders (of één van beide ouders) in clubverband aan sport doen, dan wanneer ouders uitsluitend buiten een clubgeorganiseerde context aan sport deelnemen. Het verschil bedraagt ruim twintig procent (69,5 en 69,9% ten opzichte van 48,7 en 49,3%). Clubsport blijkt in die zin 'in de familie' te zitten.
- Bij de groep van **ouders** betreft bewegingskapitaal de eigen sportparticipatie vroeger. Opnieuw hangt meer bewegingskapitaal samen met een groter aandeel van ouders die frequent aan sport doen. Bij sportbeoefening in clubverband valt op dat al of niet aan sport gedaan hebben vroeger, nauwelijks verschil maakt: bij ouders die vroeger geen sport hebben beoefend, is het aandeel clubsporters nagenoeg even groot als bij ouders die vroeger buiten clubverband aan sport deden (respectievelijk 9,3% en 11,2%). Bij ouders die vroeger een of meerdere sporten in clubcontext hebben beoefend, ligt het percentage deelname in clubverband daarentegen beduidend hoger (27,2%). Sportbeoefening in clubverband lijkt dus vooral in overweging genomen te worden door wie reeds eerder met clubsport in contact gekomen is (Scheerder e.a., 2013: 121-123).

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening

Toelichting regressieanalyse

Tot hiertoe werd de frequente sportparticipatie en clubsportparticipatie weergegeven, respectievelijk naar cultureel kapitaal, economisch kapitaal en bewegingskapitaal. Voor elk van deze kapitaaltvormen blijkt dat er een samenhang is met de sportfrequentie en de sportclubdeelname. Hoe meer cultureel, economisch of bewegingskapitaal, hoe groter het aandeel kinderen, jongeren en ouders dat frequent en/of in clubverband aan sport doet.

De verschillende vormen van kapitaal hangen echter ook onderling in zekere mate samen. Bovendien versterken ze elkaar. Volgens Bourdieu zijn de verschillende soorten kapitaal converteerbaar (Bourdieu, 1986). Economisch kapitaal kan bijvoorbeeld omgezet worden in cultureel kapitaal en omgekeerd (Van Campenhoudt, 2001). Omwille van de relatie tussen verschillende kapitaaltvormen wordt besloten om de bevindingen te toetsen door middel van een regressietechniek. Dit laat toe om uitspraken te doen over het effect van een bepaald kenmerk (bijvoorbeeld bewegingskapitaal), terwijl gecontroleerd wordt voor het effect van de andere kenmerken. We gaan dus na of bewegingskapitaal de kans op frequente sportparticipatie en sportparticipatie in clubverband beïnvloedt, onafhankelijk van het cultureel of economisch kapitaal van de respondent, en omgekeerd.

Concreet worden voor kinderen en jongeren telkens twee logistische regressies uitgevoerd. In het eerste regressiemodel vormt frequente sportparticipatie de afhankelijke variabele; in het tweede regressiemodel betreft dit de deelname aan sport in clubverband (zie Tabel 1.11). Bij ouders wordt voor de analyses echter gebruik gemaakt van vier modellen in plaats van twee, omdat hierbij de keuze wordt gemaakt om vaders en moeders apart te bestuderen (zie Tabel 1.12).

De onafhankelijke variabelen in het model zijn de indicatoren voor cultureel, economisch en bewegingskapitaal. Twee variabelen werden toegevoegd als controlevariabelen, met name leeftijd en geslacht. Voor de drie leeftijdsgroepen worden de resultaten gepresenteerd in odds ratios. Coëfficiënten met een waarde groter dan 1 (en statistisch significant) wijzen op een hogere odds (en bijgevolg een grotere kans) op respectievelijk frequente sportparticipatie of sportdeelname in clubverband. Coëfficiënten tussen 0 en 1 geven aan dat de odds lager liggen (en bijgevolg een kleinere kans). Dit is telkens relatief ten opzichte van de groep die als referentiegroep wordt aangeduid (Scheerder, e.a., 2013: 123-125).

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: kinderen en jongeren (1)

- Kinderen en jongeren van wie de **ouders een diploma hoger onderwijs** hebben, hebben bijna dubbel zo veel kans (1.987 en 1.768) om frequent aan sport te doen in vergelijking met kinderen van wie de ouders hun middelbare studies niet hebben afgemaakt
- Kinderen en jongeren uit de **hoogste inkomenscategorie** hebben respectievelijk 2 en 1,5 keer zo veel kans om wekelijks aan sport te doen in vergelijking met kinderen uit de laagste inkomensgroep, en hebben ook nagenoeg dubbel zo veel kans op deelname aan sport in clubverband
- Kinderen en jongeren waarvan de **ouders in clubverband aan sport** doen, hebben nagenoeg drie keer zo veel kans om frequent aan sport te doen, en bijna vier keer zoveel kans op sportdeelname in clubverband in vergelijking met kinderen en jongeren van niet-sportactieve ouders

Tabel 1.11 De invloed van achtergrondkenmerken op frequente sportparticipatie en sportparticipatie in clubverband: resultaten van de logistische regressie voor kinderen en jongeren, in odds ratios

	Frequente sportparticipatie		Sportparticipatie in clubverband	
	Kinderen	Jongeren	Kinderen	Jongeren
Cultureel kapitaal: diploma ouders				
Minder dan hoger secundair	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Hoger secundair	1.436	1.607*	1.389	1.236
Hoger onderwijs	1.987**	1.768*	2.063**	1.403
Economisch kapitaal: gezinsinkomen				
Laag	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Midden	1.056	1.193	1.268	1.512*
Hoog	2.246***	1.591*	1.872***	1.802**
Bewegingskapitaal: sportdeelname ouders				
Geen maandelijkse sportdeelname	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Maandelijks, niet in clubverband	1.876***	1.881***	1.613**	1.377
Sport in clubverband	2.857***	3.307***	3.867***	3.513***
Leeftijd (gecentreerd)	1.113*	0.889**	1.134*	0.871***
Geslacht				
Meisje	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Jongen	1.349	0.995	1.837***	1.516***
Constante	0.532*	1.098	0.126***	0.510**

* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001, Ref.=referentiecategorie

Bron: Scheerder e.a. (2013: 126-127)

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: kinderen en jongeren (2)

Resultaten regressieanalyse kinderen en jongeren (1/2)

Tabel 1.11 geeft de resultaten van de regressieanalyse voor kinderen en jongeren weer. Zowel voor cultureel, economisch als bewegingskapitaal worden significante resultaten gevonden in beide modellen voor de kinderen en de jongeren. De drie vormen van kapitaal hebben een autonome invloed op zowel de kans op frequente sportparticipatie, als op clubsportparticipatie. Enkel het culturele kapitaal blijkt geen significante invloed te hebben op de clubsportdeelname bij jongeren. Controlerend voor de andere variabelen hebben kinderen en jongeren van wie de ouders een **diploma** hoger onderwijs hebben, bijna dubbel zo veel kans (1,987 en 1,768) om frequent aan sport te doen in vergelijking met kinderen en jongeren van wie de ouders hun middelbare studies niet hebben afgemaakt. Hetzelfde geldt voor deelname aan sport in clubverband bij kinderen (2,063), bij de jongeren is er geen significant verschil. De resultaten geven ook een hogere schatting op frequente sportparticipatie en sportdeelname in clubverband bij kinderen en jongeren waarvan de ouders een hoger secundair diploma hebben in vergelijking met kinderen van lager opgeleide ouders, maar deze verschillen zijn niet statistisch significant (wel bij jongeren en frequente sportparticipatie).

Naast de opleiding van de ouders heeft ook het **gezinsinkomen** een invloed op beide sportvariabelen. Kinderen en jongeren uit de hoogste inkomenscategorie hebben respectievelijk 2 en 1,5 keer zo veel kans om wekelijks aan sport te doen in vergelijking met kinderen uit de laagste inkomensgroep, en hebben ook nagenoeg dubbel zo veel kans op deelname aan sport in clubverband. De verschillen tussen de matige inkomens en de laagste inkomens zijn niet statistisch significant bij kinderen, wel bij de sportparticipatie in clubverband bij jongeren.

Ook de derde kapitaalsvorm, met name het **bewegingskapitaal**, heeft een effect op sportbeoefening. Kinderen en jongeren waarvan de ouders maandelijks aan sport doen, maar uitsluitend buiten clubverband, hebben bijna dubbel zo veel kans om frequent aan sport te participeren, en respectievelijk 1,6 en 1,4 keer zoveel kans om in clubverband aan sport deel te nemen, in vergelijking met kinderen en jongeren waarvan de ouders niet sportactief zijn. Het effect van clubdeelname bij de ouders is nog groter. Kinderen en jongeren waarvan de ouders in clubverband aan sport doen, hebben nagenoeg drie keer zo veel kans om frequent aan sport te doen, en bijna vier keer zoveel kans op sportdeelname in clubverband in vergelijking met kinderen en jongeren van niet-sportactieve ouders.

Kortom, de drie vormen van kapitaal die in de analyse worden meegenomen hebben een invloed op frequente sportparticipatie en sportbeoefening in clubverband bij kinderen en jongeren (behalve culturele kapitaal bij clubsportdeelname). Het effect van bewegingskapitaal, en dan voornamelijk de deelname van een ouder aan clubsport, is het grootst (Scheerder, e.a., 2013: 125-127).

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: kinderen en jongeren (3)

Resultaten regressieanalyse kinderen en jongeren (2/2)

In de analyse werden ook **leeftijd** en **geslacht** als controlevariabelen opgenomen. De resultaten geven aan dat de kans op frequente sportparticipatie en deelname aan sport in clubverband bij kinderen van de lagere school toeneemt met een stijgende leeftijd. Hoe ouder het kind (in de lagere school), hoe meer kans er bestaat dat hij/zij wekelijks aan sport doet en/of actief is in clubverband. Eens de middelbare school is bereikt, wordt het effect van leeftijd echter negatief: hoe ouder de jongere, hoe kleiner de kans op frequente sportparticipatie en op sportparticipatie in clubverband.

Jongens hebben ook beduidend meer kans op sportdeelname in clubverband in vergelijking met meisjes. Bij kinderen zijn jongens 1,8 keer zo vaak lid van een sportclub als meisjes; bij jongeren is dit 1,5 keer zo vaak. Bij frequente sportparticipatie zijn de verschillen tussen jongens en meisjes echter niet statistisch significant (Scheerder, e.a., 2013: 130).

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: ouders (1)

- Vaders die aangeven **vroeger in clubverband** aan sport te hebben gedaan, hebben dubbel zoveel kans op **frequente sportdeelname** en moeders 1,5 keer meer kans in vergelijking met respectievelijk mannen en vrouwen die vroeger geen sport hebben gedaan
- Sportdeelname vroeger, buiten clubverband**, blijkt geen effect te hebben op de **huidige clubdeelname**; eerdere sportbeoefening buiten clubverband verhoogt daarentegen wel de kans op frequente sportparticipatie, en dit zowel bij mannen als bij vrouwen
- Ouders met een **diploma hoger onderwijs** maken beduidend meer kans op **frequente sportparticipatie** dan laagopgeleide ouders
- Voor **sportclubdeelname** is eveneens sprake van een significant effect van **cultureel kapitaal**, zowel bij vaders als bij moeders
- Een **hoger inkomen** leidt tot een hogere kans op **frequente sportparticipatie**

Tabel 1.12 De invloed van achtergrondkenmerken op frequente sportparticipatie en sportparticipatie in clubverband: resultaten van de logistische regressie voor ouders (vaders en moeders), in odds ratios

	Frequente sportparticipatie		Sportparticipatie in clubverband	
	Vaders	Moeders	Vaders	Moeders
Cultureel kapitaal: diploma				
Minder dan hoger secundair	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Hoger secundair	1.375*	1.311*	1.306	1.500*
Hoger onderwijs	2.601***	1.666***	1.486*	1.620*
Economisch kapitaal: gezinsinkomen				
Laag	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Midden	1.351*	1.545***	1.167	1.123
Hoog	1.812***	1.794***	1.583**	1.281
Bewegingskapitaal: sport vroeger				
Geen	Ref.	Ref.	Ref.	Ref.
Sport, niet in clubverband	1.376*	1.284*	0.910	0.906
Sport in clubverband	2.069***	1.479***	3.142***	2.593***
Leeftijd	1.240**	1.241**	1.175	1.235
Leeftijd ²	0.997**	0.998*	0.998	0.998
Constante	0.005**	0.004**	0.003**	0.001**
Pseudo-R ²	0.0804	0.0691	0.0410	0.0540

* p<0.05, ** p<0.01, *** p<0.001, Ref.=referentiecategorie

Bron: Scheerder e.a. (2013: 126-129)

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: ouders (2)

Resultaten regressieanalyse ouders: vaders en moeders (1/2)

De resultaten voor ouders liggen grotendeels in dezelfde lijn als voor kinderen en jongeren (zie Tabel 1.12). **Bewegingskapitaal**, en dan voornamelijk de deelname in clubverband vroeger, heeft het sterkste effect op sportbeoefening. Dit geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. Zo maken mannen die aangeven vroeger in clubverband aan sport te hebben gedaan, dubbel zoveel kans op frequente sportdeelname en vrouwen 1,5 keer meer kans in vergelijking met respectievelijk vaders en vrouwen die vroeger geen sport hebben gedaan. Voor sportbeoefening in clubverband zijn de verschillen nog groter: vaders die vroeger in clubverband aan sport deden maken ruim drie keer meer kans op sportdeelname in clubverband. Vrouwen met een clubverleden maken 2,6 keer meer kans dan vrouwen die aangeven vroeger niet aan sport te hebben gedaan.

Opvallend is dat sportdeelname vroeger, buiten clubverband, geen effect blijkt te hebben op de huidige clubdeelname. Noch bij vrouwen noch bij mannen verhoogt een sportverleden buiten clubverband de kans op sportbeoefening als lid van een sportclub (in vergelijking met mannen en moeders die vroeger niet sportactief waren). Eerdere sportbeoefening buiten clubverband verhoogt daarentegen wel de kans op frequente sportparticipatie, en dit zowel bij mannen als bij moeders.

Naast het bewegingskapitaal heeft ook het **cultureel kapitaal** een effect op de sportparticipatie bij vaders en moeders. Ouders met een **diploma** hoger onderwijs maken beduidend meer kans op frequente sportparticipatie dan laagopgeleide ouders. Vooral bij vaders is sprake van een sterk effect: hoogopgeleide vaders behoren 2,6 keer vaker tot de groep van frequente sportbeoefenaars. Ook ouders met een diploma hoger secundair onderwijs maken meer kans op frequente sportparticipatie in vergelijking met ouders die hun middelbare studies niet hebben afgerond. Voor sportclubdeelname is eveneens sprake van een significant effect van cultureel kapitaal, zowel bij mannen als bij moeders (met uitzondering van de midden opgeleide groep mannen).

Economisch kapitaal tenslotte heeft ook een effect op sportbeoefening, voornamelijk op frequente sportparticipatie. Een hoger **inkomen** leidt tot een hogere kans op frequente sportparticipatie. Voor sportclubdeelname is enkel bij vaders sprake van een significant effect van inkomen: mannen uit de hoogste inkomensgroep maken 1,6 keer meer kans op sportdeelname in clubverband in vergelijking met mannen uit de laagste inkomensgroep. Er werd geen significant verschil gevonden voor clubsportdeelname tussen mannen uit de middelste inkomensgroep en mannen uit de laagste inkomensgroep (Scheerder e.a., 2013: 128-129).

Cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen als determinanten van sportbeoefening: ouders (3)

Resultaten regressieanalyse ouders: vaders en moeders (2/2)

Bij de ouders is het effect van **leeftijd** op sportclubdeelname niet statistisch significant. Voor frequente sportparticipatie is dit wel het geval. Zowel vaders als moeders maken meer kans op sportdeelname op een hogere leeftijd, maar bij oudere volwassenen neemt de kans opnieuw af. Het effect van leeftijd is bij ouders dus niet lineair (vandaar de kwadratische term in het regressiemodel) (Scheerder, e.a., 2013: 130).

Conclusie (1)

Conclusie sportparticipatie bij gezinnen (1/2)

Uit de gepresenteerde kerncijfers rond sportparticipatie bij gezinnen blijkt dat bijna negen op tien kinderen en jongeren op een actieve manier met sport in contact komt. Ruim de helft van deze groep doet in clubverband aan sport. Solosporten zoals sportief fietsen, lopen, zwemmen, dans en gymnastiek blijken populair bij de kinderen en jongeren. Bij de ouders zien we een ander beeld. Vier op tien ouders komt niet met actieve sportbeoefening in aanraking. Hier liggen kansen voor GSF om deze targetgroep op een laagdrempelige manier te benaderen. Ook hier genieten de solosporten de meeste populariteit (loopsport, sportief fietsen, zwemmen, fitness en sportief wandelen).

Voorts geven de resultaten een duidelijk verband aan tussen cultureel, economisch en bewegingskapitaal enerzijds en frequente sportparticipatie en sportbeoefening in clubverband anderzijds. Hoe meer kapitaal, hoe meer kans op sportdeelname. Dit wordt bevestigd door de resultaten van de logistische regressie. Dit impliceert dat de verschillende vormen van kapitaal ook onafhankelijk van elkaar een invloed uitoefenen op frequente sportparticipatie en sportdeelname in clubverband. Met betrekking tot de sociale gelaagdheid van sportclubdeelname staat Vlaanderen niet alleen. Nederlands onderzoek wijst immers eveneens uit dat de grootste verschillen in deelname naar sociale achtergrond te vinden zijn in de clubgeorganiseerde sector (Elling & Claringbould, 2005).

Conclusie (2)

Conclusie sportparticipatie bij gezinnen (2/2)

Het **bewegingskapitaal** komt uit de analyses naar voor als de sterkst beïnvloedende factor, zeker met betrekking tot sport in clubverband. Dit geeft aan dat sportsocialisatie een cruciale rol vervult (Scheerder e.a., 2006; 2008; Scheerder & Vanreusel, 2011). Deze conclusies bieden kansen voor GSF om het belang van hun organisatie aan te tonen, aangezien de frequente sportdeelname en clubsportdeelname mee door het gezin worden bepaald. Vanuit dit opzicht blijkt sportdeelname in clubgeorganiseerde context nogal sterk een insiders/outsidersverhaal: clubdeelname is in sterke mate bepaald door het eigen clubverleden (bij ouders), of door clubdeelname van de ouders (bij kinderen en jongeren). Deze resultaten lijken te suggereren dat er nog heel wat **drempels** zijn **om de weg naar een sportclub te vinden**, voor wie hier niet van thuis uit mee vertrouwd is. Dit impliceert dat federaties specifieke acties zouden moeten/kunnen ondernemen in functie van het bereiken van doelgroepen. In dit verband kunnen de mogelijkheden bekeken worden om in te zetten op de facultatieve opdracht prioriteitenbeleid. Vertrekkende vanuit het gezinsperspectief, hebben deze resultaten bepaalde implicaties voor sportfederaties en sportclubs, en meer specifiek voor GSF die de promotie van recreatiesport in gezinsverband vooropstelt. Als GSF ouders kan bereiken via haar aanbod, dan is de kans reëel dat ook de kinderen in clubverband aan sport zullen gaan doen. Hiernaast dient GSF zich ook bewust te zijn van de impact van het **culturele en het economische kapitaal van gezinnen**. Het is van belang om niet alleen de toegankelijkheid, maar ook het aanbod zelf in vraag te stellen en aandacht te hebben voor vraaggericht werken. Het sportaanbod wordt in eerste instantie door de middenklasse vormgegeven, maar komt dit tegemoet aan de noden en behoeften van alle verschillende sociale groeperingen? Anders gezegd is het, gegeven de stratificatie die uit de resultaten blijkt, ook binnen de sport wellicht waardevol om vanuit de doelgroep zelf te denken, en hierbij een proactief categoriaal beleid te voeren (zie Redig, 2011; Redig & Dierckx, 2003; Scheerder & Vandermeerschen, 2014).

1.2.3.2 GEZINSUITGAVEN AAN SPORT IN VLAANDEREN

Uitgaven: waarom en hoe?

- GSF en andere sportfederaties hebben **inzicht** nodig **in uitgaven** voor het voeren van een onderbouwd sportbeleid:
 - Welke sporttakken zijn goedkoop/duur?
 - Wat is het aandeel van lidmaatschap in het totale uitgaven-/kostenplaatje van sport?
- Voordeel van **gezinsuitgaven** t.o.v. individuele uitgaven:
 - Veel beslissingen worden genomen op gezinsniveau (Becker, 1965)
 - Vb.: werk- en vrijetijdsbeslissingen
 - Vb.: uitgaven aan sport
 - Mogelijkheid om ook te focussen op uitgaven door kinderen
- Voornaamste bronnen:
 - Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen in 2009 (SBV09)
 - Scheerder, e.a. (2013); Thibaut, e.a. (2013); Thibaut, e.a. (2014)

Operationalisering van sportuitgaven op jaarbasis

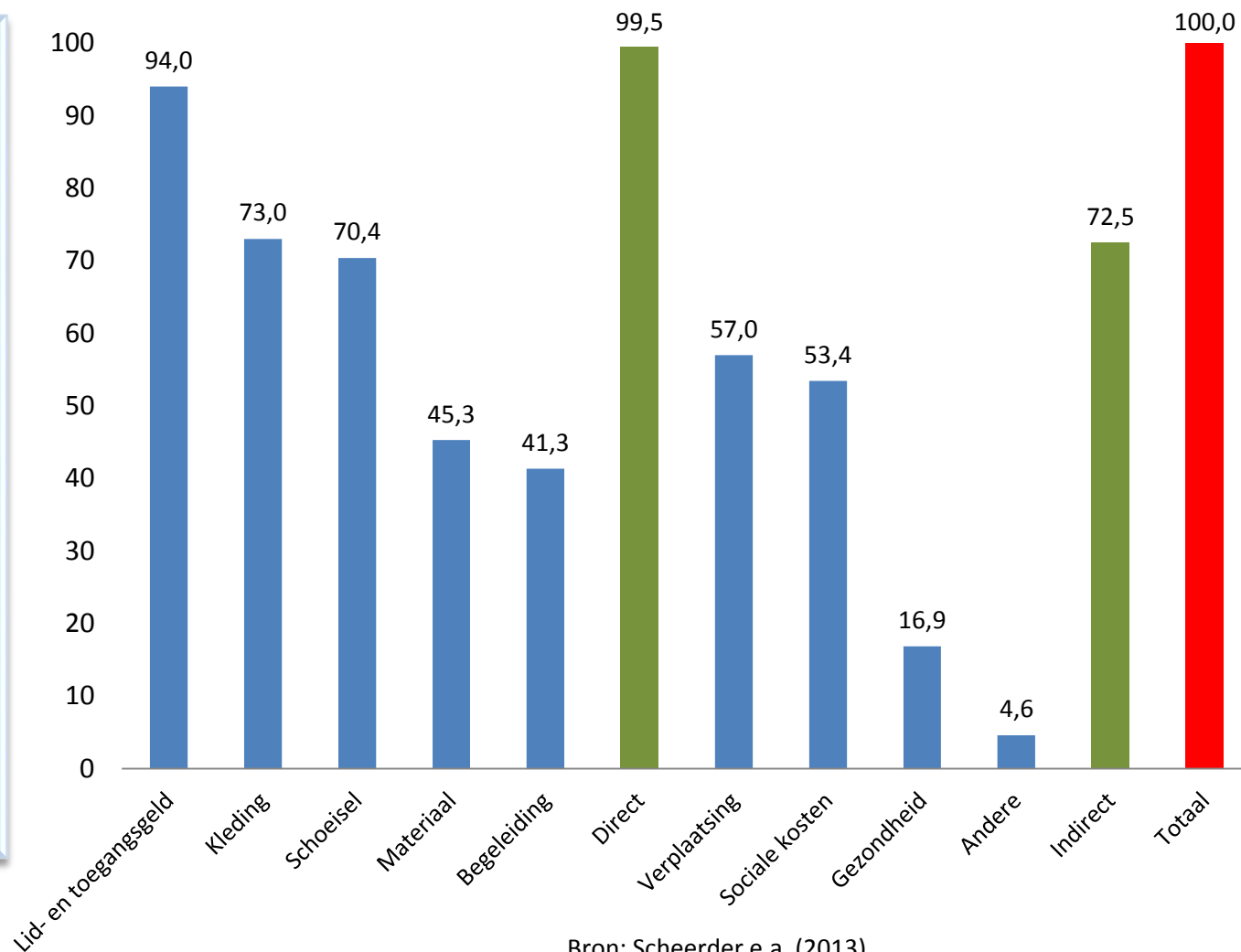
Tabel 1.13 Bevraagde uitgavenposten in SBV09 en herindeling in grotere uitgavenposten

	Bevraagde uitgavenposten in SBV09	Herindeling
Rechtstreekse	Lidgeld	Lid- en toegangsgeld
	Vergunningen	Lid- en toegangsgeld
	Eenmalig toetredingsgeld bij eerste inschrijving	Lid- en toegangsgeld
	Start- of inschrijvingsgeld bij toernooien en/of wedstrijden	Lid- en toegangsgeld
	Toegangsgeld of huur voor sportinfrastructuur	Lid- en toegangsgeld
	Sportlessen/sportbegeleiding	Begeleiding
	Sportkampen	Begeleiding
	Sportvakanties	Begeleiding
	Huur materiaal	Materiaal
	Aankoop sportmateriaal	Materiaal
	Aankoop sportkleding	Kleding
	Aankoop sportschoenen	Schoeisel
Onrechtstreekse	Verplaatsingen met wagen	Vervoer
	Verplaatsingen met het openbaar vervoer	Vervoer
	Consumpties voor, tijdens en na het sporten	Sociale kosten
	Extra-sportieve clubactiviteiten	Sociale kosten
	Medische begeleiding en verzorging	Gezondheid
	Extra verzekeringskosten	Gezondheid
	Extra kosten kinderopvang	Andere
	Andere kosten	Andere

Populairste uitgavenposten

Figuur 1.17 Aandeel gezinnen dat jaarlijks geld uitgeeft aan de uitgavenposten, in percentages ten opzichte van het aantal gezinnen dat geld uitgeeft aan sport

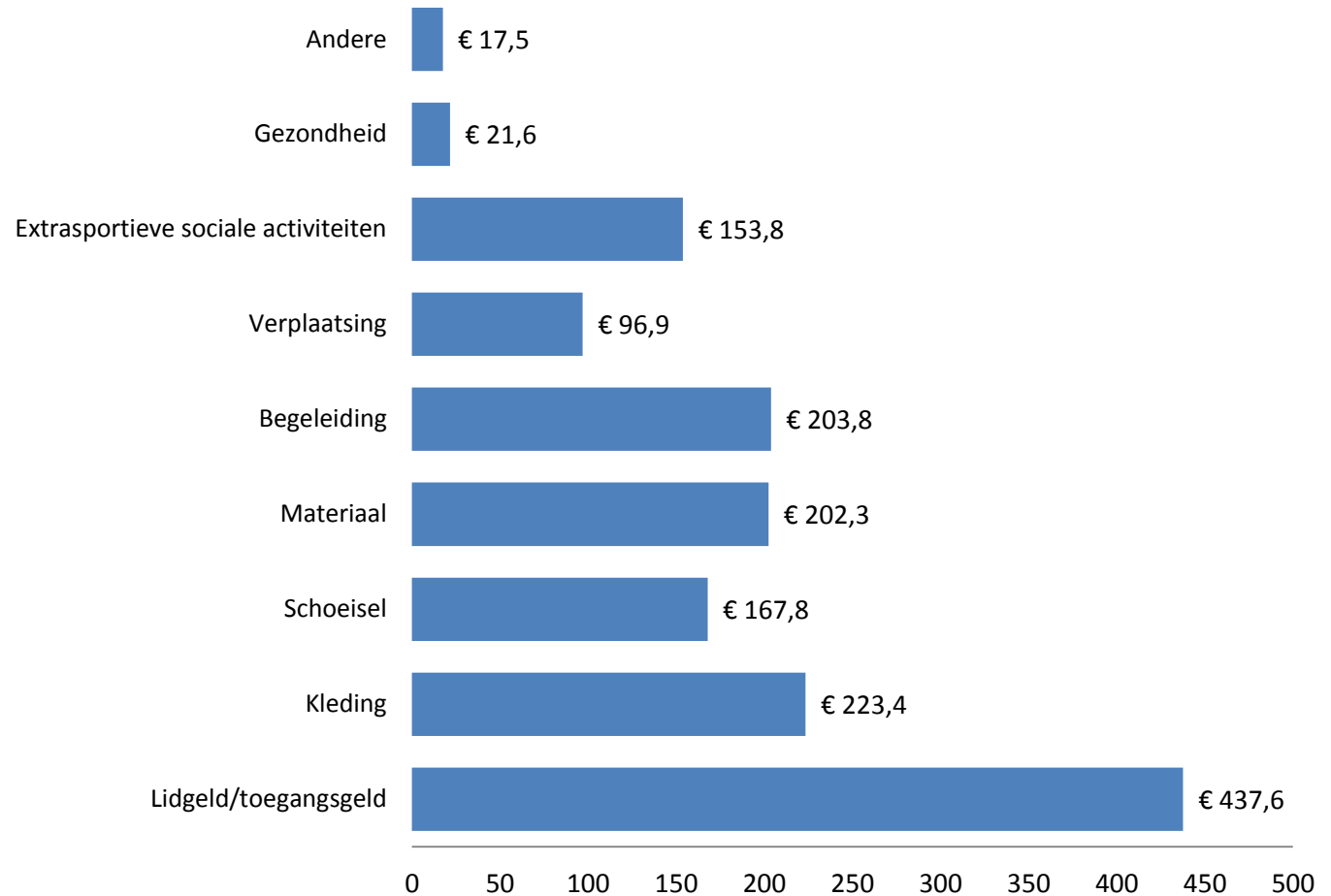
- Gemiddelde uitgaven worden sterk beïnvloed door het aantal/aandeel gezinnen dat geld uitgeeft
- Bijna elk gezin besteedt jaarlijks geld aan directe/rechtstreekse uitgavenposten
- Lid- en toegangsgeld zijn populairste uitgavenposten, gevolgd door kleding en schoeisel

Bron: Scheerder e.a. (2013)

Gezinsuitgaven per uitgavenpost

Figuur 1.18 Jaarlijkse gezinsuitgaven aan sportparticipatie (bedragen in Euro)

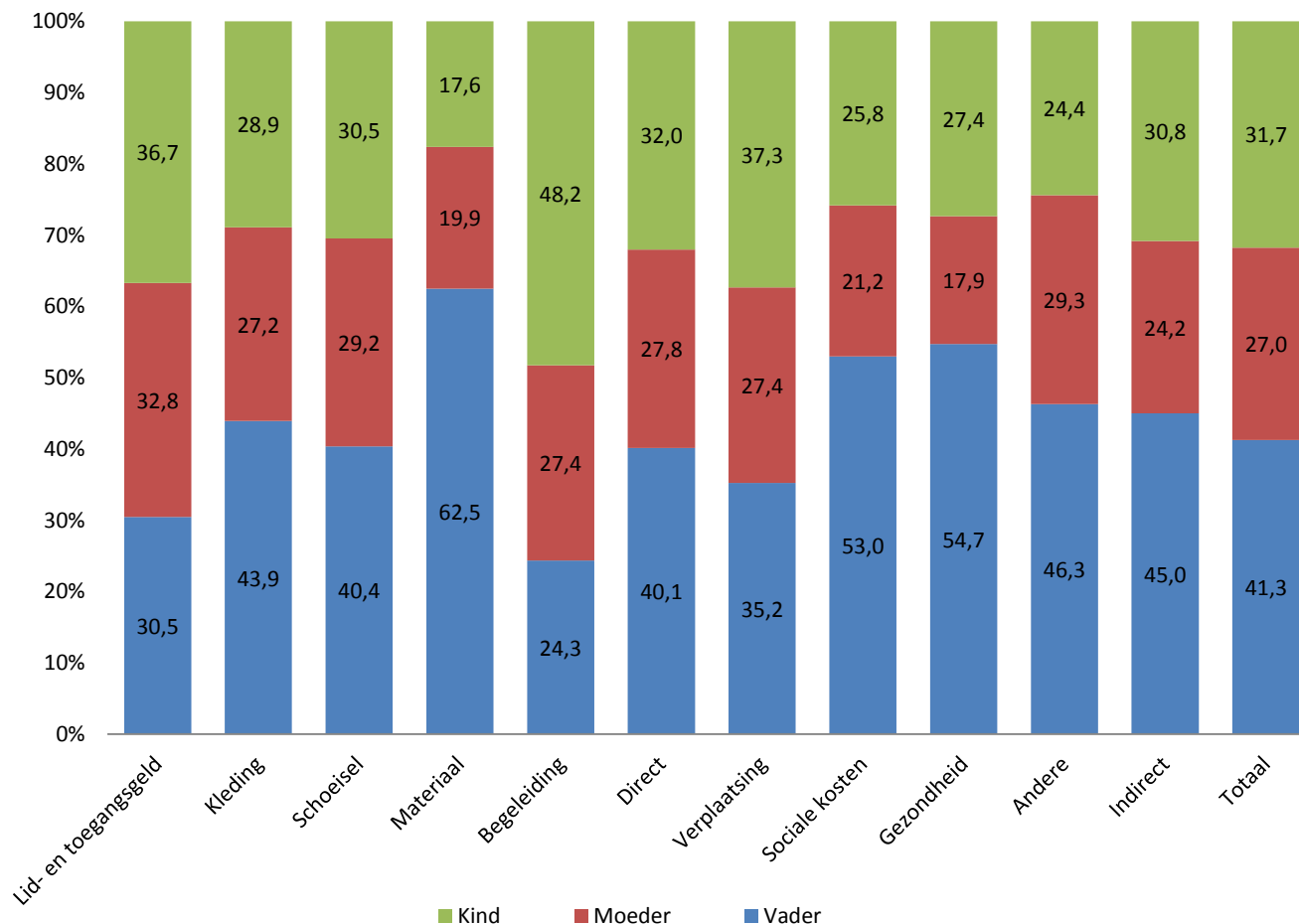
Bron: Thibaut e.a. (2013)

- Veruit meeste geld wordt besteed aan **lidgeld- en toegangsgeld**
- **Materiaal** is relatief dure uitgavenpost, aangezien de uitgaven met 202 euro relatief hoog liggen in verhouding tot het aantal gezinnen dat hier geld aan uitgeeft (45,3%)

Uitgaven door de verschillende familieleden

- **Vaders** scoren relatief hoog op bijna alle uitgavenposten, en dan voornamelijk op materiaal, sociale kosten en gezondheid
- **Kinderen** scoren hoger voor begeleiding, verplaatsing en lidgeld

Figuur 1.19 Verhouding tussen de verschillende gezinsleden (vader, moeder, kind), in percentages

Bron: Scheerder e.a. (2013)

Gezinsuitgaven per sporttak

Tabel 1.14 Verhouding tussen de verschillende gezinsleden (vader, moeder, kind), in percentages

	Per gezin		Per gezin dat sport beoefent		
	Uitgaven (in Euro)	Tijd (in uur)	Uitgaven (in Euro)	Tijd (in uur)	Uitgaven per uur (in Euro/uur)
Voetbal	179,6	372	646,5	1911	0,3
Fietsen	131,5	97	673,2	480	1,4
Paardrijden	97,8	29	1211,0	488	2,5
Tennis	96,5	30	795,6	303	2,6
Wintersport	86,3	4	1294,8	84	15,5
Lopen	84,8	108	452,4	545	0,8
Zwemmen	80,7	99	376,1	493	0,8
Dans	80,1	68	383,9	405	0,9
Fitness	60,1	56	481,5	486	1,0
Volleybal	34,7	62	543,4	1171	0,5
Basketbal	31,3	106	608,3	2634	0,2
Wandelen	29,9	19	551,0	290	1,9
Gevechtssport	25,6	66	377,0	1197	0,3
Aerobics	16,8	5	486,3	165	2,9
Badminton	11,4	27	280,4	740	0,4

Toelichting bij de gezinsuitgaven per sporttak

Het opsplitsen van gezinsuitgaven naar de populairste gezinssporten hebben we aan de hand van meerdere cijfers gedaan

1. Gemiddelde uitgaven (en tijdsbesteding) door **alle gezinnen**

- Opmerking: populaire sporttakken hebben gemiddeld hogere uitgaven omdat meer gezinnen deze sporttakken beoefenen en er bijgevolg meer gezinnen zijn die er geld aan uitgeven
- Voetbal is met voorsprong de sport waar gezinnen het meeste geld aan besteden, gevolgd door fietsen en paardrijden

2. Gemiddelde uitgaven **door gezinnen die de sporttak beoefenen**

- Opmerking: dit is in feite de 'kostprijs' van een bepaalde sporttak voor het gezin dat de sport beoefent
- De beoefening van paardrijden en wintersport kost bijna dubbel zoveel als de derde duurste sport fietsen

3. Gemiddelde uitgaven door gezinnen die de sporttak beoefenen, **per tijdseenheid**

- Opmerking: het is immers niet enkel belangrijk om te weten hoeveel een sport kost, maar ook hoeveel tijd men de sport kan beoefenen voor een bepaalde 'investering'
- Per tijdseenheid is wintersport met voorsprong de duurste sport, gevolgd door tennis en paardrijden

Heckman regressie

Tabel 1.15 Determinanten van de beslissing om geld uit te geven aan sport (ja-nee) en van de hoeveelheid geld dat wordt besteed (grootte)

Variable	Geeft geld uit (ja-nee)	Grootte van de uitgaven
Ouders beoefenen sport (nee = ref.)		
Ja	0,33***	/
Gezinsinkomen (laag = ref.)		
Gemiddeld	0,23*	0,18*
Hoog	0,32**	0,39***
Hoogst voltooide opleiding gezinshoofd (lagere school = ref.)		
Middelbare school	0,30**	-0,11
Hoger onderwijs	0,38***	-0,06
Ouders beoefenden sport tijdens hun jeugd (nee = ref.)		
Ja	0,31***	0,27**
Aandeel gezinsleden dat lid is van sportclub (laag = ref.)		
Gemiddeld	0,61***	0,25**
Hoog	0,55***	0,52***
Sportfrequentie van het gezin (lag = ref.)		
Gemiddeld	0,64***	0,12
Hoog	0,50***	0,27*
Gezinsgrootte (≤3 gezinsleden = ref.)		
4 gezinsleden	-0,13	-0,30***
5 gezinsleden	-0,24	-0,50***
≥ 6 gezinsleden	-0,22	-0,45***
Leeftijd van het gezinshoofd (≤40 jaar = ref.)		
41-50 jaar	0,12	0,09
>50 jaar	0,15	0,05
Leeftijd van jongste kind (>6jaar = ref.)		
≤6 jaar	0,08	-0,28***
Aantal ouders (1 = ref.)		
2	0,02	-0,02
Gemeenteprofiel (Sterk verstedelijkte gemeente = ref.)		
Centrumgemeente	0,12	-0,16
Concentrische economische activiteit	0,36	-0,36*
Landelijke gemeente	0,37	-0,15
Semiverstedelijkte gemeente	0,32	-0,20
Toeristische gemeente	0,33	-0,02
Woongemeente	0,38	-0,23

Bron: Thibaut e.a. (2014)

Uitleg bij Heckman regressie

- Heckmanregressie is een regressie die geschikt is om gegevens te analyseren met een aanzienlijk aantal 'nul-antwoorden', waarbij ze een **antwoord** biedt **op twee vragen**:

1. Welke gezinnen hebben het **meeste kans om geld uit te geven** aan sport (eerste kolom van de tabel)?

→ Antwoord: gezinnen waarvan ouders sport beoefenen en/of dit deden tijdens hun jeugd, met hoog inkomen, hoger opgeleid gezinshoofd, meer clubsportleden, hogere sportfrequentie

2. Welke gezinnen besteden het **meeste geld aan sport** (tweede kolom van de tabel)?

→ Antwoord: gezinnen waarvan ouders sport beoefenden tijdens hun jeugd, met een hoog gezinsinkomen, meer clubsportleden, hogere sportfrequentie, minder gezinsleden, oudere kinderen

1.3 BESLUIT

Besluit (1)

Doelstelling

In dit eerste inleidend, kaderend hoofdstuk stond de volgende vraag centraal: **zijn Gezinnen in Vlaanderen in beweging?** Deze vraagstelling werd zowel letterlijk als figuurlijk benaderd. Figuurlijk genomen, stonden we om te beginnen stil bij de begrippen ‘gezinnen’ en ‘huishoudens’ vanuit een demografisch en sociologisch perspectief en werd onderzocht met welke evoluties Vlaamse gezinnen geconfronteerd worden. Vervolgens werd bekeken of gezinnen in Vlaanderen ook letterlijk in beweging zijn. Hierbij werd een structuuranalyse van de Gezinssportfederatie (GSF), als grootste clubgeorganiseerde aanbieder van de gezinssport in Vlaanderen, uitgevoerd. Tot slot hebben we gezinssport in Vlaanderen vanuit een kwantitatief oogpunt benaderd en geduid op basis van kerncijfers.

Voornaamste bevindingen: gezinnen in Vlaanderen (1/2)

De resultaten tonen aan dat de samenstelling en invulling van het begrip ‘gezin’ aan verandering onderhevig is. Daar waar tot de jaren 80 de ontwikkeling van relaties en gezinnen veelal volgens een standaard levensloop verliep (de meeste jonge mensen verlaten hun ouderlijke huis om meteen te trouwen), stellen we anno 2016 – onder andere als gevolg van de individualisering, secularisering en een verander in waarden en normen – **meer gevarieerde gezinstrajecten** vast. Het **aantal huishoudens neemt toe**, terwijl **de omvang van de huishoudens verkleint**. Stamfamilies (huishoudens bestaande uit meerdere gezinnen die door afstamming verbonden zijn) worden zeldzaam, maar ook het traditionele kerngezin (gehuwd paar met kinderen) wordt steeds vaker vervangen door andere types van huishoudens zoals alleenwonenden, niet-gehuwd samenwonenden al dan niet met kinderen, eenoudergezinnen, stiefgezinnen en hersamengestelde gezinnen, ‘Living Apart Together’ (LAT) en ‘Living Apart Together At Parents home’ (LATAP). De kerncijfers rond gezinnen in Vlaanderen tonen aan dat het aantal alleenwonenden en alleenstaande ouders sterk gestegen is, ten koste van het traditionele gezin met thuiswonende kinderen. De huishoudensvooruitzichten tonen aan dat deze trend zich in de toekomst zal verderzetten. Anno 2015 bestaat één derde van de huishoudens in Vlaanderen uit alleenwonenden en bijna één op tien uit alleenstaande ouders. Het gezin met thuiswonende kinderen neemt een minder uitgesproken plaats in binnen het geheel van de huishoudens dan 25 jaar terug, maar is nog steeds de belangrijkste leefvorm in Vlaanderen.

Besluit (2)

Voornaamste bevindingen: gezinnen in Vlaanderen (2/2)

Gezinnen van vroeger kunnen ook wel omschreven worden als het 'horizontale gezin', bestaande uit een gehuwd paar en (veel) kinderen. De cijfergegevens tonen aan dat het aandeel van dit 'horizontale gezin' sterk afgenomen is. Anno 2015 bestaat slechts zes procent van de gezinnen in Vlaanderen uit meer dan vier personen. Bovendien gaat ook het aantal huishoudens met thuiswonende kinderen in dalende lijn. Het 'horizontale gezin' zou wel eens plaats kunnen maken voor het zogenaamde '**verticale gezin**'. Gezien het feit dat het aantal traditionele gezinnen afneemt ten voordele van alternatieve gezinssamenstellingen (zoals alleenstaande ouders), doen meer en meer ouders beroep op de hulp van de grootouders bij de opvoeding van de kinderen. Hierbij aansluitend komt de relatie tussen kind en grootouder (terug) meer op de voorgrond. In dit verband kunnen we ook spreken van het '**intergenerationele gezin**'.

Voornaamste bevindingen: Gezinssportfederatie en link met de Gezinsbond

De gezinssportfederatie (GSF) wenst **elk gezin en elk lid van het gezin** in het bijzonder, **van baby tot senior**, een zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden, in de vorm van een **gezonde en recreatieve sportbeoefening**. GSF is opgericht in de schoot van de Gezinsbond. Samen wordt de **promotie van de recreatiesport**, voornamelijk **in gezinsverband**, in zoveel mogelijk afdelingen en gewesten van de Gezinsbond tot doel gesteld. De Gezinsbond (toenmalige Bond van Grote en van Jonge Gezinnen) pleitte reeds vanaf het einde van de jaren zestig voor de promotie van sport- en bewegingsactiviteiten in gezinsverband. Deze inspanningen leidden in de tweede helft van de jaren zeventig tot de oprichting van een volwaardige gezinssportfederatie als sportdienst van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen. Op lokaal niveau wordt gezinssport sinds de jaren zeventig gepromoot via de lokale afdelingen van de Gezinsbond die op regelmatige basis sportieve activiteiten organiseren. Ze zijn de voorlopers van de eerste sportclubs van GSF. De link van GSF met de Gezinsbond is ook vandaag nog duidelijk zichtbaar in de structuur en werking van GSF, zowel op lokaal niveau via de Gezinsbondafdelingen als op nationaal niveau via de Raad van Bestuur. De **band met een lokaal sterk verankerde moederorganisatie** brengt kansen en mogelijkheden met zich mee. Samen met een sterke partner als de Gezinsbond is GSF in staat om inzicht te verwerven in het evoluerende gezinsconcept en **zich gezamenlijk openstellen voor alle gezinnen in Vlaanderen**, los van de samenstelling van het gezin (grote en jonge gezinnen, grootouders, gezinnen met veel of weinig kinderen, éénoudergezinnen, gehuwden of samenwonenden, nieuw-samengestelde gezinnen, enz.). GSF richt zich daarbij in de eerste plaats naar de plaatselijke afdelingen van de Gezinsbond. Via dat kanaal kan een groot potentieel aan sporters worden bereikt en kunnen vrijwillige medewerkers worden gerekruteerd. Op deze manier werken GSF en de Gezinsbond samen aan **het welzijnsstreven voor de gezinnen in Vlaanderen**.

Voornaamste bevindingen: structuuranalyse GSF

De resultaten van de structuuranalyse van GSF tonen aan dat de federatie reeds bij verschillende aspecten van haar werking inspeelt op de evoluties die we hebben vastgesteld met betrekking tot gezinnen in Vlaanderen. GSF ontwikkelde een **alternatieve aansluitingsvorm**, naast de traditionele aansluiting van de GSF-sportclub, waardoor men rechtstreeks kan aansluiten bij de federatie, als gezin of als individu. Via de verschillende manieren van speelt GSF op een innovatieve wijze in op bepaalde evoluties die we vaststellen bij de sportparticipatie anno 2016. Mensen zijn tegenwoordig minder snel geneigd om een lange termijn engagement aan te gaan binnen de sportclub waarbij men op vaste uren op een vaste locatie verwacht wordt om aanwezig te zijn. Mensen kiezen liever zelf waar, wanneer en met wie ze aan het sporten gaan. Het centrale lidmaatschap van GSF speelt hier mooi op in door het aanbieden van **verschillende laagdrempelige evenementen en initiatieven** die een breed publiek aanspreken. Naast de twee lidmaatschapsformules voor de leden, heeft GSF eveneens een apart lidmaatschap voor haar vrijwilligers en medewerkers ontwikkeld. Anno 2016 beschikt GSF over een sterk lokaal verankerd en **uniek vrijwilligersnetwerk**.

Ook als we het huidige sportaanbod van GSF bestuderen, kunnen we vaststellen dat de federatie al goed inspeelt op bepaalde evoluties. GSF geeft blijk van een goed inzicht in het evoluerende gezinsconcept en zet hier eveneens op in door haar aanbod af te stemmen op specifieke doelgroepen (zoals éénoudergezinnen) en door het ontwikkelen van een **multi- en intergenerationeel sportaanbod**. Op deze manier wenst GSF haar werking nog meer uitgesproken te ontwikkelen in de vorm van **lifetime sportbeoefening in diverse contexten**, met het bereiken van **verschillende generaties** als finaliteit.

Voornaamste bevindingen: kerncijfers sport en gezinnen in Vlaanderen

De kerncijfers rond sport en gezinnen in Vlaanderen vertonen enkele opvallende evoluties in de sportvoorkeur. Bij elke leeftijdsgroep van het gezin stellen we een opmerkelijk stijging vast van de **populariteit van solosporten**, zoals fietsen, lopen, wandelen en fitness. Deze stijging gaat veelal ten koste van enkele typische clubsporten zoals het zwemmen, gymnastiek, voetbal en atletiek. De opkomst van deze solosporten brengt **uitdagingen** met zich mee aangezien deze sporten veelal buiten clubverband beoefend worden. De uitdaging zal erin bestaan om deze sportbeoefenaars te kunnen binden aan de sportclub of hen te bereiken via lichtere en laagdrempelige sportevenementen. Hiernaast stellen we een opvallende stijging vast van de populariteit van de wintersport, wat is positief in het kader van de wintersportvakanties van GSF.

Hiernaast geven de resultaten een duidelijk verband aan tussen cultureel, economisch en bewegingskapitaal van gezinnen enerzijds en frequente sportparticipatie en sportbeoefening in clubverband anderzijds. Hoe meer kapitaal, hoe meer kans op sportdeelname. Het **bewegingskapitaal** komt uit de analyses naar voor als de sterkst beïnvloedende factor, zeker met betrekking tot sport in clubverband. Dit geeft aan dat sportsocialisatie een cruciale rol vervult. Vanuit dit opzicht blijkt sportdeelname in clubgeorganiseerde context nogal sterk een insiders/outsidersverhaal: clubdeelname is in sterke mate bepaald door het eigen clubverleden (bij ouders), of door clubdeelname van de ouders (bij kinderen en jongeren). Deze resultaten lijken te suggereren dat er nog heel wat drempels zijn om de weg naar een sportclub te vinden, voor wie hier niet van thuis uit mee vertrouwd is. Hiernaast dient GSF zich ook bewust te zijn van de impact van het **culturele en het economische kapitaal van gezinnen**. Het is van belang om niet alleen de toegankelijkheid, maar ook het aanbod zelf in vraag te stellen en aandacht te hebben voor vraaggericht werken. Sportbeoefening in clubverband lijkt dus vooral in overweging genomen te worden door wie reeds eerder met clubsport in contact gekomen is. Daarom belangrijk om van jongeren van op een jonge leeftijd in clubverband aan het sporten te krijgen en hierbij de impact van het gezinskapitaal in gedachte te houden.

Gezien de invloed van het economisch kapitaal op de sportparticipatie, dient de GSF ook rekening te houden met de kostprijs van de specifieke sporttakken. In dit hoofdstuk werd aangetoond dat er duurdere sporttakken zijn en goedkopere, hetgeen inhoudt dat niet elke sporttak financieel haalbaar is voor elke familie.

Besluit (5): unique selling propositions van GSF

USP's GSF:

- Het clubsportaanbod van GSF is op de eerste plaats een **multi- en intergenerationeel clubsportaanbod**. Hierbij wordt een uitgebreid gamma aan leeftijdsgroepen bereikt via een gezinsgericht en/of multisportgericht clubsportaanbod
- De organisatie van alle activiteiten, zowel op niveau van de club, events of sportieve vakanties vertrekken vanuit een **gezinsgericht perspectief** met als ultiem doel: gezondheid in de ruimste zin van het woord: **sociaal, fysiek en geestelijk welzijn**
- Vanuit deze visie en missie is het een basisvoorwaarde dat alle activiteiten heel **laagdrempelig** worden aangeboden. Laagdrempelig in de breedste zin van het woord: naar instapniveau, met of zonder fysieke/mentale beperking, naar deelnameprijs, verplaatsing, etc.
- Vertrekkend vanuit een **uniek vrijwilligersnetwerk en opgebouwde expertise** is er ruim 35 jaar een specifiek aanbod op het vlak van watergewenning en kleuterzwemmen met een bereik van ca. 15.000 kleuters per jaar

HOOFDSTUK 2

ONDERZOEKSOPZET EN –BENADERING

2.1 Situering en doelstelling

2.2 Onderzoeksmateriaal en –methode

2.3 Referentiegroepen in functie van GSF

2.4 Besluit

2.1 SITUERING EN DOELSTELLING

Sportfederaties in Vlaanderen

Sportfederaties spelen een belangrijke rol in het aanbieden van sportactiviteiten. Bijna anderhalf miljoen Vlamingen komen dankzij het clubgeorganiseerde aanbod op een actieve manier met sport in contact (Scheerder e.a., 2013). In die zin vervullen sportfederaties een aanzienlijke **maatschappelijke functie**. Bovendien voeren de sportfederaties ook heel wat doelstellingen van het Vlaamse sportbeleid uit. Voor de realisatie van deze taken worden de sportfederaties in sterke mate **ondersteund door de overheid**.

In zijn beleidsnota sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' (Vlaamse Regering, 2014: 14), omschrijft Vlaams minister van Sport Philippe Muyters dat een **verantwoorde rationalisatie** van het Vlaamse sportfederatielandschap absoluut nodig is. Een uitgangspunt voor deze rationalisering is het creëren van **efficiëntiewinsten** door onder andere het aantal sportfederaties te reduceren. Subsidies zullen toegekend worden op basis van **output van de sportfederaties** waarbij kwalitatieve normen primeren zodat de omkadering van de sporter verbetert (Vlaamse Regering, 2014).

Sportfederaties dienen performanter, krachtadiger en efficiënter te werken. Volgens het nieuwe decreet zullen sportfederaties een **integraal, kwaliteitsvol en maatschappelijk toegankelijk sportbeleid** moeten voeren. Gezien het belang van ondernemerschap, goed bestuur en innovatie voor slagkrachtige organisaties, worden sportfederaties geresponsabiliseerd en gestimuleerd om hiertoe initiatieven te nemen en een beleid uit te stippelen. Anno 2015 blijkt dat de principes van goed bestuur nog onvoldoende gekend zijn en toegepast worden. Het aanvatten van een groeitraject in het kader van goed bestuur binnen de sportfederaties zal een belangrijk beleidsinstrument worden (Vlaamse Regering, 2014). De Vlaamse sportfederaties dienen meer dan vandaag hun sportclubs te ondersteunen, stimuleren, inspireren en motiveren om een kwaliteitsvol, gedifferentieerd en indien mogelijk flexibel aanbod te organiseren voor de Vlaamse bevolking.

Op de volgende slide worden de zes uitgangspunten van het toekomstige decreet op de sportfederaties van 2017 kort samengevat.

Zes uitgangspunten nieuw decreet op de sportfederaties

- Integraal, kwaliteitsvol, maatschappelijk toegankelijk sportaanbod
 - Aanbod van A tot Z in elke sporttak, aangepast aan maatschappelijke evoluties (vb. licht georganiseerd sporten)
- Rationalisatie sportfederatielandchap
 - Organisatorisch: schaalvergroting, naar één sportfederatie per sporttak (USF, zonder normering), met behoud van grote geclusterde multisportfederaties (MSF, 10 000 leden en 5 sporttakken met minstens 1 000 leden)
 - Financieel: van een open-end decreet naar enveloppe-subsidiëring en via schaalvergroting naar minder overhead, zodat meer middelen voor het beleid vrijkomen
 - Zelfde subsidiemechanisme inzake basisopdrachten voor USF en MSF
- Responsabiliseren van de georganiseerde sportwereld
 - Grotere autonomie voor sportfederaties, meer klantvriendelijkheid
 - Outputfinanciering via korf van kwaliteitsindicatoren
- Gelijkschakeling leden USF en MSF
- Administratieve vereenvoudiging ('light decreet')
 - Voor de federaties: planlastverlaging, meer vertrouwen
 - Voor de Vlaamse overheid: van controleren naar begeleiden, sturen, coachen, van bevoogding naar empowerment (dossierbeheerders, beheersovereenkomst/convenant)
- Deugdelijk bestuur (good governance) bij Vlaamse sportfederaties verbeteren en belonen (zal verder geduid worden in uitvoeringsbesluiten) (Vlaamse Regering, 2015a; 2015b)

Goed bestuur, innovatie en dienstverlening

Samenvattend zal het nieuwe decreet de nadruk leggen op twee accenten: kwaliteit en rationalisering. Sportfederaties zullen zich efficiënter moeten organiseren om **met relatief minder middelen een kwaliteitsvoller sportaanbod** te voorzien. Het nieuwe decreet zal vanaf 2017 heel wat veranderingen in het sportfederatielandschap teweeg brengen. Een belangrijke uitdaging voor de sportfederaties bestaat uit het afstellen van het management en bestuur van hun organisatie op de **bijkomende kwaliteitsprincipes** binnen dit nieuwe decreet, om hun positie in het Vlaams sportfederatielandschap te behouden en naar de toekomst toe te optimaliseren. Binnen de positioneringsoefeningen in Hoofdstukken 4 en 5 leggen we daarom ook de focus op aspecten van goed bestuur, innovatie en dienstverlening.

Positionering van gezinssport

Centraal in het voorliggende onderzoek staat de **positionering van gezinssport** in Vlaanderen en van de **Gezinssportfederatie (GSF)** als grootste aanbieder van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap. GSF is een door de Vlaamse overheid erkende en gesubsidieerde sportfederatie met gezinnen en elk lid van het gezin in het bijzonder als specifieke doelgroep. In het kader van de voorbereiding van het nieuwe Vlaamse decreet op de sportfederaties is deze positioneringsoefening van belang voor GSF, alsook voor de toekomst van de gezinssport in Vlaanderen. Een **inzicht in en de kennis van de positie in het sportlandschap** geeft een federatie de mogelijkheid om zich te wapenen tegen en in te spelen op **huidige en toekomstige uitdagingen** waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt.

In de voorliggende positioneringsoefening wordt gefocust op aspecten van **good governance, innovatie en dienstverlening** met betrekking tot de organisatie en werking van de grootste gezinssportfederatie, i.c. GSF. Op deze manier kan GSF **inzicht verwerven in haar huidige positie ten opzichte van andere Vlaamse sportfederaties**. Dit inzicht biedt op haar beurt de mogelijkheid om zich als federatie verder te positioneren, alsook de nodige maatregelen te nemen om de positie van gezinssport in Vlaanderen te waarborgen. Ook beleidsactoren kunnen op basis van de bevindingen uit deze studie de nodige stappen zetten om gezinssport in Vlaanderen verder uit te bouwen.

Positionering binnen het Vlaamse sportfederatielandschap

Voorgaand onderzoek

Voor het uitvoeren van de positioneringsoefeningen trekken we parallellen met voorgaand onderzoek uitgevoerd door de Onderzoeksgroep Sport- en Bewegingsbeleid van de KU Leuven. Hierbij vormen het boek *Organisatie en management van sportfederaties in Vlaanderen* (Scheerder e.a., 2015a) en de BMS 26-publicatie rond de *Good Governance, Innovation en Service marketing in Sport-index* (zie Scheerder e.a., 2016b) de basisdocumenten waarin de resultaten voor het Vlaamse sportfederatielandschap worden gerapporteerd. Een gelijkaardige positioneringsoefening als deze van GSF werd reeds uitgevoerd voor een aantal Vlaamse sportfederaties (zie Scheerder e.a., 2015b; 2016a).

Scheerder, J., Claes, E., & Thibaut, E. (2015a). *Organisatie en management van sportfederaties in Vlaanderen. Resultaten van het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0)* (Management & Bestuur in Sport 9). Gent: Academia Press.

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016b). *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)*. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten van *Vlaamse unisportfederaties en recreatieve sportfederaties*. (Beleid & Management in Sport 26). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

OKRA-SPORT
Zie Scheerder e.a. (2015b)

Vlaamse Triatlon & Duatlon Liga
Zie Scheerder e.a. (2016a)

Gezinssportfederatie
Zie Claes e.a. (voorliggende publicatie)

2.2 ONDERZOEKSMATERIAAL EN - METHODE

Onderzoeksmateriaal en -methode

Overzicht

Om tegemoet te komen aan de doelstellingen van het voorliggende onderzoek, werd gekozen voor een voornamelijk **kwantitatieve onderzoeksmethode**, aangevuld met enkele kwalitatieve onderzoekselementen.

Deze kwalitatieve onderzoeksmethode werd toegepast in Hoofdstuk 1 om een beeld te schetsen van de (evolutie van) gezinnen in Vlaanderen. Hiervoor werd voornamelijk beroep gedaan op **beschikbare literatuur**. Voor het in kaart brengen van de kerncijfers rond gezinnen in Vlaanderen en sport en gezinnen werd gebruik gemaakt van **beschikbare algemene databanken** (FOD Economie/Algemene Directie Statistiek) en **sportgerelateerde databanken** (Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009, SBV09). Voor het bepalen van de referentiegroepen voor GSF (zie later in dit hoofdstuk) hebben we ons gebaseerd op **beschikbare gegevens van GSF**, data van het **Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0)** en **beschikbare administratieve gegevens** van de afdeling Subsidiëring van Sport Vlaanderen. De analyses van hoofdstukken drie tot en met vijf zijn kwantitatief van aard. In Hoofdstuk 3 positioneren we GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap met betrekking tot aan aantal federatie-gerelateerde kenmerken. Hierbij doen we beroep op de **beschikbare administratieve gegevens** van de afdeling Subsidiëring van Sport Vlaanderen en op gegevens uit het VSFP 2.0. De gegevens van het VSFP2.0 worden in Hoofdstukken 4 en 5 verder uitgediept aan de hand van **twee indices**: (i) de *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)* en (ii) de *Good Governance-index (GG-index)*. In Figuur 2.1 wordt een overzicht gegeven van het gehanteerde onderzoeksmateriaal in deze studie. In de volgende slides wordt meer toelichting voorzien rond het VSFP2.0.

Figuur 2.1 Schematisch overzicht van het gehanteerde onderzoeksmateriaal per hoofdstuk

Hoofdstuk 1

- Literatuur
- Beschikbare algemene databanken (FOD Economie/Algemene Directie Statistiek)
- Beschikbare sportgerelateerde databanken (SBV09)

Hoofdstukken 2-3

- Beschikbare sportgerelateerde databanken (GSF, Sport Vlaanderen)
- Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0)

Hoofdstukken 4-5

- Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0)

Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0) (1)

Achtergrond

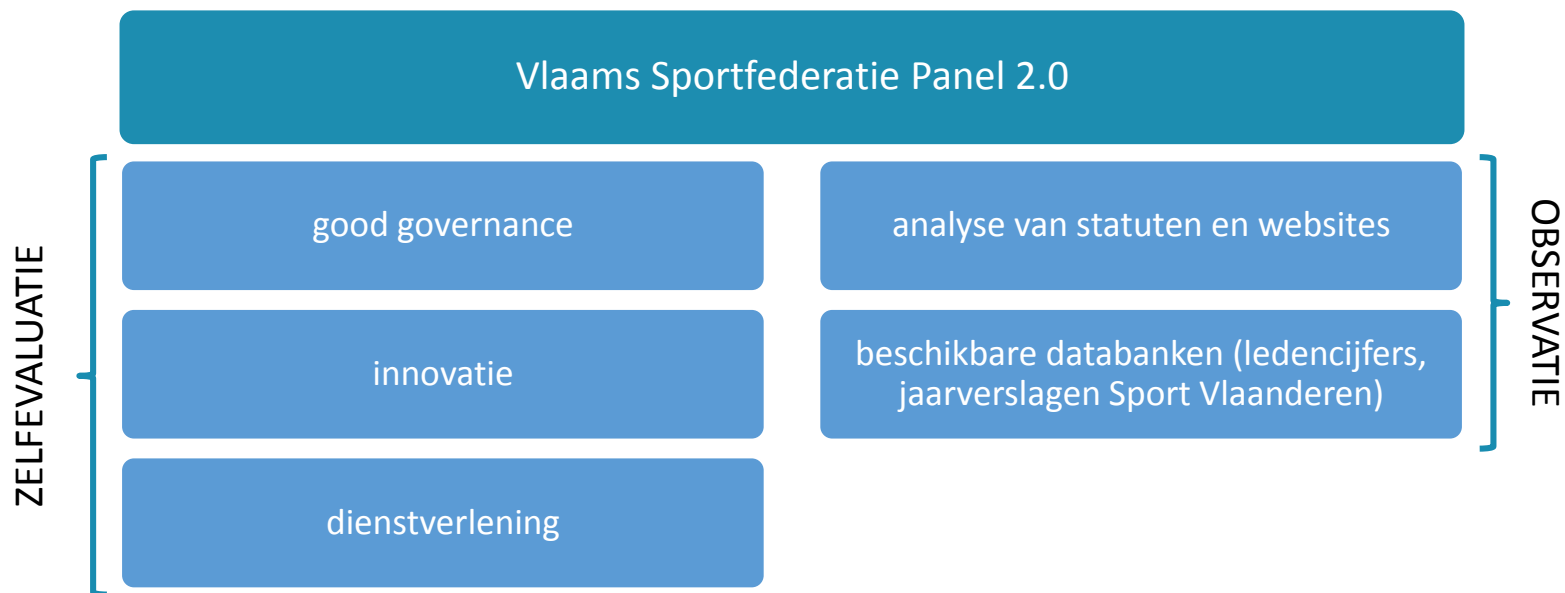
In 2010 richtte de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven het **Vlaamse Sportfederatie Panel** (VSFP) op. Het VSFP heeft als doelstelling op regelmatige basis de sportfederaties in Vlaanderen te bevragen zodat organisatorische en bestuursaspecten binnen sportfederaties bestudeerd kunnen worden. De eerste meting (VSFP1.0) vond plaats in 2010 en handelde over het innovatie- en prestatie management van Vlaamse sportfederaties (Scheerder e.a., 2012). In 2014 werd via het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0) onderzoek gedaan naar **good governance, innovatie, dienstverlening** bij Vlaamse sportfederaties. De resultaten van het VSFP2.0 worden uitgebreid gerapporteerd op basis van spindiagrammen in het boek *Organisatie en management van sportfederaties in Vlaanderen* (Scheerder e.a., 2015a).

Dataset VSFP2.0

Zoals weergegeven in Figuur 2.2 is het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 opgebouwd vanuit twee invalshoeken. Langs de ene kant zijn er data die gebaseerd zijn op een **zelfevaluatiebevraging** bij de sportfederaties. Deze data hebben betrekking op goed bestuur, innovatie en dienstverlening. De zelfevaluerende bevraging is gebaseerd op bestaande internationale meetinstrumenten (voor meer toelichting zie Scheerder e.a., 2015a). Langs de andere kant vinden we binnen het VSFP2.0 ook data terug die gebaseerd zijn op een **website- en statutenanalyse** van de Vlaamse sportfederaties en andere beschikbare databanken (= observatie) (zie ook Scheerder e.a., 2016b).

Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0) (2)

Figuur 2.2 Schematisch overzicht van de deelstudies en gegevens binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0

Bron: Scheerder e.a. (2015a; 2016b)

2.3 REFERENTIEGROEPEN VOOR GSF

Referentiegroepen voor GSF (1)

Toelichting

De doelstelling van dit onderzoek is het positioneren van gezinssport in Vlaanderen en van GSF, als grootste aanbieder van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap. Gezien de specifieke context van dit landschap – met de onderverdeling in unisportfederaties, recreatieve sportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding –, en met de veranderingen op basis van het toekomstige decreet in gedachte, is het niet aangewezen om GSF te vergelijken met de volledige groep van Vlaamse sportfederaties. Daarom werd besloten om GSF te positioneren ten opzichte van twee relevante referentiegroepen, gebaseerd op twee invalshoeken: (i) toekomstige decreet van 2017 en (ii) concullega's van GSF.

Referentiegroep 1: multisportfederaties

Vanuit de eerste invalshoek werd ervoor gekozen om GSF te positioneren ten opzichte van de groep van multisportfederaties. Dit zijn de federaties binnen de groep van de recreatieve sportfederaties die meer dan één sporttak aanbieden. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de dertien multisportfederaties waarmee we GSF zullen vergelijken.

Tabel 2.1 Alfabetisch overzicht van de Vlaamse multisportfederaties (2014)

Multisportfederaties	
1	Bond Voor Lichamelijke Opvoeding
2	FALOS-Sportfederatie van de KWB
3	Federatie Dans en Sport
4	FROS Amateursportfederatie
5	Gym en Dansfederatie Vlaanderen*
6	Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs
7	Natuurvriendensportfederatie
8	OKRA-SPORT, trefpunt 55+
9	Sporta-federatie
10	Sportievak
11	S-Sport Federatie
12	Verbond van Vlaamse Watersportverenigingen Recrea
13	Vlaamse Wandel- en Omnisportfederatie

* Gym en Dansfederatie Vlaanderen is sinds 2015 gefusioneerd met Sporta-federatie. Aangezien de data betrekking hebben op het jaar 2014, wordt deze federatie hier nog apart mee behandeld.

Referentiegroepen voor GSF (2)

Referentiegroep 2: concullega's GSF

Vanuit de tweede invalshoek clusteren we de sportfederaties die we als 'concullega's' van GSF kunnen beschouwen, i.c. sportfederaties die een gelijkaardige grootte én een gelijkaardig aanbod hebben.

Voor de grootte kijken we naar het ledenaantal van de sportfederaties, en meer specifiek naar die federaties met een gelijkaardige grootte als GSF en 10.000 leden meer of minder tellen (zie Tabel 2.2). Voor het aanbod kijken we naar de sporttakken die GSF aanbiedt. Tabel 2.3 geeft een overzicht van de top 10 populairste sporttakken binnen GSF. Zwemmen blijkt de meest populaire sporttak te zijn: meer dan 16.500 leden, of bijna 40 procent van de leden nemen deel aan het GSF-zwemaanbod. Om tot de afbakening van de referentiegroep te komen maken we een combinatie van de federaties die een gelijkaardige grootte hebben als GSF en die één of meerdere sporttakken aanbieden die GSF ook aanbiedt. In totaal bestaat de tweede referentiegroep uit zeven sportfederaties (zie vetgedrukt in Tabel 2.2). De Vlaamse Liga van Bedrijfssport zou tot deze referentiegroep behoren, maar voor deze federatie beschikken we over onvoldoende gegevens binnen het VSFP2.0, waardoor we deze niet meer kunnen opnemen.

Tabel 2.2 Aantal leden sportfederaties met 10.000 leden meer of minder dan GSF (ledenaantallen 2014)

USF/RSF	Aantal leden
R AKTIVIA	35 961
U Vlaamse Liga Paardensport	35 491
U Vlaamse Vereniging voor Golf	35 406
U Danssport Vlaanderen	35 347
U Vlaamse Basketballiga	35 236
R FROS Amateursportfederatie	33 149
U Vlaamse Atletiekliga	31 239
U Wielerbond Vlaanderen	27 952
R Gezinssportfederatie	26 833
R Vlaamse Liga van Bedrijfssport	25 475
U Badminton Vlaanderen	23 495
R Koninklijke Vlaamse Voetbalbond	22 667
U Vlaamse Judofederatie	17 282
U Vlaamse Yachting Federatie	16 948

Bron: administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

Tabel 2.3 Overzicht van het aantal deelnemers per sporttak binnen GSF, top 10 van de sporttakken

Sporttak	Aantal deelnemers binnen GSF	
Totaal	41 414	100,0%
Zwemmen	16 521	39,9%
Dansen	5 203	12,6%
Gymnastiek	5 061	12,2%
Badminton	4 645	11,2%
Omnisport	1 800	4,3%
Wielrennen	1 736	4,2%
Volleybal	1 332	3,2%
Wandelen	931	2,2%
Voetbal	903	2,2%
Atletiek	822	2,0%

Bron: GSF-gegevens

2.4 BESLUIT

Besluit (1)

In dit hoofdstuk werd het opzet en de benadering van het onderzoek toegelicht. De doelstelling van de voorliggende BMS F&F-publicatie is **de positionering van gezinssport in Vlaanderen en van GSF als grootste aanbieder van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap**. Met een nieuw Vlaams decreet op de sportfederaties in het vooruitzicht, is het voor sportfederaties van belang om zich bewust te zijn van hun huidige positie in het sportlandschap zodat zij zich kunnen wapenen tegen en inspelen op **huidige en toekomstige uitdagingen** waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt. In de huidige beleidsnota sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' (Vlaamse Regering, 2014) van Vlaams minister van Sport Philippe Muyters wordt de **nadruk gelegd op kwaliteit enerzijds en op rationalisering anderzijds**. Sportfederaties zullen zich **efficiënter** moeten gaan organiseren en men kan zich verwachten aan een reductie in aantal sportfederaties. De voorliggende positioneringsoefening geeft GSF de mogelijkheid om **inzicht te verwerven in haar huidige positie** ten opzichte van andere Vlaamse sportfederaties. Op basis van de bevindingen uit de voorliggende studie kunnen beleidsactoren, en GSF in het bijzonder de nodige stappen zetten om gezinssport in Vlaanderen verder uit te bouwen en hun **positie als gezinssportaanbieder versterken**.

Besluit (2)

Gezien de doelstellingen van het onderzoek, werd gekozen voor een kwantitatieve onderzoeksmethode, aangevuld met kwalitatieve onderzoekselementen. Wat betreft het kwantitatief onderzoeksmateriaal werd beroep gedaan op gegevens uit **beschikbare databanken** en uit het **Vlaams Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP 2.0)**. In de volgende hoofdstukken zullen **drie positioneringoefeningen** uitgevoerd worden voor GSF. In Hoofdstuk 3 positioneren we GSF met betrekking tot een aantal **federatie-gerelateerde kenmerken** binnen de groep van multisportfederaties. De tweede positioneringsoefening in Hoofdstuk 4 wordt uitgevoerd op basis van de **Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)**. Hierbij worden aspecten van goed bestuur, innovatie en dienstverlening binnen GSF bestudeerd en vergeleken met de gegevens van de twee referentiegroepen (multisportfederaties en concullega's). Bij de derde positioneringoefeningen in het vijfde hoofdstuk zoomen we verder in op **good governance** en maken een diepgaandere analyse voor GSF in vergelijking met de referentiegroepen.

HOOFDSTUK 3

POSITIONERING VAN GSF IN HET VLAAMSE SPORTFEDERATIELANDSCHAP

3.1 Doelstelling

3.2 GSF in cijfers

3.3 GSF in het Vlaamse sportfederatielandchap

3.4 Toekomstperspectieven GSF

3.5 Besluit

3.1 DOELSTELLING

Doelstelling Hoofdstuk 3: positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

In dit derde hoofdstuk worden de resultaten gerapporteerd van de eerste positioneringsoefening van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap. Hiervoor baseren we ons op een aantal sportfederatiegerelateerde kenmerken.

In het **eerste gedeelte** geven we een beeld van GSF aan de hand van beschikbaar cijfermateriaal. Zowel de huidige situatie als de evolutie doorheen de tijd wordt geanalyseerd.

In het **tweede deel** komt de eigenlijke positioneringsoefening aan bod. In dit hoofdstuk positioneren we GSF met de eerste referentiegroep, namelijk de groep van multisportfederaties. De tweede referentiegroep, de 'concullega's' omvatten naast recreatieve sportfederaties, ook unisportfederaties. Het huidige decreet op de sportfederaties brengt een verschil in werkings- en personeelsmiddelen voor unisport- en recreatieve sportfederaties met zich mee. Aangezien we in dit hoofdstuk positioneren op basis van federatiegerelateerde kenmerken is het niet aangewezen om GSF bij deze oefening te positioneren ten opzichte van haar 'concullega's'.

In een **derde en laatste onderdeel** worden enkele toekomstperspectieven voor GSF bestudeerd. Hierbij werpen we een blik op de toekomst en maken een inschatting van de ledenevolutie van GSF en van de sportvoorkeur van de sportende Vlaming naar de toekomst toe.

Deze resultaten bieden waardevolle informatie voor GSF om inzicht te verwerven in hun huidige positie in het sportfederatielandschap. Op basis hiervan kan hun organisatie en werking verder uitgebouwd worden zodat men zich kan wapenen tegen en inspelen op huidige en toekomstige uitdagingen waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt.

3.2 GSF IN CIJFERS

3.2.1 Leden GSF

3.2.2 Sportclubs GSF

3.2.3 Sportaanbod GSF

3.2.4 GSF financieel met betrekking tot overheidssubsidies

Inleiding

In dit eerste onderdeel brengen we **GSF in kaart op basis van beschikbaar cijfermateriaal**. Hierbij zullen we focussen op vier aspecten van de federatie, namelijk (i) de leden van GSF, (ii) de sportclubs van GSF, (iii) het sportaanbod van GSF, en (iv) de financiële aspecten van GSF.

Bij het **onderdeel rond de leden** van GSF wordt de grootte van de federatie doorheen de tijd bestudeerd. Zoals reeds aangehaald in Hoofdstuk 1 zijn er drie mogelijkheden om als lid aan te sluiten bij GSF: namelijk via de sportclub (sportclubleden), rechtstreeks bij GSF (centrale GSF-leden) en als vrijwilliger of medewerker (F-leden). Deze onderverdeling wordt meegenomen in de analyses. Vervolgens analyseren we de geslachts- en leeftijdsverhouding binnen het ledenbestand van GSF, zowel voor 2015 als de evolutie doorheen de tijd.

Ook **het aantal sportclubs** van GSF anno 2015 en de evolutie doorheen de tijd worden bestudeerd. Vervolgens werpen we een blik op het sportaanbod van GSF. Hierbij analyseren we **welke sporttakken het populairst** zijn binnen de sportfederatie en waar er mogelijkheden liggen om nieuwe leden aan te trekken. Dit onderdeel wordt afgesloten met een overzicht van de **subsidies die GSF ontvangt** van de Vlaamse overheid.

Voor deze analyses doen we hoofdzakelijk beroep op het cijfermateriaal van GSF. In bepaalde gevallen wordt (ook) gebruikt gemaakt van de administratieve gegevens van Sport Vlaanderen. Tussen de gegevens van beide partijen bestaan enkele verschillen die we in het achterhoofd moeten houden. De gegevens van Sport Vlaanderen zullen verschillen van deze van GSF aangezien in de gegevens van Sport Vlaanderen alleen de clubsportleden van GSF worden opgenomen, de centrale GSF-leden zijn hier dus niet in vervat. Bovendien maakt Sport Vlaanderen een onderscheid tussen erkende en gesubsidieerde leden. Ook in het aantal sportclubs kan men een verschil opmerken. Dit heeft te maken met het feit dat Sport Vlaanderen bepaalde sporttakken – en dus ook sportclubs die deze sporttakken aanbieden – niet erkent (vb. petanque, yoga) en ook met het feit dat Sport Vlaanderen clubs per gemeente registreert.

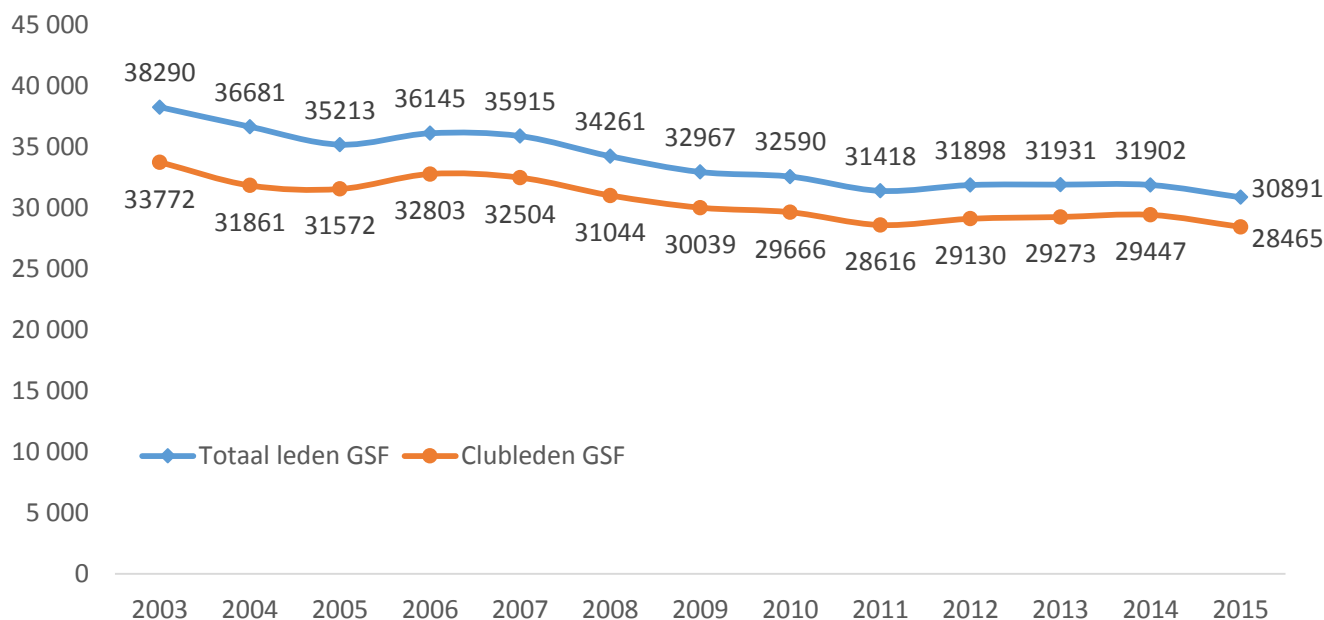
Waar GSF tot en met 2014 de telling van het aantal leden steeds afsloot per 31 augustus, gebeurt dit sinds 2015 per 15 december (zoals wordt toegestaan door Sport Vlaanderen). Dit heeft gevolgen voor het ledenaantal van GSF, waarbij we sinds 2015 een stijging vaststellen. Waar nodig wordt voor het jaartal 2015 een opdeling gemaakt tussen beide meetpunten (31 augustus en 15 december).

3.2.1 LEDEN GSF

GSF leden

- Het totaal aantal leden van GSF (club en centraal) is gedaald van ongeveer 38.000 in 2003 tot een kleine 31.000 in 2015
- Ook het aantal clubleden is gedaald van bijna 34.000 in 2003 tot 28.500 in 2015
- Door het verschil te maken tussen het totaal aantal leden en de clubleden bekomen we het aantal leden die rechtstreeks bij GSF zijn aangesloten, deze zijn gedaald van 4.518 in 2003 naar 2.426 in 2015
- Volgens de nieuwe telling (t.e.m. 15 december 2015), telt GSF anno 2015 ongeveer 40.000 leden, waarvan bijna 38.000 clubleden

Figuur 3.1 Overzicht van het totaal aantal leden GSF en het aantal clubleden GSF, 2003-2015

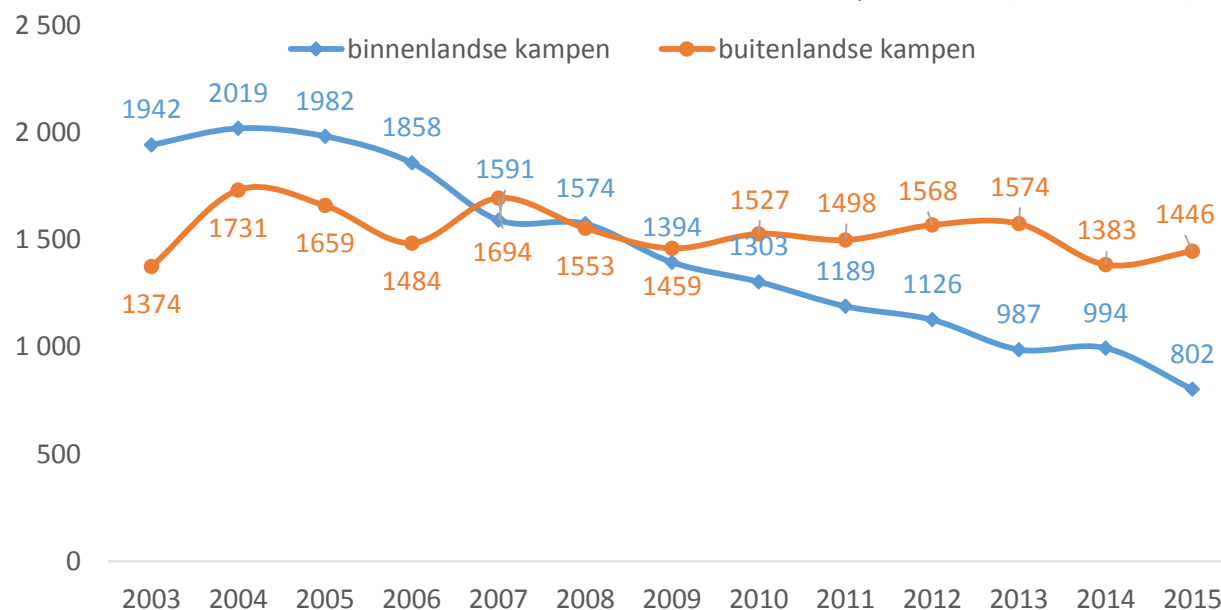

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Leden rechtstreeks aangesloten bij GSF

- Onder de centrale aansluiting bij GSF vallen onder andere de deelnemers aan de binnen- en buitenlandse sportkampen van GSF
- De resultaten in Figuur 3.2 tonen aan dat voornamelijk het aantal deelnemers aan de binnenlandse kampen sterk is gedaald doorheen de jaren, het aantal deelnemers aan de buitenlandse kampen is relatief stabiel gebleven
- De daling van het totale ledenaantal van GSF is dus voor een (beperkt) deel te wijten aan een daling in het aantal deelnemers aan de binnenlandse kampen

Figuur 3.2 Overzicht van het aantal deelnemers aan binnen- en buitenlandse kampen van GSF (centrale leden), 2003-2015

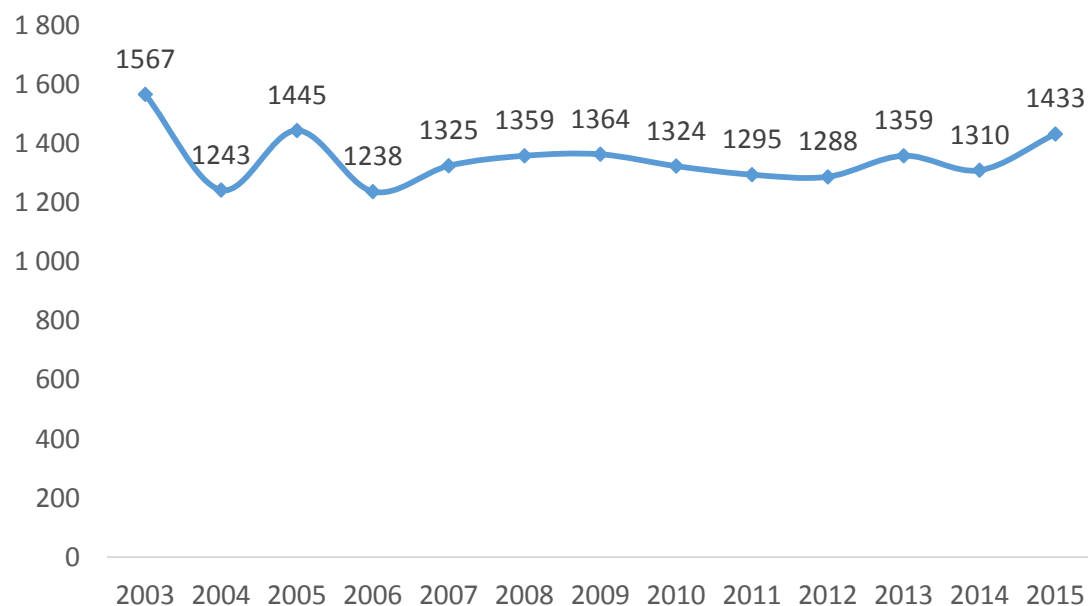

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Vrijwilligers en medewerkers

- GSF heeft een apart type lidmaatschap ontwikkeld voor haar vrijwilligers en medewerkers
- Uit Figuur 3.3 blijkt dat na een daling tussen 2003 en 2006, het aantal lesgevers en monitoren sinds 2006 licht gestegen is tot 1.433 in 2015
- Dit is positief gezien de huidige individualiseringstrend waardoor mensen minder snel, dan vroeger, geneigd zijn om een (lange termijn) engagement als vrijwilliger aan te gaan

Figuur 3.3 Overzicht van het aantal vrijwilligers en medewerkers van GSF, 2003-2015

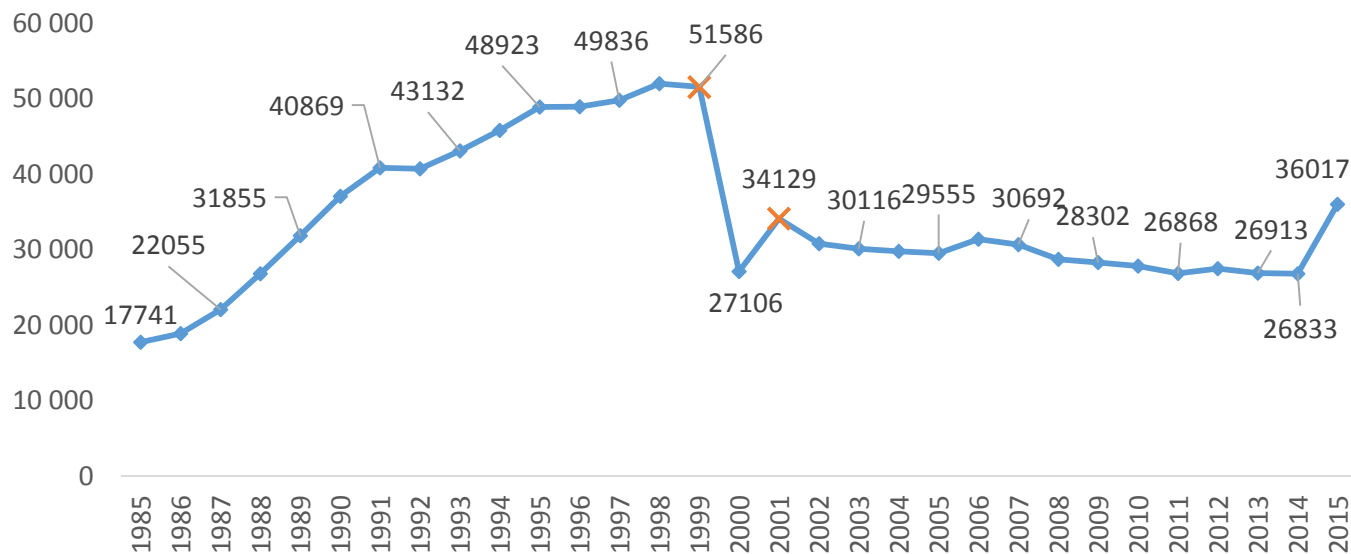

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Clubleden: gesubsidieerde leden door Sport Vlaanderen

- Het aantal sportclubleden van GSF is sterk gestegen tussen 1985 en 1999: van een kleine 18.000 tot meer dan 52.000
- Na de invoering van de decreten op de sportfederaties van 1999 en 2001 zakte het clubledenaantal naar een klein 35.000 leden in 2001 (o.a. omwille van andere erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden in het decreet)
- Sinds 2001 stellen we een daling vast in het ledenaantal tot een kleine 27.000 clubleden in 2014
- Volgens de nieuwe ledentelling (tot 15 december 2015) telt GSF anno 2015 36.000 clubleden

Figuur 3.4 Overzicht van het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF, 1985-2015

Noot: de oranje kruisjes duiden de jaartallen aan wanneer er een nieuw Vlaams decreet op de sportfederaties werd ingevoerd

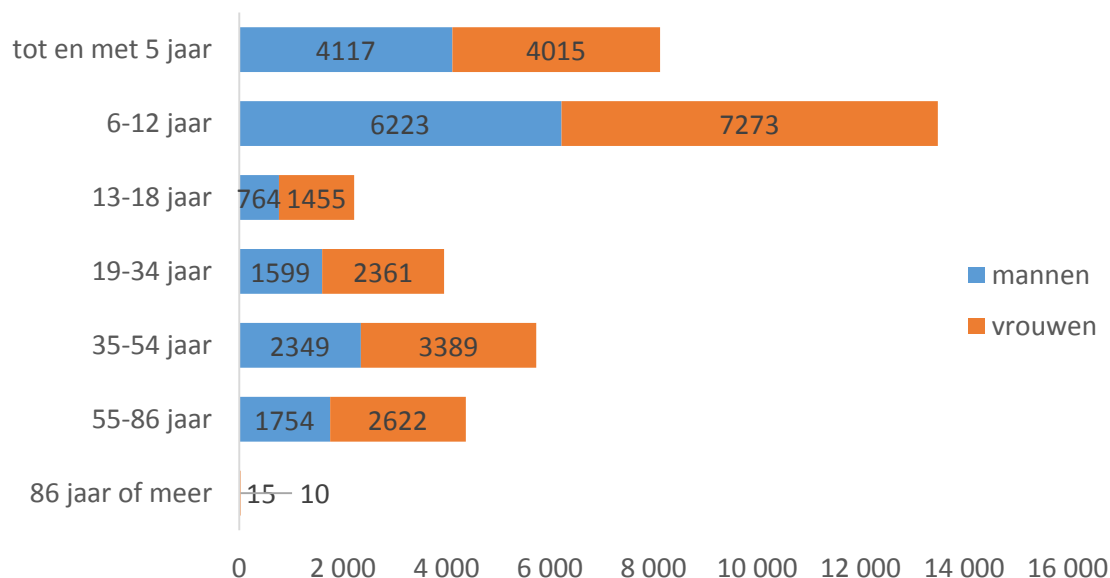
Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

GSF-clubleden anno 2015: leeftijd en geslacht

- In Tabel 3.1 en Figuur 3.5 worden de clubleden van GSF verder geanalyseerd naar leeftijd en geslacht; hiervoor baseren we ons op de meest recente telling van 2015 (15 december 2015)
- GSF telt meer vrouwelijke dan mannelijke leden, de verhouding bedraagt ongeveer 44 procent mannen versus 56 procent vrouwen
- De leeftijdsgroep 6 tot 12-jarigen is het sterkst vertegenwoordigd binnen GSF (35,6%), gevolgd door de leden t.e.m. vijf jaar (21,4%), de aandelen van de 13 tot 18-jarigen (5,8%) en 85-plussers (0,1%) liggen het laagste

Tabel 3.1 en Figuur 3.5 Overzicht van het aantal GSF-clubleden, naar geslacht en leeftijd, anno 2015

	mannen	vrouwen	totaal	aandeel
t.e.m. 5 jaar	4117	4015	8132	21,4%
6-12 jaar	6223	7273	13496	35,6%
13-18 jaar	764	1455	2219	5,8%
19-34 jaar	1599	2361	3960	10,4%
35-54 jaar	2349	3389	5738	15,1%
55-86 jaar	1754	2622	4376	11,5%
86 jaar of meer	15	10	25	0,1%
totaal	16821	21125	37946	100,0%
aandeel	44,3%	55,7%	100,0%	

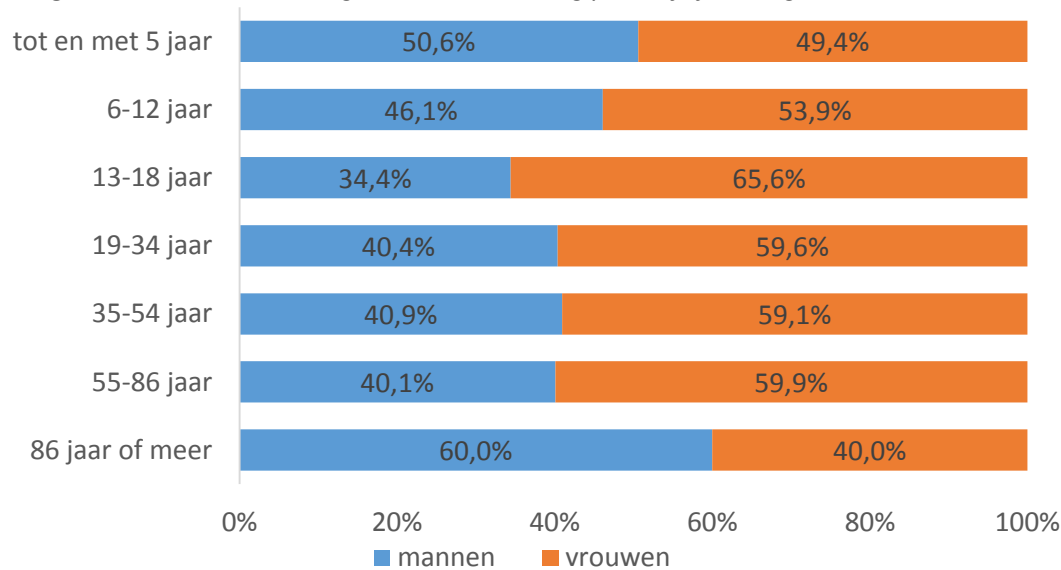

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Geslachtverhouding clubledenbestand

- In Figuur 3.6 wordt de geslachtsverhouding per leeftijdscategorie binnen het GSF-clubledenbestand weergegeven
- Binnen de jongste leeftijdscategorie tot en met vijf jaar stellen we een genderpariteit vast in het ledenbestand, hier worden evenveel jongens als meisjes bereikt
- Bij de volgende vijf leeftijdscategorieën is er steeds een oververtegenwoordiging van de meisjes/vrouwen, bij 13- tot en met 18-jarigen is deze oververtegenwoordiging het grootste (64,6% meisjes ten opzichte van 34,4% jongens)
- Binnen de oudste leeftijdscategorie van 86 jaar of ouder zijn de mannen sterker vertegenwoordigd dan de vrouwen, deze leeftijdsgroep omvat weliswaar slechts 25 leden (zie Tabel 3.1)

Figuur 3.6 GSF-clubleden, geslachtsverhouding per leeftijdscategorie, anno 2015

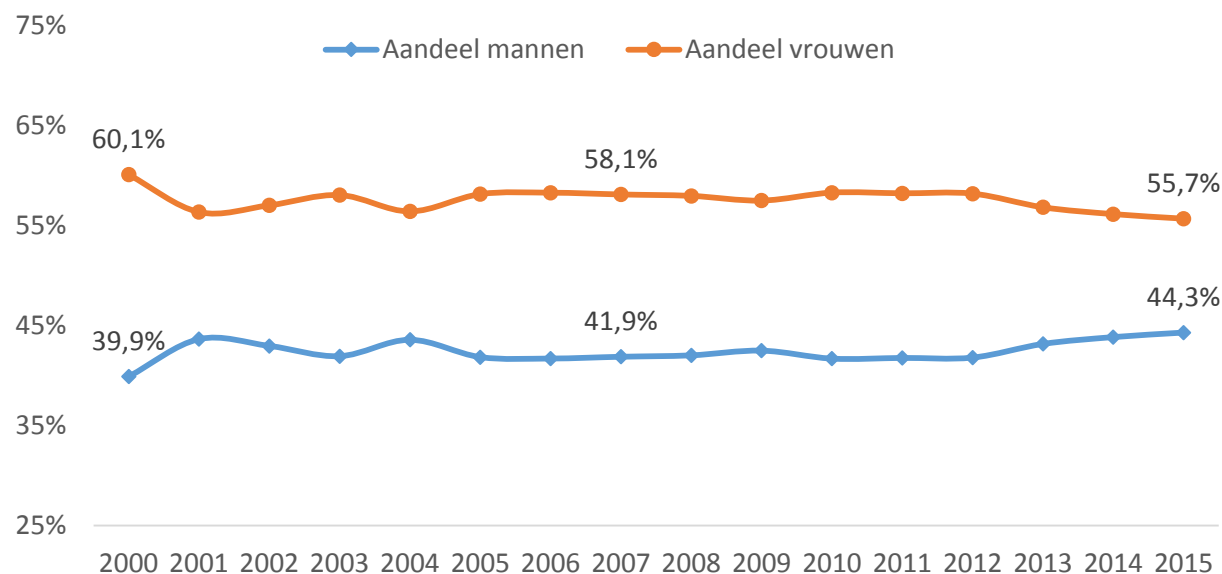

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Evolutie geslachtsverhouding clubledenbestand

- In Figuur 3.7 wordt het aandeel mannen en vrouwen weergegeven binnen het GSF-clubledenbestand tussen 2000 en 2015
- De resultaten tonen aan dat het verschil tussen het aandeel van de mannen en vrouwen kleiner is geworden doorheen de tijd, in 2000 was zes op de tien GSF-clubleden een vrouw, anno 2015 is dit aandeel gezakt tot ongeveer 56 procent
- Doorheen de tijd heeft GSF dus in verhouding meer mannen kunnen aanspreken waardoor hun aandeel binnen het tot clubledenbestand gestegen is

Figuur 3.7 Evolutie van de geslachtsverhouding in het clubledenbestand van GSF, 2000-2015

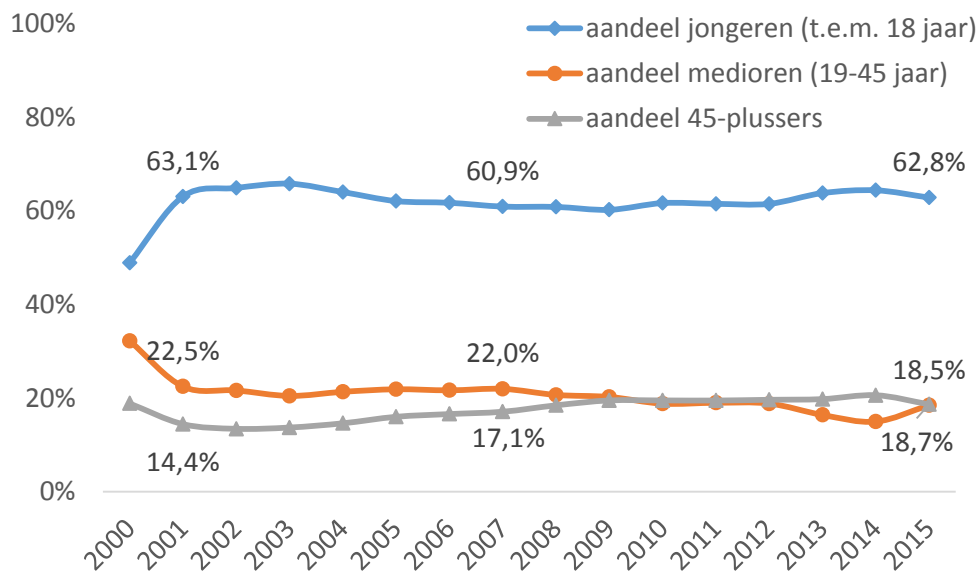
Noot: de jaartallen 2000-2014 hebben betrekking op de door Sport Vlaanderen gesubsidieerde clubleden, het jaartal 2015 heeft betrekking op alle GSF-clubleden (ook de niet-gesubsidieerde), idem voor de volgende slide

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring en GSF-gegevens

Evolutie leeftijdsverhouding clubledenbestand

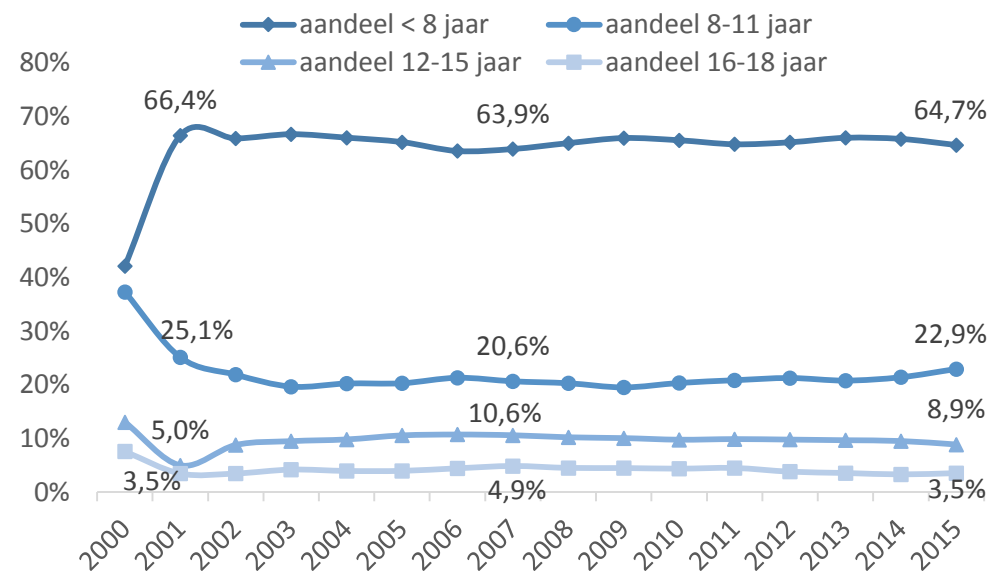
- Reeds sinds 2000 is het aandeel van de jongeren (t.e.m. 18 jaar) binnen het clubledenbestand van GSF het grootste, sinds 2001 is dit min of meer stabiel gebleven met een aandeel rond 63 procent (zie Figuur 3.8)
- Binnen de groep van jongeren zijn de min-achtjarigen met voorsprong het sterkste vertegenwoordigd, vervolgens neemt het aandeel af met de stijgende leeftijd (zie Figuur 3.9)
- In het aandeel medioren (19-45 jaar) en 45-plussers stellen we enkele evoluties vast doorheen de tijd, daar waar in 2001 het aandeel van de medioren hoger lag dan dat van de 45-plussers, is het aandeel van beide leeftijdsgroepen gelijk anno 2015; GSF heeft doorheen de tijd in verhouding aldus meer 45-plussers weten bereiken (zie Figuur 3.8)

Figuur 3.8 Evolutie van de leeftijdsverhouding in het clubledenbestand van GSF, opsplitsing naar drie leeftijdscategorieën 2000-2015

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring en GSF-gegevens

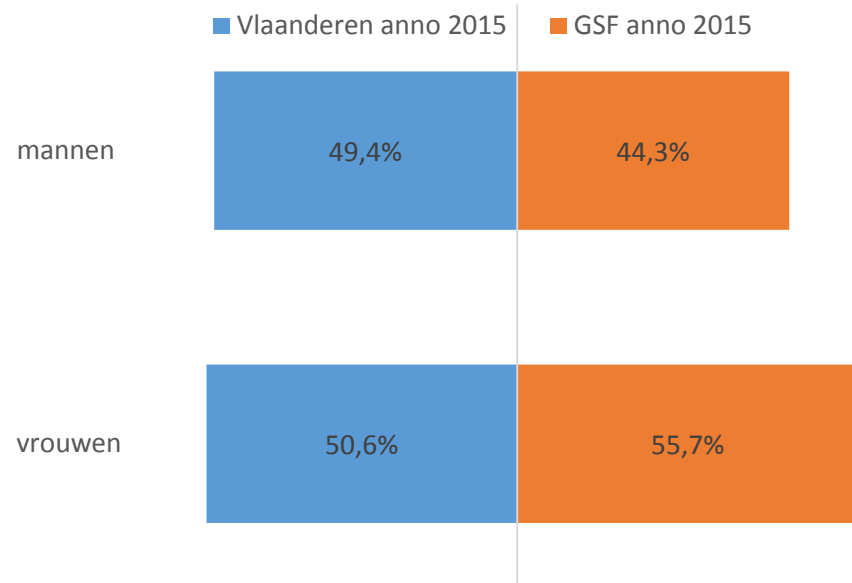
Figuur 3.9. Evolutie van de leeftijdsverhouding in het clubledenbestand van GSF, verdere opsplitsing van de jongeren naar drie leeftijdscategorieën 2000-2015

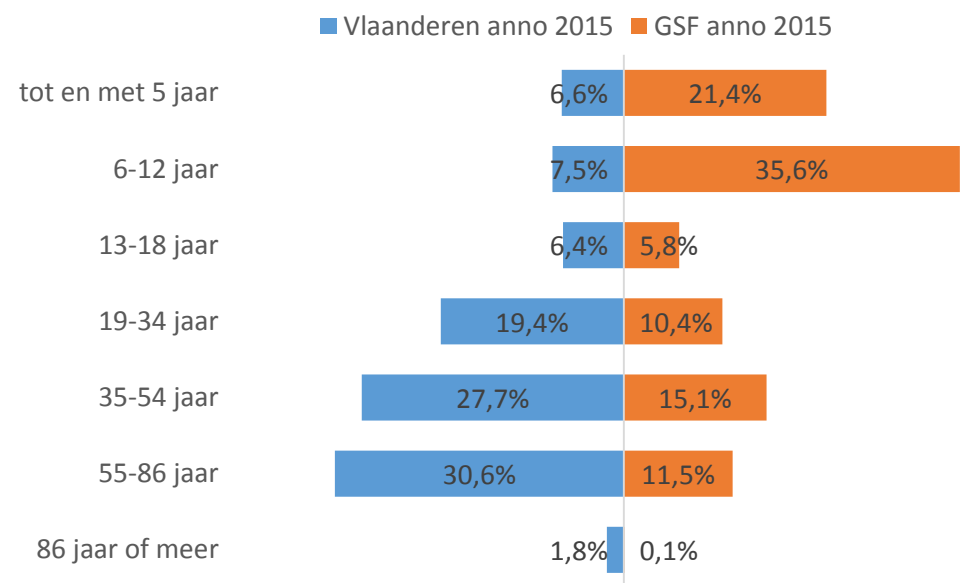
Representativiteit van het clubledenbestand GSF versus Vlaanderen (1)

- De resultaten in Figuren 3.10 en 3.11 tonen aan in welke mate het clubledenbestand van GSF een weerspiegeling is van de samenstelling van de Vlaamse bevolking
- Uit de resultaten naar geslacht blijkt dat er een oververtegenwoordiging is van vrouwen binnen GSF; het aandeel vrouwen binnen GSF is groter dan het aandeel in de samenleving, de mannen zijn bijgevolg ondervertegenwoordigd binnen GSF
- Voor de analyses rond leeftijd wordt in Figuur 3.11 een onderverdeling gemaakt in zeven leeftijdscategorieën

Figuur 3.10 GSF-clubleden naar geslacht, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse bevolking, anno 2015

Figuur 3.11 GSF-clubleden naar leeftijdscategorieën, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse bevolking, anno 2015

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en FOD Economie/Algemene Directie Statistiek (2015)

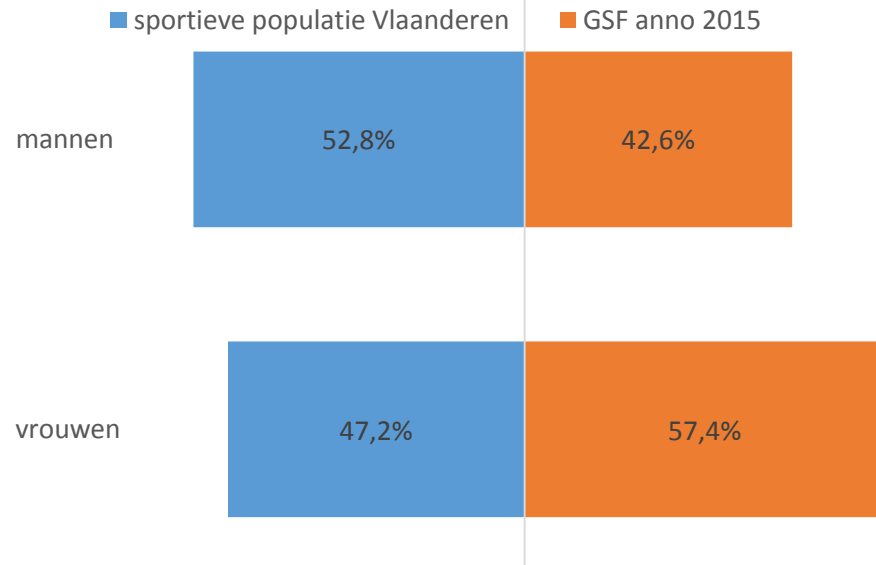
Representativiteit van het clubledenbestand GSF versus Vlaanderen (2)

- Uit de resultaten komt duidelijk naar voor dat er bij de twee jongste leeftijdsgroepen (tot en met 5 jaar en 6 tot 12 jaar) een sterke oververtegenwoordiging is binnen GSF ten opzichte van de Vlaamse bevolking; de 6- tot en met 12-jarigen maken 7,5 procent uit van de Vlaamse bevolking terwijl deze leeftijdsgroep 35,6 procent uitmaakt van het clubledenbestand van GSF
- Hiertegenover staat dat de oudere leeftijdsgroepen (19-34 jaar, 35-54 jaar, 55-86 jaar en 86-plussers) ondervertegenwoordigd zijn binnen GSF, deze leeftijdsgroepen worden in verhouding met de Vlaamse bevolking minder bereikt door GSF
- Men kan zich de vraag stellen of het wenselijk is dat het ledenbestand van een federatie een weerspiegeling is van de Vlaamse bevolking. Dit wordt mee bepaald door de genomen beleidsbeslissingen van de federatie. Voorgaand onderzoek toont bovendien aan dat de Vlaamse sportieve populatie ook niet representatief is voor de Vlaamse bevolking (Scheerder e.a., 2013). Daarom wordt in de volgende slides de samenstelling van het GSF-clubledenbestand vergeleken met de Vlaamse sportpopulatie enerzijds en de Vlaamse clubsportpopulatie anderzijds. Hiervoor doen we beroep op beschikbaar surveymateriaal op basis waarvan we uitspraken kunnen doen over 6- tot 86-jarigen die we onderverdelen in vijf leeftijdscategorieën. Ook voor GSF worden de resultaten opgenomen van de 6- tot 86-jarigen, bijgevolg verschillen de resultaten van voorgaande Figuren 3.10 en 3.11 (alle leden) en Figuren 3.12 en 3.13 (6 tot 86-jarigen) van elkaar

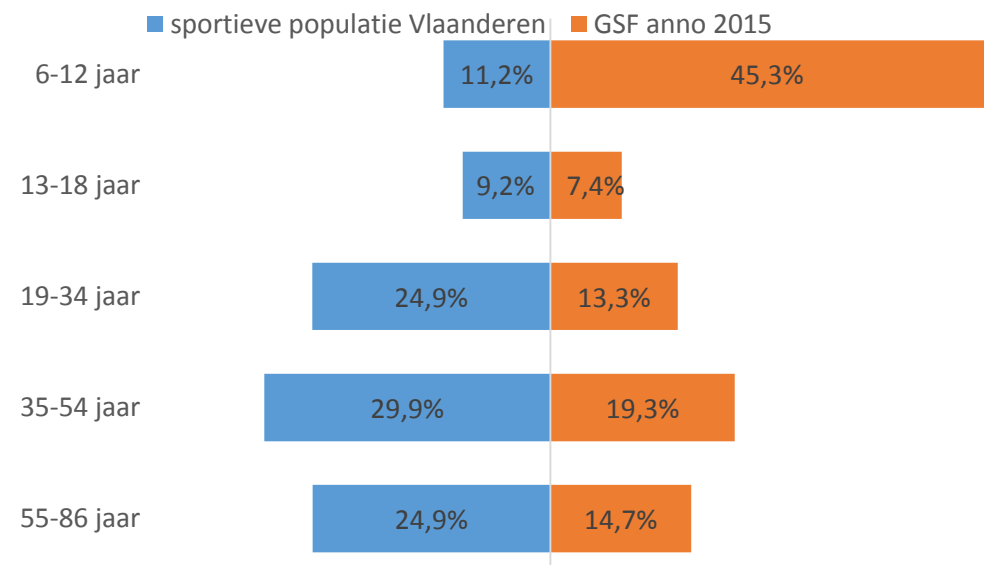
Representativiteit van het clubledenbestand GSF versus sportieve populatie Vlaanderen

- Als we de verhouding van het GSF-clubledenbestand naar geslacht vergelijken met de verhouding binnen de Vlaamse sportieve populatie (zie Figuur 3.12) stellen we vast dat de vrouwen binnen GSF nog sterker oververtegenwoordigd zijn dan in Figuur 3.10, aangezien er in Vlaanderen minder vrouwen (47,2% van de sportieve populatie) dan mannen (52,8%) aan sport doen
- Wat betreft de leeftijdsverhouding is de leeftijdsgroep van 6- tot en met 12-jarigen zeer sterk oververtegenwoordigd binnen GSF in vergelijking met de verhouding binnen de Vlaamse sportieve populatie
- Bij de overige leeftijdsgroepen stellen we een ondervertegenwoordiging vast, deze is echter minder groot dan in Figuur 3.11, het clubledenbestand van GSF is bijgevolg meer representatief met de Vlaamse sportieve populatie dan met de algemene Vlaamse populatie

Figuur 3.12 GSF-clubleden naar geslacht, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse sportieve populatie, anno 2015 (6- tem 86-jarigen)

Figuur 3.13 GSF-clubleden naar leeftijdscategorieën, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse sportieve populatie, anno 2015 (6- tem 86-jarigen)

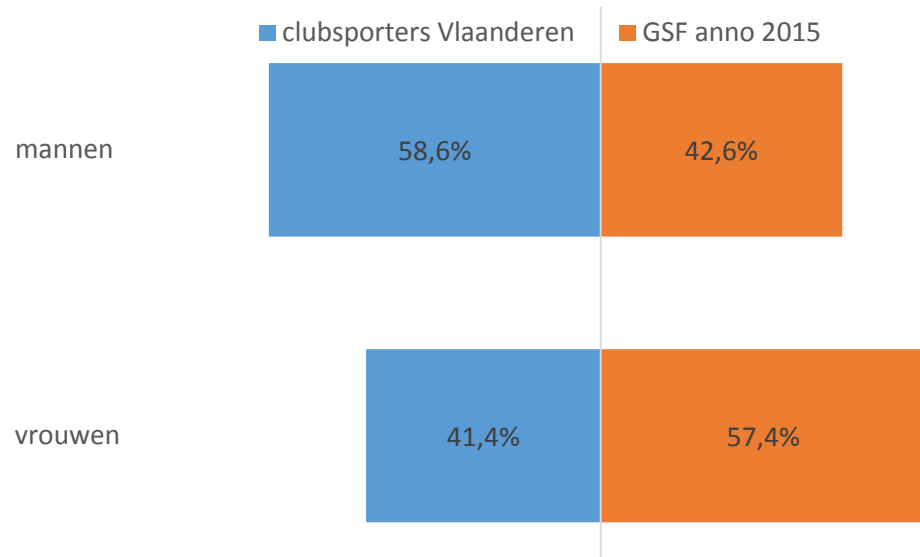

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens, FOD Economie/Algemene Directie Statistiek (2015), Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09) en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

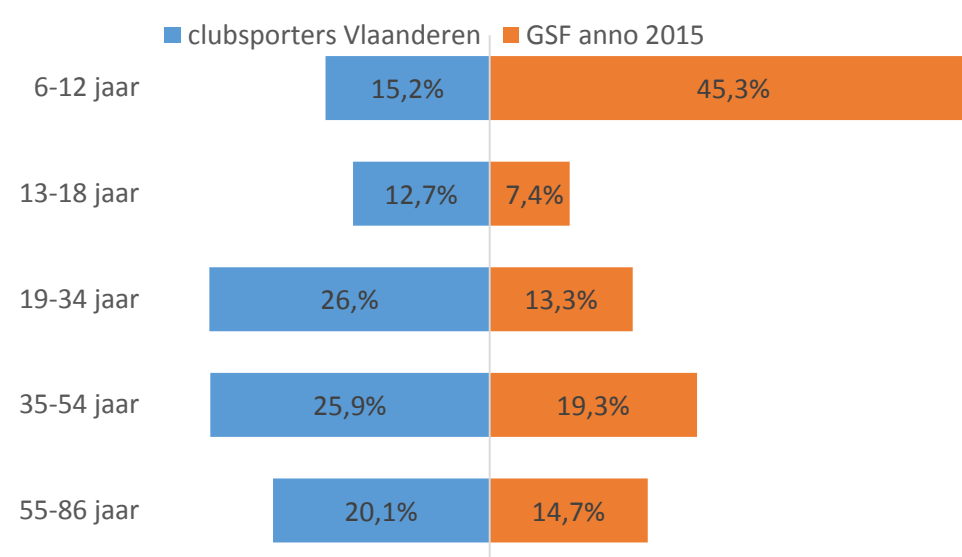
Representativiteit van het clubledenbestand GSF versus clubsporters Vlaanderen (1)

- Tot slot vergelijken we de representativiteit van het GSF-clubledenbestand met de verhoudingen binnen de Vlaamse sportclubpopulatie
- Ook hier stellen we een oververtegenwoordiging vast van vrouwen binnen GSF, deze oververtegenwoordiging is nog sterker dan in de twee voorgaande Figuren 3.10 en 3.12 aangezien vrouwen minder in clubverband aan sport doen, toch weet GSF deze goed te bereiken

Figuur 3.14 GSF-clubleden naar geslacht, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse clubsportpopulatie, anno 2015 (6- tem 86-jarigen)

Figuur 3.15 GSF-clubleden naar leeftijdscategorieën, in vergelijking met de verhouding in de Vlaamse clubsportpopulatie, anno 2015 (6- tem 86-jarigen)

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens, FOD Economie/Algemene Directie Statistiek (2015), Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09) en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

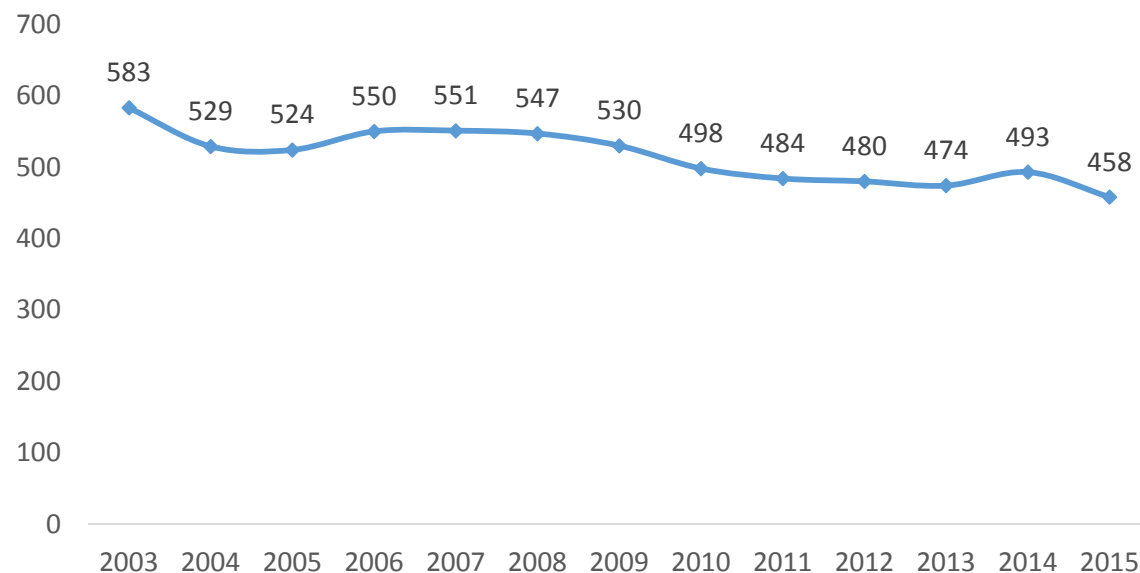
Representativiteit van het clubledenbestand GSF versus clubsporters Vlaanderen (2)

- Wat betreft de leeftijdsverhouding stellen we in Figuur 3.15 vast dat de oververtegenwoordiging van de leeftijdsgroep 6- tot en met 12-jarigen nog steeds groot is, maar kleiner wordt in vergelijking met Figuur 3.13 aangezien het aandeel Vlaamse clubsporters binnen deze leeftijdsgroep groter is dan het aandeel van de Vlaamse sporters
- De leeftijdsgroepen 13 tot en met 18 jaar en 19 tot en met 34 jaar zijn nog steeds ondervertegenwoordigd, deze ondervertegenwoordiging is bovendien groter dan de in vergelijking met de sportieve populatie (Figuur 3.13) aangezien deze leeftijdsgroepen vaker in clubverband aan sport doen
- De representativiteit van de 35- tot en met 54-jarigen en de 55- tot en met 86-jarigen is beter indien we de vergelijking maken met de clubsportpopulatie dan met de algemene sportpopulatie, deze leeftijdsgroepen doen namelijk minder in clubverband aan sport. We stellen echter nog steeds een ondervertegenwoordiging vast binnen GSF, maar deze is kleiner dan in voorgaande Figuur 3.13

3.2.2 SPORTCLUBS GSF

- In Figuur 3.16 wordt de evolutie van het aantal sportclubs van GSF weergegeven van 2003 tot 2015
- We stellen een daling vast in het aantal sportclubs van 583 in 2003 tot 458 in 2015, deze evolutie loopt parallel met de daling in het aantal clubleden van GSF (zie Figuur 3.1)
- Anno 2015 zijn drie kwart van de GSF-sportclubs unisportclubs die één bepaalde sporttak aanbieden, het overige kwart zijn multisportclubs die verschillende sporttakken aanbieden

Figuur 3.16 Overzicht van het aantal GSF-sportclub, 2003-2015

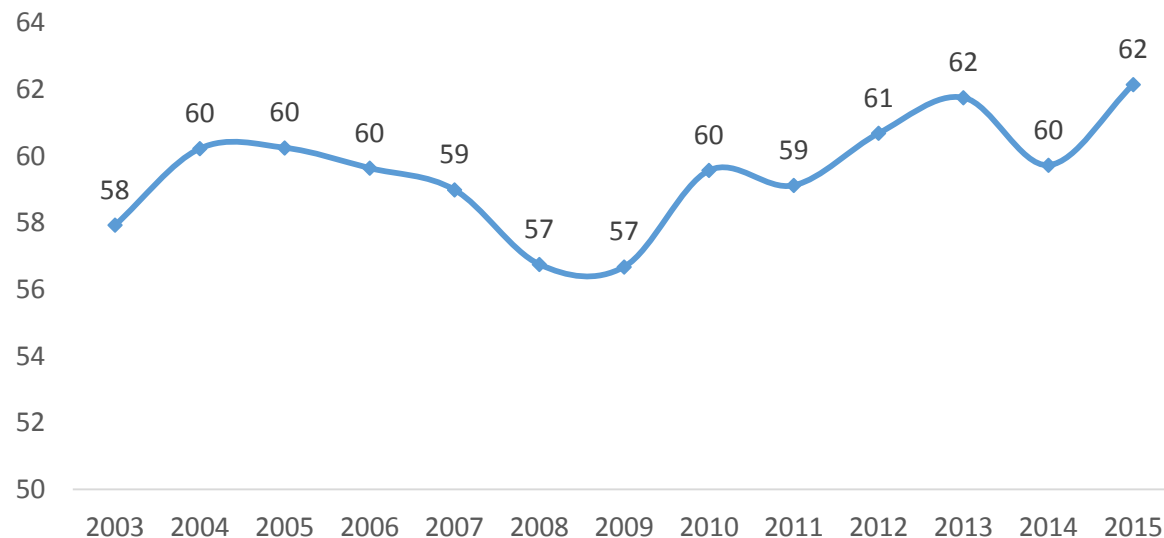

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Aantal leden per club – grootte van de sportclubs

- Het gemiddeld aantal leden per sportclub wordt berekend door het totaal aantal clubleden te delen door het aantal GSF-sportclubs
- Het gemiddeld aantal leden varieert doorheen de jaren van een minimum van 57 leden per club (anno 2008-2009) tot een maximum van 62 leden per club (anno 2015)
- De stijging in het gemiddeld aantal leden sinds 2009 geeft aan dat het aantal clubs sneller afneemt dan het aantal leden waardoor de gemiddelde sportclub groter wordt (meer leden telt)

Figuur 3.17 Overzicht van het gemiddeld aantal leden per GSF-sportclub, 2003-2015

Noot: de gegevens rond het ledenaantal van GSF voor het jaartal 2015 zijn gebaseerd op de telling afgerond op 31 augustus 2015 (net zoals bij de voorgaande jaargangen), om de vergelijkbaarheid over de jaren heen te bewaren. Op dat moment telt GSF 28.465 clubleden.

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

3.2.3 SPORTAANBOD GSF

Toelichting

In dit onderdeel wordt het **sportaanbod** van GSF bestudeerd. Om te beginnen nemen we het aanbod van de verschillende sporttakken onder de loep en bekijken we **welke sporttakken het meest populair** zijn binnen de GSF-sportclubs.

Vervolgens wordt de sportvoorkeur **naar geslacht een leeftijd** binnen GSF geanalyseerd. Welke sporttakken worden binnen GSF voornamelijk beoefend door meisjes/vrouwen en door jongens/mannen? Welke door kinderen, jongeren of ouders? Deze resultaten geven GSF bijkomende inzichten waar er mogelijkheden liggen om in te zetten op een multi- en intergenerationeel sportaanbod.

Tot slot leggen we de sportvoorkeur binnen GSF **naast de algemene sportvoorkeur** in Vlaanderen. Hierbij gaan we op zoek naar kansen in het sportaanbod waar GSF op kan inspelen.

Sportaanbod GSF: sporttakken

- In totaal worden **29 sporttakken** (inclusief omnisport) aangeboden binnen de verschillende GSF-sportclubs
- De resultaten in Tabel 3.1 tonen aan dat **zwemmen** veruit de meest populaire sporttak is binnen GSF, vier op de tien leden doet aan zwemmen binnen een GSF-sportclub
- Ook **dansen, gymnastiek en badminton** zijn populair, op een afstand gevolgd door omnisport, wielrennen, volleybal, wandelen, voetbal, atletiek en fitness
- De top drie van populairste sporten binnen GSF zijn alle drie solosporten, badminton is de populairste duosport, volleybal en voetbal zijn de populairste teamsporten

Noot: In Tabel 3.2 wordt het totaal aantal deelnemers per sporttak in rekening gebracht. Aangezien een lid deel kan nemen aan meer dan één sporttak ligt het totaal aantal leden in Tabel 3.2 (inclusief dubbeltellingen) hoger dan in Tabel 3.1 waarbij enkel het aantal individuele leden wordt opgenomen.

Tabel 3.2 Overzicht van het aantal en het aandeel leden van GSF per sporttak, anno 2015

Sporttak	Aandeel leden	Aantal leden
Zwemmen	39,9%	16521
Dansen	12,6%	5203
Gymnastiek	12,2%	5061
Badminton	11,2%	4645
Omnisport	4,3%	1800
Wielrennen	4,2%	1736
Volleybal	3,2%	1332
Wandelen	2,2%	931
Voetbal	2,2%	903
Atletiek	2,0%	822
Fitness	1,8%	749
Tennis	0,8%	344
Yoga	0,8%	335
Ijsschaatsen	0,5%	212
Gehandicaptensport	0,3%	128
Tafeltennis	0,3%	120
Rolschaatsen	0,3%	117
Basketbal	0,3%	108
Hockey	0,2%	88
Zeilen	0,2%	67
Petanque	0,1%	50
Curling	0,1%	32
Karate - Stijl/Kata	0,1%	29
Circustechniek	0,1%	24
Judo	0,1%	24
Recreatieve sporten - Tchoukbal	0,0%	16
Paardrijden	0,0%	9
Kano-kajak	0,0%	5
Volkssporten	0,0%	3
Totaal	100,0%	41414

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Sportaanbod GSF naar geslacht

- In Tabel 3.3 wordt de sportvoorkeur binnen GSF weergegeven voor mannen en vrouwen
- De resultaten voor de **mannen** tonen aan dat zwemmen de sporttak bij uitstek is, bijna de helft van de mannelijk GSF-clubleden doen aan zwemmen
- De top vijf bij de mannen wordt vervolledigd door badminton, gymnastiek, voetbal en wielrennen
- Ook bij **vrouwen** is zwemmen de meest populaire sporttaken binnen GSF, hoewel het verschil minder groot is met de twee overige sporten in de top drie, namelijk dansen en gymnastiek (alle drie solosporten)
- De top vijf bij de vrouwen wordt vervolledig door badminton en omnisport

Tabel 3.3 Overzicht van het aandeel leden van GSF per sporttak naar geslacht, percentages in functie van het aantal mannelijk en vrouwelijk GSF-leden, anno 2015

Mannen			Vrouwen		
1	Zwemmen	46,10%	1	Zwemmen	35,10%
2	Badminton	13,70%	2	Dansen	20,10%
3	Gymnastiek	8,80%	3	Gymnastiek	14,90%
4	Voetbal	4,90%	4	Badminton	9,30%
5	Wielrennen	4,80%	5	Omnisport	4,30%
6	Omnisport	4,40%	6	Wielrennen	3,70%
7	Volleybal	4,30%	7	Wandelen	2,40%
8	Dansen	2,80%	8	Volleybal	2,30%
9	Wandelen	2,10%	9	Fitness	2,20%
10	Atletiek	1,90%	10	Atletiek	2,10%
11	Fitness	1,30%	11	Yoga	1,20%
12	Tennis	1,00%	12	Tennis	0,70%
13	Ijsschaatsen	0,60%	13	Ijsschaatsen	0,50%
14	Tafeltennis	0,60%	14	Gehandicaptensport	0,30%
15	Basketbal	0,50%	15	Rolschaatsen	0,20%
16	Hockey	0,40%	16	Basketbal	0,10%
17	Gehandicaptensport	0,30%	17	Circustechniek	0,10%
18	Rolschaatsen	0,30%	18	Curling	0,10%
19	Yoga	0,30%	19	Hockey	0,10%
20	Zeilen	0,30%	20	Petanque	0,10%

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Sportaanbod GSF naar leeftijd

- Binnen de twee jongste leeftijdsgroepen (0 tem 5 jaar, 6 tem 12 jaar) is het zwemmen veruit de populairste sporttak binnen GSF, gevolgd door gymnastiek, omnisport en dansen
- Bij de 13- tem 18-jarigen staat dansen op nummer één, dit is dan ook de leeftijdsgroep met het grootste aandeel meisjes (65,6%, zie Figuur 3.6)
- Bij de volwassen leeftijdscategorieën stellen we meer spreiding vast tussen de sporttakken; bij de 19- tem 34-jarigen staat zwemmen op nummer één, onmiddellijk gevolgd door badminton, dansen en voetbal; bij de 34- tem 54-jarigen is badminton duidelijk het meest populair, zwemmen, gymnastiek, dans en volleybal vervolledigen de top vijf; bij de twee oudste leeftijdsgroepen staat het wielrennen op de eerste plaats, ook gymnastiek, badminton en wandelen zijn populair
- In de volgende slides wordt de sportvoorkeur binnen GSF naast de top tien algemene sportvoorkeur in Vlaanderen gelegd voor de vijf leeftijdscategorieën van 6 tot 86 jaar (voor de min-zes- en plus-86-jarigen zijn er geen data beschikbaar voor Vlaanderen)

Tabel 3.4 Overzicht van het aantal en het aandeel leden van GSF, top tien van sporttakken naar leeftijdscategorieën, percentages in functie van het aantal GSF-leden per leeftijdscategorie, anno 2015

Tot en met 5 jaar		6-12 jaar		13-18 jaar		19-34 jaar		35-54 jaar		55-86 jaar		86 jaar of meer	
Zwemmen	5903 70,3%	Zwemmen	8091 56,0%	Dansen	907 35,2%	Zwemmen	992 22,9%	Badminton	1553 24,2%	Wielrennen	1179 22,6%	Wielrennen	12 34,3%
Gymnastiek	1513 18,0%	Dansen	2379 16,5%	Badminton	716 27,8%	Badminton	851 19,7%	Zwemmen	752 11,7%	Gymnastiek	805 15,5%	Badminton	7 20,0%
Omnisport	340 4,1%	Gymnastiek	1515 10,5%	Zwemmen	414 16,1%	Dansen	612 14,1%	Gymnastiek	715 11,1%	Badminton	710 13,6%	Wandelen	6 17,1%
Dansen	315 3,8%	Omnisport	920 6,4%	Gymnastiek	133 5,2%	Voetbal	543 12,5%	Dansen	667 10,4%	Wandelen	548 10,5%	Gymnastiek	4 11,4%
Badminton	92 1,1%	Badminton	716 5,0%	Tennis	74 2,9%	Gymnastiek	376 8,7%	Volleybal	644 10,0%	Zwemmen	369 7,1%	Yoga	2 5,7%
Fitness	71 0,8%	Ijsschaatsen	137 0,9%	Omnisport	60 2,3%	Volleybal	216 5,0%	Atletiek	360 5,6%	Volleybal	351 6,7%	Curling	1 2,9%
Atletiek	50 0,6%	Tennis	112 0,8%	Wandelen	43 1,7%	Omnisport	146 3,4%	Wielrennen	359 5,6%	Dansen	322 6,2%	Dansen	1 2,9%
Volleybal	36 0,4%	Fitness	101 0,7%	Atletiek	35 1,4%	Atletiek	133 3,1%	Voetbal	285 4,4%	Fitness	185 3,6%	Ijsschaatsen	1 2,9%
Wandelen	26 0,3%	Atletiek	94 0,7%	Wielrennen	35 1,4%	Fitness	106 2,4%	Fitness	274 4,3%	Yoga	183 3,5%	Rolschaatsen	1 2,9%
Wielrennen	14 0,2%	Wandelen	70 0,5%	Volleybal	23 0,9%	Wielrennen	80 1,8%	Omnisport	230 3,6%	Atletiek	150 2,9%		

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Sportaanbod naar leeftijd: 6-12 jaar GSF versus sportief Vlaanderen

- Bij de sportieve Vlaamse 6- tem 12-jarigen stellen we vast dat bijna één op drie aan **zwemmen** doet; ook binnen GSF is dit de meest populaire sport, GSF speelt dus al goed in op de sportvoorkeur van deze leeftijdsgroep, maar de groeimogelijkheden zijn hier nog groot
- Verder liggen er nog mogelijkheden voor GSF om voor deze leeftijdsgroep verder in te zetten op sporten als **voetbal, tennis, fietsen, paardensport** en **martial arts**

Tabel 3.5 Sportvoorkeur binnen GSF (absolute aantallen en aandeel) versus top tien sportvoorkeur in Vlaanderen (absolute aantallen en percentage i.f.v. de sportieve populatie), voor de 6- tem 12-jarigen

GSF			6-12 jaar	Vlaanderen			6-12 jaar
1	Zwemmen	8091	56,0%	1	Zwemsport	138296	31,8%
2	Dansen	2379	16,5%	2	Voetbal	99591	22,9%
3	Gymnastiek	1515	10,5%	3	Danssport	88283	20,3%
4	Omnisport	920	6,4%	4	Tennis	49578	11,4%
5	Badminton	716	5,0%	5	Fietssport	49578	11,4%
6	Ijsschaatsen	137	0,9%	6	Gymnastiek	37836	8,7%
7	Tennis	112	0,8%	7	Paardensport	33922	7,8%
8	Fitness	101	0,7%	8	Martial arts	30443	7,0%
9	Atletiek	94	0,7%	9	Wintersport	30008	6,9%
10	Wandelen	70	0,5%	10	Omnisport	27398	6,3%
11	Volleybal	62	0,4%				
12	Wielrennen	57	0,4%				
13	Basketbal	52	0,4%				
14	Rolschaatsen	50	0,3%				
15	Hockey	36	0,2%				
16	Karate - Stijl/Kata	15	0,1%				
17	Judo	14	0,1%				
18	Circustechniek	9	0,1%				
19	Gehandicaptensport	8	0,1%				
20	Tafeltennis	8	0,1%				
21	Yoga	7	0,0%				
22	Zeilen	2	0,0%				
23	Paardrijden	1	0,0%				
24	Voetbal	1	0,0%				

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09)

Sportaanbod naar leeftijd: 13-18 jaar GSF versus sportief Vlaanderen

- Bij de leeftijdsgroep van de sportieve 13- tem 18-jarigen in Vlaanderen is het **zwemmen** gezakt naar de vijfde plaats in de top tien van sportvoorkeur, ook bij GSF stellen we vast dat zwemmen lager in de rangschikking staat, namelijk op de derde plaats
- Verder stellen we vast dat GSF goed inspeelt op de populariteit van de **dansen** bij deze leeftijdsgroep
- **Badminton** staat bij GSF op de tweede plaats, bij de sportvoorkeur in Vlaanderen komt deze sport niet voor in de top tien (13^e plaats)
- Bij **voetbal**, **fietsen** en **lopen** liggen mogelijkheden voor GSF om een bijkomend aanbod te voorzien en nieuwe leden van deze leeftijdsgroep aan te trekken

Tabel 3.6 Sportvoorkeur binnen GSF (absolute aantallen en aandeel) versus top tien sportvoorkeur in Vlaanderen (absolute aantallen en percentage i.f.v. de sportieve populatie), voor de 13- tem 18-jarigen

GSF		13-18 jaar	Vlaanderen		13-18 jaar
1	Dansen	907 35,2%	1	Voetbal	84667 23,7%
2	Badminton	716 27,8%	2	Danssport	64304 18,0%
3	Zwemmen	414 16,1%	3	Fietssport	60017 16,8%
4	Gymnastiek	133 5,2%	4	Loopsport	53587 15,0%
5	Tennis	74 2,9%	5	Zwemsport	43584 12,2%
6	Omnisport	60 2,3%	6	Tennis	38940 10,9%
7	Wandelen	43 1,7%	7	Fitness	36796 10,3%
8	Atletiek	35 1,4%	8	Paardensport	31080 8,7%
9	Wielrennen	35 1,4%	9	Wintersport	23935 6,7%
10	Volleybal	23 0,9%	10	Volleybal	18934 5,3%
11	Voetbal	20 0,8%			
12	Hockey	18 0,7%			
13	Circustechniek	14 0,5%			
14	Gehandicaptensport	14 0,5%			
15	Tafeltennis	14 0,5%			
16	Ijsschaatsen	13 0,5%			
17	Fitness	12 0,5%			
18	Rolschaatsen	9 0,3%			
19	Basketbal	8 0,3%			
20	Zeilen	6 0,2%			
21	Karate - Stijl/Kata	4 0,2%			
22	Judo	2 0,1%			
23	Paardrijden	2 0,1%			
24	Recreatieve sporten - Tchoukbal	1 0,0%			

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09)

Sportaanbod naar leeftijd: 19-34 jaar GSF versus sportief Vlaanderen

- Bij de Vlaamse sportactieve 19- tem 34-jarigen bestaat de top vijf van sporten grotendeels uit solosporten die op een lichte manier beoefend kunnen worden, namelijk **lopen, fitness, zwemmen** en **fietsen**
- Dit zijn sporttakken die vaak buiten clubverband beoefend worden, toch liggen hier mogelijkheden voor GSF om deze beoefenaars te benaderen via een laagdrempelig en licht sportaanbod
- **Voetbal, wintersport** (buitenlandse kampen GSF), **wandelen, dansen** en **tennis** zitten reeds in het huidige aanbod van GSF, hier liggen groeimogelijkheden die verder benut kunnen worden

Tabel 3.7 Sportvoorkeur binnen GSF (absolute aantallen en aandeel) versus top tien sportvoorkeur in Vlaanderen (absolute aantallen en percentage i.f.v. de sportieve populatie), voor de 19- tem 34-jarigen

GSF			19-34 jaar			Vlaanderen			19-34 jaar		
1	Zwemmen	992	22,9%	1	Loopsport	275871	28,5%				
2	Badminton	851	19,7%	2	Fitness	255544	26,4%				
3	Dansen	612	14,1%	3	Zwemsport	182946	18,9%				
4	Voetbal	543	12,5%	4	Voetbal	182946	18,9%				
5	Gymnastiek	376	8,7%	5	Fietssport	169395	17,5%				
6	Volleybal	216	5,0%	6	Wintersport	52270	5,4%				
7	Omnisport	146	3,4%	7	Aerobics	46463	4,8%				
8	Atletiek	133	3,1%	8	Wandelsport	42591	4,4%				
9	Fitness	106	2,4%	9	Danssport	38719	4,0%				
10	Wielrennen	80	1,8%	10	Tennis	32911	3,4%				
11	Wandelen	53	1,2%								
12	Tennis	35	0,8%								
13	Tafeltennis	30	0,7%								
14	Gehandicaptensport	29	0,7%								
15	Hockey	24	0,6%								
16	Zeilen	21	0,5%								
17	Yoga	18	0,4%								
18	Ijsschaatsen	14	0,3%								
19	Rolschaatsen	14	0,3%								
20	Recreatieve sporten - Tchoukbal	13	0,3%								
21	Basketbal	10	0,2%								
22	Judo	4	0,1%								
23	Karate - Stijl/Kata	3	0,1%								
24	Paardrijden	2	0,0%								
25	Kano-kajak	1	0,0%								
26	Petanque	1	0,0%								

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

Sportaanbod naar leeftijd: 35-54 jaar GSF versus sportief Vlaanderen

- Bij de leeftijdsgroep van de sportieve 35- tem 54-jarigen in Vlaanderen wordt de top vijf uitsluitend bezet door solosporten, namelijk **fietsen, lopen, wandelen, fitness en zwemmen**
- Hoewel deze sporttakken vaak buiten clubverband beoefend worden, liggen hier groeimogelijkheden voor GSF binnen hun huidige aanbod of via nieuwe, innovatieve, lichte en/of laagdrempelige activiteiten
- **Badminton, gymnastiek, dansen, volleybal en atletiek** vallen buiten de top tien van de sportvoorkeur in Vlaanderen

Tabel 3.8 Sportvoorkeur binnen GSF (absolute aantallen en aandeel) versus top tien sportvoorkeur in Vlaanderen (absolute aantallen en percentage i.f.v. de sportieve populatie), voor de 35- tem 54-jarigen

GSF	35-54 jaar	Vlaanderen	35-54 jaar
1 Badminton	1553 24,2%	1 Fietssport	364091 31,3%
2 Zwemmen	752 11,7%	2 Loopsport	307093 26,4%
3 Gymnastiek	715 11,1%	3 Wandelsport	210545 18,1%
4 Dansen	667 10,4%	4 Fitness	181464 15,6%
5 Volleybal	644 10,0%	5 Zwemsport	159363 13,7%
6 Atletiek	360 5,6%	6 Voetbal	79100 6,8%
7 Wielrennen	359 5,6%	7 Wintersport	61651 5,3%
8 Voetbal	285 4,4%	8 Tennis	58162 5,0%
9 Fitness	274 4,3%	9 Lichaamsoefeningen	37223 3,2%
10 Omnisport	230 3,6%	10 Aerobics	34897 3,0%
11 Wandelen	185 2,9%		
12 Yoga	121 1,9%		
13 Tennis	84 1,3%		
14 Gehandicaptensport	43 0,7%		
15 Tafeltennis	33 0,5%		
16 Ijsschaatsen	28 0,4%		
17 Basketbal	26 0,4%		
18 Rolschaatsen	26 0,4%		
19 Zeilen	14 0,2%		
20 Karate - Stijl/Kata	7 0,1%		
21 Hockey	6 0,1%		
22 Judo	4 0,1%		
23 Paardrijden	2 0,0%		
24 Circustechniek	1 0,0%		
25 Curling	1 0,0%		
26 Kano-kajak	1 0,0%		

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

Sportaanbod naar leeftijd: 55-86 jaar GSF versus sportief Vlaanderen

Tabel 3.9 Sportvoorkeur binnen GSF (absolute aantallen en aandeel) versus top tien sportvoorkeur in Vlaanderen (absolute aantallen en percentage i.f.v. de sportieve populatie), voor de 55- tem 86-jarigen

- De resultaten voor de 55- tem 86-jarigen liggen in dezelfde lijn als die van de 34- tem 54-jarigen, ook hier zijn de solosporten het meest populair
- De **fietsen** staat duidelijk op nummer één, gevolgd door **wandelen** en **zwemmen**
- Petanque, lichaamsoefeningen** en **dansen** zijn nieuwkomers in vergelijking met de voorgaande leeftijdsgroep
- Ook bij deze sporten liggen er groeimogelijkheden voor GSF

GSF	55-86 jaar	Vlaanderen	55-86 jaar
1 Wielrennen	1179 22,6%	1 Fietssport	500089 51,7%
2 Gymnastiek	805 15,5%	2 Wandelsport	455594 47,1%
3 Badminton	710 13,6%	3 Zwemsport	110271 11,4%
4 Wandelen	548 10,5%	4 Fitness	85122 8,8%
5 Zwemmen	369 7,1%	5 Loopsport	55136 5,7%
6 Volleybal	351 6,7%	6 Lichaamsoefeningen	49332 5,1%
7 Dansen	322 6,2%	7 Petanque	33855 3,5%
8 Fitness	185 3,6%	8 Danssport	30953 3,2%
9 Yoga	183 3,5%	9 Tennis	19346 2,0%
10 Atletiek	150 2,9%	10 Wintersport	18379 1,9%
11 Omnisport	104 2,0%		
12 Voetbal	53 1,0%		
13 Petanque	49 0,9%		
14 Tafeltennis	35 0,7%		
15 Tennis	33 0,6%		
16 Gehandicaptensport	31 0,6%		
17 Curling	30 0,6%		
18 Zeilen	22 0,4%		
19 Ijsschaatsen	12 0,2%		
20 Rolschaatsen	12 0,2%		
21 Basketbal	11 0,2%		
22 Hockey	4 0,1%		
23 Kano-kajak	3 0,1%		
24 Volkssporten	3 0,1%		
25 Recreative sporten - Tchoukbal	2 0,0%		
26 Kano-kajak	1 0,0%		

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

Op zoek naar inter- of multigenerationele mogelijkheden (1)

Tabel 3.10 Overzicht van het aantal en het aandeel leden van GSF, top tien van sporttakken naar leeftijdscategorieën, percentages in functie van het aantal GSF-leden per leeftijdscategorie, anno 2015

Tot en met 5 jaar			6-12 jaar			13-18 jaar			19-34 jaar			35-54 jaar			55-86 jaar			86 jaar of meer		
Zwemmen	5903	70,3%	Zwemmen	8091	56,0%	Dansen	907	35,2%	Zwemmen	992	22,9%	Badminton	1553	24,2%	Wielrennen	1179	22,6%	Wielrennen	12	34,3%
Gymnastiek	1513	18,0%	Dansen	2379	16,5%	Badminton	716	27,8%	Badminton	851	19,7%	Zwemmen	752	11,7%	Gymnastiek	805	15,5%	Badminton	7	20,0%
Omnisport	340	4,1%	Gymnastiek	1515	10,5%	Zwemmen	414	16,1%	Dansen	612	14,1%	Gymnastiek	715	11,1%	Badminton	710	13,6%	Wandelen	6	17,1%
Dansen	315	3,8%	Omnisport	920	6,4%	Gymnastiek	133	5,2%	Voetbal	543	12,5%	Dansen	667	10,4%	Wandelen	548	10,5%	Gymnastiek	4	11,4%
Badminton	92	1,1%	Badminton	716	5,0%	Tennis	74	2,9%	Gymnastiek	376	8,7%	Volleybal	644	10,0%	Zwemmen	369	7,1%	Yoga	2	5,7%
Fitness	71	0,8%	Ijsschaatsen	137	0,9%	Omnisport	60	2,3%	Volleybal	216	5,0%	Atletiek	360	5,6%	Volleybal	351	6,7%	Curling	1	2,9%
Atletiek	50	0,6%	Tennis	112	0,8%	Wandelen	43	1,7%	Omnisport	146	3,4%	Wielrennen	359	5,6%	Dansen	322	6,2%	Dansen	1	2,9%
Volleybal	36	0,4%	Fitness	101	0,7%	Atletiek	35	1,4%	Atletiek	133	3,1%	Voetbal	285	4,4%	Fitness	185	3,6%	Ijsschaatsen	1	2,9%
Wandelen	26	0,3%	Atletiek	94	0,7%	Wielrennen	35	1,4%	Fitness	106	2,4%	Fitness	274	4,3%	Yoga	183	3,5%	Rolschaatsen	1	2,9%
Wielrennen	14	0,2%	Wandelen	70	0,5%	Volleybal	23	0,9%	Wielrennen	80	1,8%	Omnisport	230	3,6%	Atletiek	150	2,9%			

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Tabel 3.11 Top tien sportvoorkeur in Vlaanderen, per leeftijdscategorie, percentage i.f.v. de sportieve populatie

6-12 jaar			13-18 jaar			19-34 jaar			35-54 jaar			55-86 jaar		
Zwemsport	138296	31,8%	Voetbal	84667	23,7%	Loopsport	275871	28,5%	Fietssport	364091	31,3%	Fietssport	500089	51,7%
Voetbal	99591	22,9%	Danssport	64304	18,0%	Fitness	255544	26,4%	Loopsport	307093	26,4%	Wandelsport	455594	47,1%
Danssport	88283	20,3%	Fietssport	60017	16,8%	Zwemsport	182946	18,9%	Wandelsport	210545	18,1%	Zwemsport	110271	11,4%
Tennis	49578	11,4%	Loopsport	53587	15,0%	Voetbal	182946	18,9%	Fitness	181464	15,6%	Fitness	85122	8,8%
Fietssport	49578	11,4%	Zwemsport	43584	12,2%	Fietssport	169395	17,5%	Zwemsport	159363	13,7%	Loopsport	55136	5,7%
Gymnastiek	37836	8,7%	Tennis	38940	10,9%	Wintersport	52270	5,4%	Voetbal	79100	6,8%	Lichaamsoefeningen	49332	5,1%
Paardensport	33922	7,8%	Fitness	36796	10,3%	Aerobics	46463	4,8%	Wintersport	61651	5,3%	Petanque	33855	3,5%
Martial arts	30443	7,0%	Paardensport	31080	8,7%	Wandelsport	42591	4,4%	Tennis	58162	5,0%	Danssport	30953	3,2%
Wintersport	30008	6,9%	Wintersport	23935	6,7%	Danssport	38719	4,0%	Lichaamsoefeningen	37223	3,2%	Tennis	19346	2,0%
Omnisport	27398	6,3%	Volleybal	18934	5,3%	Tennis	32911	3,4%	Aerobics	34897	3,0%	Wintersport	18379	1,9%

Bron: eigen verwerking op basis van Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09) en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14)

Op zoek naar inter- of multigenerationele mogelijkheden (2)

- De gelijkenissen in sportvoorkeur tussen de verschillende leeftijdsgroepen kunnen mogelijkheden omvatten om een inter- of multigenerationeel aanbod te ontwikkelen (zie kleurschakeringen in Tabel 3.10 en 3.11)
 - Een multigenerationeel aanbod is een aanbod voor minstens twee leeftijdsgroepen
 - Een intergenerationeel aanbod is een specifiek aanbod voor kinderen met ouders of kinderen met grootouders
- Hierbij maken we een onderscheid tussen de mogelijkheden binnen het huidige aanbod van GSF en de mogelijkheden bij een uitbreiding van het aanbod van GSF

MOGELIJKHEDEN BINNEN HET HUIDIGE AANBOD VAN GSF (Tabel 3.10):

- Zwemmen, gymnastiek, dansen, badminton en atletiek zijn sporten die populair zijn binnen de verschillende leeftijdsgroepen en zich bijgevolg goed lenen om inter- of multigenerationeel te werken binnen het huidige sportaanbod, GSF speelt hier al goed op in, hun huidig intergenerationeel sportaanbod bestaat voornamelijk uit het sporten in gezinsverband (75 %) in de volgende sporttakken: badminton (25%), jogging (12%) en zwemmen (8%). De doelgroep (groot)ouders en kleinkinderen (25 %) wordt voornamelijk bereikt door een aanbod van watergewenning voor baby's (20 %) en knuffelturnen (gym voor grootouder en kleinkind samen, 10 %); het huidige multigenerationeel sporten bestaat voornamelijk uit volgende sporttakken: zwemmen (24%), volleybal (10%), gym (10%), badminton (6%), dansen (6%), fietsen (6%)
- Sporten als tennis, voetbal, wandelen en fitness lijken zich binnen het huidige aanbod van GSF minder goed te lenen tot het ontwikkelen van een inter- of multigenerationele werking, aangezien in het huidige ledenbestand deze sporten niet bij elke leeftijdsgroep in de top tien van de sportvoorkeur te vinden is

Op zoek naar inter- of multigenerationele mogelijkheden (3)

MOGELIJKHEEN BIJ UITBREIDING VAN HET AANBOD VAN GSF (Tabel 3.11):

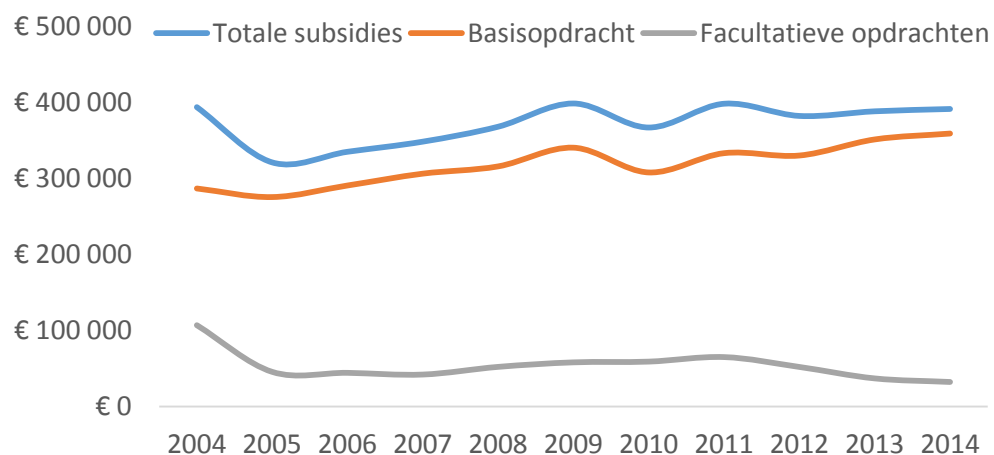
- Als we de sportvoorkeur in Vlaanderen analyseren kunnen we op zoek gaan naar inter- of multigenerationele mogelijkheden op basis waarvan GSF haar huidig aanbod zou kunnen uitbreiden
- De resultaten in Tabel 3.11 bevestigen de interessante mogelijkheden van het zwemmen, dansen en lopen, waar GSF reeds op inzet binnen haar huidig aanbod
- Daarnaast blijken ook tennis, fietsen en wintersport interessante sporttakken te zijn om een inter- of multigenerationeel sportaanbod rond te ontwikkelen. Deze sporttakken zijn namelijk zeer populair binnen de verschillende leeftijdscategorieën. Fietsen en wintersport kunnen bovendien via de binnen- en buitenlandse sportkampen aangeboden worden, in gezinsverband of via de kind-grootouderformule
- Ook bij voetbal en fitness liggen er mogelijkheden maar deze zijn niet van toepassing op elk van de leeftijdscategorieën. Bij voetbal zou het interessant kunnen zijn om een aanbod te ontwikkelen voor kinderen en jongeren en hun (jong)volwassen ouders. Fitness is dan weer interessant voor de oudere kinderen (vanaf 13 jaar) en hun ouders of grootouders

3.2.4 GSF FINANCIËEL MET BETREKKING TOT OVERHEIDSSUBSIDIES

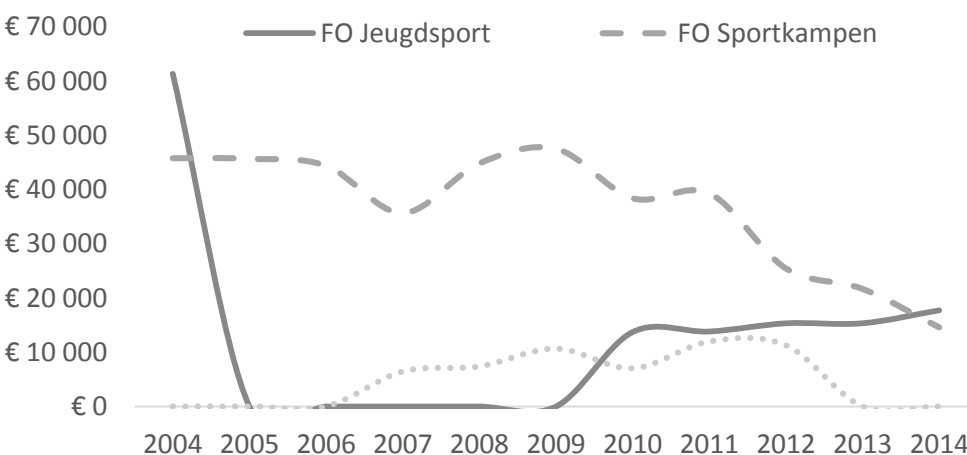
Subsidies Sport Vlaanderen

- De resultaten in Figuur 3.18 tonen aan dat de **totale ontvangen subsidies van GSF** min of meer stabiel is gebleven rond de €390.000 per jaar
- Anno 2015 is **90 procent** van de subsidies van GSF afkomstig uit subsidies voor de **basisopdrachten** en 10 procent uit subsidies voor de facultatieve opdrachten
- De daling in totale subsidies tussen 2004 en 2005 is voornamelijk te wijten aan de daling in de subsidies uit de facultatieve opdrachten; in Figuur 3.19 stellen we vast dat GSF tussen 2005 en 2009 niet meer heeft ingetekend op de **facultatieve opdracht jeugdsport**, wat de daling in totale subsidies voor een groot deel verklaart
- Van 2006 tot 2013 ontving GSF subsidies voor de **facultatieve opdracht prioriteitenbeleid**
- Ook bij de **facultatieve opdracht sportkampen** stellen we een dalende evolutie vast doorheen de tijd, wat te wijten is aan het dalend aantal deelnemers aan de binnenlandse sportkampen
- Anno 2014 ontvangt GSF meer subsidies van de **FO jeugdsport** dan van de **FO sportkampen**

Figuur 3.18 Evolutie van de totale subsidies van de Vlaamse overheid voor GSF, 2004-2014

Figuur 3.19 Evolutie van de subsidies van de facultatieve opdrachten (FO) van de Vlaamse overheid voor GSF, 2004-2014

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiering

3.3 GSF IN HET VLAAMSE SPORTFEDERATIELANDSCHAP

3.3.1 Leden en clubs van sportfederaties

3.3.2 Financiële aspecten van sportfederaties

Inleiding

Nu we zicht hebben op de leden, sportclubs, sportaanbod en subsidies van GSF, kunnen we in dit onderdeel de sportfederatie positioneren in het Vlaamse sportfederatielandchap. Hierbij zullen we GSF positioneren ten opzichte van de groep van multisportfederaties (MSF).

De resultaten worden onderverdeeld in twee grote delen. In een **eerste deel** vormen de **leden en de clubs** van sportfederaties de basis van de positioneringsoefening. Hier worden onder andere het gemiddeld aantal leden per club, de grootte van de federaties, de geslachtsverhouding binnen het ledenbestand en de ledenevolutie met elkaar vergeleken. Bij het **tweede deel** staan de **financiële aspecten** van de federaties centraal, waarbij we kijken naar de grootte van de ontvangen subsidies en de afhankelijkheid van overheidssubsidies bij de federaties.

Om de vergelijkbaarheid tussen de sportfederaties te bewaren doen we in dit onderdeel beroep op de administratieve data van Sport Vlaanderen. Deze gegevens zijn beschikbaar tot het jaar 2014. Zoals reeds aangehaald bij het begin van de hoofdstuk verschillen deze data op bepaalde vlakken van de data van GSF.

De analyses worden uitgevoerd voor 2014 en voor de evolutie doorheen de tijd. Bij de analyses van de evolutie doorheen de tijd wordt Gym en Dansfederatie Vlaanderen niet mee opgenomen aangezien er voor deze sportfederatie pas gegevens beschikbaar zijn vanaf 2009 (bovendien is deze federatie sinds 2015 gefusioneerd met Sporta-federatie).

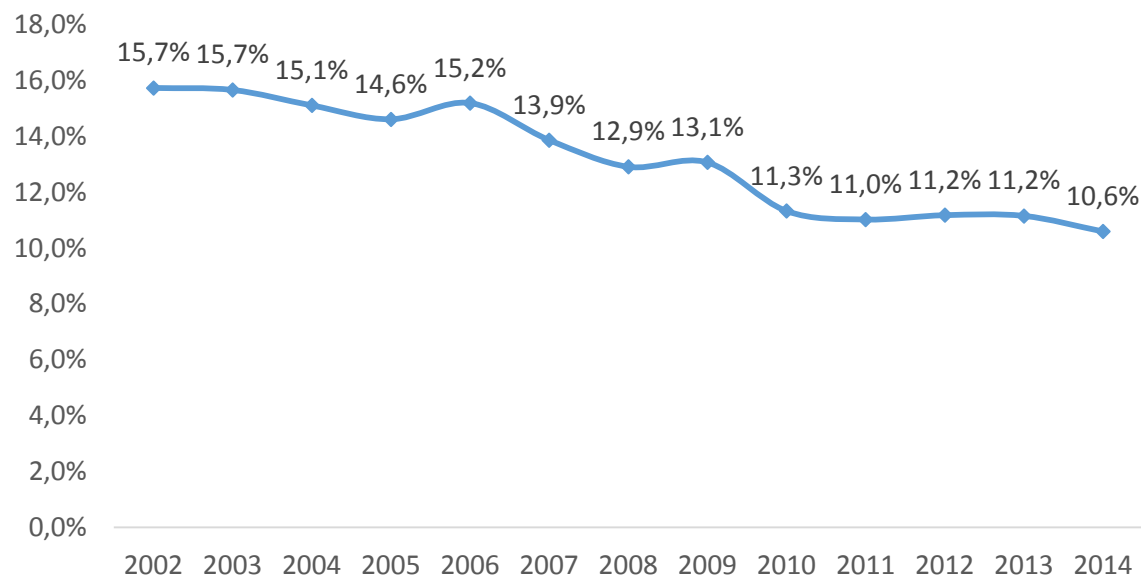
Bij de rapportering van de positioneringsoefeningen worden de namen van de andere MSF niet weergegeven om de anonimiteit te waarborgen.

3.3.1 LEDEN EN CLUBS VAN SPORTFEDERATIES

Aandeel GSF binnen MSF

- In Figuur 3.20 wordt het aandeel van de GSF-clubleden binnen het totale ledenaantal van de groep van multisportfederaties (inclusief GSF) weergegeven doorheen de tijd
- De resultaten tonen aan dat het **aandeel van GSF is gedaald** van ongeveer 16 procent in 2002 tot een kleine 11 procent in 2014
- Deze evolutie is deels te wijten aan de daling in het ledenaantal van GSF en deels aan een stijging van het totaal aantal leden van de groep van multisportfederaties (inclusief GSF) van een kleine 200.000 in 2002 tot meer dan 250.000 in 2014

Figuur 3.20 Evolutie van het aandeel van de clubsportleden van GSF binnen het totaal ledenaantal van de groep van multisportfederaties (inclusief GSF), 2002-2014

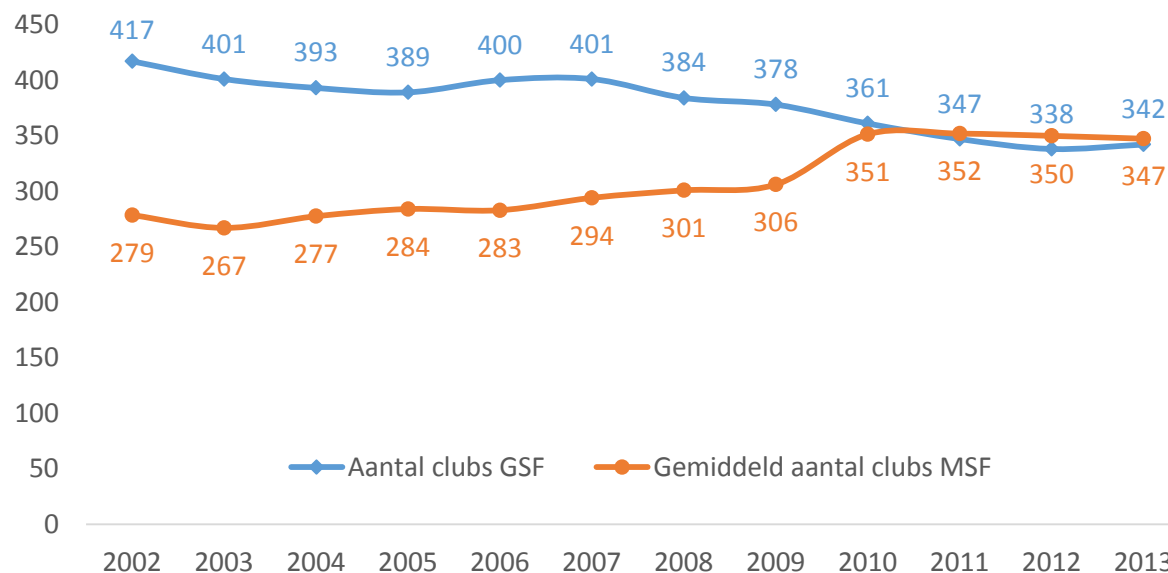

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsiidiëring

Aantal clubs: GSF versus MSF

- In Figuur 3.21 wordt het aantal **door Sport Vlaanderen erkende GSF-sportclubs** weergegeven, net als het gemiddeld aantal clubs binnen de groep van multisportfederaties (exclusief GSF)
- Tussen 2002 en 2009 had GSF een groter aantal clubs dan de gemiddelde MSF
- Sinds 2010 loopt het aantal clubs min of meer gelijk, rond de 350 sportclubs bij GSF en per MSF
- De sterke stijging tussen 2009 en 2010 bij de groep van multisportfederaties is voornamelijk te wijten aan de quasi verdubbeling van het aantal sportclubs van Sporta-federatie

Figuur 3.21 Evolutie van het aantal sportclubs van GSF ten opzicht van de evolutie van het gemiddeld aantal clubs binnen de groep van multisportfederaties (exclusief GSF), 2002-2013*

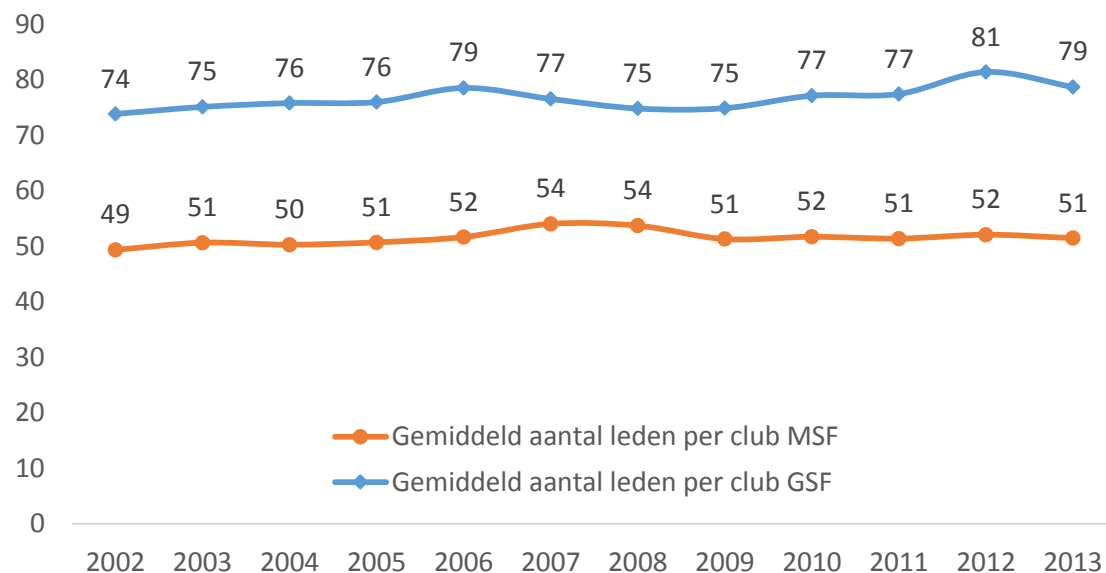

* Noot: administratieve gegevens rond sportclubs van de federaties zijn beschikbaar tot het jaar 2013
Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidieëring

Gemiddeld aantal leden per club: GSF versus MSF

- In Figuur 3.22 wordt een overzicht gegeven van het gemiddeld aantal leden per sportclub voor GSF en voor de groep van multisportfederaties (exclusief GSF), hierbij worden de door Sport Vlaanderen erkende sportclubs en leden in rekening gebracht (vandaar het verschil met de resultaten in Figuur 3.17)
- De resultaten tonen aan dat de sportclubs van **GSF met een gemiddelde van 79 leden** groter is dan de **gemiddelde sportclub van de MSF met 51 leden**

Figuur 3.22 Evolutie van gemiddeld aantal leden per club voor GSF en voor de groep van multisportfederaties (exclusief GSF), 2002-2013

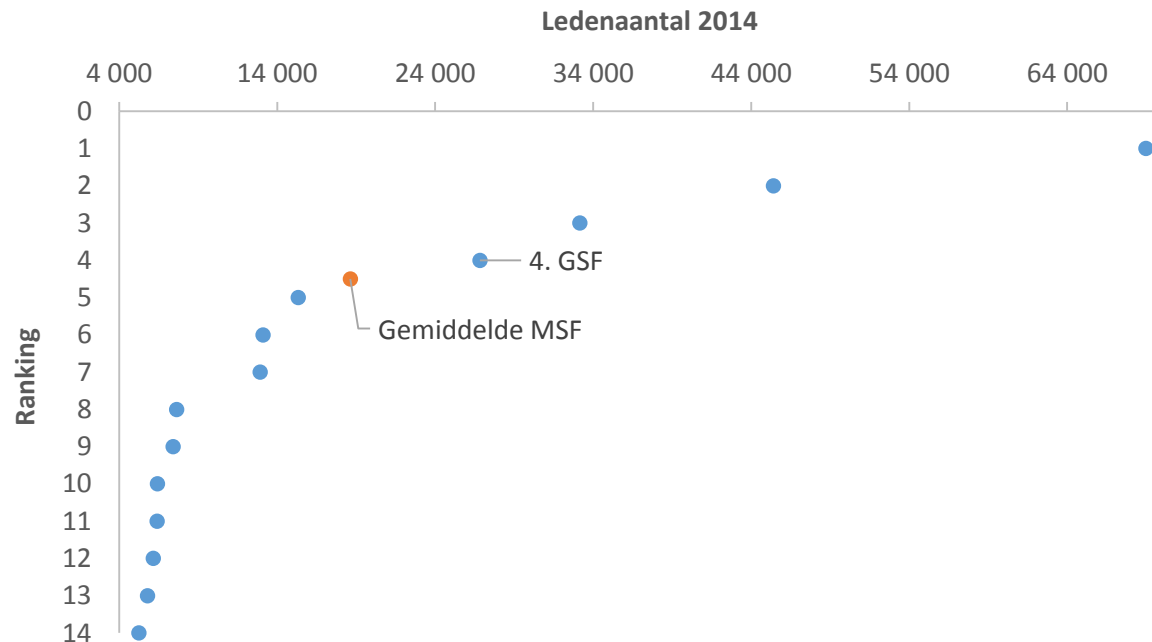

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

Positionering GSF – grote sportfederaties

- In Figuur 3.23 positioneren we **GSF ten opzichte van de groep van MSF** op basis van de grootte van de sportfederaties ofwel het ledenaantal anno 2014
- De resultaten tonen aan dat **GSF, met 26.833 gesubsidieerde sportclubleden** anno 2014, de vierde grootste federatie is binnen de groep van MSF
- Het **gemiddeld** aantal leden van de **MSF** bedraagt **18.623 leden**

Figuur 3.23 Grootte van sportfederaties: positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties op basis van het ledenaantal anno 2014

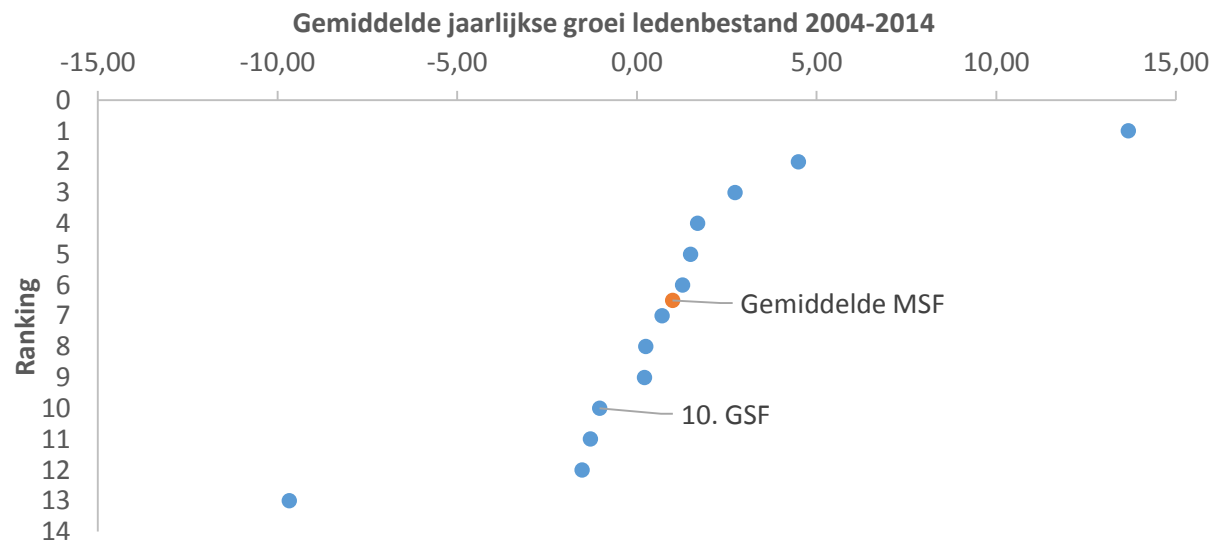

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

Positionering GSF – gemiddelde jaarlijkse groei ledenbestand

- In Figuur 3.24 wordt de ledenevolutie van GSF en MSF weergegeven tussen 2004 en 2014, hierbij wordt **de gemiddelde jaarlijkse groei (GJG)** als maatstaf gehanteerd
- Aangezien het ledenaantal van **GSF** is gedaald hebben zij een **negatieve GJG van -1,04 procent** en bekleden hiermee de tiende plaats binnen de groep van MSF
- Hiermee scoort GSF lager dan het **gemiddelde** van de **MSF** met een positieve **GJG van 0,99 procent**, het ledenaantal van de gemiddelde MSF is tussen 2004 en 2014 dus jaarlijks met ongeveer één procent toegenomen

Figuur 3.24 Ledenevolutie van sportfederaties tussen 2004 en 2014: positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties op basis van de gemiddelde jaarlijkse groei (in percentages)

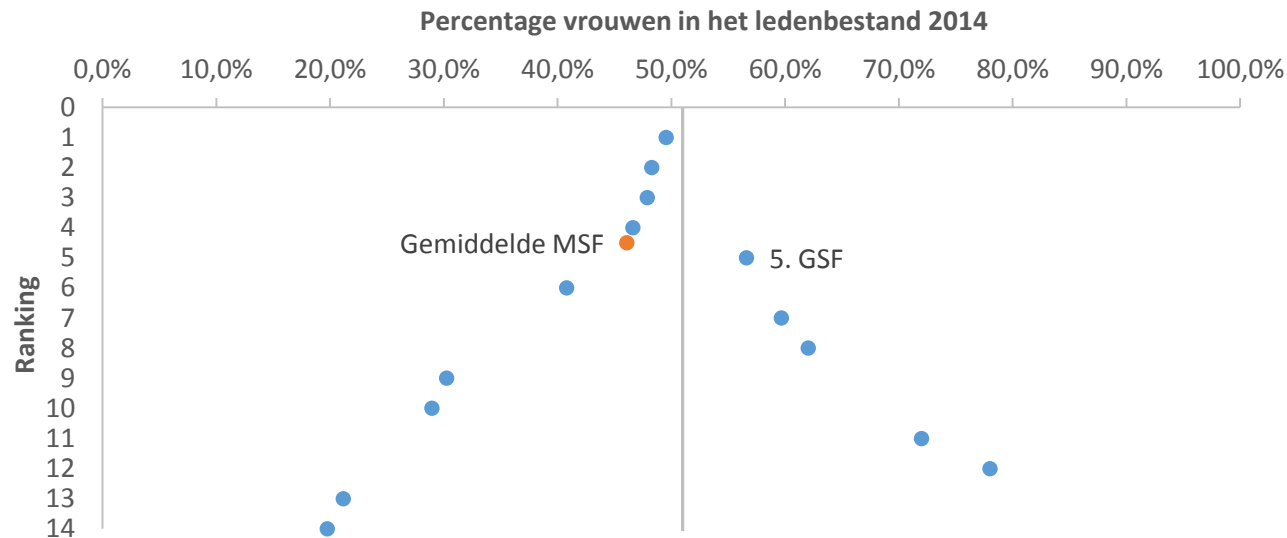

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsiidiëring

Positionering GSF – geslachtsverhouding ledenbestand

- In Figuur 3.25 worden de sportfederaties gerangschikt op basis van de geslachtsverhouding binnen hun ledenbestand; op de x-as wordt het percentage vrouwen weergegeven, hierbij wordt een aandeel van 51 procent vrouwen (en dus 49 procent mannen) als ideaal beschouwd aangezien dit een weerspiegeling is van de verhouding in de samenleving, de federaties die hier het dichtste bij zitten (boven of onder) krijgen de beste ranking
- **GSF** bevindt zich, met een **aandeel van 56,6 procent vrouwen**, op de **vijfde plaats** binnen de groep van veertien MSF; er zijn dus vier federaties die een meer gendergelijk ledenbestand hebben
- Bij vier MSF is het aandeel vrouwen nog groter dan dat van GSF, bij de overige vijf MSF zijn de mannen sterk oververtegenwoordigd
- Bij de **gemiddelde MSF** bedraagt het aandeel vrouwen **46,1 procent**

Figuur 3.25 Geslachtsverhouding in het ledenbestand van sportfederaties: positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties, anno 2014

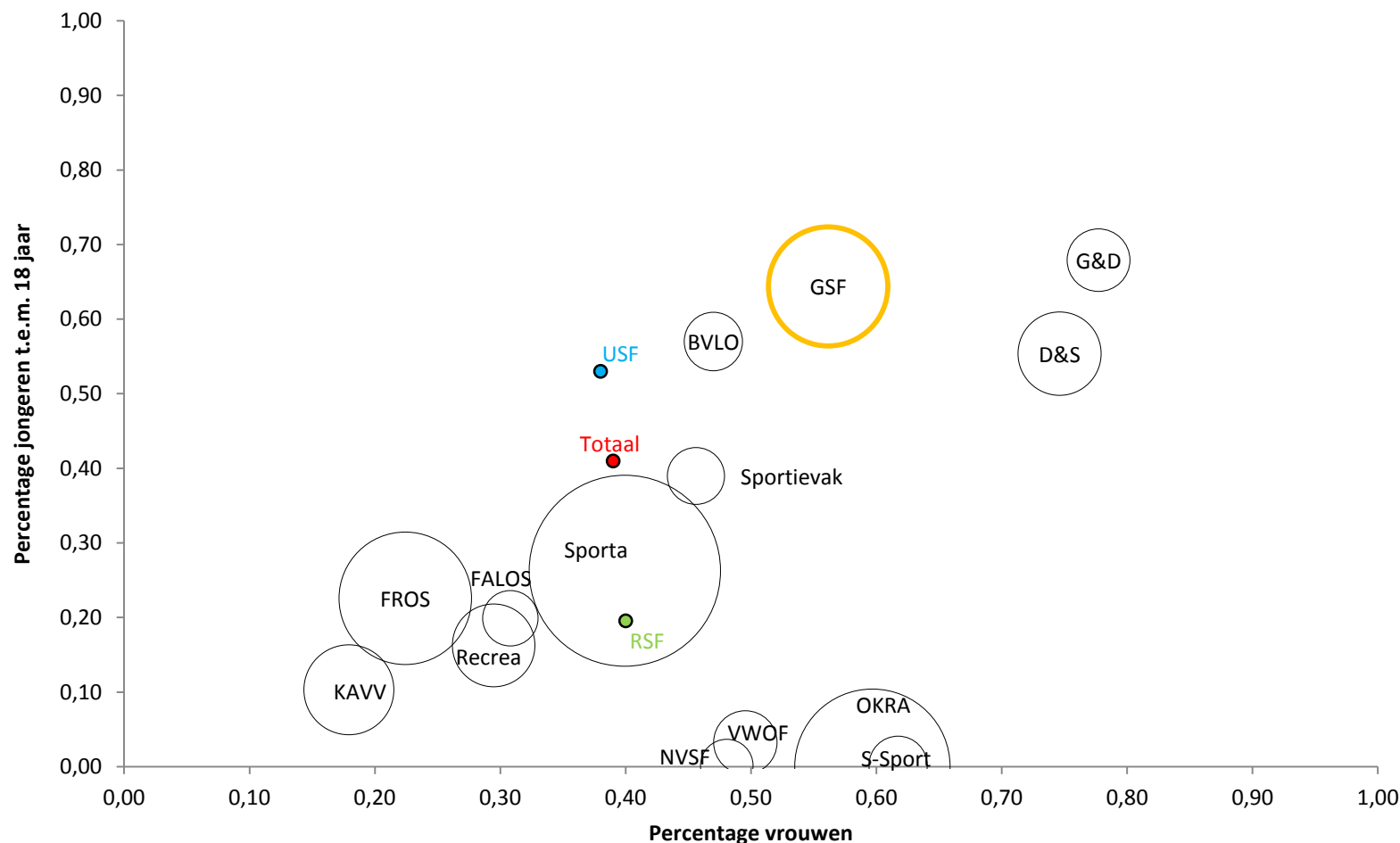
Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsiëring

Positionering GSF – grootte, leeftijd en geslacht (1)

- Figuur 3.26 geeft een **ruimtelijke voorstelling van het geslacht en de leeftijd** van de leden van de **multisportfederaties** anno 2014:
 - Op de x-as wordt het aandeel vrouwen binnen het ledenbestand van de federaties weergegeven (hoe meer naar rechts, hoe meer vrouwen in het ledenbestand)
 - Op de y-as wordt het aandeel leden dat jonger is dan 18 jaar weergegeven (hoe meer naar boven, hoe meer jongeren in het ledenbestand)
 - Federaties met een eerder mannelijk en ouder ledenbestand bevinden zich in de linker onderhoek; federaties met een vrouwelijk en jong ledenbestand bevinden zich in de rechter bovenhoek
 - De oppervlakte van de cirkels komt overeen met de grootte van de federatie
- We stellen vast dat **GSF** zich eerder richting de rechter bovenhoek in de figuur begeeft, dit bevestigt de voorgaande resultaten die aangaven dat GSF een **groot aandeel vrouwen** en een **groot aandeel jongeren** heeft
- Federaties die zich in de buurt van GSF bevinden (en dus een gelijkaardig ledenbestand hebben) zijn de **Bond voor Lichamelijke Opvoeding, Federatie Dans en Sport** en **Gym & Dans Federatie Vlaanderen**
- Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs, FROS Amateursportfederatie, Verbond van Vlaamse Watersportverenigingen Recrea en FALOS-Sportfederatie van de KWB zijn federaties met eerder een ‘tegenovergesteld’ (eerder mannelijk en oud) ledenbestand als GSF

Positionering GSF – grootte, leeftijd en geslacht (2)

Figuur 3.26 Ruimtelijke voorstelling naar geslacht, leeftijd en grootte van (de leden van) de multisportfederaties in Vlaanderen, anno 2014

BVLO, Bond voor Lichamelijke Opvoeding ; FALOS, FALOS-Sportfederatie van de KWB ; D&S, Federatie Dans en Sport ; FROS, FROS Amateursportfederatie ; GSF, Gezinssportfederatie ; KAVV, Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs ; NVSF, Natuurvrienden Sportfederatie ; OKRA, OKRA-SPORT, trefpunt 55+ ; S-Sport, S-Sport Federatie ; Sporta, Sporta Federatie ; Sportievak, Sportievak ; Recrea, Verbond van Vlaamse Watersportverenigingen Recrea ; VWOV, Vlaamse Wandel- en Omnisportfederatie ; G&D, Gym & Dans Federatie Vlaanderen

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

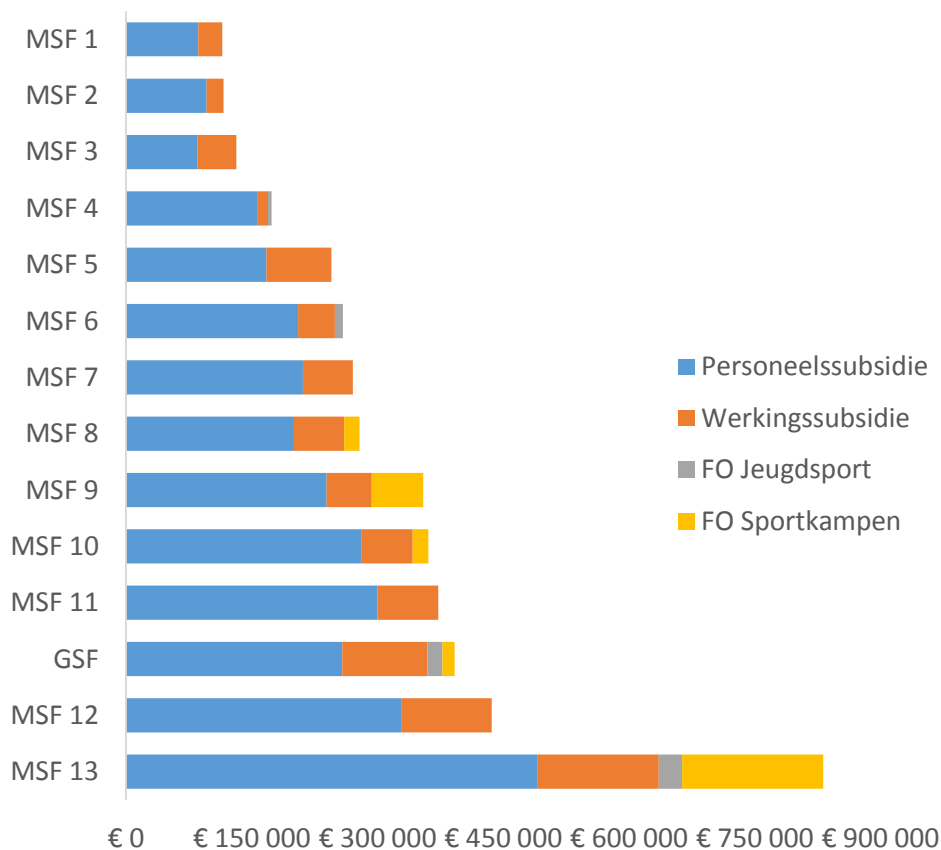
3.3.2 FINANCIËLE ASPECTEN VAN SPORTFEDERATIES

Positionering GSF – overheidssubsidies

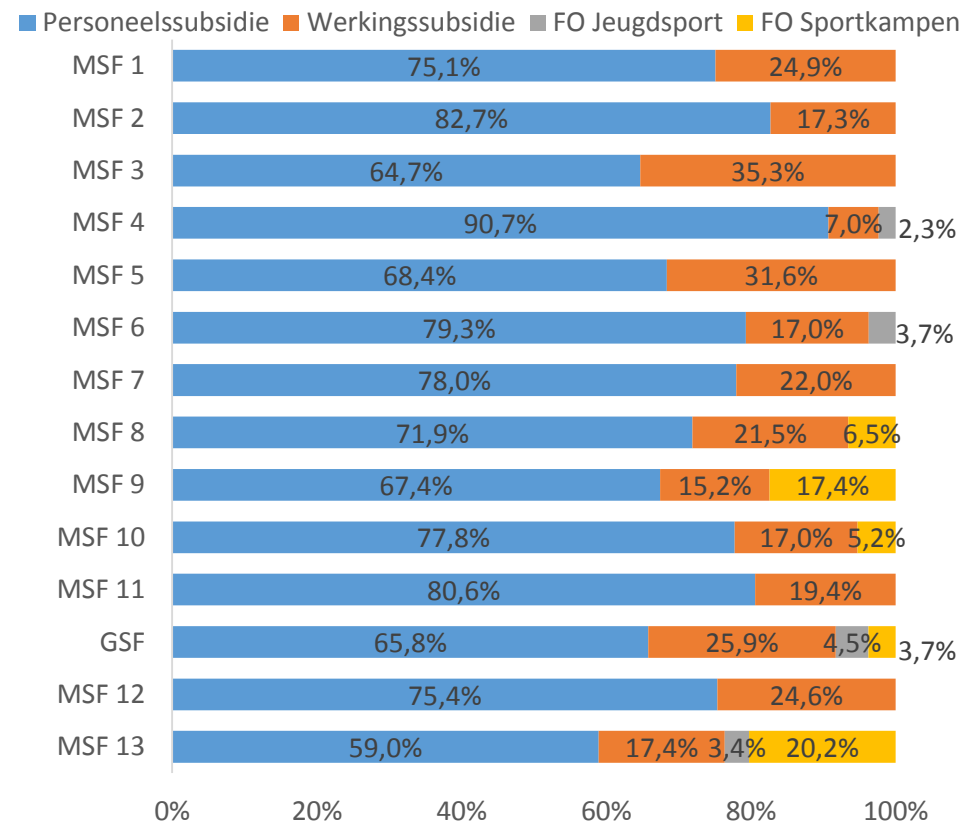
- Sportfederaties ontvangen subsidies van de Vlaamse overheid voor het uitvoeren van de basisopdrachten (opgesplitst in personeels- en werkingssubsidies) en voor het uitvoeren van de facultatieve opdrachten (FO jeugdsport, FO sportkampen, en FO prioriteitenbeleid)
- In Figuur 3.27 wordt de **grootte van de ontvangen subsidies** weergegeven voor elk van de MSF, opgesplitst naar demogelijke subsidieposten; Figuur 3.28 geeft een overzicht van het aandeel van elke subsidiepost binnen het totale bedrag van de ontvangen subsidies
- **Geen enkele MSF** heeft anno 2014 ingetekend voor de **FO prioriteitenbeleid**
- GSF heeft anno 2014, samen met drie andere MSF, subsidies ontvangen voor de **FO jeugdsport** en samen met vier andere MSF subsidies voor de **FO sportkampen**
- Anno 2014 ontving **GSF** een totaal bedrag van **€391.871** aan subsidies en staat hiermee op de derde plaats binnen de groep van MSF
- Het grootste deel van de subsidies van GSF is afkomstig van de personeelssubsidies (65,8%), dit aandeel ligt een stuk lager dan bij de meeste andere MSF
- De werkingssubsidies van GSF bekleden een aandeel van 25,9 procent, de FO jeugdsport 4,5 procent en de FO sportkampen 3,7 procent

Positionering GSF – overheidssubsidies

Figuur 3.27 Grootte van de ontvangen overheidssubsidies van GSF en de multisportfederaties, opsplitsing naar subsidiepost, anno 2014

Figuur 3.28 Aandeel van de subsidieposten binnen het totaal bedrag van de ontvangen subsidies voor GSF en de multisportfederaties, opsplitsing naar subsidiepost, anno 2014

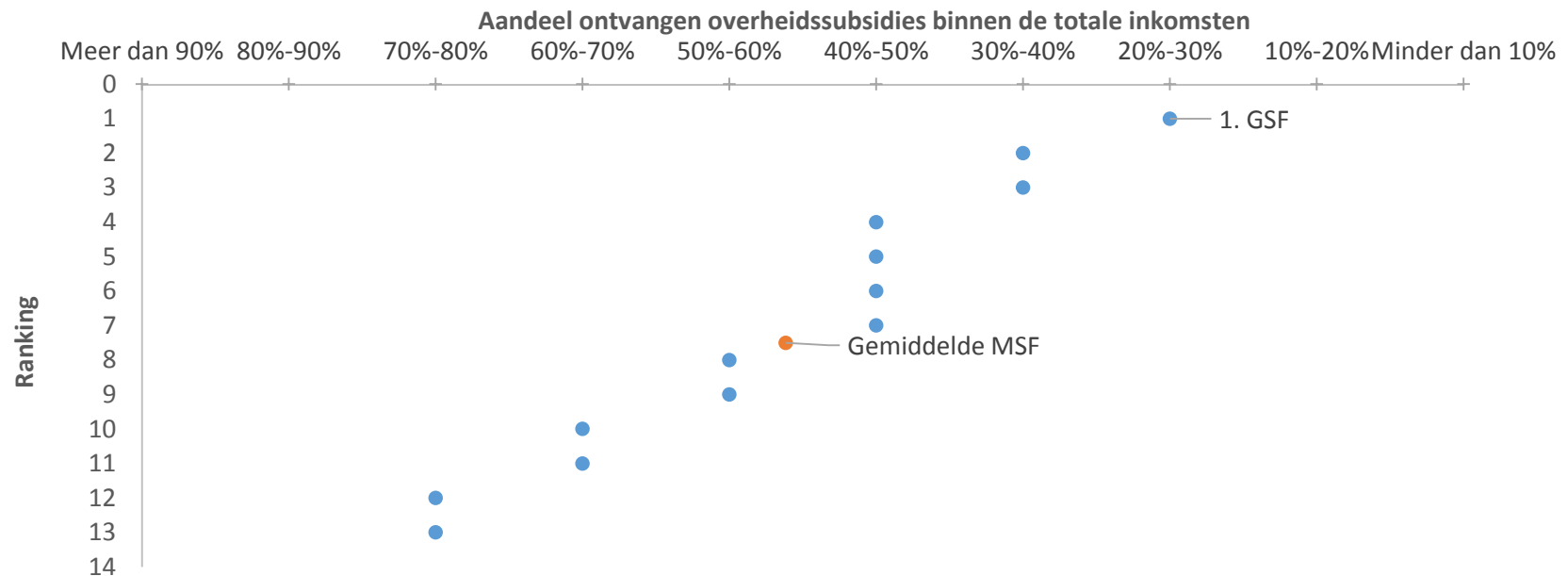

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

Positionering GSF – afhankelijkheid van overheidssubsidies

- In Figuur 3.29 wordt GSF gepositioneerd ten opzichte van de MSF op basis van de **afhankelijkheid van overheidssubsidies**, hierbij wordt aan de federatie met de **laagste afhankelijkheid de beste ranking** toegekend
- De resultaten tonen aan dat **GSF** de federatie is binnen de groep van MSF die **het minst afhankelijk is van overheidssubsidies** die 20 tot 30 procent van hun totale inkomsten uitmaken
- De **gemiddelde MSF** is voor ongeveer **de helft van haar inkomsten** afhankelijk van **overheidssubsidies**
- De meest afhankelijke MSF zijn voor 70 tot 80 procent van hun inkomsten afhankelijk van overheidssubsidies

Figuur 3.29 Afhankelijkheid van overheidssubsidies bij sportfederaties: positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties, anno 2014

Bron: eigen verwerking op basis van Scheerder e.a. (2015a)

3.4 TOEKOMSTPERSPECTIEVEN GSF

3.4.1 Prognose ledenevolutie

3.4.2 Prognose sportvoorkeur

Inleiding

In het laatste onderdeel van dit derde hoofdstuk bekijken we de mogelijke toekomstperspectieven voor GSF. Hierbij doen we een interne analyse waar we voor het ledenaantal van GSF een **blik werpen op de toekomst**. Hiernaast wordt ook een meer externe analyse uitgevoerd waarbij we een inschatting zullen maken van hoe de populariteit van bepaalde sporttakken in Vlaanderen zal evolueren.

Om te beginnen maken we een **prognose van de ledenevolutie van GSF richting 2020**. Hiervoor baseren we ons op de gemiddelde jaarlijkse groei van het ledenaantal van GSF tussen 2010 en 2015 en hanteren dit groeipercentage om de ledenevolutie richting 2020 in te schatten. Dit doen we zowel voor het totaal aantal leden van GSF (clubleden en centrale leden) als voor de gesubsidieerde clubleden van GSF. Voor de eerste analyse baseren we ons op de gegevens van GSF, voor de tweede analyses op de gegevens van Sport Vlaanderen.

Ten tweede maken we een **projectie van de sportvoorkeur in Vlaanderen**. Hiervoor maken we gebruik van de huidige sportparticipatiecijfers op basis van Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09) en ParticipatieSurvey 2014 (PAS14) en van de bevolkingsprojecties van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR, 2014b). Door de huidige sportparticipatiecijfers van bepaalde sporttakken te linken aan de bevolkingsprojecties, kunnen we een inschatting maken van de sportvoorkeur richting 2020 en 2030. De vastgestelde veranderingen zijn hierbij het gevolg van de veranderingen in de samenstelling van de bevolking in 2020 en 2030. Socio-demografische evoluties zoals vergrijzing en ontgroening worden hier dus in rekening gebracht. Binnen de beschikbare gegevens van SBV09 en PAS14 kunnen we onderbouwde uitspraken doen over de volgende sporttakken: zwemsport, fietssport, loopsport, wandelsport, danssport, tennis en wintersport. We zullen een inschatting maken of de sportdeelname bij deze sporttakken zal stijgen of dalen ten opzichte van 2015. Dit biedt inzichten in de sportvoorkeur van de Vlaming richting 2020 en 2030 op basis waarvan GSF mogelijkheden voor het sportaanbod in de toekomst kan inschatten.

3.4.1 PROGNOSE LEDENEVOLUTIE

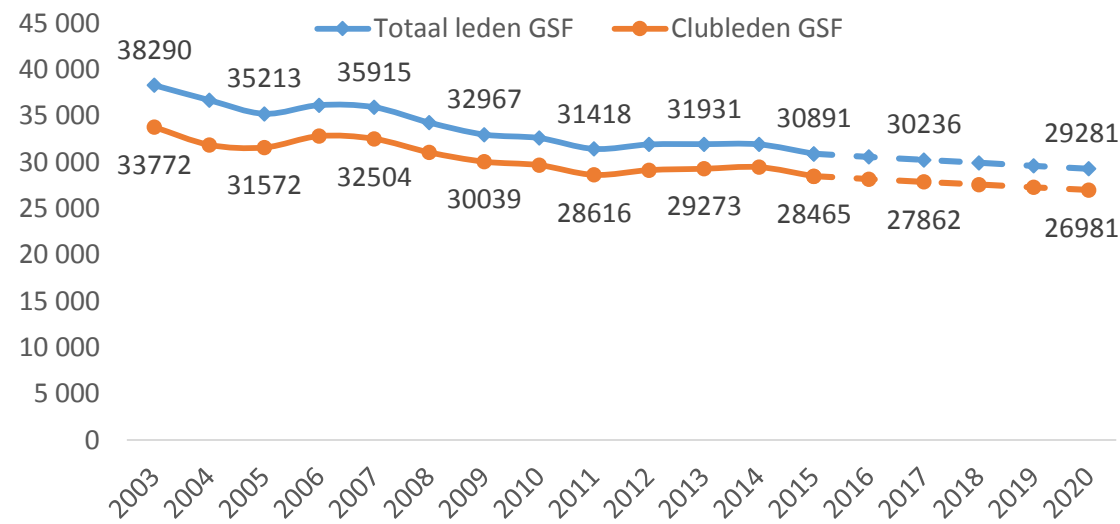
Prognose ledenevolutie: totaal aantal leden en clubleden GSF

- Voor de prognose van de evolutie van het totaal aantal leden en clubleden van GSF maken we gebruik van het aantal leden volgens de ledentelling tot 31 augustus 2015 (de telling tot 15 december 2015 zou een vertekening veroorzaken)
- De resultaten tonen aan dat het totaal aantal **leden van GSF** tussen 2010 en 2015 jaarlijks gedaald is met ongeveer één procent, het aantal clubleden is **jaarlijks gedaald met 0,8 procent** (zie Tabel 3.12)
- Dit groeipercentage wordt gehanteerd om een projectie te maken richting 2020; bijgevolg zal het totaal aantal leden verder dalen tot ongeveer 29.000 in 2020 en het aantal clubleden tot een kleine 27.000

Tabel 3.12 Overzicht van berekening van de gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2010 en 2015 en de projectie 2016-2020

	Totaal leden GSF	Clubleden GSF
<i>Waarneming</i>		
2010	32590	29666
2015	30891	28465
GJG	-1,07%	-0,82%
<i>Projectie</i>		
2016	30562	28162
2017	30236	27862
2018	29914	27565
2019	29596	27272
2020	29281	26981

Figuur 3.30 Overzicht van het totaal aantal leden GSF en het aantal clubleden GSF, 2003-2015, en projectie 2016-2020 op basis van de gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2010 en 2015

Bron: eigen verwerking op basis van GSF-gegevens

Prognose ledenevolutie: gesubsidieerde clubleden GSF

- Bij de analyse voor de prognose van de evolutie van het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF maken we gebruik van het gemiddelde jaarlijkse groeipercentage tussen 2010 en 2014 (en niet 2010-2015, om vertekening in het groeipercentage door de nieuwe telling tot 15 december te voorkomen); dit groeipercentage wordt gehanteerd om op basis van het nieuwe ledenaantal van 2015 een inschatting te maken van de evolutie richting 2020
- Het gemiddelde jaarlijkse groeipercentage (**GJG**) van de gesubsidieerde clubleden van GSF tussen 2010 en 2014 bedraagt **-1,04 procent**
- Anno 2015 telt GSF 36.000 gesubsidieerde clubleden, als we het GJG-percentages hierop toepassen, stellen we vast dat het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF zal dalen tot ongeveer 34.000 in 2020

Tabel 3.13 Overzicht van berekening van de gemiddelde jaarlijkse groei tussen 2010 en 2014 en de projectie 2016-2020

Subsidieerbare clubleden GSF	
<i>Waarneming</i>	
2010	27840
2014	26833
GJG	-1,04
2015	36017
<i>Projectie</i>	
2016	35643
2017	35273
2018	34907
2019	34545
2020	34186

Bron: eigen verwerking op basis van administratieve gegevens Sport Vlaanderen afdeling Subsidiëring

Prognose ledenaantal GSF op basis van een optimistisch scenario

- In deze laatste projectie van het ledenaantal van GSF vertrekken we van het totaal aantal leden en het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF volgens de meest recente telling (tot 15 december 2015)
- Anno 2015 telt GSF in totaal 40.214 leden waarvan 36.017 gesubsidieerde clubleden
- Op basis van deze gegevens bereken we het groeiritme dat GSF zal moeten hanteren om de kaap van een totaal van 45.000 en 50.000 leden te bereiken en de kaap van 40.000 en 45.000 gesubsidieerde clubleden
- De resultaten in Tabel 3.14 tonen aan dat GSF een gemiddelde jaarlijkse groei zal moeten kennen van respectievelijk 2,30 en 4,50 procent om de vooropgestelde totale ledenaantallen te bereiken
- Om de kaap van 40.000 en 45.000 gesubsidieerde clubleden te overschrijden zal GSF jaarlijks respectievelijk 2,20 en 4,60 procent moeten groeien

Tabel 3.14 Projectie richting 2020 van het totale ledenaantal en het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF, op basis van enkele optimistische scenario's

	totaal aantal leden		gesubsidieerde clubleden	
<i>Waarneming</i>				
aantal 2015	40214	40214	36017	36017
GJG	2,30	4,50	2,20	4,60
<i>Projectie</i>				
groei 2016	925	1810	792	1657
aantal 2016	41139	42024	36809	37674
groei 2017	946	1891	810	1733
aantal 2017	42085	43915	37619	39407
groei 2018	968	1976	828	1813
aantal 2018	43053	45891	38447	41219
groei 2019	990	2065	846	1896
aantal 2019	44043	47956	39293	43116
groei 2020	1013	2158	864	1983
aantal 2020	45056	50114	40157	45099

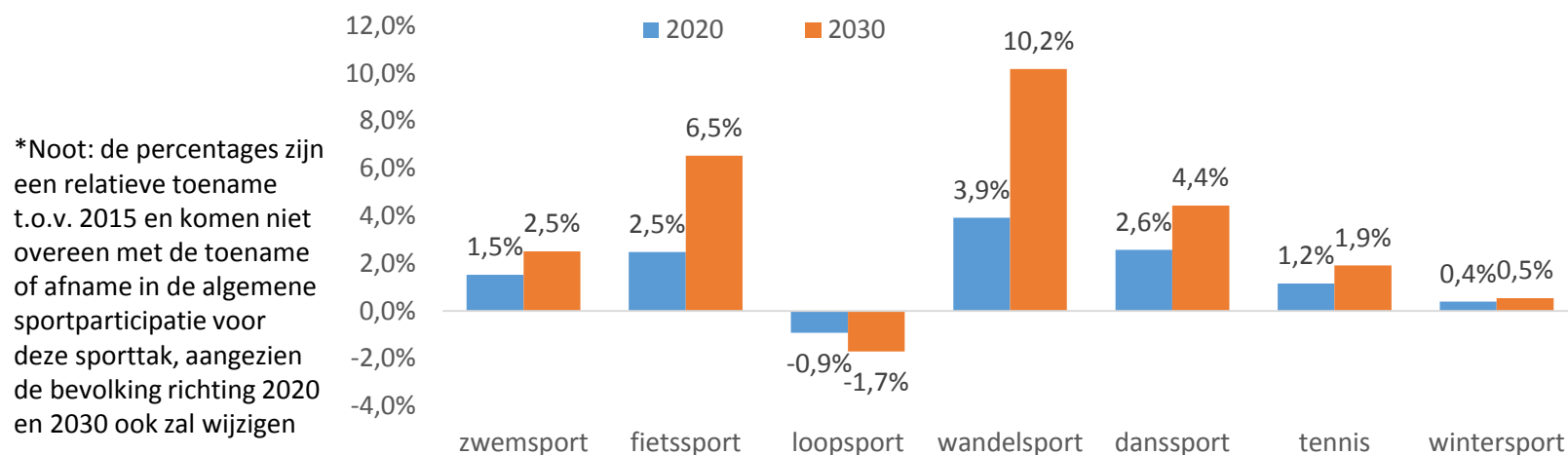
Bron: eigen verwerking op basis GSF-gegevens

3.4.2 PROGNOSE SPORTVOORKEUR

Prognose sportvoorkeur voor Vlaanderen 2020 – 2030

- De resultaten in Figuur 3.31 tonen aan dat de sportdeelname aan **wandelsport** het meeste zal stijgen, in 2020 zullen er een kleine vier procent meer participanten zijn en in 2030 zelf meer dan tien procent; bij de wandelsport liggen er in de toekomst bijgevolg kansen voor het grijpen voor GSF
- Ook de **fietssport** en de **danssport** zal een toename in sportdeelname kennen in Vlaanderen, met een relatieve stijging van respectievelijk 2,5 procent en 2,6 procent richting 2020
- De sportdeelname van de **zwemsport**, **tennis** en **wintersport** zullen ook een lichte stijging kennen
- De **loopsport** is de enige sporttak waarbij een daling in sportdeelname wordt vastgesteld in 2020 en 2030, als gevolg van de evoluties in de bevolkingssamenstelling wordt voorspeld dat het aantal loopsporters zal afnemen

Figuur 3.31 Prognose van de sportvoorkeur in Vlaanderen richting 2020 en 2030, percentages geven de relatieve toename van het aantal beoefenaars weer ten opzichte van het aantal beoefenaars anno 2015*

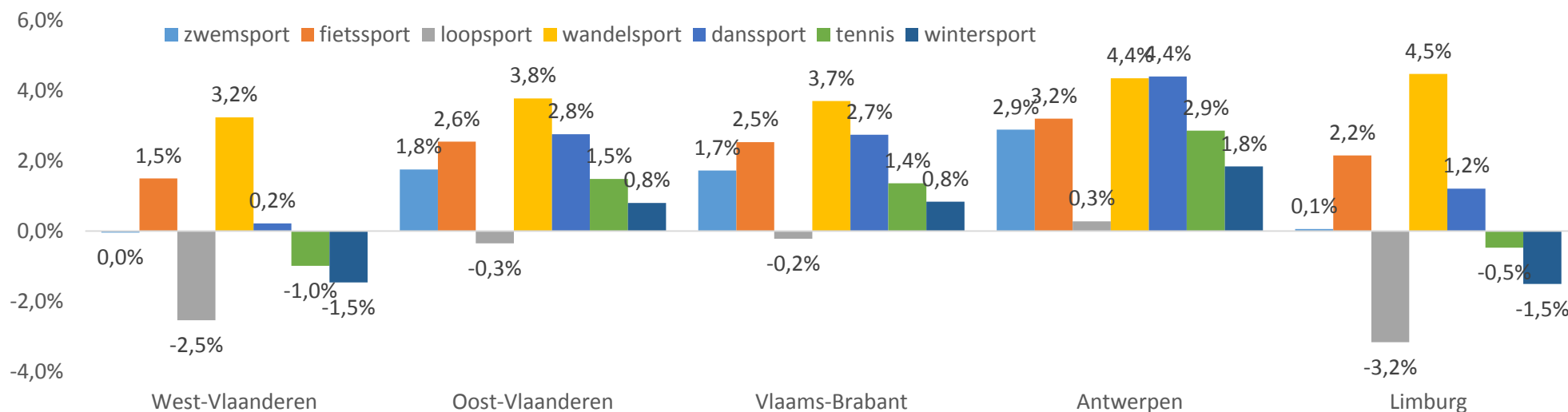

Bron: eigen verwerking op basis van Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09), ParticipatieSurvey 2014 (PAS14) en van de bevolkingsprojecties van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR, 2014b)

Prognose sportvoorkeur per provincie 2020 (1)

- In Figuur 3.32 worden de **prognoses** weergegeven **per provincie**, dit geeft GSF de mogelijkheid om haar sportaanbod af te stemmen of verder te ontwikkelen per provincie
- Deze ontwikkelingen zijn het gevolg van de veranderingen in de bevolkingssamenstelling per provincie
- In **West-Vlaanderen** en **Limburg** zal de deelname aan fietssport, wandelsport en danssport stijgen, de zwemsport zal stagneren en de deelname aan de loopsport, tennis en wintersport zal afnemen

Figuur 3.32 Prognose van de sportvoorkeur per provincie richting 2020, percentages geven de relatieve toename van het aantal beoefenaars weer ten opzichte van het aantal beoefenaars anno 2015

Bron: eigen verwerking op basis van Studie over de Bewegingsactiviteiten in Vlaanderen 2009 (SBV09), ParticipatieSurvey 2014 (PAS14) en van de bevolkingsprojecties van de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR, 2014b)

Prognose sportvoorkeur per provincie 2020 (2)

- De prognoses in **Oost-Vlaanderen** en **Vlaams-Brabant** lopen min of meer parallel met de prognoses voor Vlaanderen in het algemeen, de deelname aan zwemsport, fietssport, wandelsport, danssport, tennis en wintersport zal toenemen, terwijl de deelname aan loopsport zal afnemen
- De resultaten voor de **provincie Antwerpen** geven een ander beeld aangezien de totale bevolking binnen deze provincie sterk zal toenemen richting 2020, bijgevolg stellen we voor elk van de geanalyseerde sporttakken een sterkere stijging vast dan voor Vlaanderen in het algemeen

3.5 BESLUIT

Besluit (1)

Doelstelling

In dit derde hoofdstuk werden de resultaten gerapporteerd van de **eerste positioneringsoefening van GSF** in het Vlaamse sportfederatielandschap **op basis van sportfederatie-gerelateerde kenmerken**. Voorafgaand aan de positioneringsoefening werd een grondige analyse uitgevoerd in functie van de samenstelling van het ledenbestand (grootte, geslacht, leeftijd, ...) van GSF, het aantal GSF-sportclubs, de financiële aspecten van GSF, ... Hierbij brachten we zowel de **huidige situatie als de evolutie doorheen de tijd** in kaart. Op basis van deze kenmerken hebben we **GSF gepositioneerd ten aanzien van de groep van multisportfederaties**. Het hoofdstuk werd afgesloten met een analyse van de **toekomstperspectieven van GSF**. Hierbij hebben we een inschatting gemaakt van de ledenevolutie van GSF en de sportvoorkeur van de sportende Vlaming naar de toekomst toe. De gepresenteerde resultaten bieden GSF waardevolle informatie om inzicht te verwerven in hun huidige positie in het sportfederatielandschap. Op basis hiervan kan hun **organisatie en werking verder uitgebouwd worden** zodat men zich kan wapenen tegen en inspelen op **huidige en toekomstige uitdagingen** waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt.

Voornaamste bevindingen: leden GSF (1/2)

Een **eerste uitdaging** voor GSF heeft betrekking op de **daling van het ledenaantal**. Het totaal aantal leden van GSF (club en centraal) is gedaald van ongeveer 38.000 in 2003 tot een kleine 31.000 in 2015. Ook het aantal clubleden is gedaald van bijna 34.000 in 2003 tot 28.500 in 2015. Onder de centrale aansluiting bij GSF vallen onder andere de deelnemers aan de binnen- en buitenlandse sportkampen van GSF. De resultaten tonen aan dat voornamelijk het aantal deelnemers aan de binnenlandse kampen sterk is gedaald doorheen de jaren, het aantal deelnemers aan de buitenlandse kampen is relatief stabiel gebleven.

Besluit (2)

Voornaamste bevindingen: leden GSF (2/2)

De resultaten van de positioneringsoefening van GSF in vergelijking met de multisportfederaties inzake het ledenbestand brengt dezelfde uitdaging op de voorgrond. Het aandeel van GSF binnen de totale groep van MSF is gedaald van ongeveer 16 procent in 2002 tot een kleine 11 procent in 2014. Deze evolutie is deels te wijten aan de daling in het ledenaantal van GSF en deels aan een stijging van het totaal aantal leden van de groep van multisportfederaties (inclusief GSF) van een kleine 200.000 in 2002 tot meer dan 250.000 in 2014. We stellen een **negatieve ledenevolutie** vast bij GSF, met een gemiddelde jaarlijkse groei van -1,04 procent. Met dit negatieve groeiritme bekleedt GSF de tiende positie binnen de groep van veertien MSF, negen MSF kunnen een beter groeiritme voorleggen. GSF moet het grootste deel van de MSF laten voorgaan als we kijken naar de ledenevolutie van de federaties. GSF scoort lager dan het gemiddelde van de MSF die een positieve GJG van 0,99 procent hebben. Het ledenaantal van de gemiddelde MSF is tussen 2004 en 2014 dus jaarlijks met ongeveer één procent toegenomen, terwijl het ledenaantal van GSF met meer dan één procent per jaar is afgenomen. Anno 2014 is **GSF de vierde grootste MSF** met 26.833 gesubsidieerde sportclubleden. Het gemiddeld aantal leden van de MSF bedraagt 18.623 leden.

Sinds 2015 hanteert GSF een nieuwe ledentelling die loopt tot en met 15 december 2015 (in tegenstelling tot de vorige telling die liep tot 31 augustus). Volgens deze nieuwe methode telt GSF anno 2015 ongeveer 40.000 leden, waarvan bijna 38.000 clubleden en 36.000 gesubsidieerde clubleden. Een projectie van het ledenaantal werd uitgevoerd op basis van de evolutie van het aantal leden in het verleden. Als de trend zich doorzet zal het aantal gesubsidieerde clubleden van GSF dalen tot ongeveer 34.000 in 2020.

Voornaamste bevindingen: sportclubs GSF

Parallel aan de daling van het ledenaantal stellen we eveneens **een daling vast in het aantal sportclubs van GSF**. Het totaal aantal GSF-sportclubs is gedaald van 583 in 2003 tot 458 in 2015. Het aantal door Sport Vlaanderen erkende sportclubs is gedaald van 417 in 2002 tot 342 in 2013. De resultaten rond het gemiddeld aantal leden per GSF-sportclub vertonen sinds 2009 een lichte stijging, wat aantoont dat het aantal clubs sneller afneemt dan het aantal leden waardoor **de gemiddelde sportclub groter wordt** en dus meer leden telt. Anno 2013 zijn GSF-sportclubs met een gemiddelde van 79 leden groter dan de gemiddelde sportclub van de MSF met 51 leden. Anno 2015 zijn drie kwart van de GSF-sportclubs unisportclubs die één bepaalde sporttak aanbieden, het overige kwart zijn multisportclubs die verschillende sporttakken aanbieden.

Voornaamste bevindingen: samenstelling ledenbestand GSF

De resultaten van de analyses rond de samenstelling van het ledenbestand van GSF tonen aan dat de federatie een voornamelijk **vrouwelijk en jong publiek** bereikt. Het aandeel vrouwen binnen het ledenbestand bedraagt ongeveer 56 procent tegenover een aandeel van 44 procent mannen. Als we dit vergelijken met de samenstelling van de Vlaamse bevolking en de Vlaamse (club)sportactieve bevolking, stellen we een sterke oververtegenwoordiging van vrouwen vast in het ledenbestand van GSF. Wel tonen de resultaten van de evoluties doorheen de tijd aan dat GSF meer mannen heeft kunnen aanspreken waardoor hun aandeel binnen het tot clubledenbestand gestegen is van 40 procent in 2000 tot 44 procent in 2015. GSF bevindt zich, met een aandeel van 56,6 procent vrouwen, op de vijfde plaats binnen de groep van veertien MSF. Er zijn dus vier federaties die een meer gendergelijk ledenbestand hebben.

Hiernaast maken de kinderen tot en met twaalf jaar meer dan de helft van het ledenbestand uit van GSF. De 13- tot en met 18-jarigen worden opvallend minder bereikt door GSF. Ook de volwassen leeftijdsgroepen zijn ondervertegenwoordigd als we dit vergelijken met de Vlaamse bevolking en de Vlaamse (club)sportactieve bevolking. Reeds sinds 2000 is het aandeel van de jongeren (t.e.m. 18 jaar) binnen het clubledenbestand van GSF het grootste, sinds 2001 is dit min of meer stabiel gebleven met een aandeel rond 63 procent. Doorheen de tijd heeft GSF meer 45-plussers weten te bereiken. Anno 2015 is het aandeel van de medioren (19-45 jaar) en de 45-plussers gelijk rond de 19 procent.

De resultaten van de positioneringsoefening bevestigen voorgaande resultaten dat het ledenbestand van GSF eerder jong en vrouwelijk is, in vergelijking met de groep van MSF. Federaties met een gelijkaardig ledenbestand zijn de Bond voor Lichamelijke Opvoeding, Federatie Dans en Sport en Gym & Dans Federatie Vlaanderen. Langs de andere kant hebben onder andere de Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs, FROS Amateursportfederatie, Verbond van Vlaamse Watersportverenigingen Recrea en FALOS-Sportfederatie van de KWB een eerder een 'tegenovergesteld' (eerder mannelijk en oud) ledenbestand als GSF.

Voornaamste bevindingen: sportaanbod GSF

De resultaten van het sportaanbod van GSF en de sportvoorkeur in Vlaanderen bieden inzicht waar er mogelijkheden liggen om het **inter- of multigenerationeel sportaanbod** van GSF verder uit te bouwen. Een multigenerationeel aanbod is een aanbod voor minstens twee leeftijdsgroepen. Een intergenerationeel aanbod is een specifiek aanbod voor kinderen met ouders of kinderen met grootouders. Zwemmen, gymnastiek, dansen, badminton en atletiek zijn sporten die populair zijn bij de verschillende leeftijdsgroepen binnen GSF en zich bijgevolg goed lenen om inter- of multigenerationeel te werken binnen **het huidige sportaanbod**. GSF speelt hier al goed op in, hun actueel intergenerationeel sportaanbod bestaat voornamelijk uit het sporten in gezinsverband (75%) in de volgende sporttakken: badminton (25%), jogging (12%) en zwemmen (8%). De doelgroep (groot)ouders en kleinkinderen (25%) wordt voornamelijk bereikt door een aanbod van watergewenning voor baby's (20%) en knuffelturnen (gym voor grootouder en kleinkind samen, 10%). Het multigenerationeel sportaanbod bestaat voornamelijk uit volgende sporttakken: zwemmen (24%), volleybal (10%), gym (10%), badminton (6%), dansen (6%), fietsen (6%). Sporten als tennis, voetbal, wandelen en fitness lijken zich binnen het huidige sportaanbod van GSF minder goed te lenen om een inter- of multigenerationele werking rond te ontwikkelen. De resultaten van de sportvoorkeur in Vlaanderen geven inzicht in de inter- of multigenerationele mogelijkheden op basis waarvan GSF haar **aanbod zou kunnen uitbreiden**. Bij sporttakken als zwemmen, dansen en lopen blijken interessante mogelijkheden te liggen, waar GSF bovendien reeds op inspeelt via haar huidig aanbod. Daarnaast blijken ook tennis, fietsen en wintersport interessante sporttakken te zijn. Deze sporttakken zijn namelijk zeer populair binnen de verschillende leeftijdscategorieën in Vlaanderen. Fietsen en wintersport kunnen bovendien via de binnen- en buitenlandse sportkampen aangeboden worden, in gezinsverband of via de kind-grootouderformule.

Hiernaast toont de vergelijking van het sportaanbod van GSF met de sportvoorkeur in Vlaanderen aan dat **solosporten**, zoals de fietssport, loopsport, wandelsport, fitness en zwemsport, sterk aan populariteit hebben gewonnen. Hoewel deze sporttakken vaak buiten clubverband beoefend worden, liggen hier **groeimogelijkheden voor GSF** binnen hun huidige aanbod of via **nieuwe, innovatieve, lichte en/of laagdrempelige activiteiten**. Hiernaast tonen de projecties van de sportvoorkeur in Vlaanderen, op basis van de veranderingen in de samenstelling van de bevolking in 2020 en 2030 aan, dat voornamelijk de deelname aan de wandelsport, fietssport en danssport zal toenemen. Ook de sportdeelname van de zwemsport, tennis en wintersport zullen een lichte stijging kennen. De projecties tonen aan dat de deelname aan de loopsport licht zal afnemen.

Besluit (5)

Voornaamste bevindingen: financiële aspecten GSF

De resultaten omtrent de financiële aspecten tonen aan dat 90 procent van de subsidies die GSF vanwege Sport Vlaanderen ontvangt, afkomstig zijn uit **subsidies voor de basisopdrachten** en tien procent uit subsidies voor de facultatieve opdrachten. Hiernaast is de evolutie in de grootte van de ontvangen subsidies voornamelijk afhankelijk of GSF al dan niet intekent op **facultatieve opdrachten (FO)**. Van 2006 tot 2013 ontving GSF subsidies voor de facultatieve opdracht prioriteitenbeleid. Bij de facultatieve opdracht sportkampen stellen we een dalende evolutie vast doorheen de tijd, wat te wijten is aan het dalend aantal deelnemers aan de binnenlandse sportkampen. Anno 2014 ontvangt GSF meer subsidies van de FO jeugdsport dan van de FO sportkampen. Tussen 2005 en 2009 heeft GSF niet meer ingetekend op de facultatieve opdracht jeugdsport, waardoor de totale ontvangen subsidies daalde.

Tot slot blijkt uit de positioneringsoefening dat **GSF** de federatie is binnen de groep van MSF die het **minst afhankelijk is van overheidssubsidies**. Binnen de totale inkomsten van GSF is 20 tot 30 procent afkomstig uit overheidssubsidies. De gemiddelde MSF is voor ongeveer de helft van haar inkomsten afhankelijk van overheidssubsidies. GSF is dus in staat om een groot deel van haar inkomsten te verwerven **via andere kanalen** (ledenbijdrage, sponsors, moederorganisatie, etc.). Hierdoor kan de federatie **op een meer onafhankelijke manier werken**.

HOOFDSTUK 4

GOOD GOVERNANCE, INNOVATION & SERVICE MARKETING IN SPORT-INDEX (GGISS-INDEX)

4.1 Doelstelling, methode en materiaal

4.2 Resultaten GGISS-index

4.3 Besluit

4.1 DOELSTELLING, METHODE EN MATERIAAL

Inzicht in de huidige positie van GSF inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening

Gezien het belang van **ondernemerschap, goed bestuur en innovatie** voor slagkrachtige organisaties, zullen sportfederaties via het **nieuwe decreet** geresponsabiliseerd en gestimuleerd worden om hiertoe initiatieven te nemen en een beleid uit te stippelen. Effectiviteit, transparantie, publieke communicatie, sociale verantwoordelijkheid, democratisch proces en verantwoording zijn enkele mogelijke voorbeelden. Anno 2015 blijkt dat de principes van goed bestuur nog onvoldoende gekend zijn en toegepast worden. Het aanvangen van een groeitraject in het kader van goed bestuur binnen de sportfederaties wordt een belangrijk beleidsinstrument. De Vlaamse sportfederaties moeten meer dan vandaag hun sportclubs ondersteunen, stimuleren, inspireren en motiveren om voor de Vlaamse bevolking een kwaliteitsvol, gedifferentieerd en indien mogelijk flexibel aanbod te organiseren (Scheerder e.a., 2016a).

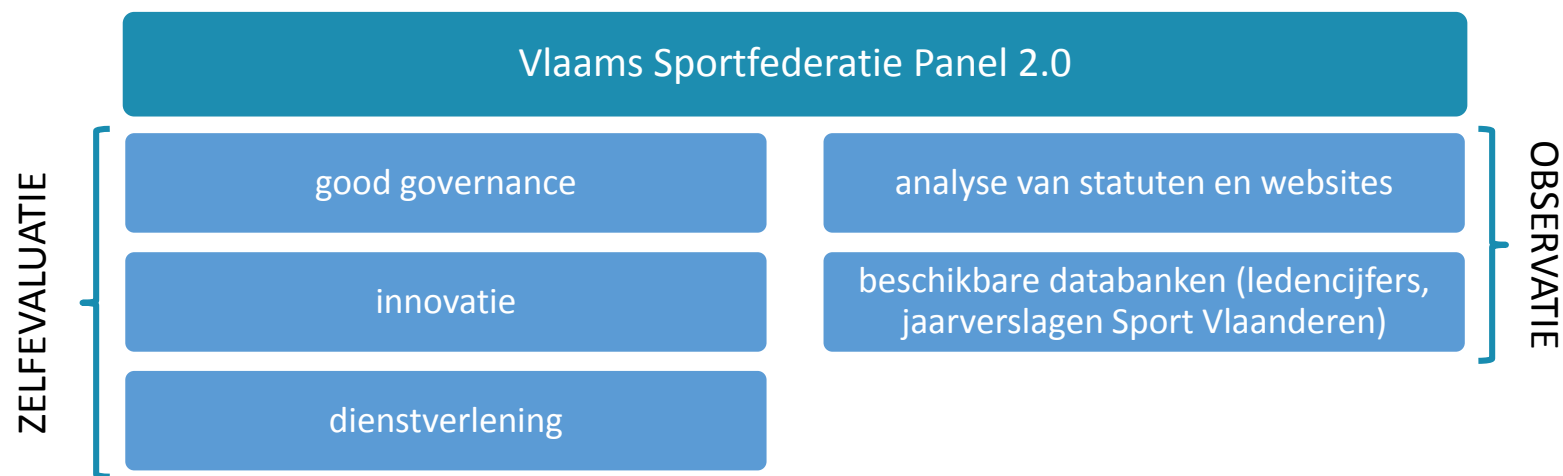
Bijgevolg is het voor GSF van belang om inzicht te verwerven in hun huidige positie in het sportfederatielandschap inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening, zodat zij kunnen inspelen op de uitdagingen waarmee de sportfederatiesector steeds meer geconfronteerd wordt. Dit hoofdstuk heeft dan ook tot doel om **GSF**, als grootste aanbieder van clubgeorganiseerde gezinssport in Vlaanderen, te **situëren in het Vlaamse sportfederatielandschap**. Gezien de specifieke context van dit landschap – onderverdeeld in unisportfederaties, recreatieve sportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding – en met de veranderingen op basis van het toekomstige decreet in gedachten, is het niet aangewezen om de GSF te vergelijken met de volledige groep van Vlaamse sportfederaties. Daarom besloten we om GSF te positioneren ten opzichte van **twee relevante referentiegroepen**, namelijk de groep van **multisportfederaties** enerzijds en de groep van zogenaamde '**concullega's**' – met name sportfederaties met een vergelijkbare omvang qua ledenbestand en een gelijkaardig aanbod als GSF – anderzijds (zie Hoofdstuk 2 voor meer toelichting).

Methode en materiaal (1)

Het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0

Voor de analyse van goed bestuur, innovatie en dienstverlening bij GSF baseren we ons op voorgaand onderzoek verricht door de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid in het kader van het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0). We doen beroep op de gegevens die verzameld zijn via een zelfevaluatiebevraging bij de Vlaamse sportfederaties. We beschikken over bruikbare data van 63 van de 65 unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF) die in 2014 door Bloso (momenteel Sport Vlaanderen) erkend waren. Zoals weergegeven in onderstaande figuur is het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 opgebouwd vanuit twee invalshoeken. Langs de ene kant zijn er data die gebaseerd zijn op een **zelfevaluatiebevraging** bij de sportfederaties (= subjectieve data). Deze data hebben betrekking op goed bestuur, innovatie en dienstverlening. De zelfevaluerende bevraging is gebaseerd op bestaande internationale meetinstrumenten (voor meer toelichting zie Scheerder e.a., 2015a). Langs de andere kant beschikken we binnen het VSFP2.0 ook over **objectieve data** die gebaseerd zijn op een website- en statutenanalyse van de Vlaamse sportfederaties en andere beschikbare databanken.

Figuur 4.1 Schematisch overzicht van de deelstudies en data binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0

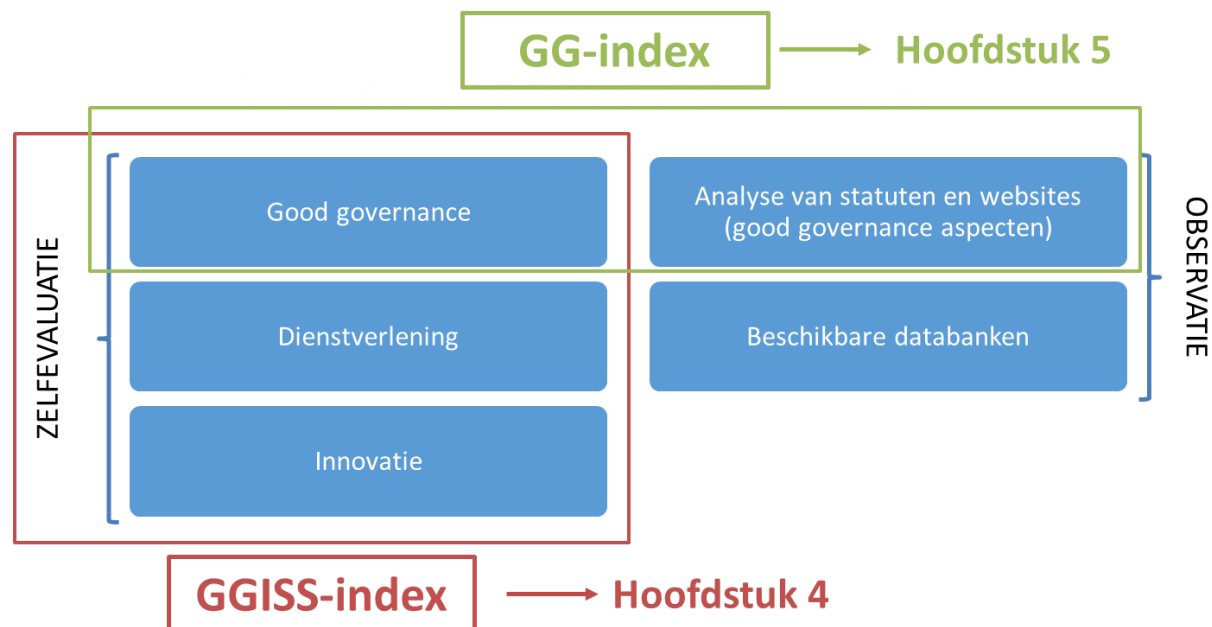
Bron: Scheerder et al. (2015a)

Methode en materiaal (2)

Van VSFP 2.0 naar de ontwikkeling van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index

In dit vierde hoofdstuk maken we gebruik van de data van de zelfevaluatiebevraging op basis waarvan de **Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)** ontwikkeld wordt (zie Figuur 4.2). Door de data uit de zelfevaluatiebevraging met betrekking tot good governance samen te voegen met de objectieve data uit de analyse van statuten en websites van de Vlaamse sportfederaties wordt de **good governance-index (GG-index)** berekend. Deze index zal in Hoofdstuk 5 behandeld worden. In dit hoofdstuk focussen we op de GGISS-index op basis waarvan we GSF zullen positioneren in het sportfederatielandschap. Op basis van de GGISS-index geven we een globaal beeld van het bestuur (*good governance*), de innovatie (*innovation*) en de dienstverlening (*service marketing*) bij GSF anno 2014 en de positie ten opzichte van de referentiegroepen.

Figuur 4.2 Schematisch overzicht van de data binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 en de gehanteerde data voor de GGISS-index en de GG-index

Bron: Scheerder e.a. (2016b)

Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (1)

Van data zelfevaluatie VSFP2.0 naar GGISS-index

De gegevens van de zelfevaluatiebevraging binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 werden verder geanalyseerd en een **componentanalyse** werd uitgevoerd (Principal Component Analysis, met Varimax rotatie en Kaiser normalisatie). Dergelijke multivariate datareductietechniek stelt ons in staat om in de dataset van VSFP2.0 met een groot aantal geobserveerde variabelen (N=93 items) een kleiner aantal achterliggende indicatoren te identificeren. Dit leidt tot de ontwikkeling van de **Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)**. De GGISS-index is opgebouwd uit drie invalshoeken, die elk een dimensie vormen: goed bestuur (GG-dimensie), innovatie (I-dimensie) en dienstverlening (S-dimensie). Binnen elke dimensie worden **indicatoren** onderscheiden. De indicatoren binnen de **GG-dimensie** zijn: (i) democratie, (ii) transparantie, (iii) solidariteit, en (iv) samenwerking. De **I-dimensie** omvat de volgende vier indicatoren: (i) veranderingsbereidheid, (ii) ondernemerschap, (iii) kennisontwikkeling, en (iv) strategisch management. De indicatoren binnen de **S-dimensie** zijn: (i) positionering, (ii) personeel, (iii) dienstenbeleid, (iv) kwaliteit en (v) communicatie. De onderverdeling in indicatoren bij de GG- en I-dimensie komen voort uit de componentanalyse zoals hierboven aangehaald. Bij de S-dimensie hebben we ons gebaseerd op een bestaand meetinstrument in de literatuur van Maegherman (2007). Elk van deze indicatoren binnen de drie dimensies wordt gevormd door een specifiek aantal **items** of stellingen. In totaal omvat de GGISS-index 93 items. In onderstaande Tabel 4.1 wordt de opbouw van de GGISS-index weergegeven. Voor meer toelichting bij de dataverzameling en -verwerking verwijzen we naar Scheerder en collega's (2016b). In Figuur 4.3 op de volgende slide wordt een schematische weergave gegeven van de opbouw van de GGISS-index.

Tabel 4.1 Overzicht van de opbouw van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)

indicatoren GG-dimensie	items	indicatoren I-dimensie	items	indicatoren S-dimensie	items
democratie (DE)	11	veranderingsbereidheid (VB)	7	positionering (PO)	8
transparantie (TR)	5	ondernemerschap (OS)	6	personeel (PE)	5
solidariteit (SO)	3	kennisontwikkeling (KO)	9	dienstenbeleid (DB)	10
samenwerking (SA)	8	strategisch management (SM)	6	kwaliteit (KW)	6
				communicatie (CO)	9
totaal	27	totaal	28	totaal	38

GGISS-index: 93 items

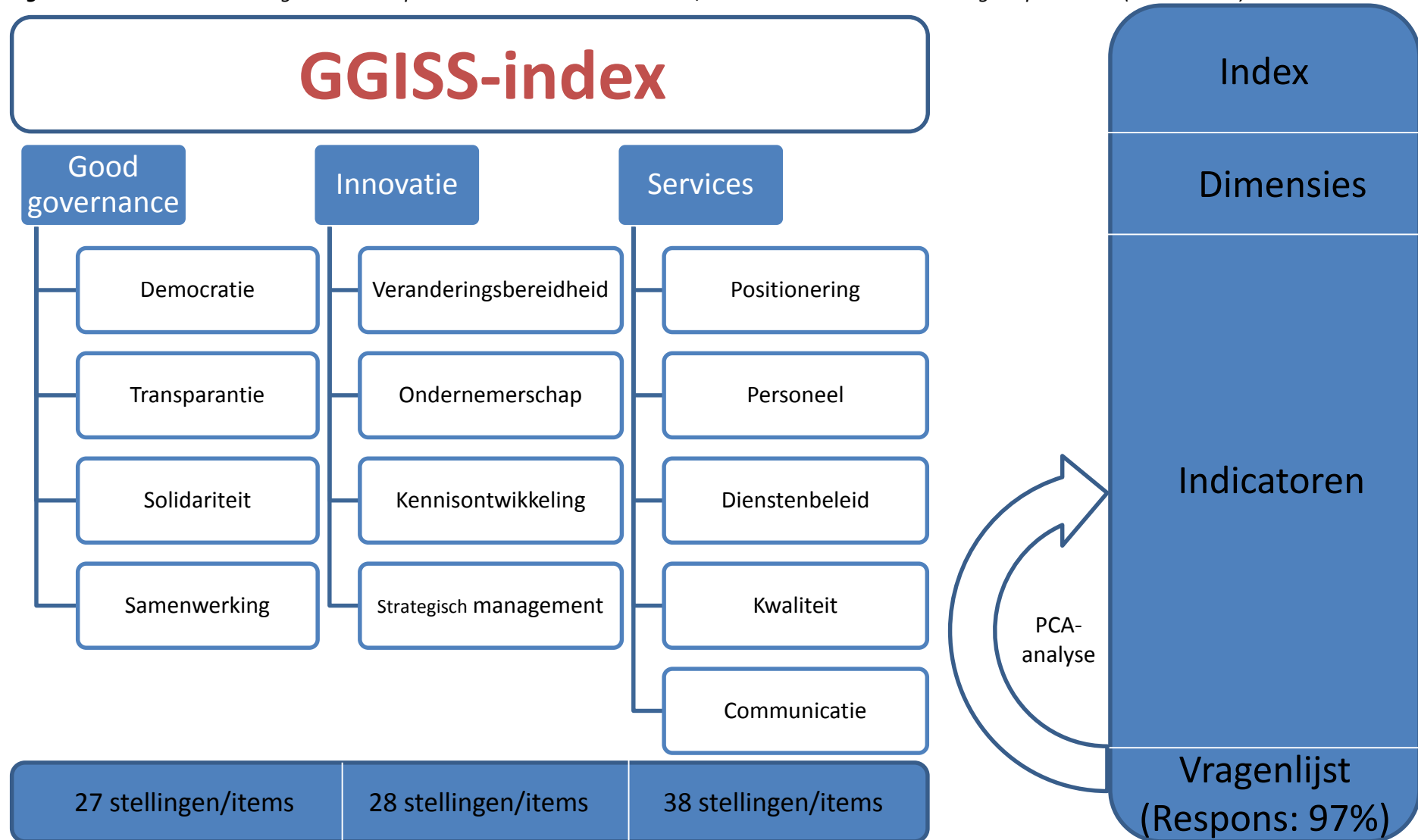
Bron: Scheerder e.a. (2016b)

GGISS-index

- 3 dimensies
- 13 indicatoren
- 93 items

Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (2)

Figuur 4.3 Schematische weergave van de opbouw van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index)

Bron: Scheerder e.a. (2016b)

4.2 RESULTATEN GGISS-INDEX

4.2.1 GGISS-index: Positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandchap

4.2.2 GGISS-index: Positionering van GSF ten opzichte van de referentiegroepen

4.2.3 GGISS-index: Analyse van de sterktes en zwaktes van GSF

Toelichting bij de opbouw van de resultaten van de GGISS-index

- De resultaten van de GGISS-index bestaan uit drie delen, waarvan twee positioneringsoefeningen en een analyse van de sterktes en zwaktes van GSF:
 - In een **eerste deel** positioneren we GSF binnen het **Vlaamse sportfederatielandschap**, hierbij wordt GSF vergeleken met de groep van unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF) (N=63)
 - **Deel twee** omvat de positionering van GSF ten opzichte van de **referentiegroepen**, zoals afgebakend in Hoofdstuk 2:
 - Referentiegroep 1: multisportfederaties
 - Referentiegroep 2: concullega's (sportfederaties met een vergelijkbare omvang qua ledenbestand en een gelijkaardig aanbod als GSF)
 - In het **derde deel** gaan we op zoek naar de **sterktes en zwaktes van GSF** inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening en voeren hierbij meer diepgaande analyses uit
- Bij de positioneringsoefeningen worden de specifieke resultaten van de individuele sportfederaties niet weergegeven; op die manier wensen we anonimiteit na te streven gezien deze gegevens afkomstig zijn van de zelfevaluatiebevraging

4.2.1 GGISS-INDEX: POSITIONERING VAN GSF IN HET VLAAMSE SPORTFEDERATIELANDSCHAP

GGISS-index: Positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

Toelichting bij de resultaten van de positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

In dit eerste onderdeel worden de algemene resultaten van GSF aangaande de GGISS-index en de drie bijhorende dimensies gepresenteerd. Vervolgens situeren we GSF op gebied van goed bestuur, innovatie en dienstverlening in het Vlaamse sportfederatielandschap en vergelijken we de resultaten van GSF met deze van de volledige groep van unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF).

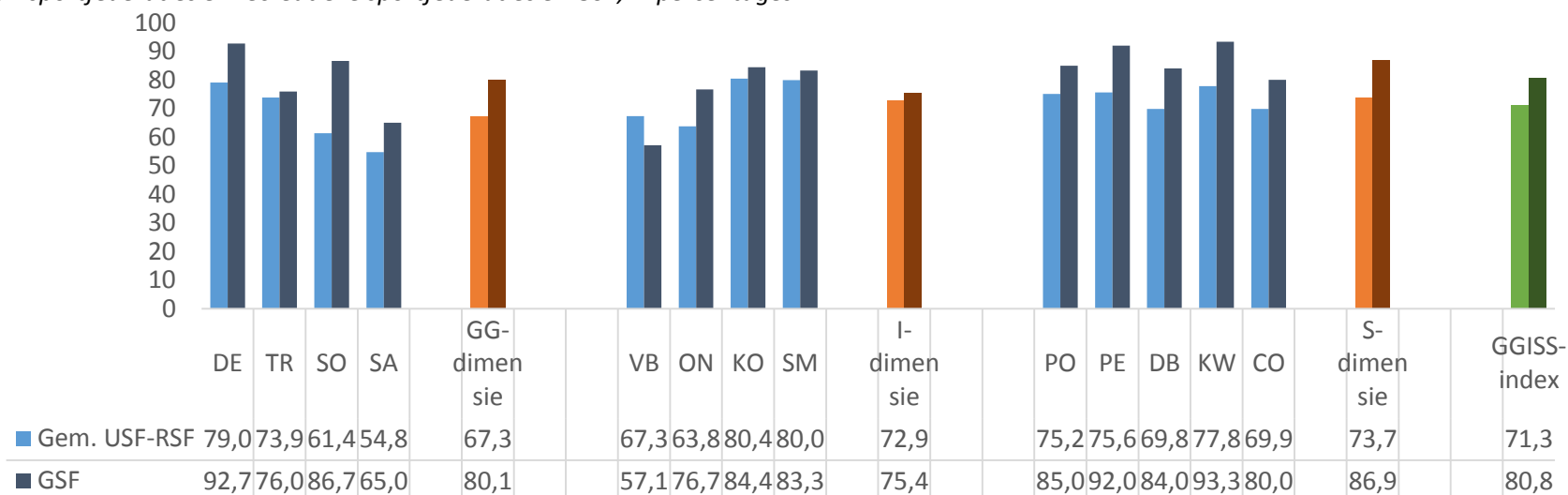
Hierbij geven we eerst de globale resultaten weer voor de GGISS-index en de drie bijhorende dimensies en indicatoren. Hierna volgt de positioneringsoefening, zowel voor de algemene GGISS-index als voor de drie dimensies.

Voor meer diepgaande analyses van de GGISS-index in het Vlaamse sportfederatielandschap verwijzen we naar Scheerder e.a. (2016b), waarin de resultaten van de USF en RSF centraal staan.

GGISS-index: Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF

- Figuur 4.4 geeft een algemeen beeld van de resultaten van de **GGISS-index voor GSF** en voor het gemiddelde van de USF en de RSF. Hierbij wordt de GGISS-index verder ontleed in de drie dimensies met bijhorende indicatoren
- Een eerste blik op de resultaten leert ons dat **GSF**, met een GGISS-score van 80,8 procent ruim **boven het gemiddelde** van de USF en RSF scoort (71,3%)
- Ook bij de good governance- en dienstverleningsdimensies en de bijhorende indicatoren stellen we vast dat GSF steeds een hogere score behaalt dan de USF en RSF
- Bij de innovatiedimensie is het verschil minder groot, GSF scoort hier met 75,4 procent net boven het gemiddelde van 72,9 procent; hierbij stellen we voornamelijk bij de **indicator ‘veranderingsbereidheid’** een **minder goede score** vast

Figuur 4.4 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), voor het gemiddelde van de unisportfederaties en recreatieve sportfederaties en GSF, in percentages

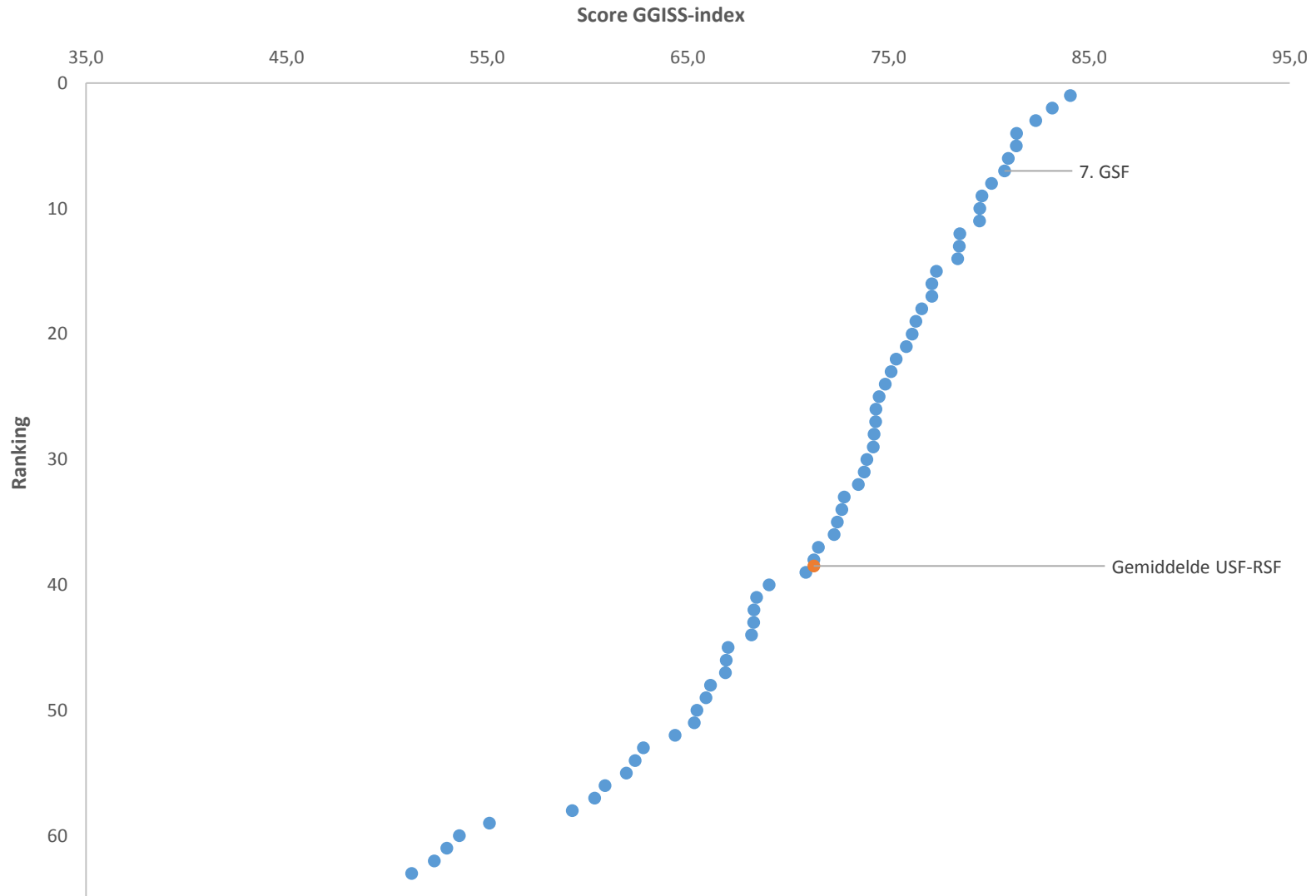

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: GGISS-index (1)

- In een volgende stap bekijken we de resultaten van de **individuele sportfederaties voor de GGISS-index** en voor de GG-, I- en S-dimensies
- In de volgende figuren worden de sportfederaties gerangschikt (y-as) op basis van hun scores (x-as), waarbij elk punt een sportfederatie voorstelt
- Met een **globale GGISS-score van 80,8 procent** bekleedt **GSF de zevende plaats** van de drieënzestig geanalyseerde USF en RSF en scoort ruim boven het gemiddelde (71,3%) (zie Figuur 4.5)
- Als we alleen de groep van RSF bekijken (N=26), staat GSF op de derde plaats

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF (2)

Figuur 4.5 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), positionering van GSF binnen de groep van unisportfederaties en recreatieve sportfederaties, score GGISS-index in percentages

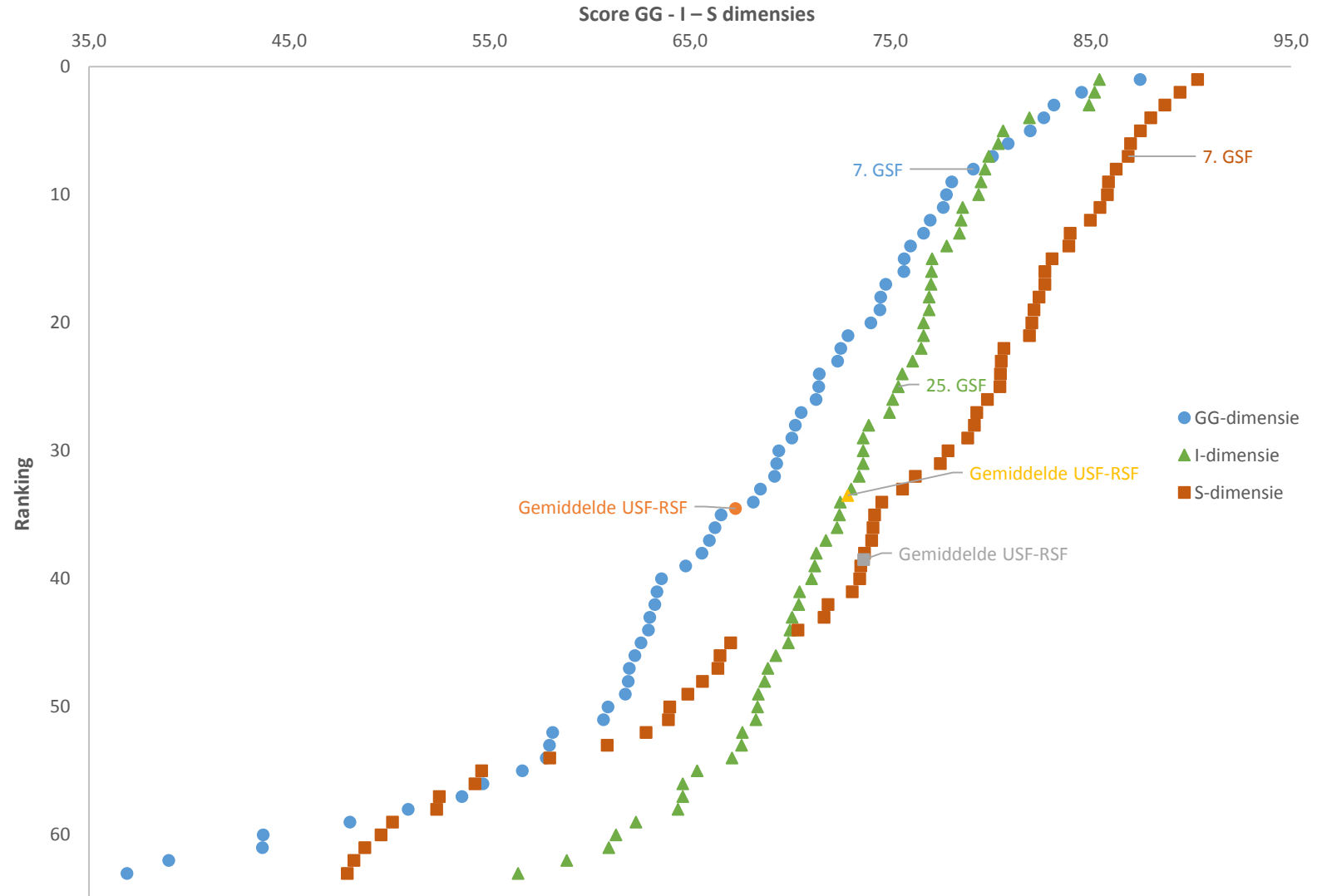

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: dimensies van de GGISS-index (1)

- Ook voor de **drie dimensies van de GGISS-index** positioneren we GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap
- Bij de scores op de **GG-dimensie** stellen we de grootste spreiding vast tussen de federaties (zie Figuur 4.6); GSF scoort hier goed en neemt de **zevende plaats** in; de score van 80,1 procent ligt een stuk boven het gemiddelde van de USF en RSF (67,3%)
- Bij de **innovatiedimensie** scoort GSF minder goed en bekleedt hier de **vijfentwintigste plaats**; de score van 75,4 procent ligt weliswaar nog steeds boven het gemiddelde (72,9%)
- Op de **dienstverleningsdimensie** worden algemeen gezien de hoogste scores behaald; met een score van 86,9 procent staat GSF op de **zevende plaats** van de 63 USF en RSF

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: dimensies van de GGISS-index (1)

Figuur 4.6 Resultaten van de good governance-, innovatie- en dienstverleningsdimensie van de GGISS-index, positionering van GSF binnen de groep van unisportfederaties en recreatieve sportfederaties, scores dimensies in percentages

4.2.2 GGISS-INDEX: POSITIONERING VAN GSF TEN OPZICHTE VAN DE REFERENTIEGROEPEN

GGISS-index: Positionering van GSF ten opzichte van de referentiegroepen

Toelichting bij de resultaten

In wat volgt zullen we **GSF vergelijken met** de twee referentiegroepen – de **MSF en de concullega's** – zoals vooropgesteld in Hoofdstuk 2. In dit onderdeel focussen we op de resultaten van de GGISS-index en de drie bijhorende dimensies – de good governance-dimensie, de innovatiedimensie en de dienstverleningsdimensie.

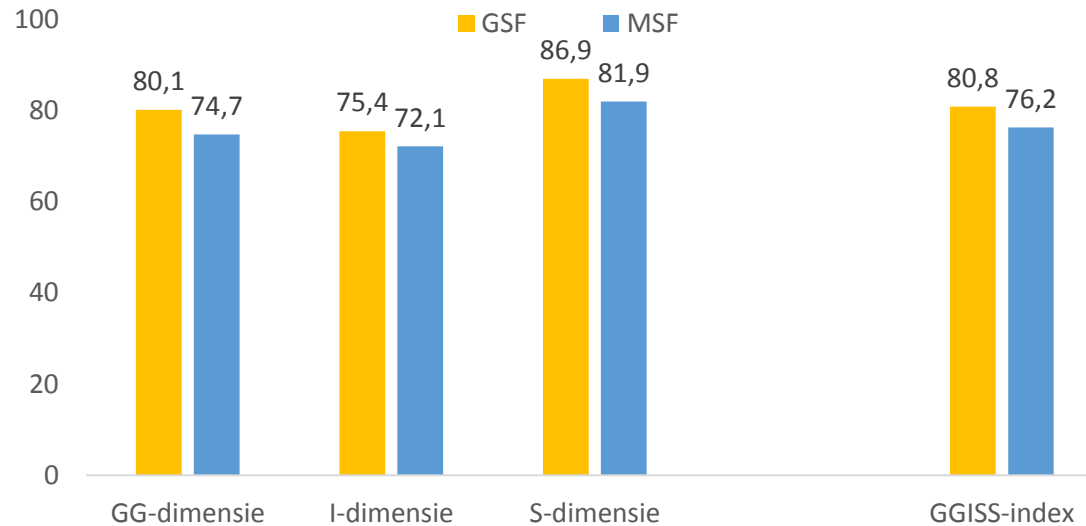
Om te beginnen positioneren we GSF ten opzichte van de groep van MSF (inclusief GSF). Hierbij geven we eerste de globale resultaten weer voor de GGISS-index en de drie bijhorende dimensies. Hierna volgt de positioneringsoefening, zowel voor de algemene GGISS-index als voor de drie dimensies.

Vervolgens positioneren we GSF ten opzichte van de concullega's (inclusief GSF). Hierbij gaan we op dezelfde manier te werk.

GGISS-index: Positionering GSF ten opzichte van de MSF

- In Figuur 4.7 worden de scores van GSF naast de gemiddelde scores van de groep van MSF geplaatst
- Als we de **globale GGISS-score** bekijken, stellen we vast dat **GSF hoger scoort dan de groep van MSF**; het verschil bedraagt een kleine vijf procent
- Ook bij de **drie dimensies** laat GSF een hogere score te noteren dan het gemiddelde van de MSF; bij de good governance- en dienstverleningsdimensie is het verschil het grootst, namelijk ongeveer vijf procent; bij de innovatiedimensie scoort GSF ongeveer drie procent beter dan het gemiddelde van de MSF

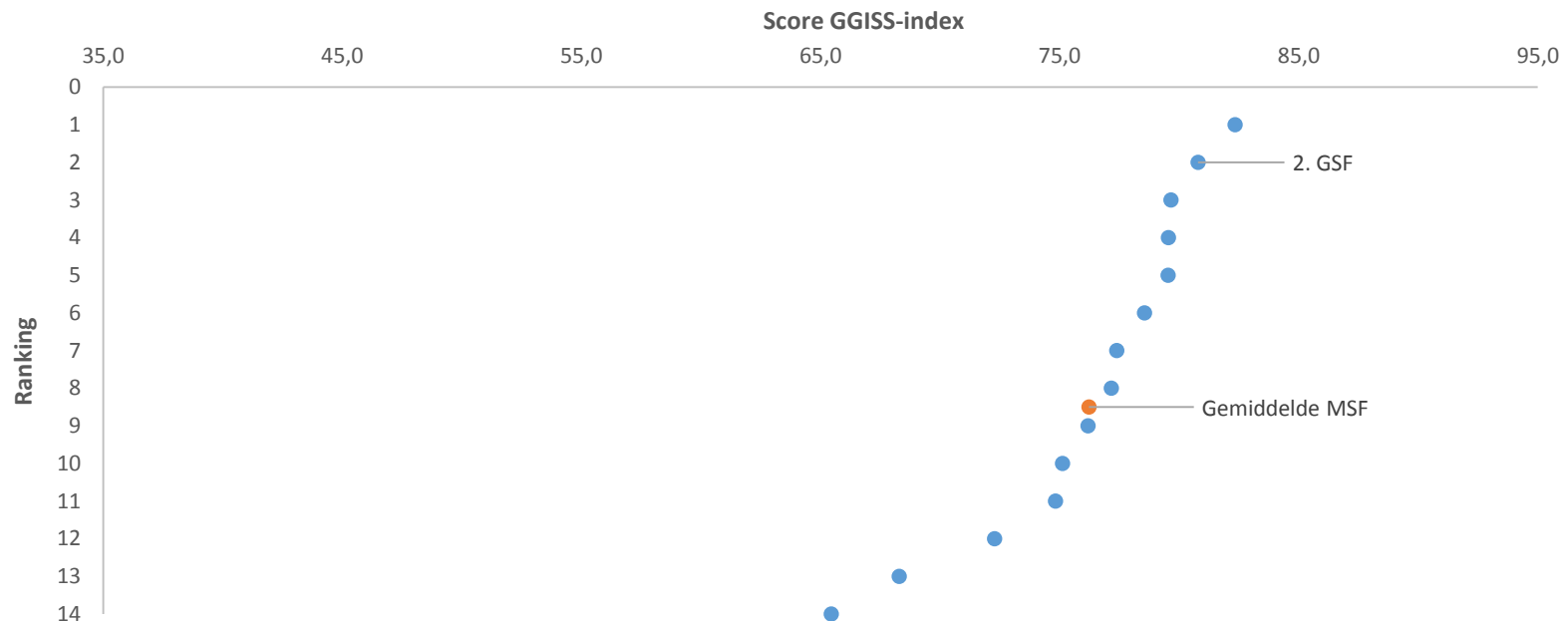
Figuur 4.7 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), voor GSF en voor de referentiegroep van multisportfederaties (MSF), in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de MSF: GGISS-index

- In Figuur 4.8 positioneren we GSF ten opzichte van de **groep van MSF** inzake de score op de **GGISS-index**
- Op de x-as wordt de score op de GGISS-index weergegeven, op basis van deze score wordt een ranking toegekend aan de verschillende federaties (y-as); de federatie met de hoogste GGISS-score staat op nummer één
- De resultaten tonen aan dat GSF zich op de tweede positie bevindt binnen de groep van veertien MSF (inclusief GSF); één federatie behaalt een hogere GGISS-score, de overige twaalf federaties scoren lager
- De gemiddelde GGISS-score van de groep van MSF bedraagt 76,2 procent

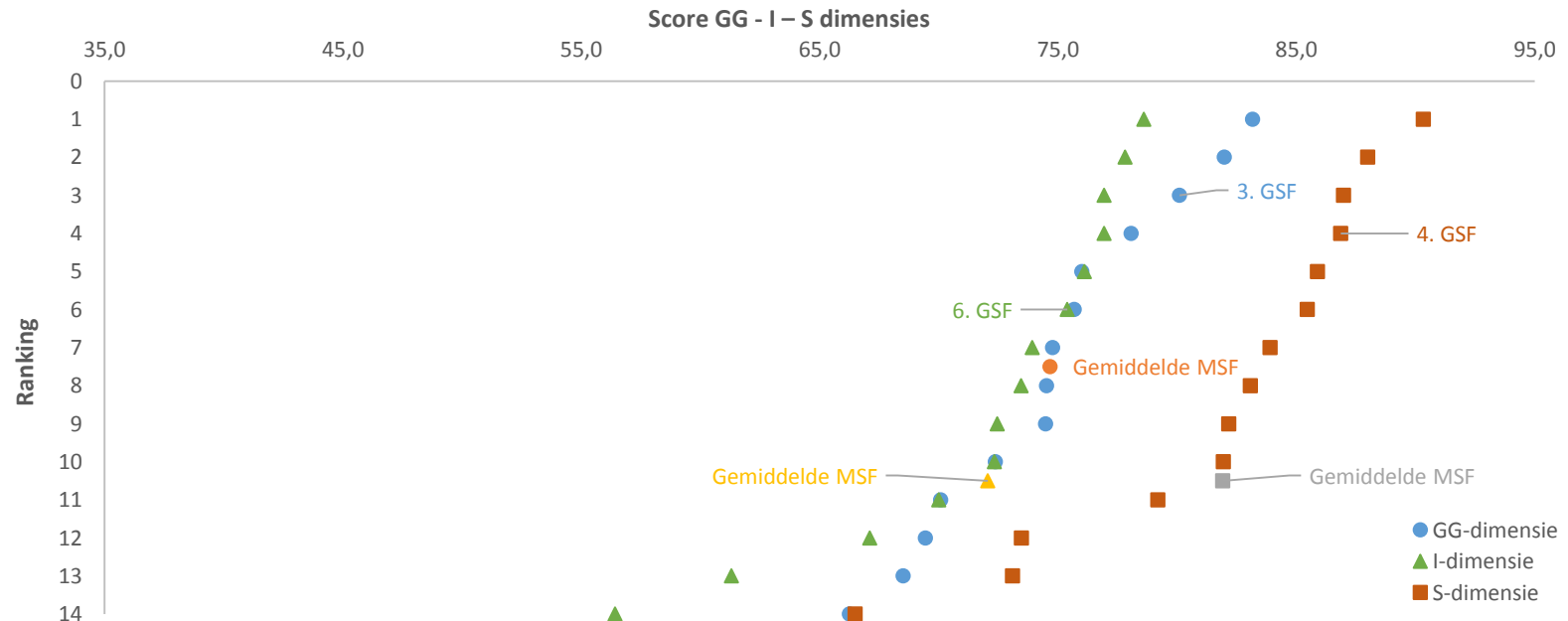
Figuur 4.8 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties (MSF), score GGISS-index in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de MSF: dimensies van de GGISS-index

- Dezelfde positioneringsoefening wordt uitgevoerd voor de **drie dimensies** van de GGISS-index (zie Figuur 4.9)
- GSF behaalt, met 80,1 procent, de derde hoogste score op de **GG-dimensie**; de gemiddelde score van de MSF bedraagt 74,7 procent
- Op de **innovatiedimensie** scoort GSF het minst goed in vergelijking met de groep van MSF, GSF staat hier op de zesde plaats met een score van 75,4 procent; hiermee scoort GSF wel nog boven het gemiddelde van de MSF van 72,1 procent
- Bij de **dienstverleningsdimensie** bekleedt GSF de vierde plaats, met een score van 86,9 procent; de MSF scoren gemiddeld 81,9 procent op de dienstverleningsdimensie

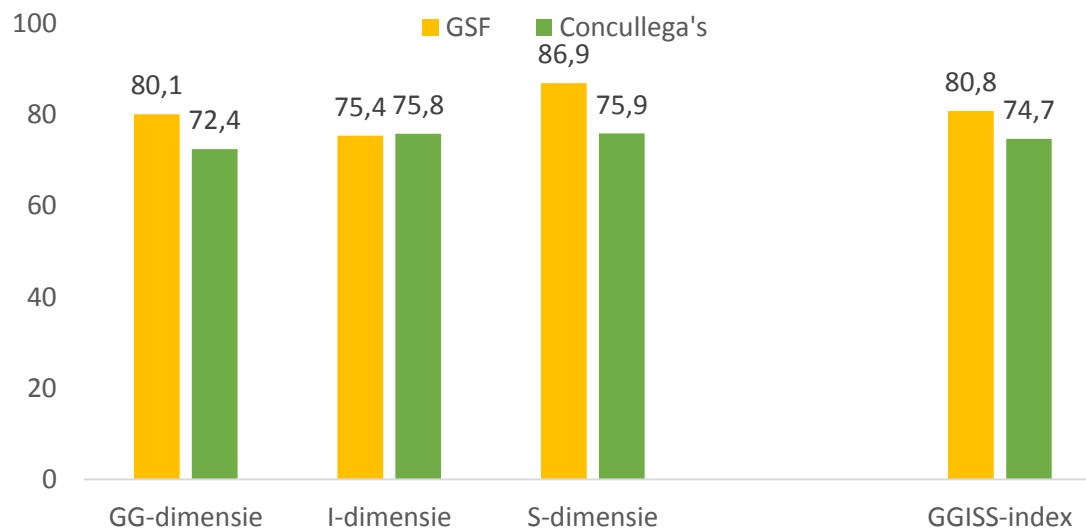
Figuur 4.9 Resultaten van de good governance-, innovatie- en dienstverleningsdimensie van de GGISS-index, positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties (MSF), scores dimensies in percentages

GGISS-index: Positionering GSF ten opzichte van de concullega's

- In Figuur 4.10 plaatsen we de scores van GSF naast de gemiddelde scores van de groep van concullega's
- Met een **globale GGISS-score** van 80,8 procent scoort GSF zes procent hoger dan het gemiddelde van de sportfederaties met een gelijkaardige grootte en een gelijkaardig sportaanbod (74,7%)
- Dit resultaat is vooral te wijten aan de hoge score van GSF op de **good governance- en dienstverleningsdimensie** (80,1% en 86,9%), hierbij scoort GSF respectievelijk bijna acht procent en elf procent hoger dan de referentiegroep van de concullega's
- Op de **innovatiedimensie** behaalt GSF een minder goed resultaat en scoort met 75,4 procent net onder het gemiddelde van de concullega's

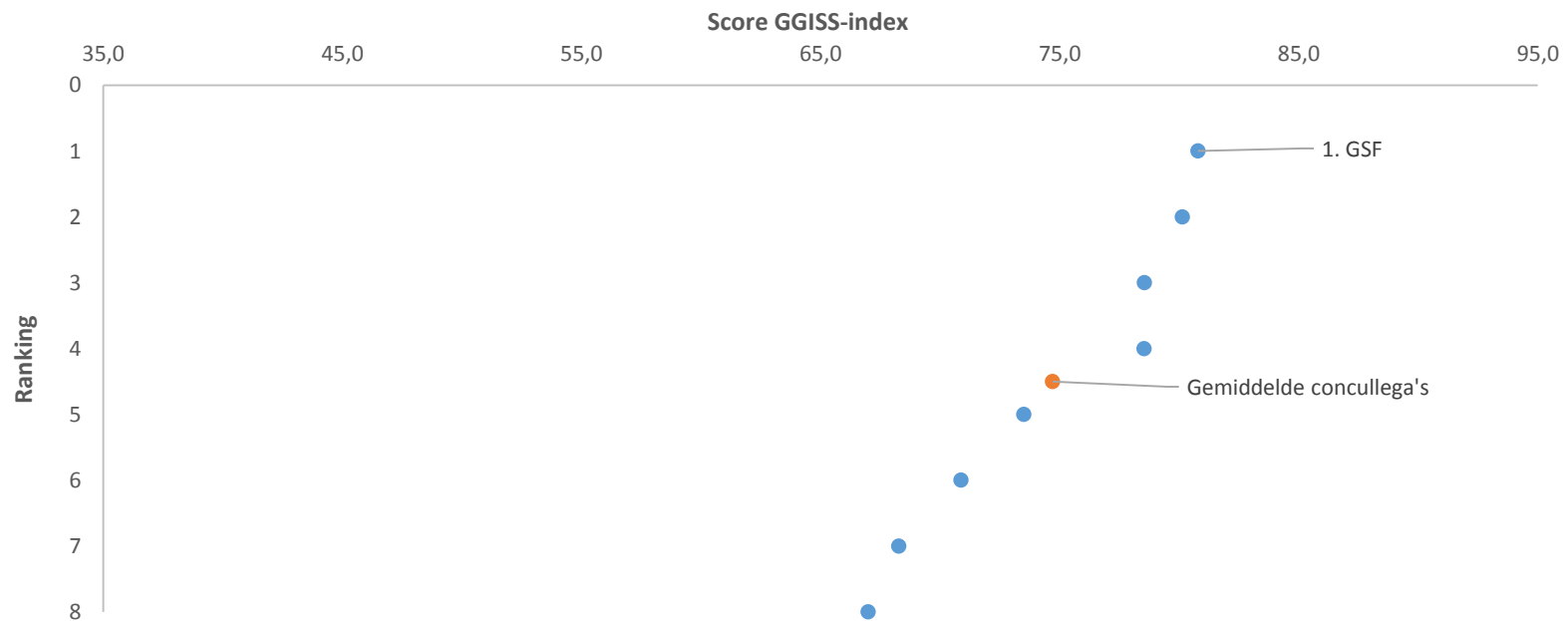
Figuur 4.10 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), voor GSF en voor de referentiegroep van concullega's, in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de concullega's: GGISS-index

- In Figuur 4.11 staat de **globale GGISS-score** centraal en positioneren we GSF ten opzichte van de **concullega's**
- De resultaten tonen aan dat GSF de beste score laat noteren binnen de groep van in totaal acht concullega's, met een globale GGISS-score van 80,8 procent laat GSF al haar concullega's achter zich
- De gemiddelde GGISS-score van de groep van concullega's bedraagt 74,7 procent

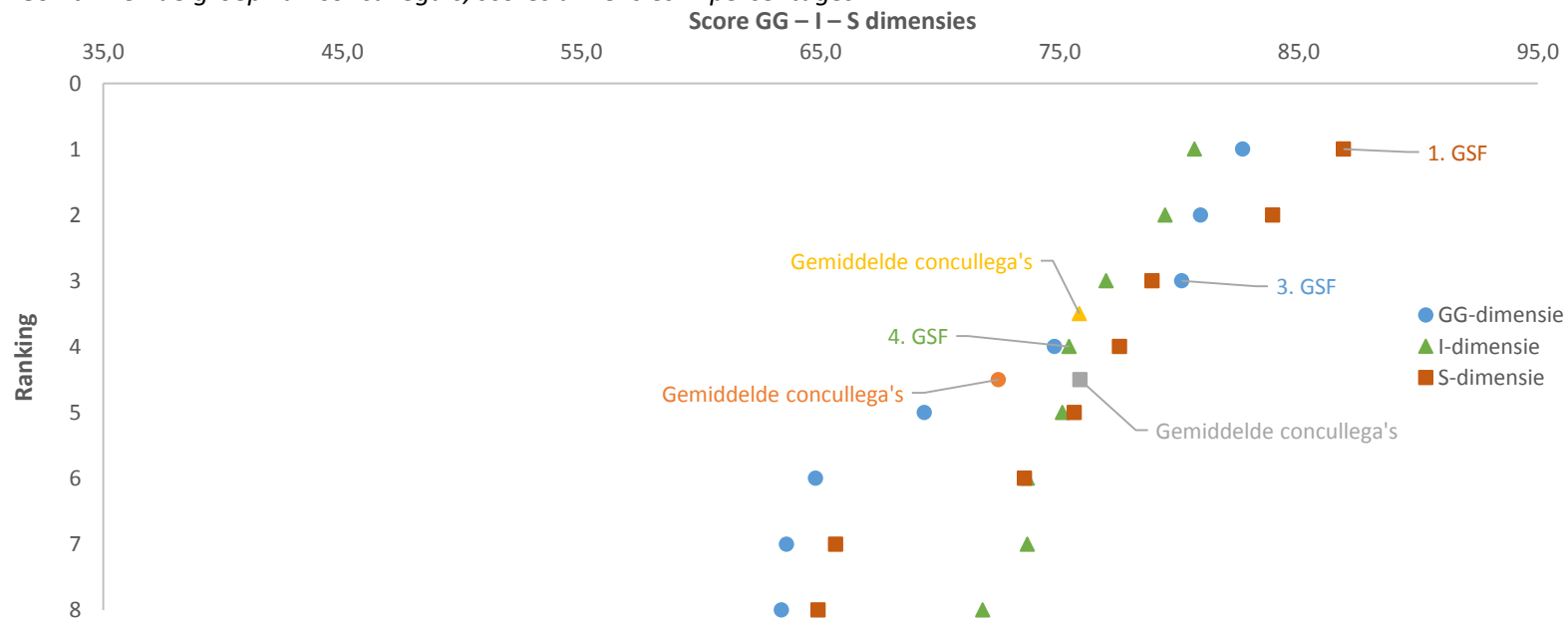
Figuur 4.11 Resultaten van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index), positionering van GSF binnen de groep van concullega's, score GGISS-index in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de concullega's: dimensies van de GGISS-index

- Ook voor de **drie dimensies van de GGISS-index** voeren we dezelfde positioneringsoefening uit (zie Figuur 4.12)
- Bij de **good governance-dimensie** bekleedt GSF de derde positie binnen de groep van acht concullega's, met een score van 80,1 procent scoort GSF boven het gemiddelde van de concullega's (72,4%)
- Ook bij deze positioneringsoefening komt de **innovatiedimensie** als minst goede uit de bus, GSF staat op de vierde plaats met een score van 75,4 procent, net onder het gemiddelde van de concullega's van 75,8 procent
- GSF behaalt de beste score op de **dienstverleningsdimensie** binnen de groep van concullega's, de score van 86,9 procent ligt sterk boven het gemiddelde (75,9%)

Figuur 4.12 Resultaten van de good governance-, innovatie- en dienstverleningsdimensie van de GGISS-index, positionering van GSF binnen de groep van concullega's, scores dimensies in percentages

4.2.3 GGISS-INDEX: ANALYSE VAN DE STERKTES EN ZWAKTES VAN GSF

GGISS-index: Resultaten per indicator

Toelichting bij de resultaten per indicator in het veterdiagram

De resultaten van de drie dimensies van de GGISS-index kunnen we verder ontleden in de bijbehorende indicatoren. Hiervoor voeren we een **normalisatie** door **van de resultaten van GSF ten opzichte van de gemiddelde score per indicator van de MSF enerzijds en van de concullega's anderzijds** (exclusief GSF). Per indicator wordt de afwijking ten opzichte van het gemiddelde van beide referentiegroepen berekend (0-punt = gemiddelde, zie witte stippenlijn in veterdiagrammen). Deze resultaten geven we grafisch weer in een **veterdiagram** (zie Figuur 4.14). Om het lezen en interpreteren van dergelijk veterdiagram te vergemakkelijken hebben we in Figuur 4.13 op de volgende slide een **leeswijzer** voorzien.

De resultaten in Figuur 4.14 tonen aan dat GSF voor drie van de vier indicatoren van **good governance** (democratie, solidariteit en samenwerking) hoger scoort dan het gemiddelde van de MSF en van de concullega's. Voor de indicator 'transparantie' van de dimensie good governance behaalt de GSF een lagere score dan het gemiddelde van beide referentiegroepen.

Als we de vier indicatoren van de **innovatiedimensie** onder de loep nemen, stellen we redelijk wat variatie vast. Voor de indicator 'veranderingsbereidheid' behaalt GSF een aanzienlijk lagere score dan het gemiddelde van de concullega's. Deze score ligt eveneens net iets lager dan het gemiddelde van de MSF. Bij de indicator 'ondernemerschap' stellen we het tegenovergestelde resultaat vast. Hierbij scoort GSF een heel stuk beter dan de groep van MSF en eveneens boven het gemiddelde van de concullega's. Bij de indicatoren 'kennisontwikkeling' en 'strategisch management' scoort GSF lager dan het gemiddelde van de MSF en hoger dan het gemiddelde van de concullega's.

De resultaten voor de vijf indicatoren van de **dienstverleningsdimensie** zijn positief. Bij elke indicator stellen we voor GSF hogere scores vast dan het gemiddelde van de MSF en de concullega's. Hierbij is het verschil met de concullega's groter dan het verschil met de MSF. GSF scoort dus een stuk beter in vergelijking met de concullega's dan in vergelijking met de MSF.

Leeswijzer veterdiagram

Figuur 4.13 Toelichting bij het lezen en interpreteren van een veterdiagram

Resultaten voor GSF ten opzichte van het gemiddelde van de MSF
Resultaten voor GSF ten opzichte van het gemiddelde van de concullega's

Indicatoren good governance-dimensie
(GG-dimensie)

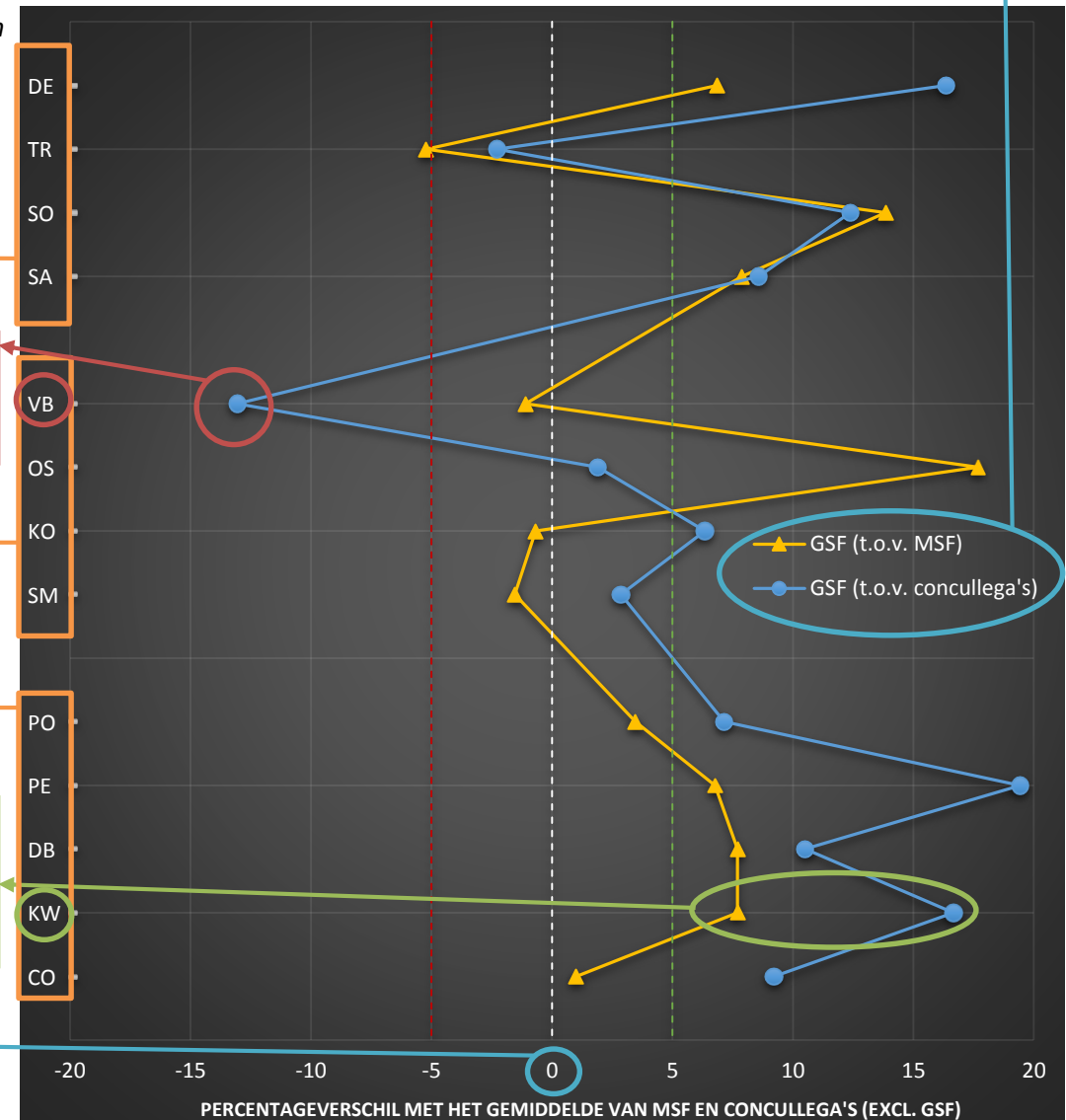
GSF scoort voor de indicator 'veranderingsbereidheid' lager dan het gemiddelde van de concullega's, deze indicator zal geanalyseerd worden als een zwakte voor GSF

Indicatoren innovatiedimensie
(I-dimensie)

Indicatoren dienstverleningsdimensie
(S-dimensie)

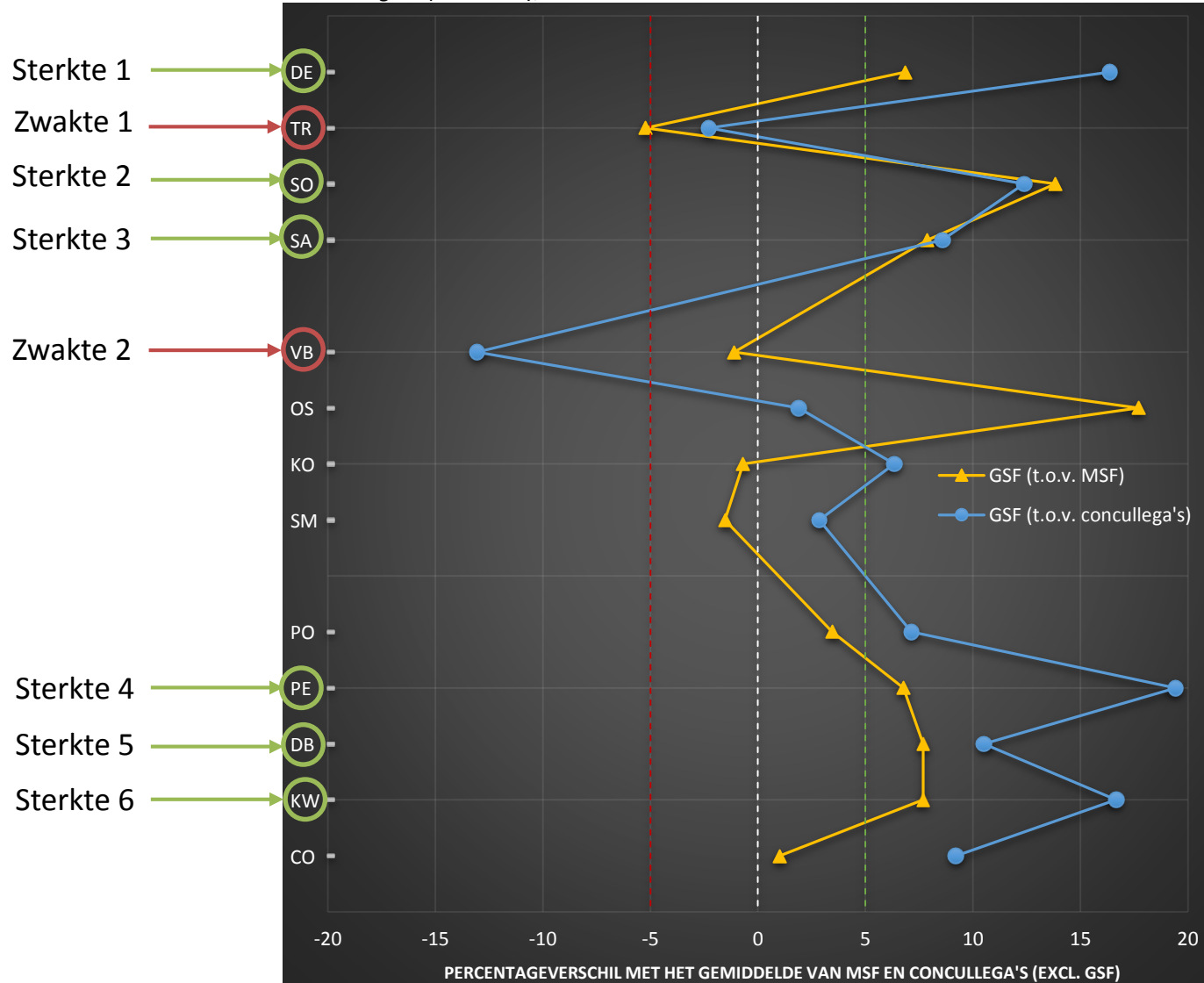
GSF scoort voor de indicator 'kwaliteit' minstens vijf procent hoger dan het gemiddelde van MSF én het gemiddelde van de concullega's, deze indicator zal geanalyseerd worden als een sterkte voor GSF

Gemiddelde score van de MSF (voor gele lijn)
Gemiddelde score van de concullega's (voor blauwe lijn)

GGISS-index: Selectie van sterktes en zwaktes van GSF (1)

Figuur 4.14 Resultaten voor indicatoren van de Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index) voor GSF, percentageverschil van GSF met het gemiddelde van de MSF en de concullega's (excl. GSF), selectie van sterktes en zwaktes van GSF

GGISS-index: Selectie van sterktes en zwaktes van GSF (2)

Toelichting bij de selectie van sterktes en zwaktes van GSF op basis van het veterdiagram

Een dergelijke grafische weergave maakt het ook mogelijk om de sterktes en zwaktes van GSF op het gebied van goed bestuur, innovatie en dienstverlening te onderscheiden. Indien GSF bij een bepaalde indicator vijf procent (of meer) lager scoort dan het gemiddelde van één van beide referentiegroepen, dan wordt die indicator als een zwakte gedefinieerd (zie rode lijn). Het selectiecriteria voor de sterktes is strenger. Een **sterkte** wordt vastgesteld indien er vijf procent (of meer) hoger wordt gescoord dan het gemiddelde van beide referentiegroepen (zie groene lijn).

De resultaten in het veterdiagram vertonen **twee zwaktes** – ‘transparantie’ en ‘veranderingsbereidheid’ – en **zes sterktes** – ‘democratie’, ‘solidariteit’, ‘samenwerking’, ‘personeel’, ‘dienstenbeleid’ en ‘kwaliteit’. Deze indicatoren worden in de volgende slides verder geanalyseerd op basis van spindiagrammen.

Elk van de indicatoren wordt gevormd door x-aantal items. Die items komen overeen met de stellingen van de zelfevaluatiebevraging bij de sportfederaties en verschillen in aantal per indicator. De resultaten voor elke indicator worden op een schematische wijze weergegeven in een zogenaamd ‘**spindiagram**’. Afhankelijk van het aantal items dat een indicator omvat, krijgen we een spindiagram met een verschillende vorm. Daarbij staat elk hoekpunt voor een item dat gelinkt is aan een bepaalde stelling. De schaal van de diagrammen gaat van 1 tot 5, wat verwijst naar de antwoordmogelijkheden bij de zelfevaluatiebevraging: 1 ‘helemaal niet juist/akkoord’, 2 ‘eerder niet juist/akkoord’, 3 ‘noch juist/akkoord, noch niet juist/akkoord’, 4 ‘eerder juist/akkoord’, 5 ‘helemaal juist/akkoord’. In de spindiagrammen worden de resultaten van GSF vergeleken met de resultaten van beide referentiegroepen. In Figuur 4.15 op de volgende slide een **leeswijzer** voorzien om de interpretatie van de spindiagrammen te verduidelijken.

Leeswijzer spindigram

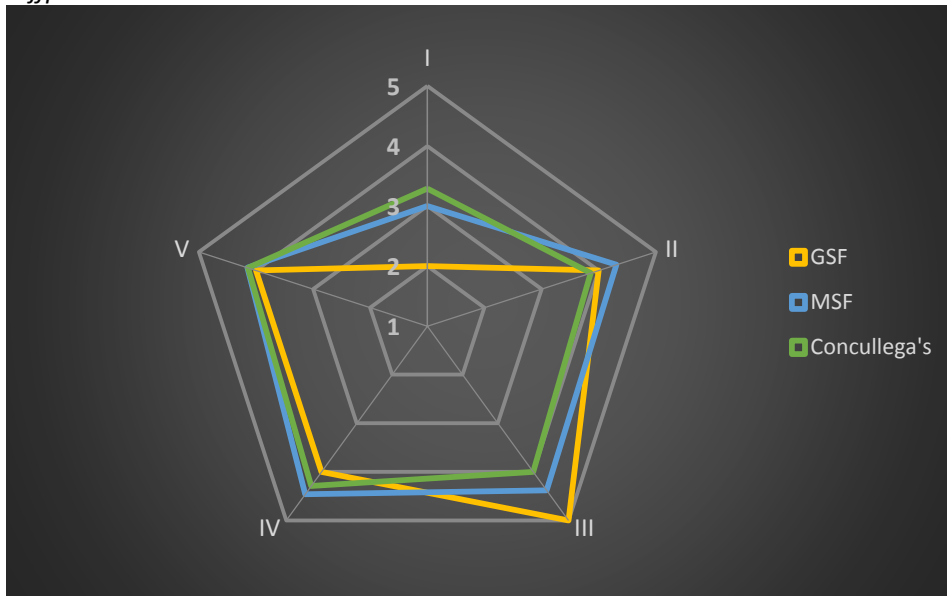
Figuur 4.15 en Tabel 4.2 Toelichting bij het lezen en interpreteren van een spindigram

Zwakte GSF 1: indicator 'transparantie' van de good governance-dimensie

- Uit Tabel 4.3 en het spindiagram in Figuur 4.16 kunnen we afleiden dat GSF vooral op de items één, twee en vier lagere scores behaalt dan de referentiegroepen
- Uit item I blijkt duidelijk dat GSF haar beleidsdocumenten, bestuursagenda's en rapporten minder publiek beschikbaar stelt
- Hiernaast blijkt dat GSF minder dan de referentiegroepen haar strategische visie bekendmaakt via de website en minder aandacht besteedt aan duidelijke waarden bij het nastreven van de doelen van de federatie
- GSF zet duidelijk in op het bekend maken van haar missie via haar website (item III)

Figuur 4.16 en Tabel 4.3 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'transparantie', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

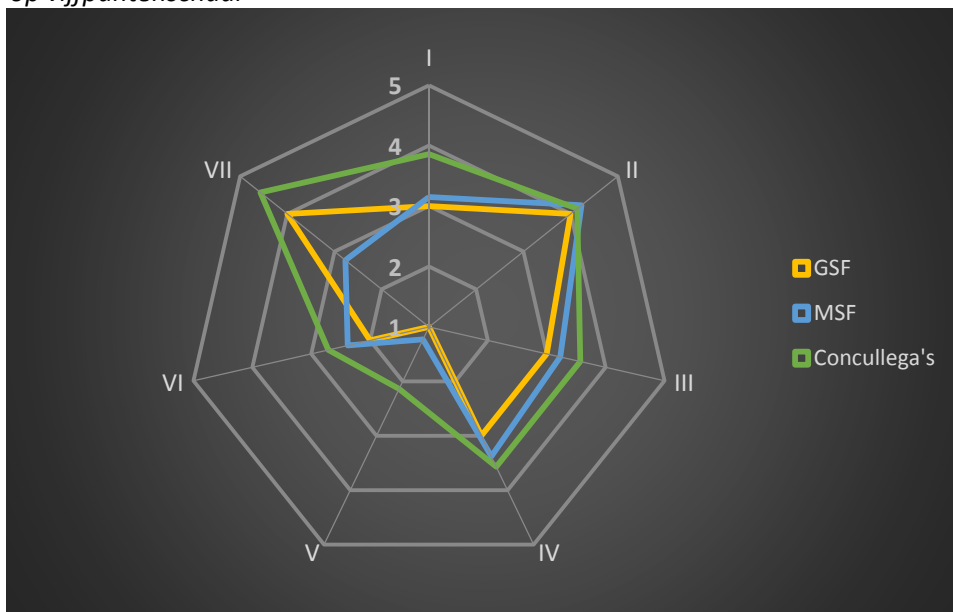

Transparantie		MSF	Concullega's	GSF
I	Onze federatie stelt beleidsdocumenten, bestuursagenda's en rapporten publiek beschikbaar	3,0	3,3	2,0
II	Onze federatie maakt haar strategische visie publiek bekend via haar website	4,3	3,9	4,0
III	Onze federatie maakt haar missie publiek bekend via haar website	4,4	4,0	5,0
IV	Onze federatie heeft een lijst van duidelijke waarden bij het nastreven van de doelen van onze federatie	4,5	4,3	4,0
V	Deze lijst van waarden wordt weergegeven in een ethische code	4,2	4,1	4,0

Zwakte GSF 2: indicator ‘veranderingsbereidheid’ van de innovatiedimensie

- GSF scoort op verschillende items van veranderingsbereidheid opvallend minder goed dan de groep van concullega's, het verschil met de groep van MSF is minder groot
- De resultaten van items I en III tonen aan dat GSF in mindere mate akkoord is met de stellingen dat verandering over het algemeen voordelig is voor sportfederaties en dat men risico's moet nemen om doelstellingen te realiseren
- GSF ondervindt minder concurrentie van andere sportfederaties voor het ontvangen van subsidies (item IV) en vindt minder aansluiting dan de concullega's bij de stelling dat sportfederaties gemanaged moeten worden zoals bedrijven (item VII)
- De lage score van GSF op item V kan verklaard worden doordat GSF geen rechtstreekse Waalse tegenhanger kent

Figuur 4.17 en Tabel 4.4 Items/stellingen met betrekking tot de indicator ‘veranderingsbereidheid’, score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

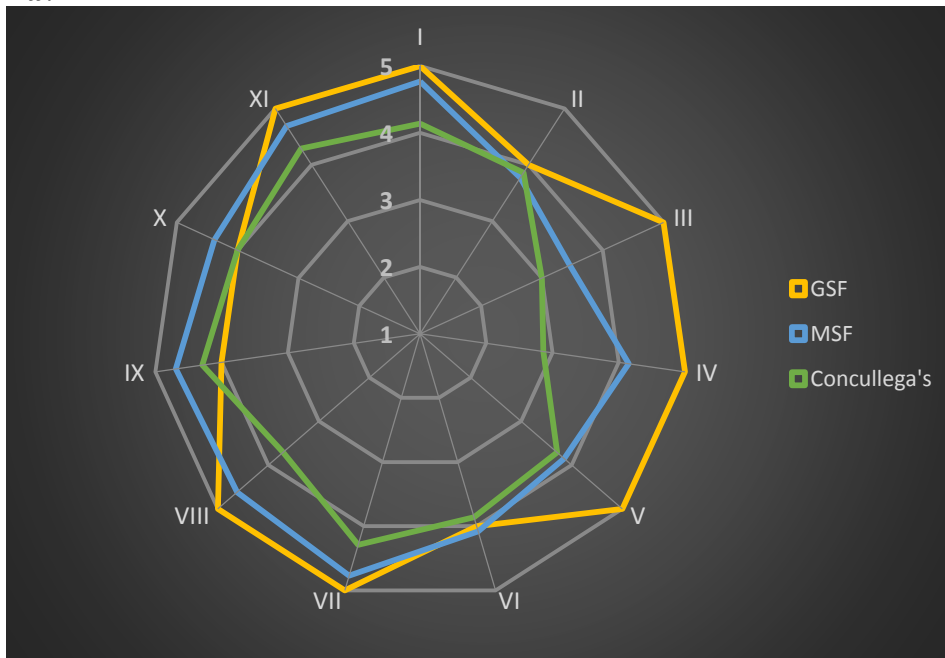

Veranderingsbereidheid		MSF	Concullega's	GSF
I	Verandering is over het algemeen voordelig voor sportfederaties	3,2	3,9	3,0
II	Elke sportfederatie zou moeten investeren in de ontwikkeling van nieuwe diensten	4,2	4,1	4,0
III	Om doelstellingen te realiseren, moet men risico's nemen	3,2	3,6	3,0
IV	Sportfederaties concurreren met elkaar voor subsidies	3,4	3,6	3,0
V	Er bestaat een sportieve rivaliteit met de Waalse sportfederatie binnen onze sport(en)	1,2	2,1	1,0
VI	Een hiërarchische administratieve structuur draagt meer voorkeur dan een flexibele structuur	2,4	2,7	2,0
VII	Sportfederaties zouden gemanaged moeten worden zoals bedrijven	2,8	4,6	4,0

Sterkte GSF 1: indicator 'democratie' van de good governance-dimensie (1)

- Een eerste sterkte van GSF vinden we terug bij de indicator 'democratie' van de good governance-dimensie
- In Figuur 4.18 en Tabel 4.5 zien we dat GSF hoge resultaten behaalt voor verschillende items, wat een indicatie is dat GSF voldoende aandacht besteedt aan de democratische processen binnen de federatie
- GSF heeft, meer dan haar concullega's, een duidelijke missie omtrent het bereiken van haar visie (item I) en heeft een duidelijke strategische visie omtrent waar men met de organisatie naartoe wilt (item XI)

Figuur 4.18 en Tabel 4.5 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'democratie', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

Democratie		MSF	Concullega's	GSF
I	Onze federatie heeft een duidelijke missie omtrent het bereiken van onze visie	4,8	4,1	5,0
II	De stakeholders van onze federatie worden structureel betrokken in het beslissingsproces van onze federatie	3,8	3,9	4,0
III	Onze federatie heeft duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden voor de bestuurders van onze federatie	3,5	3,0	5,0
IV	Onze federatie heeft duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden voor de vrijwilligers van onze federatie	4,2	2,9	5,0
V	Onze federatie geeft haar sportclubs de kans om het strategische beleid mee vorm te geven door middel van transparante en democratische procedures	3,9	3,7	5,0
VI	Onze federatie biedt haar bestuurders de kans om hun managementvaardigheden te ontwikkelen	4,1	3,9	4,0
VII	Het dagelijkse bestuur van onze federatie is betrokken bij de financiële planning en de algemene financiële controle van de federatie	4,8	4,3	5,0
VIII	Onze federatie analyseert en evalueert op regelmatige basis de prestaties van onze federatie	4,6	3,7	5,0
IX	Onze federatie hanteert een open communicatie met haar sportclubs	4,7	4,3	4,0
X	Onze federatie hanteert een open communicatie met haar stakeholders	4,4	4,0	4,0
XI	Onze federatie heeft een duidelijke strategische visie omtrent waar we met onze organisatie naartoe willen	4,7	4,3	5,0

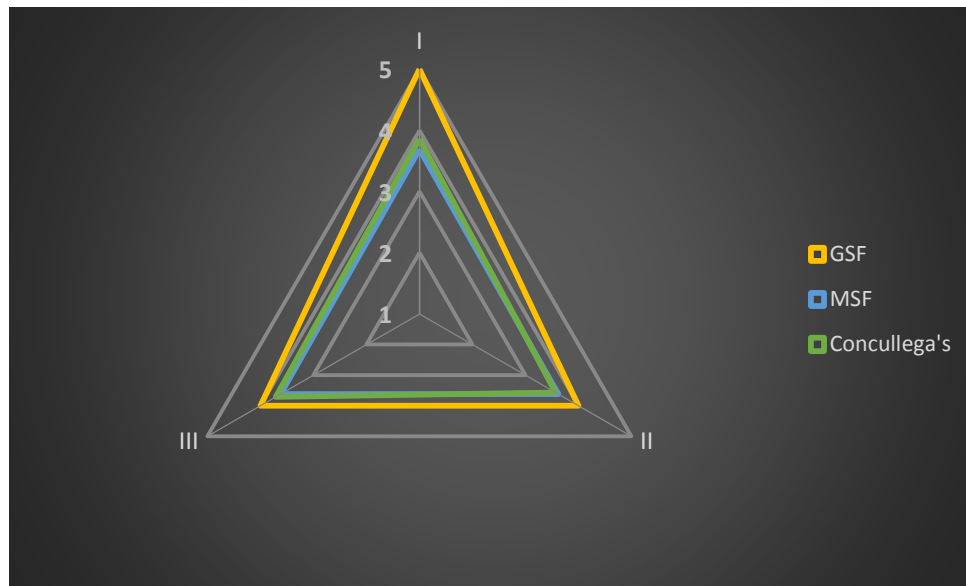
Sterkte GSF 1: indicator 'democratie' van de good governance-dimensie (1)

- Bovendien zet GSF sterk in op het voorzien van duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden voor haar bestuurders en vrijwilligers (items III en IV), het verschil met de concullega's is hier groot
- Hiernaast geeft GSF haar sportclubs de kans om het strategische beleid mee vorm te geven door middel van transparante en democratische procedures (item V)
- GSF betreft het dagelijkse bestuur bij de financiële planning en de algemene financiële controle van de federatie (item VII) en analyseert en evalueert op regelmatige basis de prestaties van de federatie (item VIII). De resultaten van de MSF liggen in dezelfde lijn als die van GSF
- Items IX en X hebben betrekking op het hanteren van een open communicatie naar haar sportclubs en naar andere stakeholders, hierbij scoort GSF minder goed dan beide referentiegroepen

Sterkte GSF 2: indicator 'solidariteit' van de good governance-dimensie

- De resultaten in Figuur 4.19 en Tabel 4.6 tonen aan dat GSF sterk inzet op aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen
- Het grootste verschil met de referentiegroepen stellen we vast bij item I wat aangeeft dat GSF meer aandacht besteedt aan het stimuleren van haar sportclubs om 55-plussers actief te betrekken bij hun sportaanbod
- Ook op het bereiken van mensen in armoede (item II) en mensen met een fysieke en/of een mentale beperking (item III) zet GSF sterker in dan de referentiegroepen

Figuur 4.19 en Tabel 4.6 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'solidariteit', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijf-puntenschaal

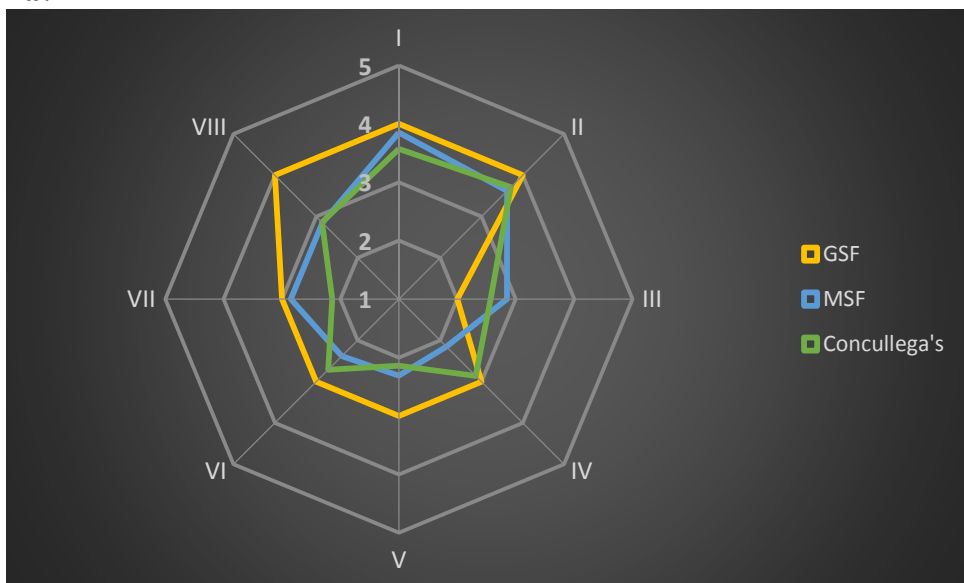

Solidariteit		MSF	Concullega's	GSF
I	Onze federatie stimuleert haar sportclubs om 55-plussers actief te betrekken bij hun sportaanbod	3,7	3,9	5,0
II	Onze federatie stimuleert haar sportclubs om mensen in armoede actief te betrekken bij hun sportaanbod	3,6	3,6	4,0
III	Onze federatie stimuleert haar sportclubs om mensen met een fysieke en/of een mentale handicap actief te betrekken bij hun sportaanbod	3,6	3,7	4,0

Sterkte GSF 3: indicator 'samenwerking' van de GG-dimensie

- De resultaten in Figuur 4.20 en Tabel 4.7 tonen aan dat GSF op een meer regelmatige basis samenwerkt met actoren van binnen en buiten de sportsector dan de twee referentiegroepen
- Enkel bij item III scoort GSF lager dan de referentiegroepen wat aantoont dat GSF minder vaak samenwerkt met onderwijsinstanties
- De grootste verschillen stellen we vast bij items V, VI en VIII waaruit blijkt dat GSF sterker inzet op de samenwerking met ISB, met commerciële instanties en met niet-sportgebonden doelgroepenorganisaties
- Hiernaast werkt GSF vaker dan haar concullega's samen met andere sportfederaties (item I) en met organisaties uit de gezondheidssector (item VII)

Figuur 4.20 en Tabel 4.7 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'samenwerking', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

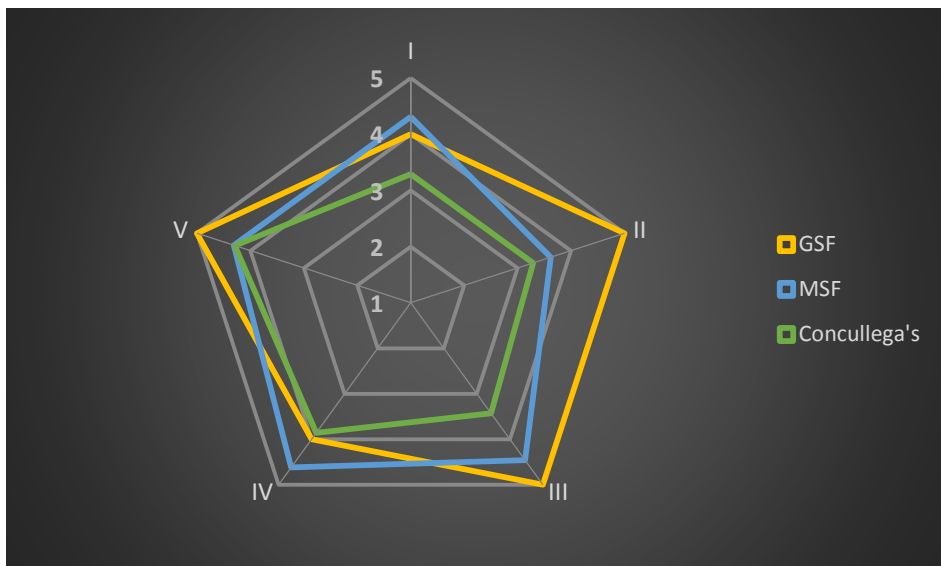

Samenwerking		MSF	Concullega's	GSF
I	Samenwerking met andere sportfederatie(s)	3,9	3,6	4,0
II	Samenwerking met Bloso	3,6	3,7	4,0
III	Samenwerking met Onderwijsnet(ten)	2,9	2,6	2,0
IV	Samenwerking met SVS	2,2	2,9	3,0
V	Samenwerking met ISB	2,3	2,1	3,0
VI	Samenwerking met commerciële instantie(s)	2,4	2,7	3,0
VII	Samenwerking met organisatie(s) uit de gezondheidssector (bv. ziekenfonds, LOGO's, ...)	2,9	2,1	3,0
VIII	Samenwerking met niet-sportgebonden doelgroepenorganisatie(s) (bv. mensen in armoede, senioren, mensen met handicap, ...)	2,9	2,9	4,0

Sterkte GSF 4: indicator ‘personeel’ van de dienstverleningsdimensie

- We beschouwen de indicator ‘personeel’ als een sterkte van GSF, wat aantoont dat zij een sterke interne werking en personeelsbeleid hebben
- GSF laat voornamelijk hoge scores noteren op de items II, III en V wat aantoont dat zij voldoende tijd besteden bij het op zoek gaan naar de gepaste profielen voor nieuwe medewerkers (item II), een duidelijke jobomschrijving voorzien voor hun medewerkers (item III) en bovendien de nodige aandacht besteden aan bijscholingsmogelijkheden voor de medewerkers (item V)
- Op items I en IV scoort GSF lager dan de MSF, maar hoger dan de concullega's, hieruit kunnen we afleiden dat GSF, minder regelmatig dan andere MSF, de kwaliteit van haar interne werking beoordeelt (item I) en in mindere mate rekening houdt met de ideeën van haar medewerkers (item IV)

Figuur 4.21 en Tabel 4.8 Items/stellingen met betrekking tot de indicator ‘personeel’, score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

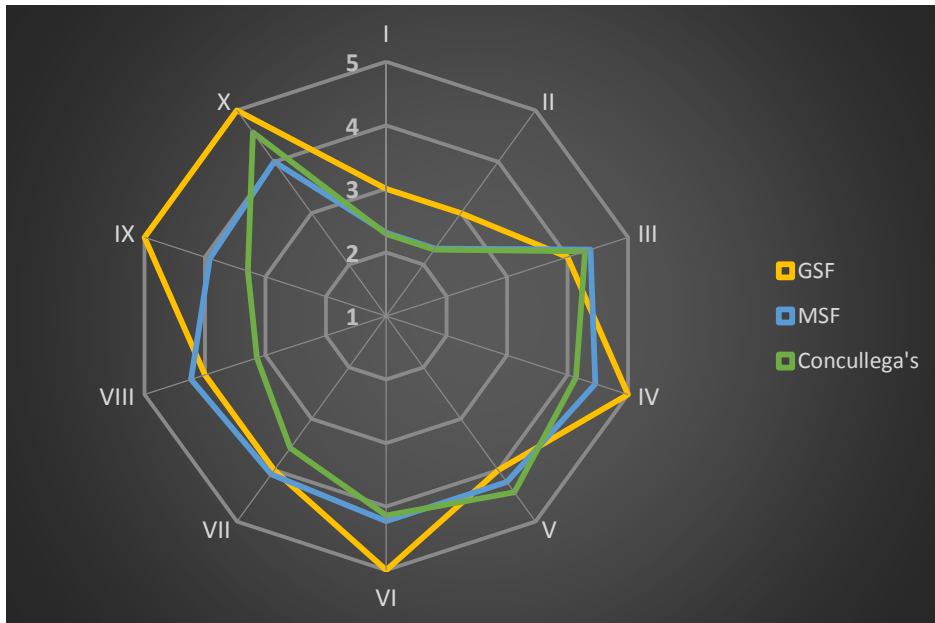

Personeel		MSF	Concullega's	GSF
I	Onze federatie beoordeelt regelmatig de kwaliteit van haar interne werking	4,3	3,3	4,0
II	Onze federatie investeert voldoende tijd om op zoek te gaan naar de gepaste profielen voor nieuwe medewerkers	3,6	3,3	5,0
III	Al onze medewerkers hebben een duidelijke jobomschrijving	4,5	3,4	5,0
IV	Onze sportfederatie houdt rekening met de ideeën van haar medewerkers	4,6	3,9	4,0
V	Onze federatie besteedt veel aandacht aan bijscholingsmogelijkheden voor haar medewerkers	4,3	4,3	5,0

Sterkte GSF 5: indicator 'dienstenbeleid' van de dienstverleningsdimensie (1)

- De indicator dienstenbeleid van de dimensie dienstverlening vormt de vijfde sterkte van GSF
- Het spindigram in Figuur 4.22 geeft een schematische weergave van de tien items voor die indicator
- De resultaten van items I en II tonen aan dat GSF meer belang hecht dan haar referentiegroepen aan het jaarlijks voeren van een marktonderzoeken naar het groeipotentieel van haar sporten en aantal sporters; bovendien onderneemt GSF acties op basis van de uitkomsten van dit marktonderzoek

Figuur 4.22 en Tabel 4.9 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'dienstenbeleid', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullea's, score op vijfpuntenschaal

Dienstenbeleid	MSF	Concullega's	GSF
I Onze federatie voert op jaarlijkse basis marktonderzoek naar het groeipotentieel van haar sport/aantal sporters	2,3	2,3	3,0
II Onze federatie onderneemt acties op basis van de uitkomsten van het marktonderzoek naar het groeipotentieel van haar sport/aantal sporters (zie voorgaande stelling)	2,3	2,3	3,0
III Onze federatie peilt op jaarlijkse basis naar de tevredenheid van de sportclubs over de aangeboden diensten	4,4	4,3	4,0
IV Onze federatie onderneemt acties op basis van de uitkomsten van de peiling naar de tevredenheid van de sportclubs over de aangeboden diensten (zie voorgaande stelling)	4,5	4,1	5,0
V Onze federatie peilt jaarlijks naar de behoeften en noden van haar sportclubs	4,2	4,4	4,0
VI Onze federatie onderneemt acties op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar de behoeften en noden van haar sportclubs (zie voorgaande stelling)	4,2	4,1	5,0
VII Onze federatie doet na de lancering van een nieuwe dienst onderzoek naar de manier van introductie en naar de resultaten van de nieuwe dienst	4,1	3,6	4,0
VIII Onze sportclubs hebben inspraak in de ontwikkeling van nieuwe diensten	4,2	3,1	4,0
IX Onze federatie bespeelt bewust de mogelijkheden van de marketingmix (prijs, plaats, promotie, personeel, product)	3,9	3,3	5,0
X Onze federatie ontwikkelt geautomatiseerde applicaties en stelt deze ten dienste van de sportclubs (vb. ledenregistratie, interactieve wedstrijdkalender, digitale wedstrijdblader, enzovoort)	4,0	4,6	5,0

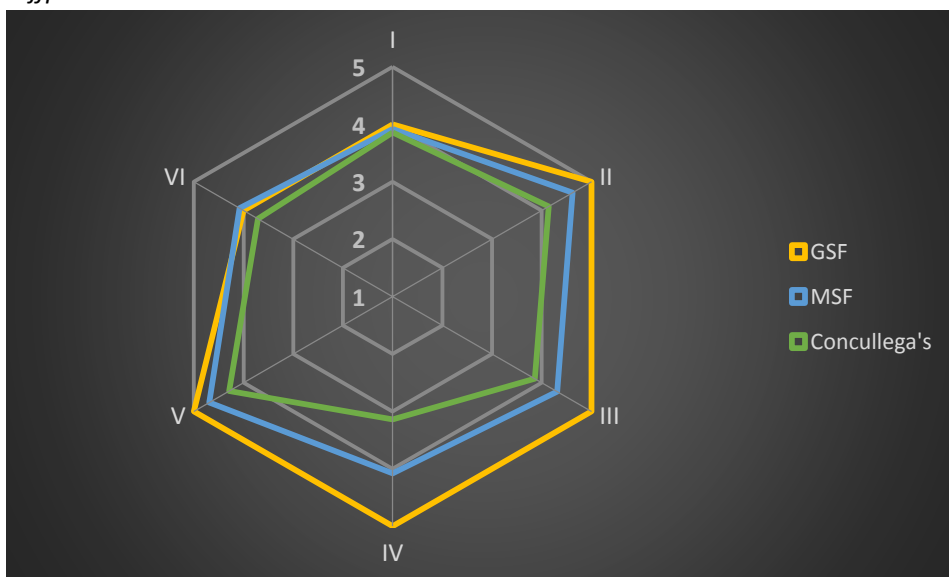
Sterkte GSF 5: indicator 'dienstenbeleid' van de dienstverleningsdimensie (2)

- GSF zet minder, dan de MSF en concullega's, in op het jaarlijks peilen naar de tevredenheid van haar sportclubs over de aangeboden diensten (item III) en naar de behoeften en noden van haar sportclubs (item V); wel zal GSF, meer dan haar referentiegroepen, acties ondernemen op basis van de uitkomsten van deze peilingen (items IV en VI)
- Bij items VII en VIII behaalt GSF gelijkaardige scores als de MSF wat aantoont dat men de sportclubs inspraak geeft in de ontwikkeling van nieuwe diensten (item VIII) en bovendien na de lancering van een nieuwe dienst onderzoek doet naar de manier van introductie en naar de resultaten van deze nieuwe dienst (item VII); GSF en MSF scoren hier hoger dan de concullega's
- GSF speelt, meer dan de referentiegroepen, bewust in op de mogelijkheden van de marketingmix (item IX) en ontwikkelt geautomatiseerde applicaties en stelt deze ten dienste van haar sportclubs; de lancering van de online ledenapplicatie van GSF voor sportclubs voor de registratie van leden en activiteiten is hier een mooi voorbeeld van

Sterkte GSF 6: indicator 'kwaliteit' van de dienstverleningsdimensie

- GSF zet sterk in op aspecten van kwaliteit, deze indicator is meteen ook de zesde en laatste sterkte van GSF die we zullen analyseren
- Deze sterktes komen voornamelijk tot uiting in items II tot en met V
- GSF besteedt, meer dan haar referentiegroepen, aandacht aan initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen (item II), bovendien is het management van de federatie zeer goed op de hoogte van de wensen en verwachtingen van haar sportclubs (item III)
- Hiernaast doet GSF actiever dan haar referentiegroepen aan klachtenmanagement en behandelen vragen en/of klachten van club binnen de twee weken (items IV en V)
- Net als MSF en de concullega's onderneemt GSF initiatieven om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en te verbeteren (item VI) en heeft men een billijk evenwicht gevonden tussen de behoeften van de clubs en organisatorische capaciteiten van de federatie (item I)

Figuur 4.23 en Tabel 4.10 Items/stellingen met betrekking tot de indicator 'kwaliteit', score voor GSF en de referentiegroepen MSF en concullega's, score op vijfpuntenschaal

Kwaliteit	MSF	Concullega's	GSF
I In onze federatie hebben we een billijk evenwicht gevonden tussen de behoeften van de clubs en organisatorische capaciteiten van onze federatie	3,9	3,9	4,0
II Onze federatie neemt initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen	4,6	4,1	5,0
III Het management van onze federatie is voldoende op de hoogte van de wensen en verwachtingen van de sportclubs	4,3	3,9	5,0
IV Onze federatie doet actief aan klachtenmanagement	4,1	3,1	5,0
V Vragen en/of klachten van clubs worden binnen een termijn van 2 weken behandeld	4,7	4,3	5,0
VI Onze federatie neemt initiatieven om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en systematisch te verbeteren	4,1	3,7	4,0

4.3 BESLUIT

Doelstelling

Anno 2016 worden heel wat ontwikkelingen vastgesteld in het wetgevende kader rond sportfederaties in Vlaanderen: een nieuw decreet moet ervoor zorgen dat de **sportfederaties tegen 2020 performanter, krachtadiger en efficiënter kunnen werken**. Die verschuivingen maken dat de sportfederaties, inclusief GSF, met heel wat uitdagingen geconfronteerd worden.

Het nieuwe decreet zal heel wat veranderingen met zich mee brengen. Het sportfederatielandschap zal worden gerationaliseerd, met meer focus op outputfinanciering op basis van zowel kwantiteits- als kwaliteitsprincipes. **Kwaliteitsparameters** komen meer op de voorgrond, waarbij men in Vlaamse sportfederaties deugdelijk bestuur wil verbeteren en belonen. Daarbij wordt gestreefd naar een aanbod van A tot Z in elke sporttak, aangepast aan maatschappelijke evoluties. Voor sportfederaties, inclusief GSF, is het van belang om zich bewust te zijn van hun huidige positie in het sportlandschap, zodat ze zich kunnen wapenen tegen en inspelen op de huidige en toekomstige uitdagingen waarmee de sportsector steeds meer geconfronteerd wordt. Daarom maakten we in dit hoofdstuk een **positioneringsoefening inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening voor GSF**, wat haar de mogelijkheid biedt om inzicht te verwerven in haar huidige positie en op basis hiervan haar **gezinssportbeleid en haar werking in de toekomst verder vorm te geven**.

De resultaten van de positioneringsoefening op basis van de *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index* (GGISS-index) kunnen we **op drie niveaus** interpreteren: (i) op het niveau van de index, (ii) op het niveau van de drie dimensies, en (iii) op het niveau van de indicatoren.

Besluit (2)

Voornaamste bevindingen: GGISS-index

De resultaten op het niveau van de index tonen aan dat GSF de zevende plaats bekleedt van de drieënzestig geanalyseerde unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF). Binnen de groep van RSF (N=26) staat GSF op de derde plaats. De positie van GSF binnen het Vlaamse sportfederatielandschap inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening is dus zeker positief. Gezien de specifieke context van dit landschap – onderverdeeld in unisportfederaties, recreatieve sportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding – en met de veranderingen op basis van het toekomstige decreet in gedachten, werd eveneens besloten om GSF te positioneren ten opzichte van twee relevante referentiegroepen (zie Hoofdstuk 2). Binnen de groep van multisportfederaties (MSF) behaalt GSF de tweede hoogste GGISS-score en binnen de groep van concullega's staat GSF zelfs op de eerste plaats. Dus als we de vergelijking maken met gelijkaardige federaties (inzake organisatie, aanbod en grootte), scoort GSF beter dan bij de vergelijking met de volledige groep van sportfederaties.

Voornaamste bevindingen: de drie dimensies van de GGISS-index

De GGISS-index kan verder ontleed worden in drie dimensies – de good governance-dimensie, de innovatiedimensie en de dienstverleningsdimensie. Als we kijken naar het niveau van de drie dimensies, stellen we enkele opvallende verschillen vast. Enerzijds behaalt GSF goede scores op aspecten van *good governance* en *dienstverlening*. Binnen de groep van USF en RSF staat GSF voor beide dimensies op de zevende plaats. Ook in vergelijking met de twee referentiegroepen behaalt GSF een hogere score op beide dimensies. Binnen de groep van MSF behaalt GSF de hoogste ranking, namelijk de derde plaats, bij de good governance-dimensie. Inzake dienstverlening staat GSF op de vierde plaats van de veertien geanalyseerde MSF. In vergelijking met de concullega's doet GSF het zelfs nog beter, hierbij staat GSF op de derde plaats bij de good governance-dimensie en behaalt de beste score voor de dienstverleningsdimensie. De federatie zet dus reeds sterk in op aspecten van good governance en dienstverlening in vergelijking met andere gelijkaardige sportfederaties.

Bij de innovatiedimensie komen steeds de minst goede resultaten voor GSF uit de bus. GSF staat op de vijftiengste positie binnen de groep van USF en RSF en op de zesde plaats binnen de groep van MSF. In vergelijking met concullega's komt de minder score op de I-dimensie nog sterker tot uiting, GSF bekleedt hier de vierde plaats en scoort onder het gemiddelde van de concullega's. Hoewel GSF in vergelijking met de volledige groep van USF en RSF en met de MSF nog boven het gemiddelde scoort, vormt een innovatieve organisatie en werking een aandachtspunt voor de federatie.

Voornaamste bevindingen: indicatoren van de GGISS-index: sterktes en zwaktes van GSF (1/3)

Op het derde en laatste niveau bekijken we de resultaten van GSF op het vlak van de indicatoren. Door de resultaten van GSF af te zetten tegen die van de groep van de MSF en de concullega's, konden we een aantal sterktes en zwaktes van de federatie onderscheiden. Zoals al naar voren kwam bij de analyses op het niveau van de dimensies, vinden we een zwakte terug bij de innovatiedimensie, namelijk bij de indicator 'veranderingsbereidheid'. De resultaten tonen aan dat **GSF minder veranderingsbereid is** dan haar referentiegroepen. GSF vindt minder aansluiting bij stellingen dat verandering over het algemeen voordelig is voor sportfederaties en dat men risico's moet nemen om doelstellingen te realiseren. Een tweede zwakte vinden we terug bij de indicator 'transparantie' van de good governance-dimensie. De resultaten brengen enkele werkpunten voor GSF naar voor omtrent het **transparant communiceren** van onder andere beleidsdocumenten, bestuuragenda's en rapporten, en de strategische visie. Hierbij scoort GSF namelijk minder goed dan haar referentiegroepen.

Verder komen uit de resultaten meer sterktes dan zwaktes naar voor. Waar we 'slechts' twee zwaktes voor GSF hebben kunnen identificeren, vinden we zes sterktes van de federatie terug – drie sterktes bij de good governance-dimensie en drie bij de dienstverleningsdimensie.

De resultaten van de indicator 'democratie' tonen aan dat GSF voldoende aandacht besteedt aan de **democratische processen binnen de federatie**. GSF heeft, meer dan haar concullega's, een duidelijke missie omtrent het bereiken van haar visie en heeft een duidelijke strategische visie omtrent waar men met de organisatie naartoe wilt. Bovendien zet GSF zeer duidelijk in op het voorzien van duidelijk omschreven taken en verantwoordelijkheden voor haar bestuurders en vrijwilligers en geeft haar sportclubs de kans om het strategische beleid mee vorm te geven door middel van transparante en democratische procedures. Een minder goede score wordt vastgesteld rond het hanteren van een open communicatie naar haar sportclubs en naar andere stakeholders. Hierbij scoort GSF minder goed dan beide referentiegroepen. Deze elementen hebben betrekking op democratische processen maar kunnen ook gelinkt worden aan de indicator 'transparantie', die hiervoor als zwaktes werd geïdentificeerd.

Voornaamste bevindingen: indicatoren van de GGISS-index: sterktes en zwaktes van GSF (2/3)

Voorts tonen de resultaten aan dat GSF sterk inzet op **aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen**. In vergelijking met de referentiegroepen zien we de grootste verschillen bij het stimuleren van haar sportclubs om 55-plussers actief te betrekken bij hun sportaanbod. Onder meer via het intergenerationeel sportaanbod zet GSF hier expliciet op in. Ook het bereiken van mensen in armoede is een aspect waar GSF expliciet op inzet via specifieke toeleidingstrajecten in samenwerking met andere doelgroepgebonden organisaties.

Dit laatste vindt aansluiting bij de volgende sterkte aangaande '**samenwerking**', de resultaten tonen aan dat GSF regelmatig samenwerkt met actoren van binnen en buiten de sportsector dan de twee referentiegroepen. Zo werkt GSF samen met ISB, commerciële instanties, niet-sportgebonden doelgroepenorganisaties, andere sportfederaties en organisaties uit de gezondheidssector.

GSF heeft een **sterke interne werking en personeelsbeleid**. De resultaten tonen aan dat de federatie voldoende tijd besteedt bij het op zoek gaan naar de gepaste profielen voor nieuwe medewerkers, een duidelijke jobomschrijving voorziet voor haar medewerkers en bovendien de nodige aandacht besteedt aan bijscholingsmogelijkheden voor deze medewerkers. Wel stellen we vast dat GSF minder regelmatig dan andere MSF de kwaliteit van haar interne werking beoordeelt en in mindere mate rekening houdt met de ideeën van haar medewerkers. Dit laatste vormt een werkpunt voor de federatie.

Voornaamste bevindingen: indicatoren van de GGISS-index: sterktes en zwaktes van GSF (3/3)

De resultaten rond het **dienstenbeleid** van de federaties tonen aan dat GSF sterk inzet op het voeren van onderzoek naar het groeipotentieel van haar sporten en leden, maar minder op onderzoek naar de tevredenheid van haar sportclubs over de aangeboden diensten en naar de behoeften en noden van haar sportclubs. Hoewel de scores van GSF omtrent het uitvoeren van dergelijk onderzoek lager liggen, zet de federatie wel sterk in op het ondernemen van actie op basis van de resultaten van deze onderzoeken. Hiernaast geeft GSF haar sportclubs inspraak in de ontwikkeling van nieuwe diensten en voert bovendien na de lancering van een nieuwe dienst onderzoek naar de manier van introductie en naar de resultaten van deze nieuwe dienst. GSF speelt bewust in op de mogelijkheden van de marketingmix en ontwikkelt geautomatiseerde applicaties en stelt deze ten dienste van haar sportclubs. De lancering van de online ledenapplicatie van GSF voor sportclubs voor de registratie van leden en activiteiten is hier een mooi voorbeeld van.

Tot slot zet GSF sterk in op de **kwaliteit van haar dienstverlening en aanbod**. De federatie besteedt voldoende aandacht aan initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen en bovendien is het management van de federatie zeer goed op de hoogte van de wensen en verwachtingen van haar sportclubs. Net als de MSF en de concullega's onderneemt GSF initiatieven om de kwaliteit van de dienstverlening te meten en te verbeteren.

HOOFDSTUK 5

GOOD GOVERNANCE-INDEX (GG-INDEX)

5.1 Doelstelling, methode en materiaal

5.2 Resultaten GG-index

5.3 Besluit

5.1 DOELSTELLING, METHODE EN MATERIAAL

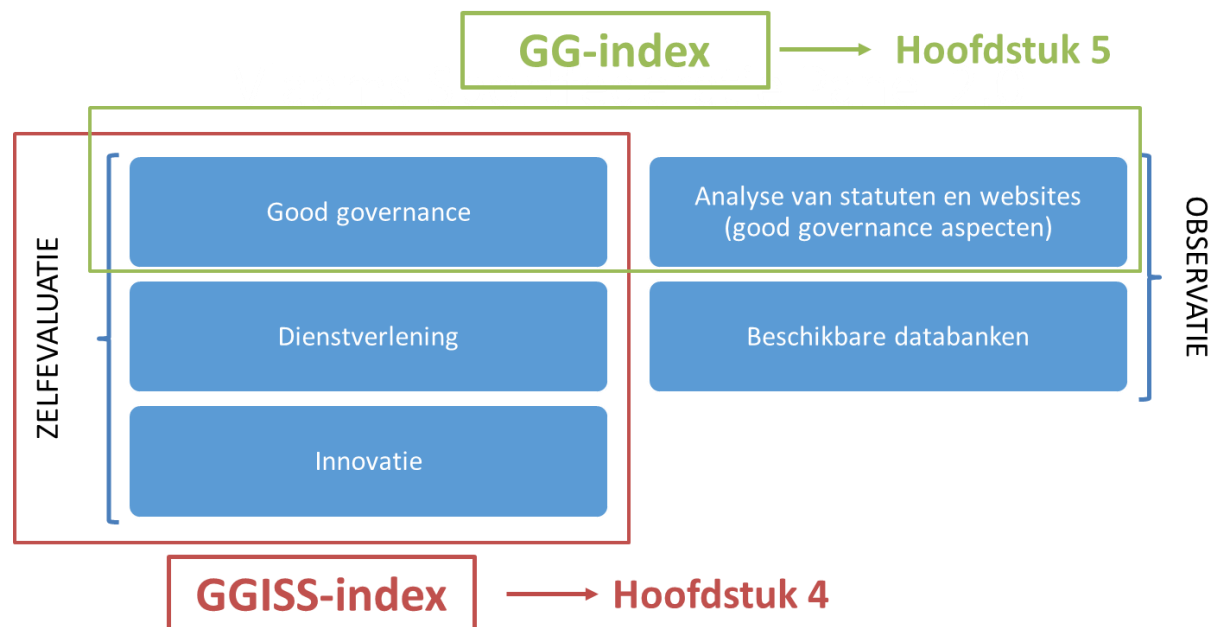
Doelstelling

- In de beleidsnota sport 2014-2019 wordt vermeld dat het huidige decreet houdende de erkenning en de subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de Organisaties voor Sportieve Vrijtijdsbesteding (OSV's) van 13 juli 2001 aangepast zal worden. Het nieuwe decreet moet ervoor zorgen dat federaties tegen 2020 performanter, krachtadiger en efficiënter kunnen werken, zodat er binnen de huidige beschikbare middelen meer ruimte vrijkomt om te investeren in de kwaliteit van het aanbod en dat van hun sportclubs (Vlaamse Regering, 2014)
- Good governance wordt een belangrijk speerpunt in het toekomstige decreet op de sportfederaties, de Vlaamse overheid wilt het deugdelijk bestuur in Vlaamse sportfederaties verbeteren en belonen:
 - Good governance wordt één van de drie kwaliteitsprincipes binnen het nieuwe decreet
 - Een derde van de werkingssubsidies uit het korfkrediet zal uitgekeerd worden op basis van het deugdelijk bestuur in de sportfederatie
 - Bijgevolg is het interessant om de huidige situatie van GSF inzake good governance verder te analyseren aan de hand van een specifieke Good Governance-index en te vergelijken met de referentiegroepen
- In de Good Governance-index worden de data rond good governance uit de GGISS-index (=zelfevaluatie of zelfperceptie) aangevuld met objectief vastgestelde data:
 - Beide data peilen naar verschillende aspecten van good governance, wat maakt dat de objectieve en subjectieve data complementair zijn

Van VSFP 2.0 naar de ontwikkeling van de Good Governance-index

In dit vijfde hoofdstuk maken we gebruik van de data rond good governance binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0). VSFP2.0 omvat zowel data op basis van de zelfevaluatiebevraging bij de sportfederaties (die ook bij de GGISS-index werden gebruikt), als data op basis van een website- en statutenanalyse bij de Vlaamse sportfederaties. Door de combinatie van deze data wordt de **good governance-index (GG-index)** berekend (zie Figuur 5.1). Deze index biedt een meer diepgaand inzicht in de verschillende aspecten van good governance binnen de sportfederaties. Op basis van deze index zullen we GSF positioneren ten opzichte van de twee referentiegroepen.

Figuur 5.1 Schematisch overzicht van de data binnen het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 en de gehanteerde data voor de GGISS-index en de GG-index

Bron: Scheerder e.a. (2016b)

Good Governance-index (1)

Combinatie data zelfevaluatie en observatie tot Good Governance-index

Binnen het kader van het VSFP2.0 werd een analyse uitgevoerd op de statuten en de websites van de Vlaamse sportfederaties (voor meer toelichting zie Scheerder e.a., 2015a). Dit deelonderzoek van het VSFP2.0 werd uitgevoerd tussen november 2013 en maart 2014. Meer bepaald werd op basis van een checklist nagegaan welke informatie sportfederaties via hun statuten en websites publiek beschikbaar stellen. Transparant communiceren kan als een parameter van good governance worden beschouwd. Deze checklist bestaat uit 32 items (zie Tabel 5.2). Voor elk van de 32 items werd geverifieerd of hieromtrent gecommuniceerd wordt via de website en/of statuten van de sportfederaties. Deze objectief vastgestelde data omvatten bijgevolg 32 dichotome variabelen (ja of nee, 0 of 1).

Naast deze, via observatie, objectief vastgestelde gegevens, beschikken we eveneens over data met betrekking tot good governance uit de zelfevaluatiebevraging (*supra*). Bijgevolg kunnen we specifiek voor good governance een index berekenen op basis van twee dimensies: de good governance dimensie op basis van de objectieve data (GG-observatiedimensie) en de good governance dimensie van de zelfevaluatiebevraging (GG-zelfevaluatiedimensie). Analooq aan de GGISS-index worden ook bij de good governance-index (GG-index) indicatoren onderscheiden binnen elke dimensie. De indicatoren binnen de **GG-zelfevaluatiedimensie** zijn dezelfde als bij de GGISS-index: (i) democratie, (ii) transparantie, (iii) solidariteit, en (iv) samenwerking. De 32 dichotome variabelen van de **GG-observatiedimensie** werden op een arbitraire wijze ingedeeld in drie indicatoren: (i) democratie 2, (ii) transparantie 2 en (iii) checks & balances. Elk van deze indicatoren uit beide dimensies wordt gevormd door een specifiek aantal **items**. In totaal omvat de GG-index 59 items. In onderstaande Tabel 5.1 wordt de opbouw van de GG-index weergegeven. Voor meer toelichting bij de dataverzameling en -verwerking verwijzen we naar Scheerder en collega's (2015a, 2016b). In Figuur 5.2 wordt een schematische weergave gegeven van de opbouw van de GG-index.

Tabel 5.1 Overzicht van de opbouw van de Good Governance-index

GG zelfevaluatie 4 indicatoren o.b.v. zelfevaluatie	items	GG observatie 3 indicatoren o.b.v. website- en statutenanalyse	items
democratie 1 (DE1)	11	democratie 2 (DE2)	8
transparantie 1 (TR1)	5	transparantie 2 (TR2)	16
solidariteit (SO)	3	checks & balances (CB)	8
samenwerking (SA)	8		
totaal	27	totaal	32

GGISS-index: 59 items

Bron: Scheerder e.a. (2016b)

GG-index

- 2 dimensies
- 7 indicatoren
- 59 items

Good governance-index (2)

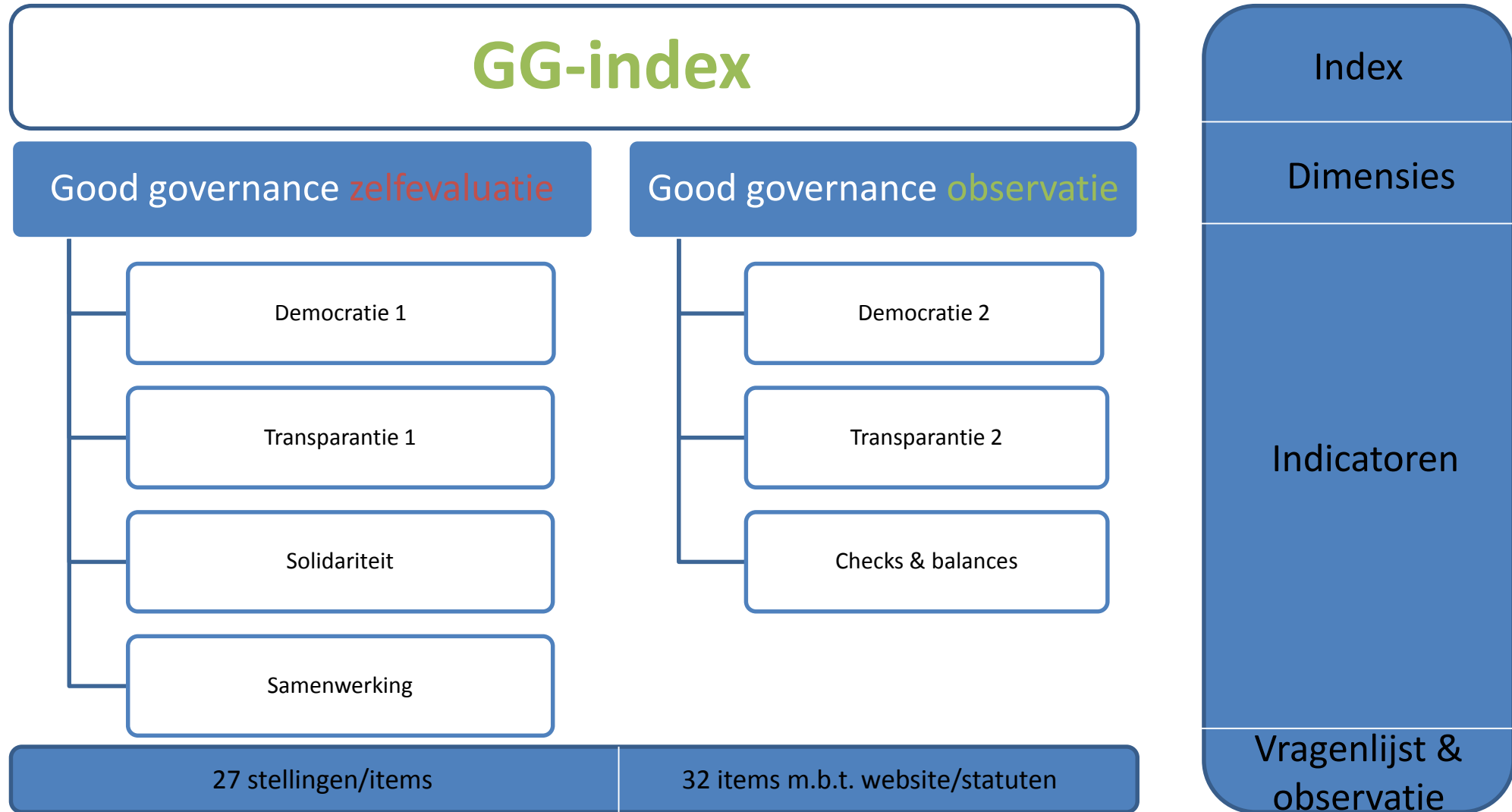
Tabel 5.2 Checklist op basis waarvan de analyse van de statuten en website werd uitgevoerd (N=32 items)

Communicatie over/rond ...		
1 ... verkiezing van voorzitter en bestuur	12 ... door wie wordt algemene secretaris verkozen?	22 ... statuten
2 ... wijze waarop voorzitter/bestuur verkozen wordt	13 ... naam sporttechnisch coördinator	23 ... jaarverslag
3 ... verkiezingen worden gehouden door procedures en geheime stemmingen die vastgesteld zijn in de statuten	14 ... instemming met ethische code voor (bestuurs)leden	24 ... jaartal ontstaan federaties
4 ... aantal bestuursleden	15 ... quorum vastgelegd voor AV bij besluitvormingsproces	25 ... ligging administratieve zetel
5 ... namen bestuursleden	16 ... AV komt minstens 1 keer per jaar samen	26 ... contactgegevens: e-mail
6 ... termijnslimiet voor gekozen bestuursleden	17 ... quorum vastgelegd voor RvB bij besluitvormingsproces	27 ... contactgegevens: telefoonnummer
7 ... maximale leeftijdslimiet voor bestuursleden	18 ... belangrijke beleidsbeslissingen worden gemaakt door stemming tijdens AV	28 ... focus op recreatie en/of competitie
8 ... richtlijnen voor gendergelijkheid bij bestuursleden	19 ... beslissingen kunnen worden betwist via interne kanalen die zijn vastgelegd in statuten	29 ... aantal sportclubs
9 ... door wie worden bestuursleden verkozen?	20 ... aanwezigheid van 'conflict of interest' regels	30 ... aantal leden
10 ... naam voorzitter	21 ... beleidsplan	31 ... aantal samenwerkingsverbanden binnen sportsector
11 ... door wie wordt voorzitter verkozen?	17 ... quorum vastgelegd voor RvB bij besluitvormingsproces	32 ... aantal samenwerkingsverbanden buiten sportsector

Bron: Scheerder e.a. (2015a)

Good governance-index (3)

Figuur 5.2 Schematische weergave van de opbouw van de Good Governance-index

Bron: Scheerder e.a. (2016b)

5.2 RESULTATEN GG-INDEX

5.2.1 GG-index: Positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

5.2.2 GG-index: Positionering van GSF ten opzichte van de referentiegroepen

5.2.3 GG-index: Analyse van de sterktes en zwaktes van GSF

Aandachtspunten met betrekking tot onderstaande resultaten

- In dit vijfde hoofdstuk worden de resultaten gerapporteerd van de Good Governance-index
- Zoals hierboven besproken, bestaat de GG-index uit de volgende twee dimensies:
 - Zelfevaluatie good governance-dimensie (uit GGISS-index)
 - Observatie good governance-dimensie
- In totaal beschikken we over volledige gegevens van 59 USF en RSF, daar waar we bij de GGISS-index 63 sportfederaties konden meenemen in de analyses (zie Scheerder e.a., 2016b)
- De statuten van 4 van deze 63 sportfederaties konden niet geanalyseerd worden, waaronder deze van Natuurvrienden Sportfederatie (deel van de referentiegroep MSF) en van Badminton Vlaanderen (deel van de referentiegroep 'concullega's'), bijgevolg omvatten de referentiegroepen in dit hoofdstuk de volgende sportfederaties:
 - Referentiegroep 1 MSF (N=12): Bond Voor Lichamelijke Opvoeding, FALOS-Sportfederatie van de KWB, Federatie Dans en Sport, FROS Amateursportfederatie, Gym en Dansfederatie Vlaanderen, Koninklijke Antwerpse Vereniging van Vriendenclubs, OKRA-SPORT trefpunt 55+, Sporta-federatie, Sportievak, S-Sport Federatie, Verbond van Vlaamse Watersportverenigingen Recrea, Vlaamse Wandel- en Omnisportfederatie
 - Referentiegroep 2 Concullega's (N=6): AKTIVIA, Dansliga Sportfederatie, FROS Amateursportfederatie, Koninklijke Vlaamse Voetbalbond, Vlaamse Atletiekliga, Wielerbond Vlaanderen
- Bijgevolg zal er bij de resultaten van de zelfevaluatie good-governance dimensie een licht verschil optreden met de resultaten van de GGISS-index, als gevolg van het verschil in het aantal opgenomen sportfederaties

Toelichting bij de opbouw van de resultaten van de GG-index

- De resultaten van de GG-index zijn op dezelfde manier opgebouwd als de resultaten van de GGISS-index in Hoofdstuk 4, ook bij de GG-index onderscheiden we drie delen, waarvan twee positioneringsoefeningen en een analyse van de sterktes en zwaktes van GSF:
 - In een eerste deel positioneren we GSF binnen het **Vlaamse sportfederatielandschap**, hierbij wordt GSF vergeleken met de groep van unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF) (N=59)
 - Deel twee omvat de positionering van GSF ten opzichte van de **referentiegroepen**
 - In het derde deel gaan we op zoek naar de **sterktes en zwaktes van GSF** inzake goed bestuur; waar we bij de GGISS-index dit deden aan de hand van spindiagrammen, is dit bij de GG-index niet mogelijk; de sterktes en zwaktes worden bijgevolg op een kwalitatieve manier geanalyseerd
- Bij de positioneringsoefeningen worden de specifieke resultaten van de individuele sportfederaties niet weergegeven; op die manier wensen we anonimiteit na te streven gezien deze gegevens deels afkomstig zijn van de zelfevaluatiebevraging

5.2.1 GG-INDEX: POSITIONERING VAN GSF IN HET VLAAMSE SPORTFEDERATIELANDSCHAP

GG-index: Positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

Toelichting bij de resultaten van de positionering van GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap

In dit eerste onderdeel worden de algemene resultaten van GSF aangaande de GG-index en de twee bijhorende dimensies gepresenteerd. Vervolgens situeren we GSF op gebied van goed bestuur in het Vlaamse sportfederatielandschap en vergelijken de resultaten van GSF met deze van de volledige groep van unisportfederaties (USF) en recreatieve sportfederaties (RSF).

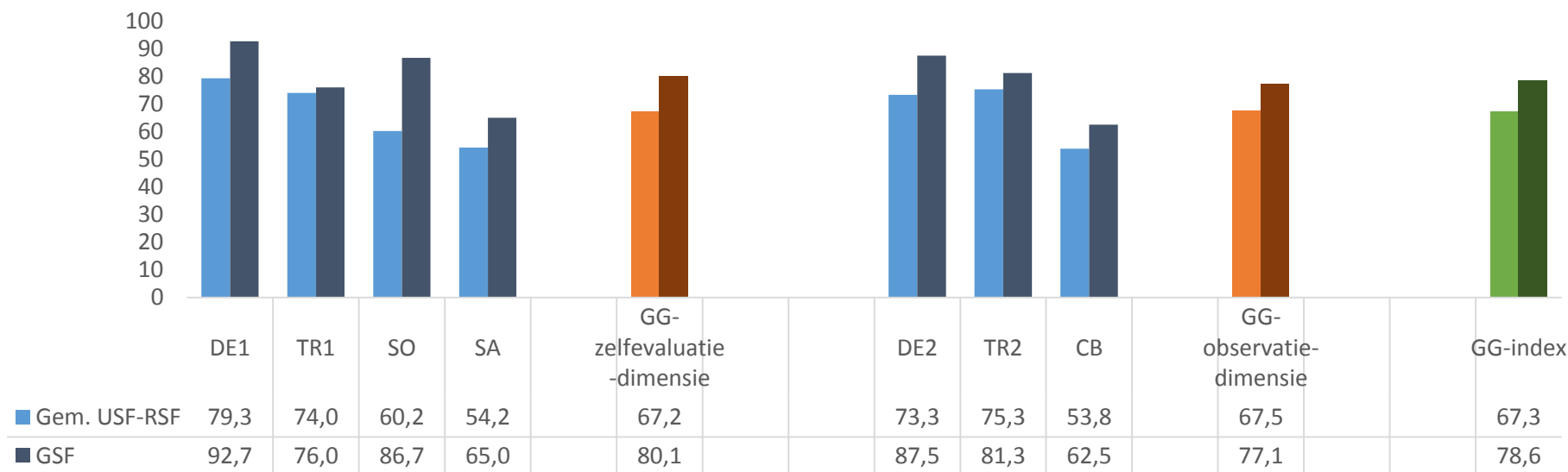
Hierbij geven we eerste de globale resultaten weer voor de GG-index en de twee bijhorende dimensies en indicatoren. Hierna volgt de positioneringsoefening, zowel voor de algemene GG-index als voor de twee dimensies.

Voor meer diepgaande analyses van de GG-index in het Vlaamse sportfederatielandschap verwijzen we naar Scheerder e.a. (2016b), waarin de resultaten van de USF en RSF centraal staan.

GG-index: Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF

- Figuur 5.3 geeft een algemeen beeld van de resultaten van de GG-index voor GSF en voor het gemiddelde van de USF en de RSF. Hierbij wordt de GGISS-index verder ontleed in de twee dimensies met bijhorende indicatoren:
 - GG-zelfevaluatie dimensie: deze indicatoren werden reeds in Hoofdstuk 4 behandeld
 - GG-observatie dimensie: met een score van 77,1 procent behaalt GSF een hogere score dan het gemiddelde van USF en RSF (67,5%); ook voor de drie bijhorende indicatoren laat GSF een hogere score optekenen, het grootste verschil zien we terug bij de indicator 'democratie 2'
- Met een globale GG-index van 78,6 procent scoort GSF ruim boven het gemiddelde van USF en RSF (67,3%)

Figuur 5.3 Resultaten van de Good Governance-index (GG-index), voor het gemiddelde van de unisportfederaties en recreatieve sportfederaties en GSF, in percentages

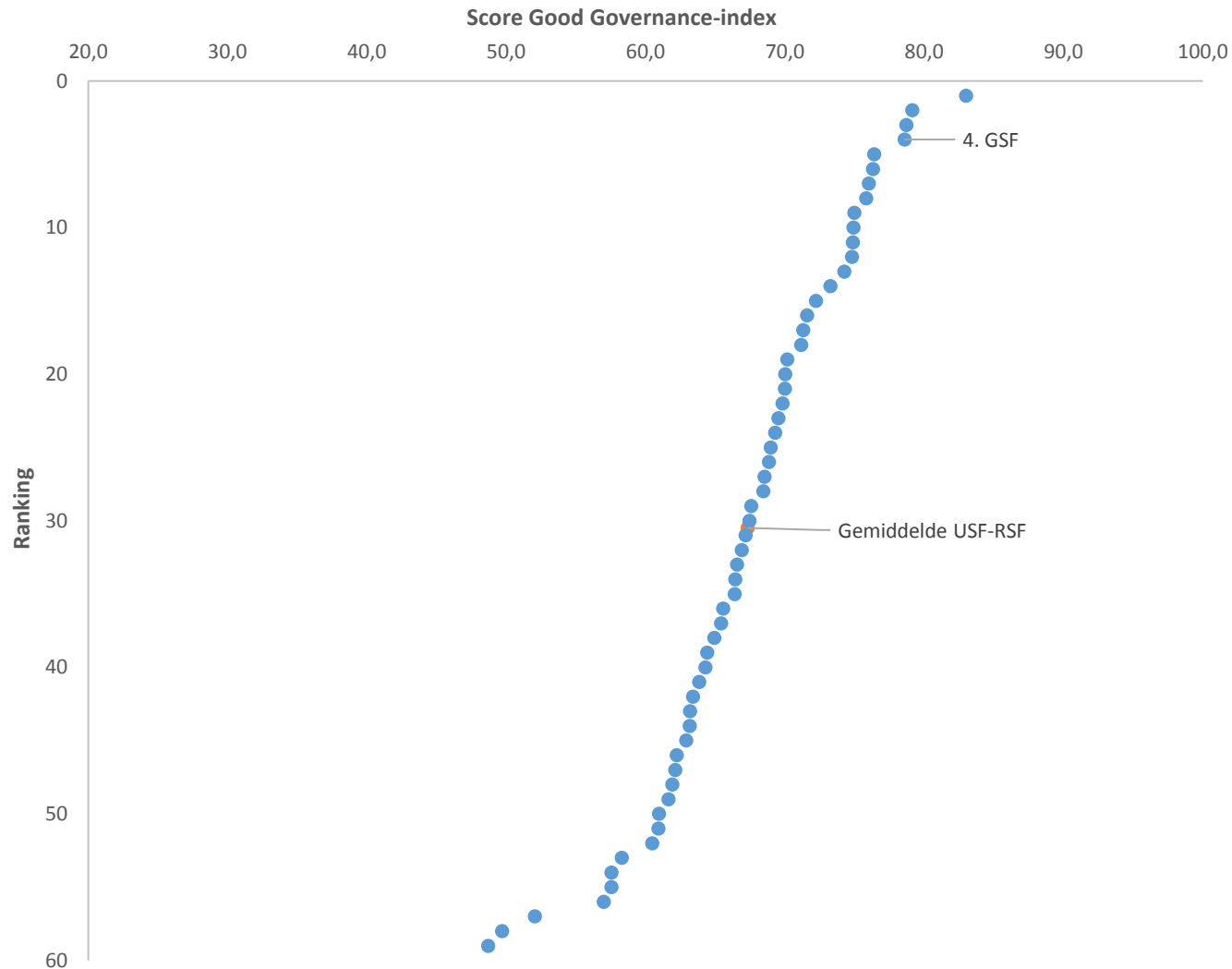

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: GGISS-index (1)

- In een volgende stap bekijken we de resultaten van de individuele sportfederaties (N=59) voor de GG-index en voor de GG-zelfevaluatie- en GG-observatiedimensies
- In de volgende figuren worden de sportfederaties gerangschikt (y-as) op basis van hun scores (x-as), waarbij elk punt een sportfederatie voorstelt
- Met een globale GG-score van 78,6 procent bekleedt GSF de vierde plaats van de negenenvijftig geanalyseerde USF en RSF en scoort ruim boven het gemiddelde (67,3%) (zie Figuur 5.4)
- Als we alleen de groep van RSF bekijken (N=23), staat GSF op de tweede plaats

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: GGISS-index (1)

Figuur 5.4 Resultaten van de Good Governance-index (GG-index), positionering van GSF binnen de groep van unisportfederaties en recreatieve sportfederaties, score GG-index in percentages

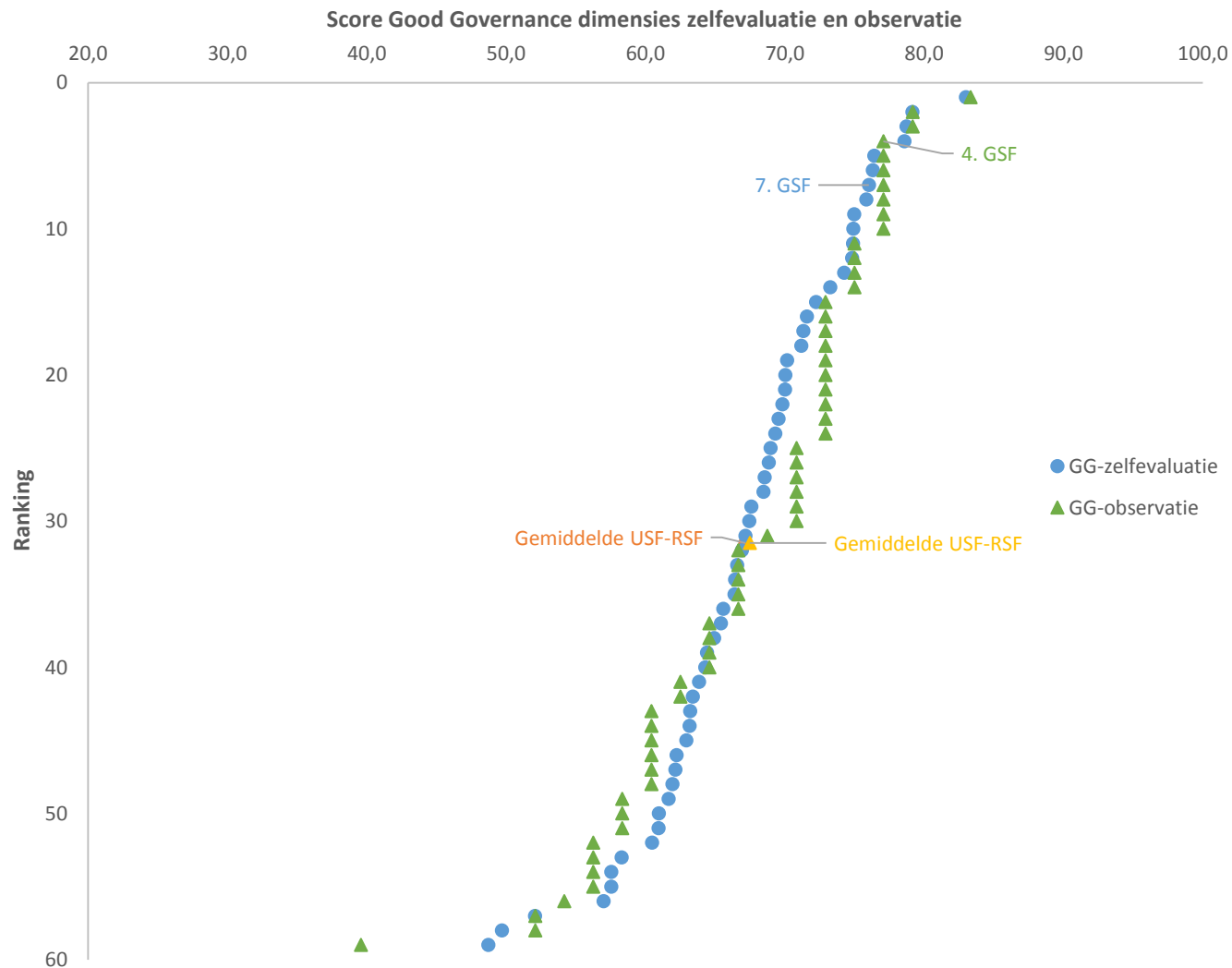

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: dimensies van de GG-index (1)

- Ook voor de twee dimensies van de GG-index positioneren we GSF in het Vlaamse sportfederatielandschap (zie Figuur 5.5)
- De scores voor GG-zelfevaluatiedimensie komen overeen met de GG-dimensie van de GGISS-index; GSF scoort hier goed en neemt de zevende plaats in; de score van 80,1 procent ligt een stuk boven het gemiddelde van de USF en RSF (67,3%)
- Bij de GG-observatiedimensie bevindt GSF zich wat hoger in de ranking, namelijk op een gedeelde vierde plaats; de score van 72,9 procent ligt boven het gemiddelde (67,5%)

Positionering GSF ten opzichte van de USF en RSF: dimensies van de GG-index (2)

Figuur 5.5 Resultaten van de good governance-zelfevaluatie- en observatiedimensies van de GG-index, positionering van GSF binnen de groep van unisportfederaties en recreatieve sportfederaties, scores dimensies in percentages

5.2.2 GG-INDEX: POSITIONERING VAN GSF TEN OPZICHTE VAN DE REFERENTIEGROEPEN

Positionering van GSF ten opzichte van de referentiegroepen

Toelichting bij de resultaten van de positionering van GSF ten opzichte van de referentiegroepen

In wat volgt zullen we GSF vergelijken met de twee referentiegroepen – de MSF en de concullega's. In dit onderdeel focussen we op de resultaten van de GG-index en de twee bijhorende dimensies – de good governance-zelfevaluatiedimensie en de good governance-observatiedimensie. Aangezien de resultaten van de GG-zelfevaluatiedimensie overeenkomen met de resultaten van de good governance-dimensie van de GGISS-index, zullen we bij de toelichting van de resultaten voornamelijk aandacht besteden aan de good governance-observatiedimensie.

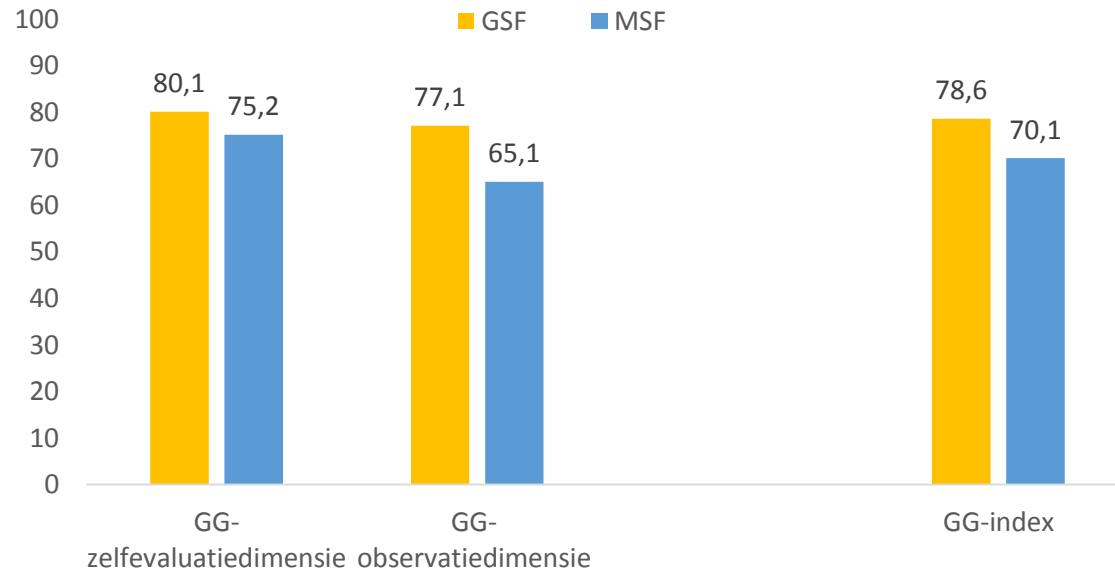
Om te beginnen positioneren we GSF ten opzichte van de groep van MSF (inclusief GSF). Hierbij geven we eerste de globale resultaten weer voor de GG-index en de drie bijhorende dimensies. Hierna volgt de positioneringsoefening, zowel voor de algemene GG-index als voor de twee dimensies.

Vervolgens positioneren we GSF ten opzichte van de concullega's (inclusief GSF). Hierbij gaan we op dezelfde manier te werk.

GG-index: Positionering GSF ten opzichte van de MSF

- In Figuur 5.6 plaatsen we de scores van GSF naast de gemiddelde scores van de referentiegroep van MSF
- Als we de globale GG-score bekijken, stellen we vast dat GSF hoger scoort dan de groep van MSF; het verschil bedraagt meer dan acht procent
- Het verschil bij de GG-zelfevaluatie-dimensie bedraagt vijf procent, zoals we reeds vaststelden bij de resultaten van de GGISS-index
- Het grootste verschil in scores stellen we vast bij de GG-observatie-dimensie waarbij GSF twaalf procent hoger scoort als de groep van MSF

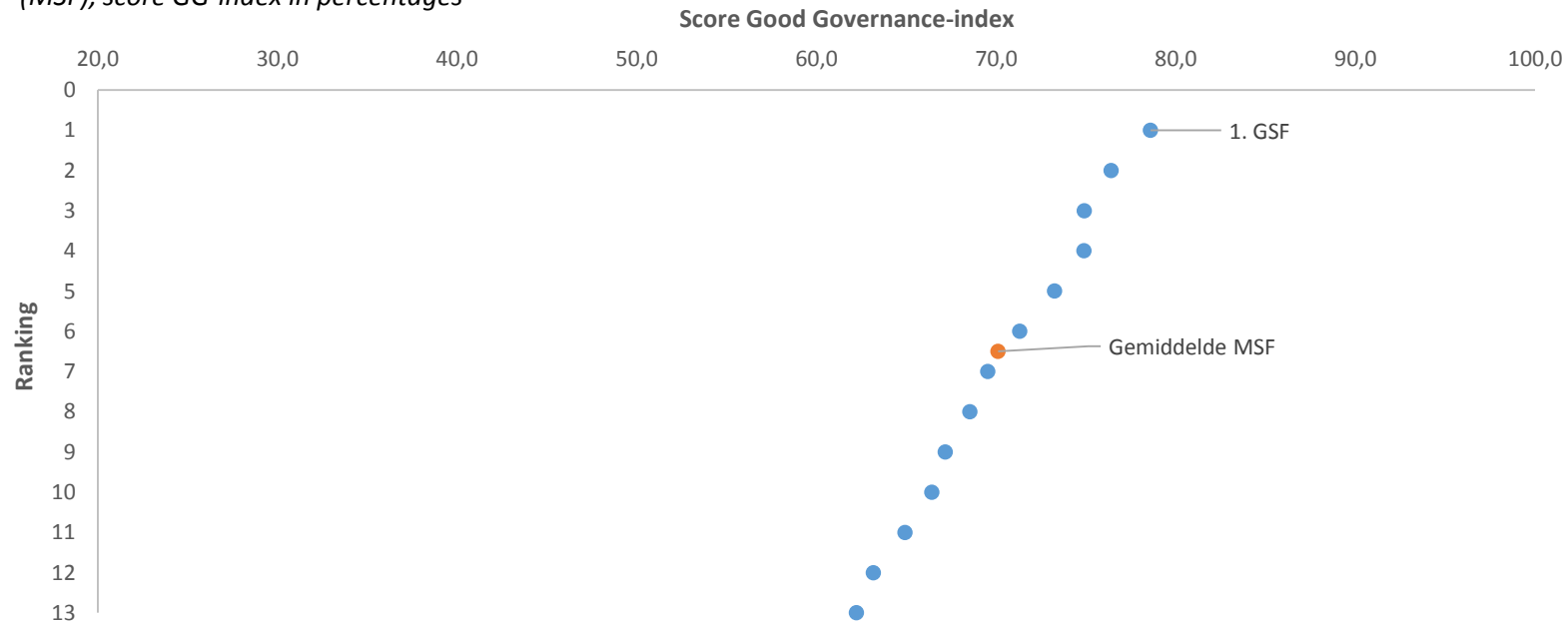
Figuur 5.6 Resultaten van de Good Governance-index (GG-index), voor GSF en voor de referentiegroep van multisportfederaties (MSF), in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de MSF: GG-index

- In Figuur 5.7 positioneren we GSF ten opzichte van de groep van MSF aangaande de score op de GG-index
- De resultaten tonen aan dat GSF de beste GG-score behaalt van alle MSF; GSF bekleedt dus de eerste plaats in de ranking
- Het verschil tussen de GSF en de MSF op de dertiende en laatste plaats bedraagt 16,4 procent
- De gemiddelde GGISS-score van de groep van MSF bedraagt 70,1 procent

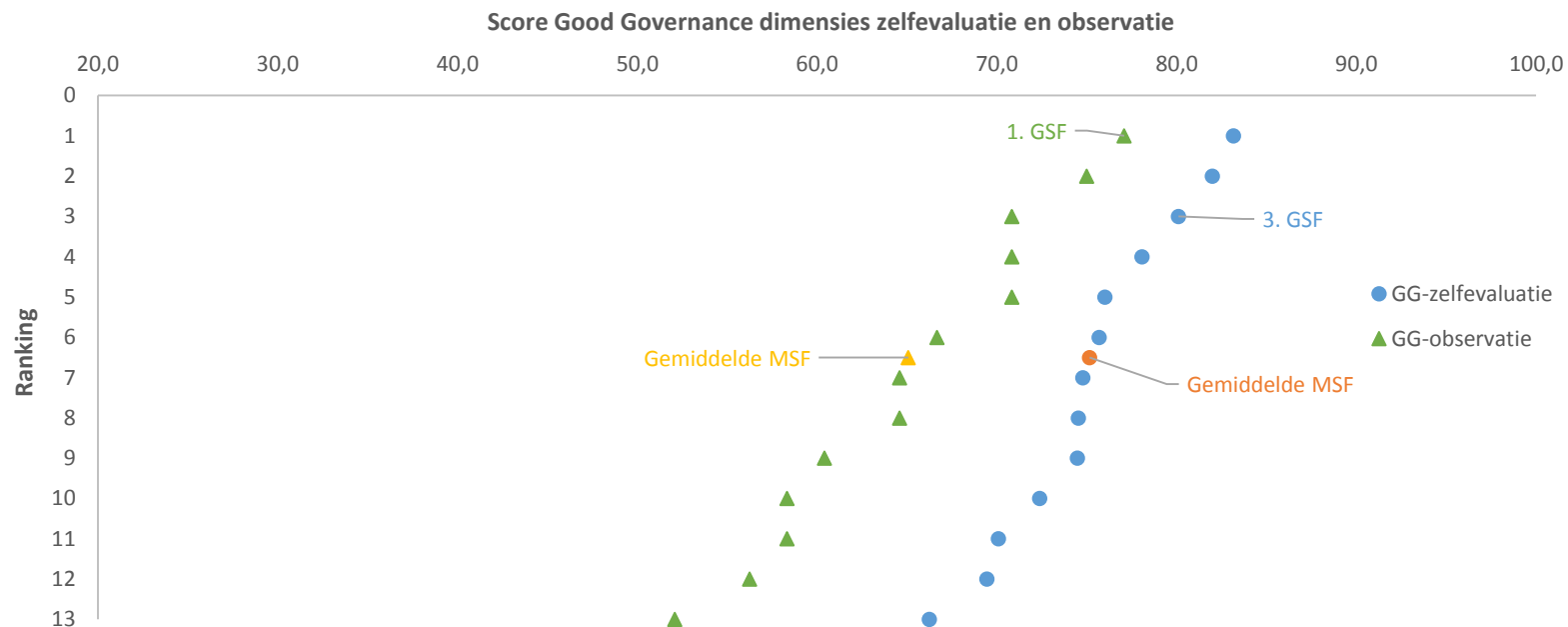
Figuur 5.7 Resultaten van de Good Governance-index (GG-index), positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties (MSF), score GG-index in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de MSF: dimensies van de GG-index

- Dezelfde positioneringsoefening wordt uitgevoerd voor de drie dimensies van de GGISS-index (zie Figuur 5.8)
- Zoals reeds vastgesteld bij de GGISS-index bekleedt GSF de derde plaats in de ranking van de GG-zelfevaluatie
- De scores van de GG-observatiedimensie liggen lager dan deze van de GG-zelfevaluatie; met een score van 77,1 procent staat GSF hier op de eerste plaats in de ranking van de MSF
- De gemiddelde score van alle MSF voor de GG-observatiedimensie bedraagt 65,1 procent

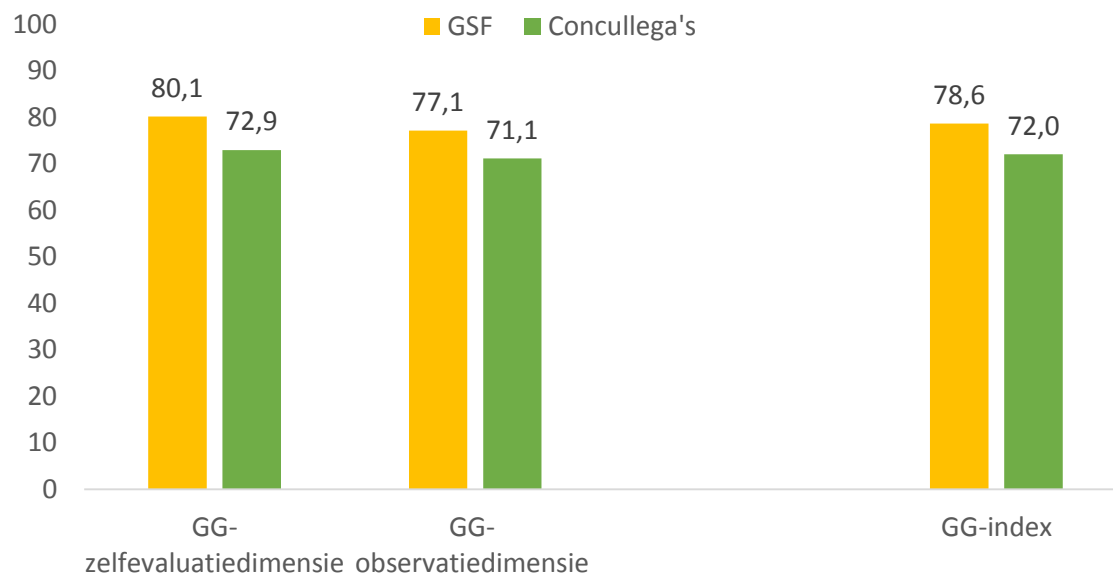
Figuur 5.8 Resultaten van de good governance-zelfevaluatie- en observatiedimensies van de GG-index, positionering van GSF binnen de groep van multisportfederaties (MSF), scores dimensies in percentages

GG-index: Positionering GSF ten opzichte van de concullega's

- In Figuur 5.9 plaatsen we de scores van GSF naast de gemiddelde scores van de groep van concullega's
- Met een globale GG-score van 78,6 procent scoort GSF ongeveer meer dan zes procent hoger dan het gemiddelde van de sportfederaties met een gelijkaardige grootte en een gelijkaardig sportaanbod (72,0%)
- De score van GSF ligt bij beide dimensies hoger als deze van de concullega's
- Het verschil tussen GSF en de concullega's is groter bij de GG-zelfevaluatiedimensie (zeven procent) als bij de GG-observatiedimensie (zes procent)

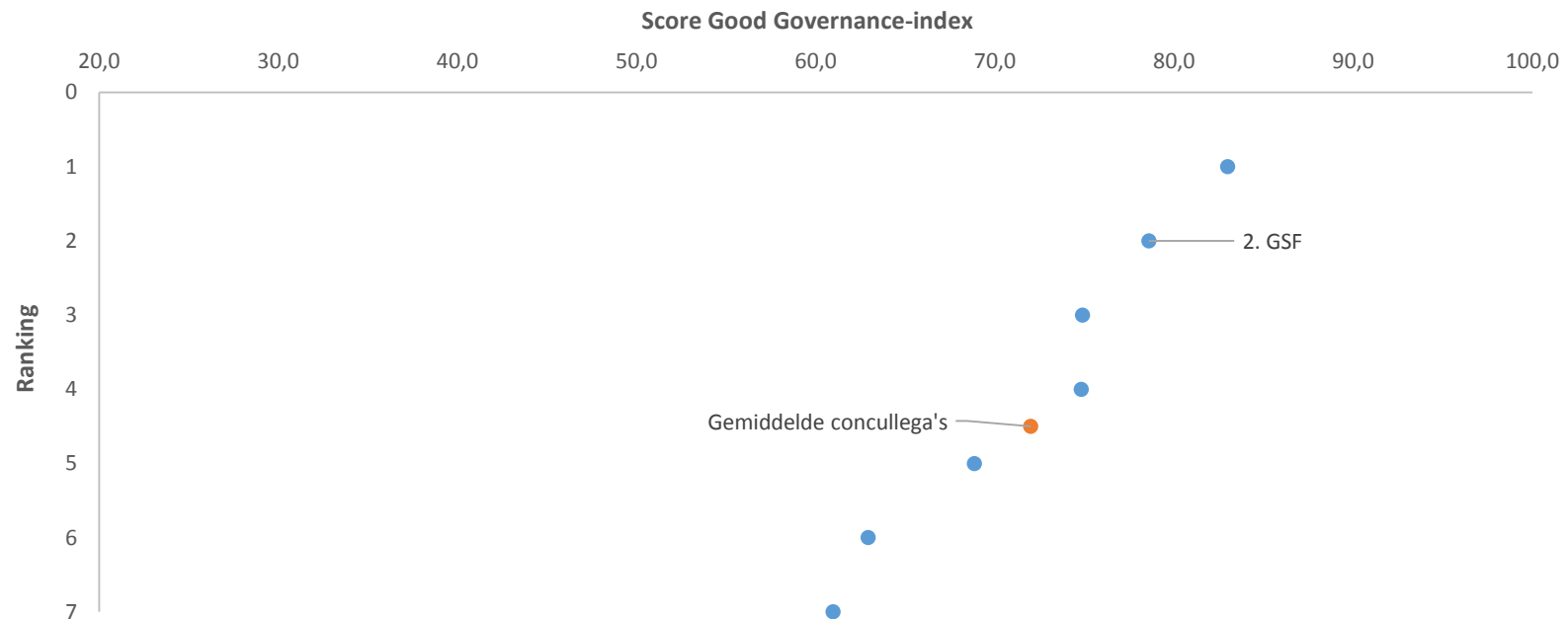
Figuur 5.9 Resultaten van de Good Governance-index (GG-index), voor GSF en voor de referentiegroep van concullega's, in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de concullega's: GG-index

- In Figuur 5.10 staat de globale GG-score centraal en positioneren we GSF ten opzichte van de concullega's
- De resultaten tonen aan dat GSF zich op de tweede positie bevindt binnen de groep van zeven concullega's (inclusief GSF); één federatie behaalt een beduidend hogere GG-score, de overige vijf federaties scoren lager
- De gemiddelde GGISS-score van de groep van concullega's bedraagt 72,0 procent

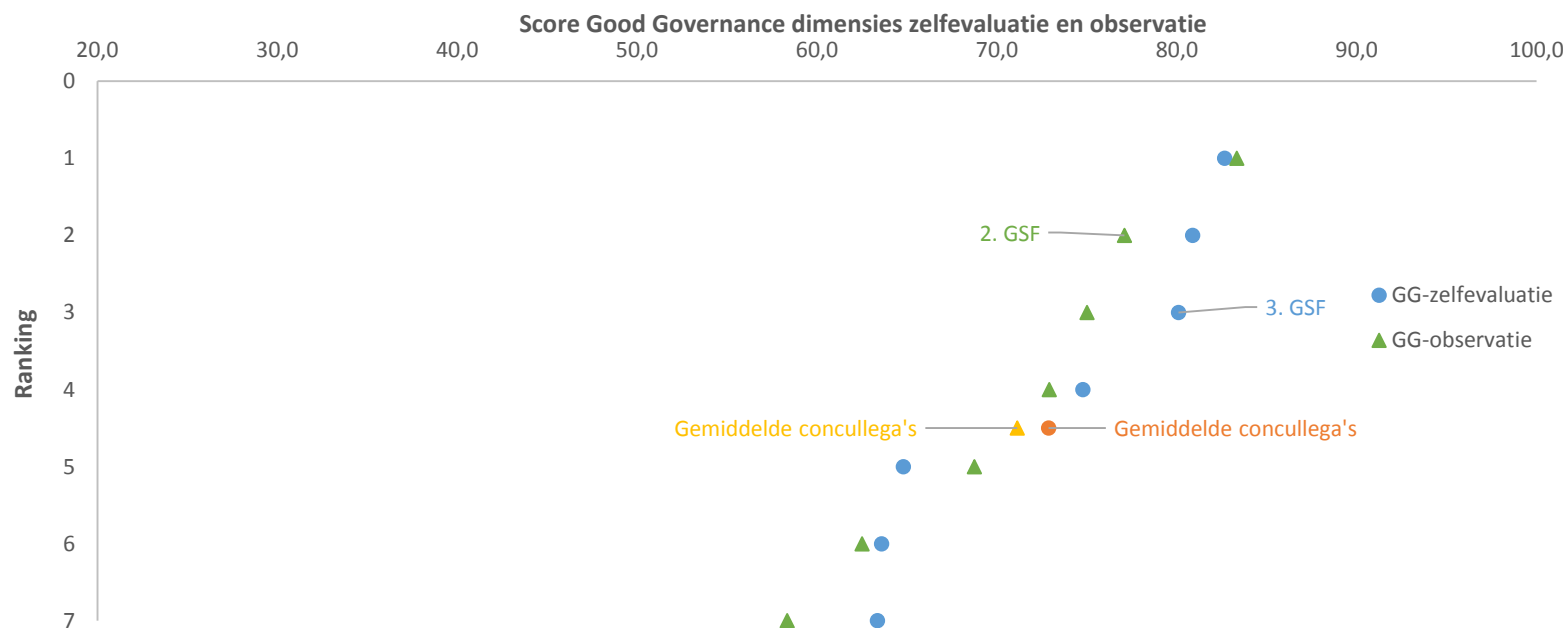
Figuur 5.10 Resultaten van de good governance-index (GG-index), positionering van GSF binnen de groep van concullega's, score GG-index in percentages

Positionering GSF ten opzichte van de concullega's: dimensies van de GG-index

- Ook voor de twee dimensies van de GG-index voeren we dezelfde positioneringsoefening uit (zie Figuur 5.11)
- Zoals we reeds konden vaststellen bij de resultaten van de GGISS-index bekleedt GSF bij de good governance-zelfevaluatie dimensie de derde positie binnen de groep van acht concullega's, met een score van 80,1 procent scoort GSF boven het gemiddelde van de concullega's (72,9%)
- Bij de good governance-observatie dimensie staat GSF op de tweede plaats, met een score van 77,1 procent, ook deze score ligt boven het gemiddelde van de groep van concullega's (71,1%)

Figuur 5.11 Resultaten van de Good Governance-zelfevaluatie- en observatiedimensies van de GG-index, positionering van GSF binnen de groep van concullega's, scores dimensies in percentages

5.2.3 GG-INDEX: ANALYSE VAN DE STERKTES EN ZWAKTES VAN GSF

GG-index: Resultaten per indicator

Toelichting bij de resultaten per indicator in het veterdiagram

De resultaten van de twee dimensies van de GG-index kunnen we verder ontleden in de bijbehorende indicatoren. Hiervoor voeren we een **normalisatie** door **van de resultaten van GSF ten opzichte van de gemiddelde score per indicator van de MSF enerzijds en van de concullega's anderzijds** (exclusief GSF). Per indicator wordt de afwijking ten opzichte van het gemiddelde van beide referentiegroepen berekend (0-punt = gemiddelde, zie witte stippenlijn in veterdiagrammen). Deze resultaten geven we grafisch weer in een **veterdiagram** (zie Figuur 5.12).

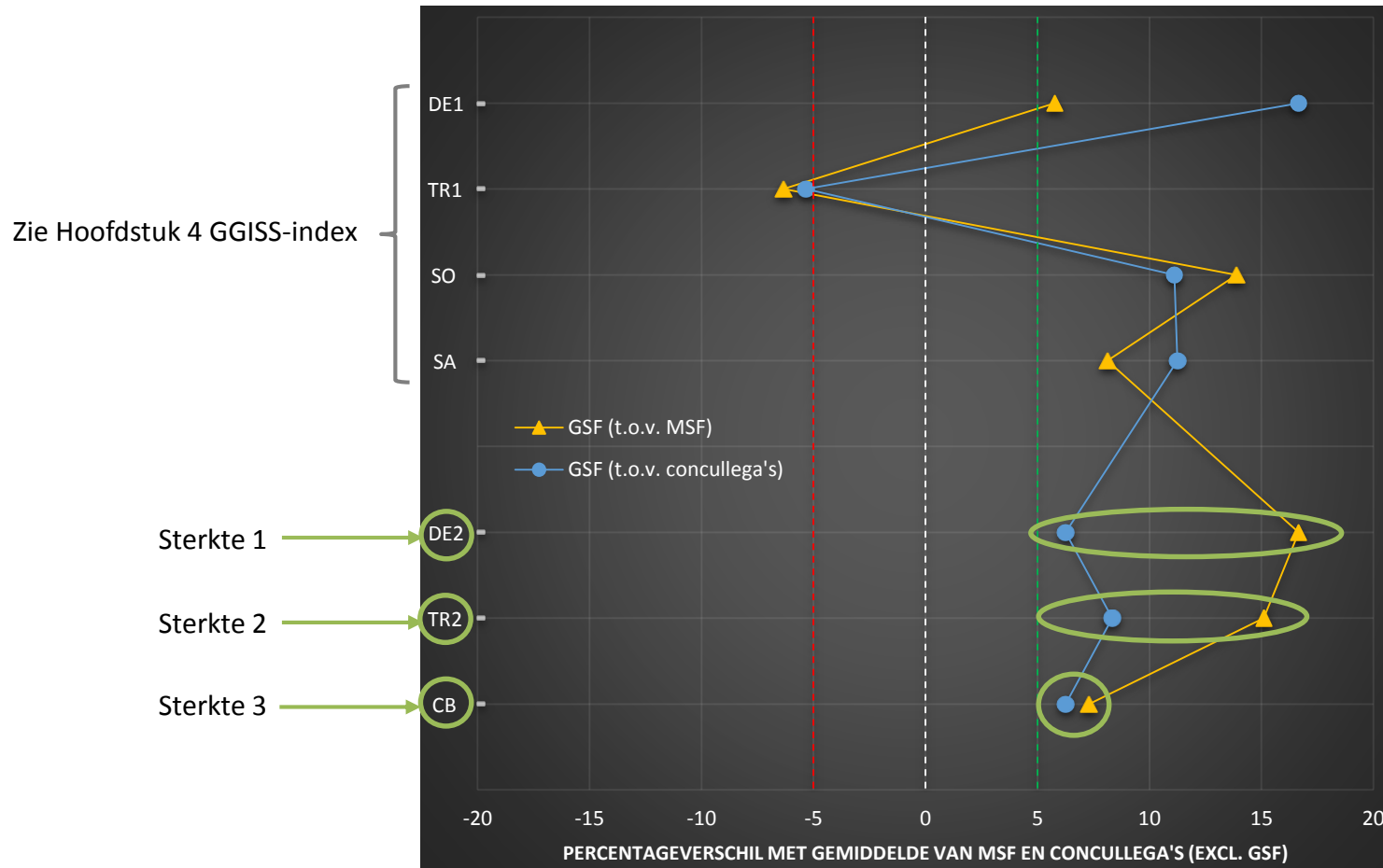
De resultaten van de indicatoren van de good governance-zelfevaluatiedimensie in Figuur 5.12 komen overeen met de resultaten van de good governance-dimensie van de GGISS-index in Hoofdstuk 4. Hier zullen we dus niet verder op in gaan.

Als we de drie indicatoren van de **good governance-observatiedimensie** onder de loep nemen, stellen we positieve resultaten vast. Bij de indicatoren 'democratie 2' en 'transparantie 2' stellen we vast dat GSF een heel stuk beter scoort dan de referentiegroep van de concullega's en nog beter dan de MSF. Het verschil van GSF met de MSF is het grootste wat aantoont dat de gemiddelde score van de MSF lager ligt dan die van de concullega's.

De scores van de referentiegroepen bij de indicator 'check & balances' liggen vrij dicht bij elkaar. Ook hier behaalt GSF een score die meer dan vijf procent hoger ligt dan het gemiddelde van beide referentiegroepen.

GG-index: selectie van sterktes en zwaktes van GSF (1)

Figuur 5.12% Resultaten voor indicatoren van de Good Governance-index (GG-index) voor GSF, percentageverschil van GSF met het gemiddelde van de MSF en de concullega's (excl. GSF), selectie van sterktes en zwaktes van GSF

GG-index: Selectie van sterktes en zwaktes van GSF (2)

Toelichting bij de selectie van sterktes en zwaktes van GSF op basis van het veterdiagram

Bij de selectie van sterktes en zwaktes focussen we op de indicatoren van de **good governance-observatiedimensie**. Hierbij hanteren we een gelijkaardige werkwijze als bij de GGISS-index in Hoofdstuk 4. Indien GSF bij een bepaalde indicator vijf procent (of meer) lager scoort dan het gemiddelde van één van beide referentiegroepen, dan wordt die indicator als een zwakte gedefinieerd (zie rode lijn). Het selectiecriterium voor de sterktes is strenger. Een sterkte wordt vastgesteld indien er vijf procent (of meer) hoger wordt gescoord dan het gemiddelde van beide referentiegroepen (zie groene lijn).

Uit het veterdiagram kunnen we al snel afleiden dat GSF goed scoort op alle drie de indicatoren van de good governance-observatiedimensie. We beschouwen zowel 'democratie 2', 'transparantie 2' als 'check & balances' als sterktes van GSF. Deze indicatoren worden in de volgende slides verder kwalitatief geanalyseerd.

GG-index: sterktes en zwaktes van GSF (1)

- Sterkte 1: indicator 'democratie 2':
 - Dit impliceert dat GSF op een transparantere manier communiceert over bepaalde democratische processen die zich al dan niet binnen de federatie voordoen, dan de referentiegroepen
 - Zo communiceert GSF duidelijk over de verkiezing van de voorzitter en het bestuur en de wijze waarop dit gebeurt
 - Op de website of in de statuten werd niet teruggevonden of GSF al dan niet een quorum heeft vastgelegd voor bij besluitvormingsprocessen in de Raad van Bestuur
- Sterkte 2: indicator 'transparantie 2':
 - De score van GSF ligt opvallend hoger dan deze van beide referentiegroepen, wat impliceert dat GSF transparanter communiceert over haar werking en organisatie
 - Zo communiceert GSF duidelijk over onder andere de samenstelling van de Raad van Bestuur, het aantal leden en sportclubs, ... Ook stelt GSF haar beleidsplan publiek beschikbaar
 - Er zijn weliswaar nog mogelijke werkpunten, zo werden de statuten en het (financieel) jaarverslag van GSF niet teruggevonden via de website van de federatie

GG-index: sterktes en zwaktes van GSF (2)

- Sterkte 3: indicator 'checks & balances'
 - Ook bij de indicator 'check & balances' ligt de score van GSF hoger dan deze van de referentiegroepen, GSF communiceert openlijk over aspecten van controle en evenwicht in verantwoordelijkheden binnen de federatie
 - Zo kan onder andere teruggevonden worden dat GSF een termijnslimiet vooropstelt voor de gekozen bestuursleden, dat de Algemene Vergadering minstens één keer per jaar samenkomt en dat beslissingen kunnen worden betwist via interne kanalen die zijn vastgelegd in de statuten
 - Ook bij deze indicator kunnen we enkele mogelijke werkpunten naar voor schuiven: GSF communiceert niet of er een maximale leeftijdslimiet gehanteerd wordt voor de bestuursleden en of er richtlijnen zijn voor gendergelijkheid bij de bestuursleden, ook een verwijzing naar 'conflict of interest' regels werd niet teruggevonden

5.3 BESLUIT

Doelstelling

Voortbouwend op de resultaten van de GGISS-index uit Hoofdstuk 4, werd in dit vijfde hoofdstuk een derde en laatste positioneringsoefening van GSF uitgevoerd waarbij we **dieper ingaan op het thema van good governance**. Goed bestuur wordt een belangrijk speerpunt in het toekomstige decreet op de sportfederaties. De **Vlaamse overheid** wilt het **deugdelijk bestuur** in Vlaamse sportfederaties **verbeteren en belonen** en zal van dit thema één van de drie kwaliteitsprincipes maken binnen het nieuwe decreet. Bijgevolg zal een derde van de werkingssubsidies uit het korfkrediet uitgekeerd worden op basis van het deugdelijk bestuur in de sportfederaties. Omwille van deze ontwikkelingen in het sportfederatielandschap is het interessant om de huidige situatie van GSF inzake good governance verder te analyseren aan de hand van een specifieke Good Governance-index en te vergelijken met de referentiegroepen.

Hierbij maken we een **combinatie** van de data rond good governance uit de **zelfevaluatiebevraging** (zie GGISS-index) en bijkomende **objectief vastgestelde data op basis van een website- en statutenanalyse van de federaties**. Dit leidde tot de ontwikkeling van de **Good Governance-index (GG-index)** bestaande uit twee dimensies: de good governance-zelfevaluatie-dimensie (is gelijk aan de good governance-dimensie van de GGISS-index) en de good governance-observatie-dimensie. Beide dimensies peilen naar verschillende aspecten van good governance, wat maakt dat de objectieve en subjectieve **data complementair** zijn.

Parallel aan de resultaten van de GGISS-index, kunnen we de resultaten van de GG-index ook op drie niveaus geïnterpreteerd worden: (i) op het niveau van de index, (ii) op het niveau van de drie dimensies, en (iii) op het niveau van de indicatoren.

Voornaamste bevindingen: GG-index

De resultaten omtrent de algemene good governance-index zijn positief voor GSF. Met een globale GG-score van 78,6 procent bekleedt GSF de vierde plaats van de negenenvijftig geanalyseerde USF en RSF en scoort ruim boven het gemiddelde (67,3%). Binnen de groep van de RSF (N=23) staat GSF zelfs op de tweede plaats en moet dus slechts één RSF laten voorgaan.

Ook in vergelijking met de twee referentiegroepen doet GSF het goed. De GG-score van GSF ligt meer dan acht procent hoger dan de score van de MSF en meer dan zes procent hoger dan de score van de concullega's. Op basis van deze scores bekleedt GSF de eerste plaats binnen de groep van MSF en de tweede plaats binnen de groep van concullega's.

Voornaamste bevindingen: de twee dimensies van de GG-index

De GG-index kan verder ontleed worden in twee dimensies – de good governance-zelfevaluatiedimensie en de good governance-observatiedimensie. Zoals reeds aangehaald komen de scores van de GG-zelfevaluatiedimensie overeen met de GG-dimensie van de GGISS-index. Deze resultaten werden besproken in Hoofdstuk 4. Bij de GG-observatiedimensie bevindt GSF zich op een gedeelde vierde plaats samen met nog zes andere sportfederaties binnen de groep van alle USF en RSF. De score van 72,9 procent ligt boven het gemiddelde van de USF en RSF (67,4%). Als we de vergelijking maken met de referentiegroepen stellen we ook positieve resultaten vast voor GSF. Binnen de groep van MSF staat GSF op de eerste plaats in de ranking betreffende de score op de good governance-observatiedimensie. De positionering in de groep van de concullega's toont aan dat GSF hier op de tweede plaats staat bij de good governance-observatiedimensie.

Voornaamste bevindingen: indicatoren van de GG-index: sterktes en zwaktes van GSF

Algemeen kunnen we concluderen dat GSF zeer **positief** naar voor komt uit deze positioneringsoefening op basis van de Good Governance-index. Hoewel uit de resultaten van Hoofdstuk 4 – de positionering op basis van de data afkomstig uit de zelfevaluatiebevraging – bleek dat ‘transparantie’ als zwakte geïdentificeerd werd voor GSF, blijkt uit de resultaten van de GG-index – combinatie van gegevens uit de zelfevaluatiebevraging en objectief vastgestelde data – dat het transparant communiceren een sterkte is voor GSF. Deze vaststelling is een bevestiging dat beide datasets complementair zijn en andere aspecten van good governance meten.

De drie indicatoren van de good governance-observatiedimensie worden beschouwd als sterktes van GSF. De resultaten tonen aan dat **GSF op een transparantere manier communiceert** over bepaalde **democratische processen** die zich al dan niet binnen de federatie voordoen (indicator ‘democratie 2’), over **haar werking en organisatie** (indicator ‘transparantie 2’) en over **aspecten van controle en evenwicht in verantwoordelijkheden** binnen de federatie (indicator ‘checks & balances’), **dan de referentiegroepen**.

AANBEVELINGEN

1. Het gezinsconcept in Vlaanderen is volop in beweging. Gezinnen vormen steeds meer een heterogeen gegeven. In haar aanbod dient GSF rekening te houden met deze ontwikkelingen zodat men kan inspelen op de behoeften inzake sport en bewegen van diverse types van gezinnen.

Waar de ontwikkeling van relaties en gezinnen tot de jaren 80 veelal verliep volgens een traditionele levensloop, evolueerde dit na de jaren 80 naar een meerkeuze levensloop. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals individualisering en secularisering liggen mee aan de basis van aangepaste en eigentijdse relaties tussen mensen, ook op het vlak van gezinsformules. Zo neemt het aantal huishoudens toe, terwijl de omvang van de huishoudens verkleint. Het traditionele kerngezin (gehuwd paar met kinderen) wordt steeds vaker vervangen door andere types van huishoudens zoals alleenwonenden, niet-gehuwd samenwonenden al dan niet met kinderen, eenoudergezinnen, stiefgezinnen en hersamengestelde gezinnen, De huishoudensvooruitzichten tonen aan dat deze trend zich in de toekomst zal verderzetten. Anno 2015 bestaat één derde van de huishoudens in Vlaanderen uit alleenwonenden en bijna één op tien uit alleenstaande ouders. Het gezin met thuiswonende kinderen neemt een minder uitgesproken plaats in binnen het geheel van de huishoudens dan 25 jaar terug, maar is nog steeds de belangrijkste leefvorm. Gezinnen vormen de doelgroep van GSF. De federatie dient daarom, waar mogelijk en relevant in samenwerking met andere actoren, deze evoluties van dichtbij op te volgen zodat men kan inspelen op de behoeften inzake sport en bewegen van diverse types van gezinnen.

2. De diverse types van gezinnen kunnen op het vlak van sport en bewegen niet op dezelfde manier benaderd worden. De hedendaagse gezinsheterogeniteit vereist een specifiek en gedifferentieerd sport- en beweegaanbod.

GSF stelt zich tot doel om elk gezin, en elk lid van het gezin in het bijzonder, van baby tot senior, een zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden, en dit in de vorm van een gezonde en recreatieve sportbeoefening. Om dit doel ook in de toekomst te bereiken is een segmentatie van de doelgroep van gezinnen wenselijk. Om elk lid van het gezin te bereiken kan het sportaanbod van GSF verder gedifferentieerd worden op basis van een doelgroepgericht sportaanbod. Dit kan verwezenlijkt worden via differentiatie van het huidig sportaanbod en/of door een uitbreiding van het aanbod. Dit sportaanbod kan zich onder meer richten tot een specifieke leeftijdsgroep of tot een bepaalde kansengroep.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat het bewegingskapitaal van gezinnen een sterke samenhang vertoont met de sportparticipatie. Wanneer men van jongs af aan in clubverband aan sport doet, is de kans groter dat men dit op latere leeftijd ook zal verderzetten. Bovendien zal de kans groter zijn dat ook de eigen kinderen in clubverband zullen sporten. Een groot aandeel van het ledenbestand van GSF bestaat uit jongeren tot en met twaalf jaar, wat in het licht van de resultaten van het onderzoek als een pluspunt kan beschouwd worden. Deze jongeren hebben op latere leeftijd meer kans om (bij GSF) in clubverband aan sport te doen.

Het aandeel (jong)volwassenen binnen het ledenbestand van GSF ligt een stuk lager. (Jong)volwassenen blijken ondervertegenwoordigd te zijn in vergelijking met de samenstelling van de ((club)sportieve) Vlaamse bevolking. De resultaten tonen aan dat (jong)volwassenen kunnen bereikt worden via een licht sportaanbod inzake solosporten, zoals loopsport, fitness, zwemmen en fietssport. Hoewel deze sporttakken vaak buiten clubverband beoefend worden, liggen hier groeimogelijkheden voor GSF binnen hun huidige aanbod of via nieuwe, innovatieve, lichte en/of laagdrempelige activiteiten. De resultaten van de prognose van de sportvoorkeur tonen aan dat de deelname aan wandelsport sterk zal stijgen in de toekomst. Ook fietssport, danssport, zwemsport, tennis en wintersport zullen een toename in sportdeelname kennen. Bij deze sporttakken liggen kansen voor GSF om het aandeel van de (jong)volwassenen te verhogen.

Hiernaast tonen de resultaten van het onderzoek aan dat ook het culturele en het economische kapitaal van gezinnen een impact heeft op de sportparticipatie. Vanuit dit opzicht blijkt sportdeelname in clubgeorganiseerde context nogal sterk een insiders/outsideverhaal: clubdeelname wordt mee bepaald door het economisch (gezinsinkomen) en cultureel kapitaal (hoogst behaalde diploma van de ouders) van gezinnen. Daarom moet zowel het aanbod als de toegankelijkheid in vraag gesteld worden. Er werd aangetoond dat er duurdere sporttakken zijn en goedkopere, wat inhoudt dat niet elke sporttak financieel haalbaar is voor elke familie. Anders gezegd is het, gegeven de sociale gelaagdheid die uit de resultaten blijkt, ook voor GSF wellicht waardevol om vanuit de doelgroep zelf te denken, en hierbij verder in te zetten op het voeren van een proactief categoriaal beleid zoals men reeds gedaan heeft via specifieke toeleidingstrajecten.

3. De relatie tussen verschillende generaties treedt steeds meer op de voorgrond en wordt intensiever. De verdere uitbouw van het multi- en intergenerationele sport- en beweegaanbod biedt in die zin mogelijkheden tot het aantrekken van nieuwe leden.

Een belangrijke socialisator die de sportparticipatie beïnvloedt, is het gezin. Of ouders en/of broers of zussen al dan niet aan sport doen, oefent een invloed uit op de eigen sportparticipatie. Daar waar vroeger voornamelijk het 'horizontale gezin' (ouders met meerdere kinderen) veelvoorkomend was, wint tegenwoordig het 'verticale gezin' aan belang. Vandaag de dag is het aantal kinderen in een gezin gedaald, maar komt de relatie tussen de verschillende generaties (kinderen en grootouders) meer op de voorgrond. In dit verband kunnen we spreken van het intergenerationele gezin, waarbij bijvoorbeeld de grootouders voor een (groot) deel mee instaan voor de opvoeding van de kleinkinderen, ook op sportief vlak. Om elk gezin en elk lid van het gezin in het bijzonder te bereiken biedt een multi- en/of intergenerationeel sportaanbod groeikansen voor GSF. Een dergelijk aanbod sluit nauw aan bij de idee achter de resultaten van de impact van het culturele, economische en bewegingskapitaal van gezinnen op de sportparticipatie (*supra*).

De resultaten van het sportaanbod van GSF en de sportvoorkeur in Vlaanderen bieden inzicht waar er mogelijkheden liggen om het inter- en multigenerationeel sportaanbod verder uit te bouwen. Een multigenerationeel aanbod is een aanbod voor minstens twee leeftijdsgroepen. Een intergenerationeel aanbod is een specifiek aanbod voor kinderen met ouders of kinderen met grootouders. Zwemmen, gymnastiek, dansen, badminton en atletiek zijn sporten die populair zijn bij verschillende leeftijdsgroepen binnen GSF en zich bijgevolg goed lenen om inter- of multigenerationeel te werken binnen het huidige sportaanbod. GSF speelt hier al goed op in, momenteel bestaat hun intergenerationeel sportaanbod voornamelijk uit het sporten in gezinsverband (75%). In dit verband worden de volgende sporttakken aangeboden: badminton (25%), jogging (12%) en zwemmen (8%). De doelgroep (groot)ouders en kleinkinderen (25%) wordt voornamelijk bereikt door een aanbod van watergewenning voor baby's (20%) en knuffelturnen (gym voor grootouder en kleinkind samen, 10%). Het multigenerationeel sportaanbod bestaat voornamelijk uit volgende sporttakken: zwemmen (24%), volleybal (10%), gym (10%), badminton (6%), dansen (6%), fietsen (6%). Sporten als tennis, voetbal, wandelen en fitness lijken zich binnen het huidige sportaanbod van GSF minder goed te lenen om een inter- of multigenerationele werking rond te ontwikkelen. De resultaten van de sportvoorkeur in Vlaanderen geven een overzicht van de inter- of multigenerationele mogelijkheden op basis waarvan GSF haar aanbod zou kunnen uitbreiden. Bij sporttakken als zwemmen, dansen en lopen blijken interessante mogelijkheden te liggen, waar GSF reeds op inspeelt via haar huidig aanbod. Daarnaast blijken ook tennis, fietsen en wintersport interessante sporttakken te zijn. Deze sporttakken zijn namelijk zeer populair binnen de verschillende leeftijdscategorieën in Vlaanderen. Fietsen en wintersport kunnen bovendien via de binnen- en buitenlandse sportkampen aangeboden worden, in gezinsverband of via de kind-grootouderformule.

4. Lichte sportbeoefening wint aan populariteit. Hierop kan worden ingespeeld door in te zetten op nieuwe en eigentijdse formules van binding en aansluiting voor gezinnen.

De 'sport light'-trend wint steeds meer aan belang. Mensen willen kunnen kiezen met wie, waar, wanneer, etc. ze sporten. Voor sportfederaties en sportclubs vormt het een uitdaging om een 'licht aanbod' te integreren in een eerder 'zware organisatie'. GSF kan hierop inspelen door verder in te zetten op nieuwe, innovatieve vormen van 'light lidmaatschap'. GSF heeft hiertoe reeds stappen ondernomen door de ontwikkeling van een lidmaatschapsformule waardoor men rechtstreeks bij de federatie kan aansluiten ('Op Weg lid'). Via dit lidmaatschap zijn mensen vrij om te kiezen uit een ruim gamma aan sportevenementen en sportkampen, en kunnen zij tegelijkertijd genieten van een verzekering voor lichamelijke ongevallen gedurende het joggen, wandelen, fietsen, fitnessen en zwemmen. Deze lidmaatschapsformule kan een toegevoegde waarde krijgen door het aanbod nog verder uit te breiden. Maar zeker en vast ook door promotie te maken voor dit soort van lidmaatschapsformule en dit bekend te maken in Vlaanderen. Dit biedt GSF mogelijkheden om nieuwe leden te overtuigen om zich als individu of als gezin aan te sluiten en op deze manier het dalende ledenaantal tegen te gaan. Hiernaast dienen ook mogelijkheden verkend te worden om ook binnen de clubs verschillende lidmaatschapsformules te voorzien. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan een alternatief lidmaatschap waarbij er variatie is in functie van de duur van het lidmaatschap (vb. per seizoen) of in functie van het lidgeld (vb. lagere prijs voor kansengroepen).

5. GSF kan streven naar een schaalvergroting op lokaal niveau door nieuwe leden aan te trekken binnen de bestaande sportclubs.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat het ledenaantal en het aantal sportclubs van GSF gedaald is doorheen de tijd. Hierbij neemt het ledenaantal in verhouding sneller af dan het aantal clubs, waardoor de gemiddelde GSF-sportclub groter wordt en dus meer leden telt. Dit kan men als een kans beschouwen om tot een schaalvergroting op lokaal niveau te komen en op deze manier efficiënter te werken op het gebied van (H)RM. Dit kan men bereiken door uit te gaan van de sterktes van de werking van de huidige sportclub en door enerzijds verder in te zetten op het actuele aanbod en anderzijds het aanbod uit te breiden om nieuwe leden aan te trekken binnen de huidige sportclubs. Hierbij kan GSF steunen op een ruim lokaal verankerd vrijwilligersnetwerk. Door maatschappelijke evoluties (zoals individualisering), zijn mensen minder geneigd om een engagement als vrijwilliger aan te gaan. Daarom is het voor GSF van belang om dit netwerk te koesteren. Gelijkaardige efficiëntiewinsten kunnen gerealiseerd worden door het opzetten van samenwerkingsverbanden tussen GSF-sportclubs onderling, of tussen GSF en externe partners (andere clubs, federaties, sportdiensten, etc.). Op deze manier bundelt men krachten, kan er een centrale administratie gevoerd worden met één loketfunctie voor ledenwerving, voor sponsorwerving, etc., kan er gezamenlijk (sport)materiaal aangekocht en gebruikt worden, etc.

6. Naast overheidssubsidies dient GSF te blijven inzetten op het verwerven van externe (financiële) middelen om haar onafhankelijke werking te garanderen.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat GSF het minst afhankelijk is van subsidies vanwege de overheid binnen de groep van multisportfederaties. Binnen de totale inkomsten van GSF is 20 tot 30 procent afkomstig uit overheidssubsidies, terwijl de gemiddelde multisportfederatie voor ongeveer de helft van haar inkomsten afhankelijk is van subsidies. GSF is dus in staat om een groot deel van haar inkomsten te verwerven via andere kanalen (ledenbijdrage, sponsors, moederorganisatie, etc.). Hierdoor heeft de federatie meer mogelijkheden tot zelfsturing en kan zo op een meer onafhankelijke en autonome manier werken in vergelijking met andere multisportfederaties. Vanuit dit perspectief is de link van GSF met de Gezinsbond, als slagkrachtige organisatie, een niet te onderschatten meerwaarde.

Daarnaast liggen er kansen voor GSF om in te zetten op de facultatieve opdrachten in het decreet op de sportfederaties en aldus aanspraak te maken op extra subsidies. Ook in het nieuwe decreet zal aandacht besteed worden aan jeugdsport en sportkampen via een specifieke 'beleidsfocus' (voormalige facultatieve opdrachten). Alleen multisportfederaties zullen kunnen intekenen op het thema van sportkampen. Hier liggen bijgevolg interessante mogelijkheden voor GSF om hun binnen- en buitenlandse sportkampen verder uit te bouwen. Bovendien worden er binnen het decreet twee nieuwe thema's voorzien, namelijk met betrekking tot een innovatief en laagdrempelig sportaanbod. Ook hier liggen er opportuniteiten voor GSF (zie ook aanbevelingen 2 en 3).

7. De eigenheid van GSF als de belangrijkste promotor van gezinssport in Vlaanderen dient duidelijker en sterker te worden afgebakend en op een transparante wijze te worden gecommuniceerd naar stakeholders.

De resultaten van de *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index* (GGISS-index) hebben aangetoond dat GSF minder veranderingsbereid is en minder transparant communiceert dan de referentiegroepen (i.c. multisportfederaties en concullega's). Voor GSF is het van belang om in te spelen op het veranderende gezinsconcept en haar werking en aanbod hier op af te stemmen (supra). Door het ontwikkelen van een multi- en intergenerationeel sport- en beweegaanbod heeft GSF alvast op een innovatieve manier acties hiertoe ondernomen. Dergelijk aanbod dient naar de toekomst toe verder uitgewerkt te worden zodat een verdere daling van het ledenaantal afgeremd kan worden. GSF dient op basis van de veranderende invulling van het gezin haar identiteit en de kenmerken op basis waarvan ze zich onderscheidt van andere aanbieders op een duidelijke, open en transparante manier te communiceren naar haar stakeholders (sportclubs, huidige en toekomstige leden, etc.). De transparante communicatie kan onder andere bevorderd worden door het publiek beschikbaar stellen van beleidsdocumenten, bestuursagenda's en rapporten.

8. GSF zet sterk in op aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen en gaat hiervoor samenwerkingsverbanden aan met organisaties om tot complementaire expertise te komen. Ook binnen de toekomstige werking van GSF moet dit een aandachtspunt blijven.

De resultaten van de GGISS-index tonen aan dat GSF sterk inzet op aspecten van solidariteit en op het bereiken van bepaalde doelgroepen. In vergelijking met de referentiegroepen zien we de grootste verschillen bij het stimuleren van haar sportclubs om 55-plussers actief te betrekken bij hun sportaanbod. Onder meer via het intergenerationeel sportaanbod zet GSF hier expliciet op in. Ook het bereiken van mensen in armoede is een aspect waar GSF expliciet op inzet via specifieke toeleidingstrajecten in samenwerking met andere doelgroepgebonden organisaties. Dit laatste toont aan dat GSF samenwerkingsverbanden aangaat met organisaties om tot complementaire expertise te komen. De resultaten tonen aan dat GSF regelmatig samenwerkt met actoren van binnen en buiten de sportsector dan de twee referentiegroepen.

Aspecten van solidariteit en samenwerking kunnen beschouwd worden als onderdelen van goed bestuur van een sportfederatie. Good governance wordt een belangrijk speerpunt in het toekomstige decreet op de sportfederaties. De Vlaamse overheid wil het deugdelijk bestuur in Vlaamse sportfederaties verbeteren en belonen. Het thema good governance zal één van de drie kwaliteitsprincipes binnen het nieuwe decreet worden, gekoppeld aan een derde van de werkingssubsidies voor de federaties. In die zin zal het ook voor GSF belangrijk worden om een groeitraject uit te stippelen rond de verschillende aspecten van goed bestuur.

9. GSF scoort goed op aspecten van dienstverlening. Ze kunnen hier op voortbouwen door de kwaliteit van hun diensten te blijven garanderen en verder te versterken.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat GSF een sterke interne werking en een goed personeelsbeleid hanteert. De federatie besteedt voldoende aandacht aan initiatieven om tot een administratieve vereenvoudiging te komen en bovendien is het management van de federatie zeer goed op de hoogte van de wensen en verwachtingen van haar sportclubs. Daarnaast geeft GSF haar sportclubs inspraak in de ontwikkeling van nieuwe diensten, genereert GSF geautomatiseerde applicaties ten behoeve van de clubs en voert zij na de lancering van een nieuwe dienst onderzoek naar de manier van introductie en naar de resultaten ervan. GSF voorziet een duidelijke jobomschrijving voor haar medewerkers en besteedt de nodige aandacht aan bijscholingsmogelijkheden voor deze medewerkers. De invoering van het nieuwe decreet op de sportfederaties zal verschillende uitdagingen meebrengen voor de interne werking en de dienstverlening van sportfederaties. Op basis van de resultaten van de positioneringsoefeningen inzake goed bestuur, innovatie en dienstverlening kan GSF inzicht verwerven in haar huidige positie en op basis hiervan haar gezinssportbeleid en haar werking in de toekomst verder vorm geven. Daarom is het voor GSF van belang om de kwaliteit van haar dienstverlening en interne werking te bewaken en waar mogelijk te versterken om haar positie binnen het sportfederatielandschap te waarborgen.

REFERENTIELIJST

ADSEI (2009). *Sociaal-Economische Enquête 2001*. Monografieën. Brussel: FOD economie.

ADSEI (2015). *Bevolking – Private, grootte en collectieve huishoudens*. Online geraadpleegd via <http://statbel.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/bevolking/bevolking - private grootte en collectieve huishoudens.jsp>.

Bastaits, K., Van Peer, C., Alofs, E., Pasteels, I., & Mortelmans, D. (2011). Hoe verloopt een echtscheiding in Vlaanderen? In D. Mortelmans, I. Pasteels, P. Bracke, K. Matthijs, J. Van Bavel & C. Van Peer (red.), *Scheiding in Vlaanderen* (pp. 85-112). Antwerpen: Acco.

Bauman, Z. (2002). Foreword: Individually, together. In U. Beck & E. Beck-Gernsheim (eds.). *Individualization. Institutionalized individualism and its social and political consequences*. London: Sage, XIV-XIX.

Becker, G. (1965). A theory of the allocation of time. *Economic Journal*, 75, 493-517.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In: John G. Richardson (Ed.). *Handbook of theory and research for the sociology of education*. (pp. 241-258). New York: Greenwood Press.

Bulckens, R., Mortelmans, D., Casman, M. T., & Simaÿs, C. (2007). *Families in beweging. Een gezinsbeleid op maat?* Brussel: Editions Luc Pire.

Cantillon, B., G. Verbist, V. De Maesschalck (2004) De sociaal-economische positie van eenoudergezinnen. *OVERWERK Tijdschrift van het Steunpunt WAV* 1-2/2004, 139-143.

Corijn, M. (2004). *Ongehuwd en gehuwd samenwonen in België. Feiten en opvattingen vanuit een sociaal-demografisch perspectief*. Brussel: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies, CBGS-Werkdocument 8.

Corijn, M. (2005a). *Gescheiden en dan ? De leefvorm enkele jaren na een echtscheiding in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies, CBGS-Webpublicatie.

Corijn, M. (2005b). *Verweduwd en dan ? De leefvorm enkele jaren na het overlijden van een huwelijkspartner in het Vlaamse Gewest*. Brussel: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudies, CBGS-Webpublicatie

Corijn, M. (2009). *Gezondheid en gezondheidsgedrag in het Vlaamse Gewest: verschillen naargelang het huishoudtype*. SVR-Rapport, 209/1.

Corijn, M. (2012). *Verweduwd in het Vlaamse Gewest. Een analyse op basis van Rijksregistergegevens*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Webartikel 3.

Corijn, M. (2013). *Ongehuwd samenwonen na een scheiding in Vlaanderen*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Webartikel 3.

Corijn, M., & Klijzing, E. (2001). *Transitions to adulthood in Europe*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Corijn, M. & Van Peer, C. (2013). *Gezinstransities in Vlaanderen*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Studie 2.

DaCosta, L.P., & Miragaya, A. (Eds.) (2002). *Worldwide experiences and trends in Sport for All*. Aachen: Meyer & Meyer Sport.

Deboosere, P., S. Demarest, V. Lorant, P.-J. Miermans, M.-I. Portet, H. Van Oyen (2006) *Gezondheid en mantelzorg*. Sociaal-Economische Enquête 2001 Monografieën. FOD, Economie, 2006/1.

Deboosere, P., Mortelmans, D., & Marquet, J. (2011). Gezin: opvattingen over relaties, gezin, gender en familiale solidariteit. In K. Abts, K. Dobbelaere & L. Voyé (red.), *Nieuwe tijden, nieuwe mensen: Belgen over arbeid, gezin, ethiek, religie en politiek* (pp. 23-69). Leuven: LannooCampus.

Dobbelaere, K. (1978). Secularisatie. In L. Rademaker (red.), *Sociologische encyclopedie*. Utrecht/Antwerpen: Spectrum.

Dobbelaere, K. (1981). *Secularization – A Multi-Dimensional Concept*. London: Sage.

Dykstra, P.A. (2003). Levenslooppatronen: Toenemende variatie? *Bevolking en Gezin*, 32 (2), 21-34.

Elling, A. & Claringbould, I. (2005). Mechanisms of inclusion and exclusion in the Dutch sports landscape. Who can and wants to belong? *Sociology of Sport Journal*, 22(4): 498-515.

FOD Economie/Algemene Directie Statistiek (2015). *Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht: Vlaanderen*. Online geraadpleegd via <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/>.

Geurts, K. (2006) *De arbeidsmarktpositie van alleenstaande ouders. Nieuwe bevindingen uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming*. Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en vorming. Eindrapport WAV.

GSF (2012). *Beleidsplan 2013-2016 Gezinssportfederatie* vzw. Brussel: Gezinssportfederatie.

GSF (2015). *Werkingsverslag 2015 Basisopdrachten*. Brussel: Gezinssportfederatie.

Hartmann-Tews, I. (1996). *Sport für Alle!? Strukturwandel europäischer Sportsysteme im Vergleich: Bundesrepublik Deutschland, Frankreich, Großbritannien* (Schriftenreihe des Bundesinstituts für Sportwissenschaft 91). Schorndorf bei Stuttgart: Karl Hofmann.

Lesthaeghe, R. (1995). The second demographic transition in Western countries: an interpretation. In K.M. Oppenheim & A.-M. Jensen (eds.), *Gender and family change in industrialized countries* (pp. 17-62). Oxford: Clarendon Press.

Lesthaeghe, R. (2010). The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. *Population & Development Review*, 36, 2, 211-251.

Lesthaeghe, R., & van de Kaa, D. (1986). Twee demografische transitie's? In R. Lesthaeghe & D. van de Kaa, (red.), *Bevolking – Groei en Krimp* (pp. 9-24). Mens en Maatschappij, Deventer: Van Loghum Slaterus.

Liefbroer, A.C., & Dykstra, P. (2000). *Levenslopen in verandering. Een studie naar ontwikkelingen in de levenslopen van Nederlanders geboren tussen 1900 en 1970*. WRR, voorstudie 107, Den Haag.

Lodewijckx, E. & Deboosere, P. (2011). *Huishoudens en families: stabiliteit en snelle verandering gaan hand in hand*. GGP Belgium paper series No. 6.

Lokale Statistieke (2015). Online geraadpleegd via http://aps.vlaanderen.be/lokaal/lokale_statistieken.htm.

Maegherman, K. (2007). *Marketing van diensten*. Antwerpen: Garant.

Matthijs, K. (2009). *Bevolking. Wie, wat, waar, wanneer?* Acco: Leuven.

Pasteels, I., Lodewijckx, E., & Mortelmans, D. (2013). Gezinstransities in de levensloop van mannen en vrouwen. In M. Corijn & C. Van Peer (red.), *Gezinstransities in Vlaanderen* (pp. 37-72). Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Studie 2.

Pauwels, G., J. Pickery (2007) *Wie participeert niet? Ongelijke deelname aan het maatschappelijke leven in verschillende domeinen*. Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Rapport, 2007/5.

Redig, G., m.m.v. Dierckx, D. (2011). *Categoriaal beleid. Verkenning en denkoefening voor een integrale en interactieve beleidsbenadering*. Geraadpleegd via http://www.steunpuntjeugd.be/uploads/documents/artikel_Guy_Redig_Categoriaal_Beleid.pdf.

Redig, G. & Dierckx, D. (2003). Armoedebelaid van overheden. Over het aanleggen van kruispunten en rotondens. In: J. Vranken, K. De Boyser & D. Dierckx (Eds.). *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2003*. (pp. 335-354). Leuven: Acco.

Scheerder, J. (2003). School, sport en samenleving. Naar een flexibele opdracht voor de leerkracht lichamelijke opvoeding. *Praktijkgids Sportmanagement* II.4 Vlaams en nationaal sportbeleid – Afl. 26/juni: Sch.1-22.

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2015a). *Organisatie en management van sportfederaties in Vlaanderen. Resultaten van het Vlaamse Sportfederatie Panel 2.0 (VSFP2.0)* (Management & Bestuur in Sport 9). Gent: Academia Press.

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2015b). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport 25). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Scheerder, J., Claes, E., Lagae, W., Thibaut, E. & Vos, S. (2016a). *Vlaanderen zwemt, fietst, loopt! Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar triatlon en duatlon* (Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar Bewegen & Sport 6). Gent: Academia Press.

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016b). *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index). Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten van Vlaamse unisportfederaties en recreatieve sportfederaties* (Beleid & Management in Sport 26). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H., Winand, M. & Vos, S. (2012). *Sport in clubverband (Deel 2). Uitdagingen voor de clubgeorganiseerde sport* (Beleid & Management in Sport 9). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Scheerder, J., Thomis, M., Vanreusel, B., Lefevre, J., Renson, R., Vanden Eynde, B. & Beunen, G. (2006). Sports participation among females from adolescence to adulthood. A longitudinal study. *International Review for the Sociology of Sport*, 41 (3-4): 413-430.

Scheerder, J., van Bottenburg, M. & Pauwels, G. (2008). De opkomst van lichte sportgemeenschappen. Nieuwe organisatievormen in de sport als uitdaging voor sportaanbieders. *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer*, 206, 27-33.

Scheerder, J., Vandermeerschen, H., Borgers, J., Thibaut, E. & Vos, S. (2013). *Vlaanderen sport! Vier decennia sportbeleid en sportparticipatie* (Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar Bewegen & Sport 5). Gent: Academia Press.

Scheerder, J. & Vandermeersch, H. (2014). *Beweging in beleid/beleid in beweging. Het publieke beheer van de sport- en bewegingssector* (Management & Bestuur in Sport 4). Gent: Academia Press.

Scheerder, J., & Vanreusel, B. (2009). Over gulzige instituties en lichte gemeenschappen. Het Vlaams Sport voor Allen-beleid in een stroomversnelling. (pp. 30-53). In: H. Wittock & T. Van Steendam (Eds.). *Sport verruimd. 5 jaar Vlaams sportbeleid (2004-2009)*. Kessel-Lo: Van der Poorten.

Scheerder, J. & Vanreusel, B. (2011). Een leven lang sporten? Longitudinaal onderzoek naar sport(in)activiteit. In: A. Elling & F. Kemper (Eds.). *Het kost veel tijd en je wordt er moe van. Verklaringen voor sportdeelname en inzichten in de leefwereld van niet-sporters*. Nieuwegein: Arko Sports Media.

Statbel (2013). Online geraadpleegd via <http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/structuur/huishoudens/>.

SVR (2014a). *Meest voorkomende leefvorm in Vlaanderen is gezin met kinderen*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-st@ts studie 2014/3.

SVR (2014b). *Bevolking naar leeftijd en geslacht op 1 januari 1990-2030, vooruitzichten 2015-2030*. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering.

SVR (2015). *Vlaamse Regionale Indicatoren 2015*. Brussel: Vlaamse overheid.

Sweeney, M. (2010). Remarriage and stepfamilies: strategic sites for family scholarship in the 21st century. *Journal of Marriage and the Family*, 72, 667-684.

Thibaut, E., Scheerder, J., Vandermeersch, H., Borgers, J., Vos, S. (2013). Vlaanderen sport! Hoeveel kost dat?. *Praktijkids Sportmanagement*, V.3 Cases – Afl. 46/juni 2013, Thi.1-Thi.12.

Thibaut, E., Vos, S., & Scheerder, J. (2014). Hurdles for sports consumption? The determining factors of household sports expenditures. *Sport Management Review*, 17, 444-454.

Van Campenhoudt, L. (2001). *Introduction à l'analyse des phénomènes sociaux*. Paris: Dunod.

Van de Kaa, D.J. (1994). The second demographic transition revisited: theories and expectations. In H. Beets, H. van den Brekel, R. Cliquet, G. Dooghe & J. De Jong Gierveld (eds.), *Population and Family in the low countries 1993: late fertility and other current issues* (pp. 81-126). Amsterdam: Swets and Zeitlinger.

Van Peer, C. (2007) *De impact van een (echt)scheiding op kinderen en ex-partners*. Studiedienst van de Vlaamse Regering, SVR-Studie, 2007/1.

Vanderleyden L., L Heylen (2007) Ouderen, hun sociale contacten en de beleving ervan: continuïteit of verandering? *Tijdschrift voor sociologie*, 28,1: 52-78.

Vlaamse overheid (2001). *Decreet van 13 juli 2001 houdende de regeling van de erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding*. Belgisch Staatsblad, publicatiedatum 14 september 2001.

Vlaamse Regering (2014). *Beleidsnota 2014-2019 sport. Door samenspel winnen*. Online geraadpleegd op 15 januari 2015 via <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g143-1.pdf>.

Vlaamse Regering (2015a). *Decreet georganiseerde sportsector*. Interne presentatie overleg met VSF (1 oktober 2015).

Vlaamse Regering (2015b). *Nieuw decreet voor de georganiseerde sportsector. Bisconceptnota aan de Vlaamse Regering*. Brussel: Vlaamse Regering.

BIJLAGEN

A. Overzicht taken en verantwoordelijkheden van de organen van GSF

B. Overzicht aanbod opleidingen en bijscholing en didactische ondersteuning/GSF-publicaties

A. OVERZICHT VAN DE TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE ORGANEN VAN GSF

Afdelingen Gezinsbond en GSF-sportclubs

Afdelingen Gezinsbond

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Aanstellen van lokale sportverantwoordelijken in functie van sportpromotionele evenementen of clubwerking	BO5: promotie BO3: clubwerking
Promoten van GSF-initiatieven, georganiseerd vanuit de federatie	BO5: evenementen GSF FO2: sportkampen BO2: kadervorming
Organiseren van lokale sportpromotionele activiteiten	BO5: promotie
Faciliteren van een lokale GSF-clubwerking	BO3: clubwerking

GSF-Sportclub

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Organiseren van lokale sportclubwerking op een kwaliteitsvolle manier	BO3: clubwerking
Organiseren van ontmoetingsmomenten in samenwerking met andere sportclubs	BO1: organiseren van activiteiten recreatief/competitief
Deelnemen aan projecten in het kader van jeugdsport	FO1: jeugdsport
Deelnemen aan projecten in het kader van het prioriteitenbeleid	FO3: prioriteitenbeleid
Deelnemers stimuleren/afvaardigen i.f.v. kaderopleiding bestuurlijk en sporttechnisch	BO2: kadervorming
Promoten van GSF-initiatieven, georganiseerd vanuit de federatie	BO5: evenementen GSF FO2: sportkampen BO2: kadervorming
Organiseren van lokale sportpromotionele activiteiten	BO5: promotie
Afvaardiging sportraad	BO4: informatie

Bron: GSF (2012)

Gewestelijke en provinciale werkgroepen GSF

Gewestelijke werkgroep GSF

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Organiseren van ontmoetingsmomenten voor GSF-clubverantwoordelijken uit een bepaalde regio	BO3: begeleiding van sportclubs BO4: informatie
Organiseren van kadervorming voor GSF-clubverantwoordelijken en/of monitoren uit een bepaalde regio	BO2: kadervorming bestuurlijk/sporttechnisch
Organiseren van sportevenementen op het vlak van sportpromotie	BO5: promotie
Organiseren van sportevenementen voor leden van sportclubs	BO1: organiseren van recreatieve/competitieve evenementen
Organiseren van informatiemomenten voor nieuwe sportverantwoordelijken uit het gewest (afdelingen Gezinsbond)	BO4: informatie BO5: promotie

Provinciale werkgroep GSF

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Samenstellen van een provinciale werkgroep, bestaande uit de provinciale beleidsverantwoordelijken van GSF en een vertegenwoordiging uit elk gewest	BO4: informatie
Organiseren van of deelnemen aan sportpromotionele evenementen in samenwerking met GSF	BO5: promotie
Organiseren van ontmoetingsmomenten en kadervorming voor sportverantwoordelijken uit hun provincie	BO2: kadervorming BO4: informatie BO3: begeleiding van sportclubs
Afvaardiging provinciale sportraad	BO4: informatie

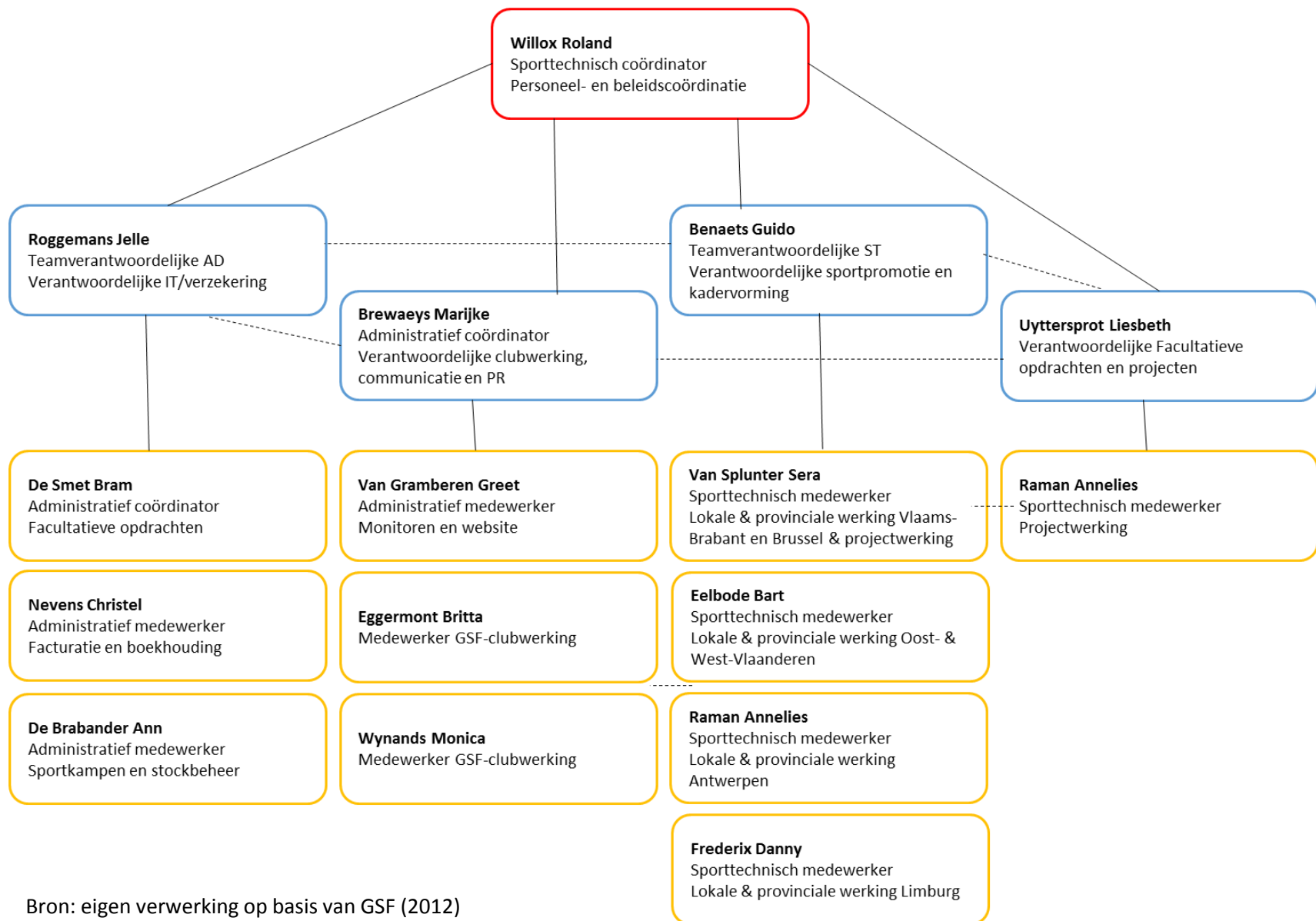
Bron: GSF (2012)

Personeel GSF: betrokkenheid en afvaardigingen in verschillende organen

Orgaan	Betrokkenheid personeel
Afdelingen Gezinsbond	Sporttechnische medewerkers van de federatie informeren en stimuleren lokale verantwoordelijken (BO4/BO5)
GSF-Sportclub	Sporttechnische medewerkers van de federatie informeren en stimuleren lokale verantwoordelijken i.f.v. clubwerking (BO1/BO2/BO3/FO1)
Gewestelijke werkgroep GSF	Sporttechnische medewerkers van de federatie informeren en begeleiden de werkgroep i.f.v. het beleidsplan (alle opdrachten)
Provinciale werkgroep GSF	Sporttechnische medewerkers van de federatie informeren en begeleiden de werkgroep i.f.v. het beleidsplan (alle opdrachten)
Algemene Vergadering GSF	Coördinatoren van de federatie informeren de leden i.f.v. het beleidsplan en de werking van de federatie (alle opdrachten)
Raad van Bestuur Gezinsbond	Coördinator van de federatie informeert de leden over de werking van de federatie
Raad van Bestuur GSF	Coördinatoren van de federatie informeren en begeleiden de leden i.f.v. het beleidsplan en de werking van de federatie. (alle opdrachten)

Bron: GSF (2012)

Organogram personeel GSF

Bron: eigen verwerking op basis van GSF (2012)

Algemene Vergadering en Raad van Bestuur

Algemene Vergadering van GSF

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Vertegenwoordiging van de sportclubs in het nationaal beleid van GSF	BO3: begeleiding van sportclubs
Fungeren als klankbordgroep voor het beleidsplan en jaarlijks actieplan	Globale betrokkenheid bij de werking van GSF (alle opdrachten)
Meewerken aan specifieke werkgroepen en opdrachten in het kader van het beleidsplan zoals kadervorming, sportpromotionele evenementen en sportkampen	BO2: kadervorming BO5: sportpromotie FO2: sportkampen
Deelnemen aan overleg- en ontmoetingsmomenten van het GSF-beleid	Globale betrokkenheid bij de werking van GSF (alle opdrachten)
Aanstellen van de voorzitter en de leden van de Raad van bestuur van GSF	Algemene werking
Bekrachtigen van het gevoerde beleid zowel inhoudelijk als financieel	Alle opdrachten

Raad van Bestuur van GSF

Taken en verantwoordelijkheden	Betrokkenheid bij basisopdrachten (BO) - Facultatieve opdrachten (FO)
Bepalen van het financieel en inhoudelijk beleid van GSF: begroting en beleidsplan	Specifieke betrokkenheid in alle opdrachten.
Controle op nakomen van contractuele verplichtingen van de federatie	Alle opdrachten
Vertegenwoordigen van de federatie bij interne en externe bijeenkomsten	Alle opdrachten
Aanwerven van personeel van de federatie in overleg met de coördinator.	Alle opdrachten
Vastleggen van de verantwoordelijke functies in GSF: penningmeester en ondervoorzitter	Alle opdrachten
Volgen van kadervorming in functie van de werking van en de opdracht in de federatie	BO2: kadervorming

Bron: GSF (2012)

B. OVERZICHT AANBOD OPLEIDINGEN EN BIJSCHOLINGEN EN DIDACTISCHE ONDERSTEUNING/GSF-PUBLICATIES

Overzicht kaderopleidingen en bijscholingen

Organisatie	Doel	Doelgroep	Middelen
Provinciale organisatie van aspirant-initiator zwemmen i.s.m. VTS (5/jaar)	Sporttechnische monitorenvorming	Alle leeftijden, vanaf 16 jaar	- Eigen personeel als docent en cursusverantwoordelijke - Inschakelen clubs en vrijwilligers - Eigen beheer
Bijscholingsdag Recreatiesport Vlaanderen (herfstvakantie)	Sporttechnische+ bestuurlijke vorming	Alle leeftijden (bestuur) Sporttechnisch geschoolden	Personeel, i.s.m. andere federaties Kostendelend tussen federaties (ca. 600 €/federatie)
Trefdagen kampleiders/monitoren: - zomersport - wintersport	- Nieuwe kampverantwoordelijken introduceren - Band met bestaande monitoren aanhalen	Mensen met pedagogische opleiding	- Personeel - Vrijwilligers - Externe partners (beperkt)
Promotie Sportac- & Dynamo-organisaties	Bestuurders vormen	Bestaande en nieuwe vrijwilligers	Sportief-nieuwsbrief en website Bestuurders recupereren kosten via GSF
Bijscholing specifieke trends: knuffelgym	Vorming monitoren	Monitoren met sporttechnisch diploma	Personeel i.s.m. andere federaties-specialisten Samenwerking Gezinsbond (JGA)
Medewerking VTS "Bewegingsanimateur"	Vorming monitoren	Alle leeftijden, vanaf 17 jaar	Personeel en recrutering van docenten uit werkveld
Congres "recreatiesport Vlaanderen" ("Sport beweegt")	Infoverstrekking	Bestuurders Clubverantwoordelijken	- Werkgroep personeel-specialisten-andere federaties - Gedeelde uitgaven (ca. 500 euro/federatie)
Provinciale bijscholingen (samenwerking werkgroepen): - kwaliteitsproject zwemmen Limburg - trefweekend clubverantwoordelijken Oost-Vlaanderen	Vorming bestuurders en/of monitoren sportclubs	Bestaande en nieuwe bestuurders en/of monitoren	- Provinciale medewerker GSF - Specifieke provinciale subsidies
Beleidsstreffen	Ontmoeting nationaal beleid GSF (AV/RVB) / Personeel GSF	- Alg Verg GSF - Personeel GSF	- Medewerkers GSF - Externe inbreng (beperkt) - Beperkte bijdrage

Bron: GSF (2012)

Overzicht van de begeleiding van aangesloten sportclubs

Organisatie	Doel	Doelgroep	Middelen
Sportclubaanbod: multi- en unisportgericht	Permanent kwalitatief sportaanbod met recreatief accent	Alle leeftijden, doelgroepgericht (van kleuter tot senior)	Lokale vrijwilligers, Clubondersteuners: inzet van halftijdse medewerker per provincie
Administratief-bestuurlijke begeleiding van de sportclubs	Kwaliteitsvolle organisatie van het clubaanbod op bestuurlijk vlak	Clubverantwoordelijken	- Clubondersteuners (lokale contacten) - Vademecum voor clubverantwoordelijken evoluerend naar online-versie - Digitale nieuwsbrief sportclubs
Sporttechnische begeleiding van de sportclubs	Kwaliteitsvolle begeleiding en ondersteuning van de clubs op sporttechnisch vlak	Lesgevers sportclubs Clubverantwoordelijken & clubbestuur Clubbestuur en lesgevers	- Sporttechnische ondersteuning via handboeken en tijdschrift 'Sportief' - Databank gekwalificeerde lesgevers - Bonus via jeugdsportproject van 'Basic tot Best' - Geoptimaliseerde uitleendienst sportmateriaal
Sportpromotionele begeleiding van de sportclubs	Ondersteuning van de sportclubs op promotioneel vlak	Clubverantwoordelijken en clubbestuur	- Sportkalender op website: aankondiging acties - Blanco flyers en affiches (opdruk eigen acties) - Begeleiding via clubondersteuners - Gratis verzekering eenmalige acties - Activiteitenkalender Bondsblad (Gezinsbond)

Bron: GSF (2012)

Overzicht van de didactische ondersteuning en eigen publicaties

Organisatie	Doel	Doelgroep	Middelen
Tijdschrift 'Sportief'	Informatie over activiteiten en sport algemeen	- Leden sportclubs - Geïnteresseerden - Deelnemers kampen - Sinds 2010: klanten sportkampen en sportclubs (F-leden)	- Medewerkers: eigen redactie - Advertenties - Lay-out en druk extern (professioneel)
Sporttechnische bijdrage	Sporttechnische informatie over recreatief sporten	Leden monitoren (F-leden)	Medewerkers: eigen redactie Lay-out en druk extern (professioneel)
Handleiding voor clubverantwoordelijken en aanvullingen	Informatie over de organisatie van de clubwerking	Clubverantwoordelijken	Eigen redactie Druk via Gezinsbond
Informatiesessies lokaal/provinciaal	Informatie over specifieke thema's op vraag	- Leden - Clubverantwoordelijken - Monitoren	Medewerkers PPT-presentaties Vrijwilligers
Digitale nieuwsbrief	Informatie over de werking met doorverwijzing naar website	- Clubverantwoordelijken - Klanten sportkampen - Bevragingen	Medewerkers Externe partners i.f.v. opmaak en verspreiding
Website: documentensysteem en database	Actuele informatie voor clubverantwoordelijken, beleid en potentiële klanten: - clubs - kampen - projecten - werking	Clubverantwoordelijken Beleid Bestaande en nieuwe klanten	Interne en externe webmaster
Publicaties:			
- Watergewinning, praktijkboek	Visie en oefenstof	Monitoren watergewinning	ST-medewerkers (inhoud)
- Sportspetters	Praktijk omnisport	Jeugdsport-begeleiders	ST-medewerkers
- Mijn rol als ouder in de sportieve opvoeding	Ouders informeren over belang van beweging voor kind	Leden Gezinsbond (ouders)	Samenwerking vormingswerk - VUB
- kleuterboekjes GIZI: 'kijk, ik zwem' 'kijk, ik sport'	Stimuleren taal via sport	Clubs met kleuterwerking	Samenwerking 'De Rand' vzw/financiële steun
- Kijkwijzer 'Watergewinning, vervolg Gizi-project'	Stimuleren taal via sport	Clubs en lesgevers met kleuterwerking	Samenwerking 'De Rand' vzw/financiële steun

Bron: GSF (2012)

REEDS VERSCHENEN BMS-PUBLICATIES

Reeds verschenen BMS-publicaties (1)

Nr. 1

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Pluym, K. (2009). *Sportbeleidsplanning in Vlaanderen. Een inhoudelijke en financiële analyse* (Beleid & Management in Sport 1). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 2

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 2). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 3

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Lagae, W. & Van Hoecke, J. (2010). *De fitnesssector in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Fitness Panel 2009 (VFP09)* (Beleid & Management in Sport 3). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 4

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. (2010). *Sportclubs in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportclub Panel 2009 (VSP09)* (Beleid & Management in Sport 4). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 5

Scheerder, J., Breesch, D., Pabian, S. & Vos, S. (2010). *Balanceren in een grijze zone. Een verkennende studie van de semi-agorale arbeid in de sport* (Beleid & Management in Sport 5). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 6

Vos, S. & Scheerder, J. (2011). *Opleidings- en competentiebeleid in de Vlaamse fitnesssector. Sleutel tot succes?* (Beleid & Management in Sport 6). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 7

Scheerder, J. & Seghers, J. (2011). *Jongeren in beweging. Over bewegingsbeleid, sportparticipatie en fysieke activiteit bij schoolgaande jongeren in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 7). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 8

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H. & Vos, S. (2011). *Sport in clubverband (Deel 1). Een analyse van de clubgeorganiseerde sport in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 8). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 9

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H., Winand, M. & Vos, S. (2012). *Sport in clubverband (Deel 2). Uitdagingen voor de clubgeorganiseerde sport* (Beleid & Management in Sport 9). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Reeds verschenen BMS-publicaties (2)

Nr. 10

Scheerder, J., Vandermeersch, H., Van Tuyckom, C., Hoekman, R., Breedveld, K. & Vos, S. (2011). *Understanding the game: sport participation in Europe. Facts, reflections and recommendations* (Sport Policy & Management 10). Leuven: KU Leuven/Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management.

Nr. 11

Winand, M., Scheerder, J., Vos, S. & Zintz, T. (2011). *Attitude, changement et innovation. Les fédérations sportives communautaires de Belgique* (Gestion & Management du Sport 11). Leuven/Louvain-la-Neuve: KU Leuven/ Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management et Université catholique de Louvain / Chaire Olympique Henri de Baillet Latour et Jacques Rogge en Management des Organisations Sportives.

Nr. 12

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Het promoten van fysiek, psychisch en sociaal welbevinden van jongeren in Vlaamse jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport 12). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 13

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Praktijkvoorbeelden in Vlaamse Jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport 13). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 14

Vos, S. & Scheerder, J. (2012). *Haven voor sportclubs? Analyse van de clubgeorganiseerde sport in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport 14). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Nr. 15

Geeraert, A., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2012). *The historic treble in football. The legal, political and economic driving forces behind football's transformation* (Sport Policy & Management 15). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 16

Arts, M., Lesage, D., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2013). *Sport for Development and Peace. The role of the International Olympic Committee* (Sport Policy & Management 16). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 17

Derom, I., VanWynsberghe, R. & Scheerder, J. (2013). *Who participates now and in the future? A case study of the Tour of Flanders Cyclo* (Sport Policy & Management 17). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Reeds verschenen BMS-publicaties (3)

Nr. 18

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2013). *What brings people into the soccer stadium? (Part 1) The case of Belgium from a marketing perspective* (Sport Policy & Management 18). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 19

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2014). *What brings people into the soccer stadium? (Part 2) The case of Portugal from a marketing perspective* (Sport Policy & Management 18). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 20

Scheerder, J., Borgers, J., Vanreusel, B. & Vos, S. (2014). *Geen loopcultuur zonder lichte loopinfrastructuur? Een studie naar het aanbod en gebruik van Finse pistes in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport 20). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 21

Scheerder, J., Vos, S., Vandermeersch, H. & van Poppel, M. (2014). *Sportdiensten in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportdienst Panel 1.0 (VSDP1.0)* (Beleid & Management in Sport 21). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 22

Scheerder, J., Claes, E. & Vanreusel, B. (2014). *Sportief (en) innovatief in een veranderende samenleving. Een verkennende analyse van good practices als inspiratie voor de clubsport van de toekomst* (Beleid & Management in Sport 22). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 23

Scheerder, J., Seghers, J., Meganck, J., Vandermeersch, H. & Vos, S. (2015). *Sportclubs in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportclub Panel 2.0 (VSP2.0)* (Beleid & Management in Sport 23). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 24

van Poppel, M., Scheerder, J. & Vandermeersch, H. (2016). *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdienst Panel 2.0 (VSDP2.0)* (Beleid & Management in Sport 24). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. (In voorbereiding)

Nr. 25

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2015). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport 25). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Reeds verschenen BMS-publicaties (4)

Nr. 26

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Sneakpreview. Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index). Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten van Vlaamse unisportfederaties en recreatieve sportfederaties* (Beleid & Management in Sport 26). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. (In voorbereiding)

Nr. 27

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Good Governance, Innovation & Service marketing in Sport-index (GGISS-index). Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten van Vlaamse unisportfederaties en recreatieve sportfederaties* (Beleid & Management in Sport 27). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. (In voorbereiding)

Nr. 28

Claes, E., Scheerder, J. & Thibaut, E. (2016). *Gezinnen in beweging. De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport 28). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.